

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՅԵ. Ս. ԲԵՐԵԶՈՆՍԿԱՅԵ

ԹՎԱՐԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ
ՅԵՎ
ՎԱՐՃՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՍԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՅՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐ

ՈՒՍԾԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Գ Ն Տ Ն Բ Ա Տ — ՈՒՍԾԱՆ ԿԶՐԱՏՐԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ, 1933

581

6

ՅԵ. Ս. ԲԵՐԵՋԱՆՍԿԱՅԱ

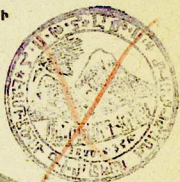
ԹՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ

ՅԵՎ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՈՒՍՄԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՑԱՐԻ

ՊԵՏԶՐԱՏ — ՈՒՍՄԱՆԿԶՐԱՏԲԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ

1933

Պատիմագիր՝ Արա Խանյան
Տեխն. խմբագիր՝ Գ. Զեմյան
Հեղվ. խմբագիր՝ և Սրբագրիչ՝ Վ. Տերայան
Քարգմանիչ՝ Մ. Խանյան

Պետհրատի տպարան, Գլավլիտ 8176 (բ) Պատ. № 1471. Հրատ. 2805 Տիրաժ 10000

Հանձնված է արտադրության 8 հունիսի 1933

Մատրոգրված է տպելու 30 հունիսի 1933

I. Քվարկում կամ հաշվում

5-րդ դաս	4-րդ դաս	3-րդ դաս միլիոններ			2-րդ դաս հազարավորներ			1-ին դաս միավորներ		
Տեղի ունենք	Բիլիոններ (միլիարդներ)	9-րդ կարգ՝ հա- րյուզ միլիոն- ավորներ	8-րդ կարգ՝ տասն միլիոնավորներ	7-րդ կարգ՝ միլիոն ավորներ	6-րդ կարգ՝ տաս- նհազարավոր- ավորներ	5-րդ կարգ՝ տասն հազարավորներ	4-րդ կարգ՝ հազար ավորներ	3-րդ կարգ՝ մի հարյուրավորներ	2-րդ կարգ՝ տասն ավորներ	1-ին կարգ՝ մի ավորներ

Ռաճավար քվարկություն

1. Ինչպե՞ս ե կոչվում ասն թիվը, վոր կադմ-
ված է՝

ա. տասնավորից և միավորից,

բ. հարյուրավորից, տասնավորից և միավորից.

2. Քանի՞ հարյուրավորներ կան՝ ա) մեկ միլիոնի մեջ, բ) չերկու միլիոնի մեջ, գ) մեկ միլիոն չոթ հարյուր հազարի մեջ, դ) չերեք միլիոն հինգ հարյուր վաթսուսուս ութ հազարի մեջ:

3. Քանի՞ տասնավորներ կան՝ ա) մեկ միլիոնի մեջ, բ) ինն միլիոնի մեջ, գ) մեկ միլիոն չերկու հարյուր հիսուս հազարի մեջ դ) չորս միլիոն քառասուս ութ հազարի մեջ:

4. Ինչպե՞ս ե կոչվում ասն թիվը, վոր կադմված է՝

ա) մի հարյուրավորից և հինգ միավորից,

բ) չերկու հազարավորից և չերեք տասնավորից.

5. Անվանել հետևյալ թվերը, վորոնք կադմված են՝

ա) առաջին կարգի չերկու միավորից և չերկորդ դասի չերկորդ կարգի չոթ միավորից.

բ) չերկորդ դասի չերկորդ կարգի չորս միավորից.

գ) չերկորդ դասի առաջին կարգի հինգ միավորից և չերկ-
որդ դասի առաջին կարգի չերեք միավորից.

դ) չերկորդ դասի չերկորդ կարգի ինն միավորից, չերկորդ

դասի լերրորդ կարգի մեկ միավորից և առաջին դասի լերրորդ կարգի մեկ միավորից:

6. Անվանել հետևյալ թվերը, վորոնք կազմված են՝

ա) լերրորդ դասի լերկրորդ կարգի վեց միավորից, լերկրորդ դասի լերրորդ կարգի լերկու միավորից և առաջին դասի լերկրորդ կարգի հինգ միավորից.

բ) առաջին դասի լերկու միավորից, լերկրորդ դասի իննը տասնավորից և լերրորդ դասի ութ միավորից:

7. Գրել՝

Գրավոր
թվարկություն

ա) ամենափոքր քառանիշ թիվը.

բ) ամենամեծ հնգանիշ թիվը.

գ) ամենափոքր ութանիշ թիվը.

դ) ամենամեծ ութանիշ թիվը.

8. Հետևյալ թվերը գրել թվանշաններով՝

ա) չոթ հարյուր ութսուն յերկու հազար հինգ հարյուր յերեսուն չորս.

բ) չորս միլիոն յերկու հարյուր ութսուն հազար չոթանասուն.

գ) հինգ միլիոն չոթանասուն յերկու հազար.

դ) վեց հարյուր միլիարդ յերեք.

ե) քսանչորս միլիարդ.

զ) հինգ միլիարդ յերեսուն միլիոն ութ հարյուր հազար.

է) վաթսուն միլիարդ քսանչորս.

ը) հարյուր ութսուն տրիլիոն իննսուն հազար.

թ) հինգ տրիլիոն իննսուն չոթ.

ժ) հինգ հազար վեց հարյուր չոթ.

ժա) յերեք միլիոն քսան հազար.

9. Թվանշաններով արտահայտել հետևյալ թվերը, վորոնց մեջ մտնում են՝

ա) վեց հազարավոր և ութսունհինգ հարյուրավոր.

բ) հիսուն հազար վեց հարյուր ութսուն յերեք հազարավոր.

գ) ինն հարյուր յերեսուն յերկու տասնավոր.

դ) յերեք հազար վեց հարյուր ութսուն յերկու հարյուրավոր և չորս միավոր.

10. Հետևյալ թվերի մեջ տարբեր թվանշանները վճիռ կարգերն են ցույց տալիս 354, 698, 3456, 98756:

11. Տվյալ թվերի վճիռ կարգերն են նախորդում իրար 23, 138, 596, 2697, 57884.

12. Կարդալ հետևյալ թվերը և ցույց տալ, թե նրանց մեջ վճիռ կարգերն են բացակայում:

157406009	7324081009	86024240427
68594302	523000040	900007060800
78324604703	408766004	50908000007

13. Գրել մի թիվ,

ա) վոր կազմված լինի ութ թվանշանից և վորի մեջ չլինի հարյուր հազարավորի կարգը.

բ) վոր կազմված լինի հինգ թվանշանից և վորի մեջ չլինի հարյուրավորի կարգը.

գ) վոր կազմված լինի ութ թվանշանից և վորի մեջ չլինի հազարավորի կարգը:

14. Վճիռ կարգերից են կազմվում քառանիշ, հնգանիշ, յոթանիշ, ութանիշ թվերը:

15. Գրել մի թիվ, վոր կազմված ե լերեք դասից, չորս դասից:

16. Գրել մի թիվ, վորի մեջ յերրորդ դասի բոլոր կարգերն ու առանձին դասի բարձր կարգերն արտահայտվեն նույն թվանշաններով:

17. Առաջին հնգամյակի կատարմանը վերաբերող հետևյալ տվյալները գրել թվանշաններով.

ա) արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքը 1925 թ. կազմում եր յոթը միլիարդ յոթ հարյուր միլիոն ուլրի, 1929 թ.՝ տասնհինգ միլիարդ հինգ հարյուր միլիոն ուլրի, 1931 թ.՝ լերեսուն միլիարդ ութ հարյուր միլիոն ուլրի:

բ) Արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքի աճը յուրաքանչյուր տարի կազմում եր՝ 1926 թ. լերեք միլիարդ ուլրի, 1928 թ.՝ լերեք միլիարդ յերկու հարյուր ութսուն միլիոն ուլրի, 1931 թ.՝ հինգ միլիարդ վեց հարյուր միլիոն ուլր.:

գ) 1927-28 թվականի տասնամեկ միլիոն տոնն հացի դիմաց 1931-32 թ. պետութանը հանձնված ե քսան յերկու միլիոն տոնն, վորից կոլտնտեսութունների և խորհատնեսութունների

բաժինը հասնում էր վոչ պակաս, քան տասնչորս միլիոն տոննի,
դ) Մեզ մոտ ԽՍՀՄ-ում չկա գործազրկութիւն. կապիտա-
լիստական յերկրներում այժմ կան վոչ պակաս յերեսունից-քա-
ռասուն միլիոն գործազուրկ:

ե) Ժողովրդական լեկամուտը 1928 թվականին քսանչորս
միլիարդ չորս հարյուր միլիոնի դիմաց 1932 թ. աճեց մինչև քա-
ռասուն հինգ միլիարդ հարյուր միլիոն ռուբլի:

զ) Սոցիալական ապահովագրութիւնի ֆոնդը 1928 թ. մեկ
միլիարդ տասնհինգ միլիոն ռուբլուց 1932 թ. աճեց մինչև չորս
միլիարդ հարյուր քսան միլիոն ռուբլի:

է) 1932 թ. խորհրդային ժողովուրդներում կային յերկու մի-
լիոն հարյուր հազար գլուխ խոշոր չեղջուրավոր անասուններ,
կոլտնտեսական ֆերմաներում՝ հինգ միլիոն հինգ հարյուր հա-
զար, ընդամենը յոթ միլիոն վեց հարյուր հազար գլուխ, իսկ
1928 թ. ընդամենը կային յերեք հարյուր յերեսուն յերկու հա-
զար գլուխ:

ը) 1932 թվականի վերջում խորհրդային ժողովուրդներում և
կոլտնտեսական ֆերմաներում կար յերեք միլիոն վեց հարյուր
հազար խոզ, իսկ 1928 թ.՝ յոթանասուն հինգ հազար գլուխ:

թ) 1932 թ. կոլտնտեսական ֆերմաներում և խորհրդային
սովետներում կար ինն միլիոն ինը հարյուր հազար գլուխ
վոչխար և այծ, իսկ 1928 թ.՝ ինը հարյուր յոթանասուն հա-
զար գլուխ:

ժ) Միջնակարգ դպրոցներում 1928 թ. սովորող մեկ միլիոն
վեց հարյուր հազարի դիմաց 1932 թվականին սովորում են չորս
միլիոն յերեք հարյուր տասնհինգ հազար հոգի:

ժա) Առաջին հնգամյակի ընթացքում գյուղատնտեսութեանը
տրված է ավելի քան հարյուր քսան հազար նոր տրակտոր և մի
միլիարդ վեց հարյուր միլիոն ռուբլու գյուղատնտեսական մե-
քենա:

18. Մեկ կիլոգրամի մեջ քանի՞ գրամ կա:
5 կգ մեջ, 30 կգ-ի մեջ, 450 կգ-ի մեջ:

19. 5 ցենտները քանի՞ կիլոգրամ է պարու-
նակում, 10 ց, 28 ց, 450 ց:

20. 1 տոննը քանի՞ ցենտներ է պարունակում, քանի՞ կի-
լոգրամ, քանի՞ գրամ, քանի՞ միլիգրամ:

21. 5 կիլոմետրը քանի՞ մետր է պարունակում. 30 կմ, 400 կմ, 1850 կմ.

22. 10 հեկտոլիտրը քանի՞ լիտր է պարունակում, 100 հկլ, 600 հկլ.

23. 7000 գրամի մեջ քանի՞ կիլոգրամ կա, 15000 գր մեջ, 360000 գր մեջ, 400000 գր մեջ.

24. 8000 մետրի մեջ քանի՞ կիլոմետր կա, 14000 մս մեջ.

25. 568000 սմ-ի մեջ քանի՞ մետր կա.

26. 800 ցինտների մեջ քանի՞ տոնն կա: 6000 ց ի մեջ.

27. 56000 միլիգրամի մեջ քանի՞ գրամ կա, 342000 մգր մեջ.

28. 5 արի մեջ քանի՞ քառակուսի մետր կա: 7 արի մեջ, 27 արի մեջ, 350 արի մեջ, 14 հա մեջ, 30 հա մեջ.

29. 14 քառ. մետրը քանի՞ քառակուսի սանտիմետր է, 560 քառ. մ քանի՞.

30. 5600 քառ. մ մեջ քանի՞ ար կա, 30000 քառ. մ մեջ, 70 հա մեջ քանի՞.

31. 70000 քառ. սմ քանի՞ քառակուսի մետր է, 340000 քառ. սմ, 500000 քառ. սմ քանի՞.

32. 65 խոր. մ մեջ քանի՞ խորանարդ դեցիմետր կա: 40 խոր. մ մեջ քանի՞.

33. 36000 խոր. մմ-ը քանի՞ խորանարդ սանտիմետր է: 40000 խոր. մմ-ը քանի՞.

34. Հետևյալ թվերը գրել թվանշաններով՝ III, XX, VII, XIII, XXIII, LI, LXXIII, CCI, CCII, DCCC, MDXXII, MDCXVIII, MDCCCLXXI.

35. Հետևյալ թվերը գրել հռոմեական թվանշաններով՝ 2, 30, 70, 63, 83, 105, 120, 210, 333, 627, 755, 888, 1253, 1863, 1816, 1905, 1914, 1917, 1932.

36. Հետևյալ թվերը գրել արաբական թվանշաններով՝ IX, XIX, LXIV, LXI, CXC, MCCXC, MCDXIV:

II. Ամբողջ թվեր.

Կատարել հետևյալ գործողությունները.

1. $1+10+100+1000+10000+100000$:

Հռոմեական
թվանշաններ

Փուլաթում

2. $6000 + 1300 + 240 + 800 + 160 + 37$,

3. $9000 + 18000 + 1200 + 240 + 370 + 37$,

4. $37025 + 18903 + 24072$,

$30750 + 5423 + 1600 + 859 + 52077 + 9891$,

5. $128602 + 47316 + 63392 + 143739 + 84662 + 5487 +$

$+ 24626 + 7226$,

6. $85278603 + 9443520 + 17097010 + 30229804 + 6310866 +$

$+ 84671242 + 1534387$,

7. Խորհրտախոսութեան հոդամասերից 27 հա բռնում են շենքերը, 1358 հա ցանքսը, 1547 հա խոտհարքը, 1639 հա անտառները, իսկ ֆնացած 579 հա արոտատեղիները: Ինչքան է խորհրտախոսութեան հոդամասը:

8. Ածխի պաշարը Դոնի ավազանում հասնում է 64 միլիարդ տոննի, իսկ Կուզնեցկու ավազանում՝ 400 միլիարդ տոննի: Ածխի պաշարը յերկու ավազանում ինչքան է:

9. Մոսկվա—Արխանգելսկ հեռավորութունը (յերկաթուղով) հավասար է 1132 կմ, իսկ Մոսկվա—Բազու հեռավորութունը՝ 2494 կմ, Արխանգելսկուց — Բազու գնալու համար յերկաթուղով քանի՞ կիլոմետր պետք է ճանապարհորդել:

10. Ոկա գետի յերկարութունն է 2410 կմ: Վոլգա գետը նրանից 1220 կիլոմետր յերկար է, իսկ Լենա գետը Վոլգայից 570 կիլոմետր յերկար է: Գտնել Լենա գետի յերկարութունը:

11. Դրամարկդից առաջին անգամ բաց թողին 1632 ռուբլի, յերկրորդ անգամ՝ 135 ռուբլով ավելի, վորից հետո դրամարկդում ֆնաց 4687 ռուբլի: Դրամարկդում ինչքան փող կար:

12. Գումարելիներից առաջինը հավասար է 4248 ռուբլու, յերկրորդը նրանից 323 միավորով ավելի յե, յերրորդը 129 միավորով ավելի յե յերկրորդից: Իսկ չորրորդը հավասար է յերեք գումարելիների գումարին: Ինչի՞ հավասար է գումարը:

13. Հացի գործարանը յերեք խանութներին հաց ուղարկեց. առաջինին՝ 3542 կգ, յերկրորդին՝ 2192 կգ, իսկ յերրորդին՝ առաջինից 769 կգ ավելի: Յերեք խանութները միասին վերցրած քանի՞ կիլոգրամ հաց ստացան:

Ֆատարել հետևյալ գործողութիւնները.

14. 1) 6000—3000 15. 1) 15171—9648

2) 9700—4500 2) 28423—19735

3) 6745—4324 3) 32675—23596

4) 5793—3540 4) 91368—85479

Հ ա ն ու մ

16. 1) 3500—1725, 5) 25000—18761 9) 600000—320807

2) 8000—6321, 6) 49507—9938 10) 3387091—1398679

3) 10000—7997, 7) 50203—23004 11) 4000000—2999999

4) 19500—8792, 8) 40140—28763 12) 2013010—1023112

17. Հանկ.

1) 287-ը 736-ից 4) 86-ը 1001-ից 7) 19993-ը 20001-ից

2) 563-ը 830-ից 5) 999-ը 1092-ից 8) 9780-ը 97800-ից

3) 321-ը 800-ից 6) 27800-ը 56000-ից 9) 8927-ը 80500-ից

18. 1) 11000—1100 3) 100700—742—0958

2) 1684—543—436 4) 2475—1471—889

19. 1) 55742—6097—19245—25293,

2) 100000—10000—1000—100—10—1,

20. 1) 8831—2832

4) 1010101—101010

2) 30006—19084

5) 1234566—456789

3) 1000000—899999

6) 101010—99999

21. 1) 207 թիվը փոքրացնել 150-ով,

2) 1102-ը՝ 193-ով:

22. Խնչքանով 1) 5002-ը մեծ է 2500-ից 2) 7777-ը փոքր

է 13332-ից:

23. Գտնել հետևյալ թվերի տարբերութիւնը.

1) 3128 և 889

3) 30000 և 19174,

2) 50008 և 9627

4) 82001 և 30652:

24. Խնչքան պետք է ավելացնել 738-ին, լոր ստացվի 1924:

25. Խնչքանով 28634-ը փոքր է 31233-ից,

26. Խնչքանով 15168-ը մեծ է 9799-ից.

27. Խնչ թվի վրա պետք է գումարել 8585-ը, լոր ստացվի

15240:

28. 1) Փոքրացնել 1350-ը 729 միավորով, 2) 1815-ը փոքրացնել 1619-ով:

29. Վեր թիվը 1) 3725-ով փոքր և 5275 թվից 2) 19911-ով փոքր և 30303-ի և 8393-ի տարբերությունից:

30. Ի՞նչ թիվ կստացվի, յեթե ամենափոքր լուծանիշ թվից հանենք ամենամեծ հնգանիշ թիվը:

31. Մինչև հեղափոխությունը (1913 թ.) Ռուսաստանում առաքարվում էր 859 թերթ տարբեր տիրաժներով (2700 հազար օրինակ): ԽՍՀՄ-ում 1932 թ. վերջին առաքարվում էր 6775 թերթ ընդհանուր տիրաժով 38800 հազար օրինակ: Թերթերի և թերաժների թիվը համեմատած 1913 հետ քանիսով է ավելացել:

32. Մետաղաձուլարանին առաջադրված էր տալու 30924 թ չուգուն, բայց նա տվեց 33050 թ: Մետաղաձուլարանը քանի տոնն ավելի չուգուն տվեց:

33. Մի որում հանված է 16700 տոնն ածուխ, վորից մեքենայացված յեղանակով՝ 12500 տոնն. իսկ մնացածը՝ ձեռքով: Վորոշել, ձեռքով քանի տոնն ածուխ է հանված:

34. Մոսկվայից — Նարկով 781 կմ է, իսկ Մոսկվայից Սեվաստոպոլ 1542 կմ. քանի կիլոմետր է Նարկովից Սեվաստոպոլ, յեթե Մոսկվա-Սեվաստոպոլ ճանապարհն անցնում է Նարկովի վրայով:

35. Ցարի ժամանակ տարրական դպրոցներում սովորում էլին 7 միլ. 800 հազ. յերեխաներ, հնգամյակի առաջին տարում 11 միլիոն, իսկ 1932 թվ.՝ արդեն 24.700.000. Հնգամյակի առաջին և 1932 թ. տարրական դպրոցներում սովորողների թիվը ցարական դպրոցների հետ համեմատած քանիսով է ավելի:

36. Յերեք գումարեկիներ զուամարը հավասար է 2736. Նրանցից մեկն ամենամեծ յեռանիշ թիվն է, իսկ յերկրորդը հավասար է ամենափոքր քառանիշ թվի և ամենամեծ յերկանիշ թվի տարբերությանը: Գտնել յերրորդ գումարեկին:

37. Գումարեկիներից մեկը մեծացել է 70-ով: Ի՞նչ պետք է անել յերկրորդը, վորպեսզի յերկուսի գումարը 90-ով մեծանա, 38-ով մեծանա, 29-ով փոքրանա, կամ գումարը մեծ անփոփոխ:

38. Ի՞նչ կլինի 4229, 3695 և 10956 թվերի գումարը յեթե առաջինին ավելացնենք 1265, յերկրորդին 835 իսկ յերրորդից հանենք 1525:

Գումարի յեզ
աւրբեռ քյաճ
փափախուքյաճ ցը,
յեքր փախվաւճ
եմ օվյալմեքր

39. Յերկու թվերի գումարը պետք է մեծացնել 6759-ով: Ինչպե՞ս փոփոխել յերկրորդ գումարելին, յեթե առաջին գումարելին ավելացրել են 3241 ով:

40. Չորս վագոնում ընդամենը կար 3758 կգ բեռ: Մի կայարանում առաջին վագոնից վերցրին 258 կգ, յերկրորդ վագոնից յերրորդը փոխադրեցին 156 կգ, իսկ չորրորդ վագոնից դատարկեցին 315 կգ: Չորս վագոնում ինչքան բեռ մնաց:

41. Գնացքը Մոսկվայից դուրս գալով՝ առաջին կայարանում թողեց 112 ուղեվոր և վերցրեց 39-ը, յերկրորդ կայարանում թողեց 76, վերցրեց 45-ը, յերրորդ կայարանում թողեց 67, վերցրեց 108, վերջին հետո գնացքում մնացին ընդամենը 578 ուղեվոր: Վերջին եր նրանց թիվը նախքան Մոսկվայից մեկնելը:

42. Ի՞նչ կդառնա գումարը, յեթե գումարելիներից մեկին ավելացնենք 64, իսկ մյուսին 36: Յեթե գումարելիներից մեկին ավելացնենք 57, իսկ մյուսից հանենք 100: Յեթե յերկու գումարելիներին ավելացնենք 65-ական, իսկ յերրորդից հանենք 130: Ի՞նչ կլինի գումարելիների գումարը, յեթե առաջինին ավելացնենք 358, յերկրորդին՝ 92, իսկ յերրորդից և չորրորդից վերցնենք 70-ական:

43. Հանելին փոքրացրած է 41-ով: Ի՞նչ պետք է անել նվազելին, վոր տարբերությունը չփոխվի:

44. Նվազելին մեծացել է 37-ով: Ի՞նչ պետք է անել հանելին, վոր տարբերությունը չփոխվի:

45. Նվազելին փոքրացել է 53-ով: Ի՞նչ պետք է անել հանելին, վոր տարբերությունը մնա անփոփոխ:

46. Հանելին մեծացրել են 65-ով: Ի՞նչ պետք է անեն նվազելին, վոր տարբերությունը մնա անփոփոխ:

47. Ի՞նչ կլինի տարբերությունը, յեթի նվազելուց հանենք 42, իսկ հանելուց՝ 18. յեթե նվազելուն ավելացնենք 88, իսկ հանելուց հանենք 112. յեթե նվազելուց հանենք 398, իսկ հանելուն ավելացնենք 246. յեթե նվազելուն ավելացնենք 514, իսկ հանելուն 198. յեթե նվազելուն ավելացնենք 532, իսկ հանելուն 149:

48. Միջանի թվեր գումարելիս տասնավորների շարքից բաց են թողել 5 թվանշանը, միավորների շարքից 0 թվանշանի տեղ ընդունել են 9, իսկ հազարավորների շարքից 4-ի տեղ ընդունել են 7-ը, վորից ստացել են 33212: Ինչքան եր ճիշտ գումարը:

49. Նվազելին մեծացրել են 275-ով: Ի՞նչ պետք է անեն հանելին, վոր տարբերությունը մեծանա 389-ով: տարբերությունը փոքրանա 125-ով:

50. Նվազելին փոքրացրել են 453-ով: Ի՞նչպէս պետք է փոխեն հանելին, վոր տարբերությունը մեծանա 207-ով: փոքրանա 518-ով:

51. Հանելին փոքրացրած է 226-ով: Ի՞նչ պետք է անել նվազելին, վորպեսզի տարբերությունը մեծանա 37-ով: տարբերությունը փոքրանա 47-ով:

52. Հանելին ավելացրին 307-ով: Ի՞նչպէս պետք է փոխել նվազելին, վոր տարբերությունը մեծանա 517-ով: փոքրանա 419-ով:

Գումարման յեւ
հանման ժամանակ
զգուշացաւ թիւերի
յեւ իրենց ար-
դյունքի միջեւ
յեղած կախումը

53. Յերկու թվերի գումարն է 48129: Մի թիւն է 34696, Գտնել մյուսը:

54. Յերեք թվերի գումարը հավասար է 16842, Նրանցից մեկն է՝ 7596, լերկրորդը՝ 6385, Գտնել յերրորդը:

55. Յերկու թվերի տարբերությունը հավասար է 14583. մեծ թիւը հավասար է 20300:

Գտնել փոքրը:

56. Յերկու թվերի տարբերությունն է 3789: Փոքր թիւը հավասար է 2906: Գտնել մեծ թիւը:

57. Նվազելին հավասար է 2046, տարբերությունը՝ 7809: Գտնել հանելին:

58. Հանելին հավասար է 4963, տարբերությունը՝ 7809: Գտնել նվազելին:

59. Յերկու թվերից մեծը հավասար է 5182, իսկ նրանց տարբերությունն է 1567: Գտնել այդ թվերի գումարը:

60. Գտնել անհայտ գումարելին (բանավոր):

$$x + 569 = 796, \quad 345 + x = 1000$$

61. Գտնել x -ը

$$x - 740 = 1260, \quad x - 1633 = 8367$$

$$1000 - x = 350, \quad 580 - x = 400$$

ԴՈՒՄԱՐԺԱՆԵ
ՅԵՎ ԽԱՆՈՒՄԵ
ՍՏՈՒՂԱՆԵՐ

62. 385 թվին ավելացրին 257: Ինչքան
պետք է հանել, լոր մնացորդում ստացվի
կրկին 385:

63. Աշակերտը 6375-ից 3725-ը հանելով
ստացավ 2650 մնացորդ: Ստուգել նրա կատա-

րած գործողության ճշտությունը լերկու չեղանակով:

64. ա) Հանելով 6913-ից 2837-ը ստացվեց մնացորդում 4006:

բ) Հանելով 5047-ից 4258-ը ստացվեց մնացորդում 789:

Յերկու չեղանակով ստուգել այս հանումների ճշտությունը:

65. Դասարանում գրատախտակի վրա գումարների շնչվեցին

մի քանի թվանշաններ *) լորի հետևանքով գրատախտակի վրա
մնաց հետևյալը.

ա) 36*8	բ) 56*7
— 274*	+ 9341
3*20	**32
143	1518

Ջնջված թվերը նորից գրել:

66. Հանելիս շնչվեցին մի քանի թվանշաններ

ա) 51*8	բ) 4*23	գ) *63*
— 2*1*	— 12**	— 25*6
*083	*205	1*54

Ջնջված թվերը նորից գրել:

67. Կատարել հետևյալ գործողությունները.

- 1) $7530 + 3920 - 8563$
- 2) $786 + 5764 - 956 - 1728 - 1728$
- 3) $6000 - (3500 - 1893)$
- 4) $(2057 - 378) - (8965 - 7857) +$
 $+ (3756 - 2769):$

68. 1357 թվին ավելացնել 853, 459, և 596 թվերի գումարը
(լերկու չեղանակով):

*) Այս և հետագա մի քանի խնդիրների մեջ շնջված թվանշանների տեղ
դրվում են աստղեր:

69. 52817 ԹՎԻԿ հանել 10815, 13824 և 26527 ԹՎԵՐԻ գումարը (յերկու յեղանակով):

70. 8576 ԹՎԻՆ ավելացնել 4851-ի և 3746-ի տարբերությունները (յերկու յեղանակով):

71. 7837+2492+368-ից հանել 16032-ի և 13987-ի տարբերությունը:

72. 13602-ի և 18396-ի տարբերությունից հանել 1832+829+1034 գումարը:

73. Մի ծառայողի հաշվեգրքով կում նշված է. ամսի տոմարին կեսի համար հասնում է 85 ռուբլի: Պահված է՝ տուրք 1 ռ. 45 կոպ., փայտի համար՝ 8 ռ. 60 կ., փոխառության համար 7 ռ. 50 կոպ.: Ծառայողին առձեռն քանի՞ ռուբլի չե տրված (հաշվել յերկու յեղանակով):

74. Ուղղանկյունաձև հողամասի յերկարությունն է 2770 մ, իսկ լայնությունը յերկարությունից 584 մ փոքր է: Վորոշել գաշտի պարագիծը:

75. Գործարանի արտադրանքն առաջին ամսում հավասար էր 700150 ռուբլու, յերկրորդ ամսում արտադրանքը պակասեց 40509 ռուբլով, իսկ յերրորդ ամսում 37206 ռուբլով ավելացավ՝ համեմատած առաջին ամսի հետ: Վորոշել գործարանի յերեք ամսվա արտադրանքը:

Փամառնակի վերաբերյալ խրճիթներ

76. Քանի՞ լրիվ ամիսներ և որեր են անցել տարեկազրից մինչև՝

ա) փետրվարի 26-ը, բ) մարտի 25-ը, սեպտեմբերի 19-ը, գ) դեկտեմբերի 14-ը, է) նոյեմբերի 24-ը, զ) դեկտեմբերի 6-ը:

77. Քանի՞ լրիվ տարիներ, ամիսներ և որեր են անցել անցյալ դարի սկզբից մինչև՝

ա) 1871 թվ. մարտի 13-ը, բ) 1848 թվ. մարտի 12-ը, գ) 1918 թվ. ոգոստոսի 30-ը:

78. Ինչ թիվ, ամիս, տարի չե յեղել յերբ մեր տարեգրության սկզբից անցել է՝

1) 1345 տարի+7 ամիս+18 որ, 2) 1708 տարի+2 ամիս+21 որ:

79. Ճանապարհորդը 1923 թվի փետրվարի 16-ին կենի-

գրադից գուրս գալով վերադարձավ իր տեղը 5 տարի, 7 ամիս և 16 օրից: Վճիռ թվականի, վճիռ ամսի, վճիռ օրում վերադարձավ:

80. Շոգենավը Ողեսայից գուրս գալով՝ Բաթում ժամանեց հունիսի 23-ի լերեկության ժամը 10 անց 15 րոպե: Շոգենավը չէր գուրս լեկավ Ողեսայից, չեթե ամբողջ հաճապարհն անցավ չորս լրիվ օրում և 7 ժամ 15 րոպեյում:

81. Հունիսի 10-ին Լենինգրադում արեգակը ծագում և առավոտյան ժամը 2—36 րոպեյին, իսկ մայր և մտնում լերեկության 9 ժամ 27 րոպեյին: Դանի ժամ և րոպե չե տևում օրը:

82. Դեկտեմբերի 10-ին արեգակը Լենինգրադում ծագում և ժամը 9—5 րոպեյին (առավոտյան), իսկ մայր և մտնում 2 ժամ 58 րոպեյին (կեսօրի): Արեգակը հորիզոնում քանի՞ ժամ և մնում:

83. Մոսկվայում կեսօրը լինում և 23 րոպե 4 վայրկյան ավելի շուտ, քան Լենինգրադում: Մոսկվայում ժամը քանի՞սն և, չերբ Լենինգրադում լերեկության ժամը 8 անցած և 47 րոպե 58 վայրկյան:

84. Լենինգրադում կեսօրը լինում և 1 ժամ 51 րոպե և 53 վայրկյան ավելի շուտ քան Փարիզում: Լենինգրադում ժամը քանի՞սն և, չերբ Փարիզում առավոտյան 11 ժամից 36 րոպե 16 վայրկյան և անցել:

85. Փարիզում կեսօրը լինում և 5 ժամ 5 րոպե 16 վայրկյան ավելի շուտ քան Նյու-Յորքում: Նյու-Յորքում ժամը քանի՞սն և, չերբ Փարիզում լերեկության 10 ժամից 45 վայրկյան և անցել:

86. Վ. Ի. Լենինը ծնվեց 1870 թվականի ապրիլի 23-ին, իսկ մեռավ 1924 թվ. հունվարի 21-ին: Դանի տարի ապրեց Լենինը:

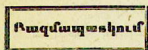
87. Փարիզյան կոմունան ծագեց 1871 թվ. մարտի 18-ին, իսկ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը՝ 1917 թվ. նոյեմբերի 7-ին: Ինչքան ժամանակ և անցել Փարիզյան կոմունայից մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը:

88. Լենինգրադում բանվորների զնդակահարությունը տեղի ունեցավ 1905 թվի-հունվարի 22-ին, (հունվարի 9), իսկ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը տեղի ունեցավ 1917 թվ. նոյեմբերի 7 ին: Ինչքան ժամանակ և անցել բանվորների զնդակահարությունից մինչև հոկտեմբերյան հեղափոխությունը:

89. Քանի տարի յե անցել ֆրանսիական մեծ հեղափոխութունից մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը, յեթե առաջինը տեղի չէ ունեցել 1789 թ.:

90. Համաշխարհային պատերազմն սկսվեց 1914 թ. ոգոստոսի 1-ին, իսկ Վերսալի դաշնագիրը կնքվեց 1914 թ. հունիսի 28-ին: Քանի տարի ու ամիս տևեց համաշխարհային պատերազմը:

Կատարել բազմապատկումները մի տողի վրա.

91. 1) 3549.2, 5) 4500.8
2) 1579.6, 6) 6026.7
3) 7385.7, 7) 5008.9
4) 3693.9, 8) 27016.7
9) 30709.8
10) 325647.9
11) 3506209.5
12) 2375096.6

92. 1) 6576.10 3) 384.100 5) 526.10000
2) 92.100 4) 812.1000 6) 489.100000
93. 1) 375.20 4) 12372.60 7) 1375.400
2) 70.207 5) 300.796 8) 1238.7000
3) 5086.90 6) 895.500 3) 7009.6000

Կատարել բազմապատկումները.

94. 1) 3546.800 5) 4989.87 9) 13501.56
2) 9000.4089 6) 8927.95 10) 23176.98
3) 429.75 7) 48365.79 11) 92813.69
4) 527.86 8) 59872.95 12) 175215.52
95. 1) 365.365 5) 2827.476 9) 2794.634
2) 244.236 6) 3719.599 10) 1839.3600
3) 572.349 7) 1356.178 11) 2789.382
4) 2375.384 8) 7056.478 12) 4876.369

96. 1) 520.370	5) 1200.1200	9) 60.9800
2) 8500.640	6) 60.15000	10) 800.1200
3) 320.4800	7) 2500.3400	11) 9400.500
4) 17000.360	8) 48000.9900	12) 48000.9900

97. 1) 24680.135	3) 98765.4008
2) 846256.123	4) 637100.860

98. 1) 352.406	8) 1728.905	15) 2000.2009
2) 128.709	9) 2075.402	16) 906.1627
3) 512.803	10) 3050.508	17) 402.2075
4) 4500.2700	11) 6070.3002	18) 3004.3030
5) 352.209	12) 1264.3007	19) 1259.1002
6) 127.308	13) 6304.1001	20) 2008.6307
7) 593.806	14) 3006.2040	21) 2000.3050

99. ա) Վճիռ թիվը 508 անգամ մեծ է քան 3005-ը բ) վճիռ թիվը 3005 անգամ մեծ է 508-ից:

100. Վճիռ թվի մեջ 7031 վորպես դումարելի կրկնվում է 703 անգամ:

101. Վճիռ թվի մեջ 1045-ը պարունակվում է 8050 անգամ:

102. Մեծացնել՝ ա) 3421-ը 705 անգամ, բ) 2408-ը 5040 անգամ:

103. Կրկնապատկել 3157-ը, յեռապատկել 946-ը:

104. Ինչքան վճարեցին 94 բանվոր ունեցող արտելին, յեթե ամեն մի բանվորին վճարել են 53 ոտլբլի:

105. Տրակտորը տարեկան կարող է վարել 250 հեկտար: Մաալինգրազի արակտորի գործարանի որական արտադրած 145 արակտորները տարեկան քանի՞ հեկտար կվարեն:

106. Մթերել են 53146 արկղ ձու: Յուրաքանչյուր արկղում կա 1440 ձու: Ընդամենը քանի՞ ձու լեն մթերել:

107. Յերկաթուղին մի տոնն ապրանք փոխադրելու համար վերցնում է 3 ու 94 կոպեկ: 1000 տոնն ապրանք փոխադրելու համար ինչքան պետք է վճարել:

108. Մազնիտոգորսկու հալոցները մի որում հալում են 1633 տոնն բարձրորակ չուգուն: Մի ամսում ինչքան են հալում:

Քվաք. խնդ. ժողովածու.—2.

109. Յերկաթուղային կայարանում հավաքված հացահատիկը փոխադրելու համար անհրաժեշտ է 7 գնացք 40-ական վագոններով, իսկ լուրաքանչյուր վագոնն ունի 16500 կգ տարողության: Դանի տոնն հացահատիկ է փոխադրվելու:

110. Լուսինը յերկրագնդից հեռու չէ 380,000 կմ: Իսկ արեգակը՝ 400 անգամ ավելի հեռու չէ քան լուսինը: Վորոշել յերկրագնդի և արեգակի հեռավորությունը:

111. Գումարտակում կան 400 հրաձիղներ: Հրաձիղներին ղինելու համար քանի փամփուշտ է պետք, յեթե ամեն մի հրաձիղին հասնում է 120 փամփուշտ:

112. Ռազմական պայմաններում ամեն մի հրաձիղ փամփուշտների թիվը հասցվում է 200-ի, 400-ական հրաձիղ ունեցող յերկու գումարտակ ղինելու համար քանի փամփուշտ պետք է:

113. Միաձի փամփուշտի սալակը կրում է 24 հատ ցինկե արկղ, լուրաքանչյուրի մեջ 300 փամփուշտ: Ինչքան է փամփուշտների թիվը:

114. Մի մեար յերկարությամբ ուելսը կշռում է 30 կկտգրամ: Վորոշել 65 կիլոմետր յերկարություն ունեցող գծի ուելսերի քաշը:

115. Ռելսը կոճին միացնող բեվեռը կշռում է 105 գրամ: 3090 հատ նման բեվեռներ ինչքան են կշռում:

116. Շոգեկառքի առաջին անիվի շրջանագծի յերկարությունն է 4710 մմ և կատարում է մի վայրկյանում 3 պտույտ: Վորոշել գնացքի արագությունը մի ժամում:

117. Հետևյալ չափսեր ունեցող դաշար քանի հեկտար է:

$$1) 760 \text{ մ} \times 250 \text{ մ} \qquad 3) 1500 \text{ մ} \times 1500 \text{ մ}$$

$$2) 1 \text{ կմ} \times 1 \text{ կմ} \qquad 4) 2 \text{ կմ} \times 800 \text{ մ}$$

118. Դաշտի յերկարությունն է 2400 մ, լայնությունը՝ 1200 մ: այդ դաշտը քանի հեկտար է:

119. Ի՞նչ արժե կզմինդրյա շենքը, վորի յերկարությունն է 28 մ, լայնությունը 19 մ, բարձրությունը 14 մ, յեթե մի խորանաբդ մետրի վրա ծախսվել է 27 ուռքի 05 կոպեկ:

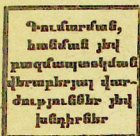
120. Վորոշել փայտե չորսուկի (ձող) ծափալը, յեթե նրա լայնքի հատածը ներկայացնում է մի քառակուսի, վորի կողմն է 75 մմ, իսկ չորսուկի յերկարությունն է 4 մ:

121. Ինչքան է կշռում ջուրը, վոր լեցված է հետևյալ չափերն ունեցող ամանների մեջ՝

1) $10 \text{ մ} \times 6 \text{ մ} \times 8$, դմ 2) $5 \text{ դմ} \times 3 \text{ մ} \times 2 \text{ մ}$:

122. Փայտյա դերանը չորսուկի ձև ունի: Նրա չափերն են $4 \text{ մ} \times 3 \text{ դմ} \times 2 \text{ դմ}$: Վորոշել նրա քաշը, լեթե 1 խոր. դմ կշռում է 600 գրամ:

123. Հաշվել

1) $413 \times 12 + 97 \times 45$,

2) $209 \times 37 - 29 \times 101 + 224 \times 9$,

3) $(2103 + 278) \times 38$,

4) $1935 + 1876 \times 23$,

5) $1727 \times 30 - 900 \times 48$,

6) $47027 \times 24 - 31352 - 2408 \times 356$,

7) $140013 - 25 \times 3571 - 119 \times 309$,

8) $512 \times (3159 - 846 - 2312)$,

9) $(10000 - 875) \times (10201 - 3785)$,

124. Արհեստանոցում կար 45 կտոր կտավ, յուրաքանչյուր կտորը 28 մ: Այդ կտավից կարեցին 11 դլուծին տղամարդու և 11 գլուծին կանացի շապկի: Ինչքան կտավ մնաց, յեթե տղամարդու շապկի համար գնում էր 3 մ կտավ, իսկ կանացի շապկի համար՝ 2 մետր:

125. Նկուղից ջուրը դուրս մղելու համար դրեցին 5 մեծ և 3 փոքր ջրհաններ: Մեծ ջրհանը մի ժամում մղում էր 125 դուլլ ջուր, իսկ փոքրը՝ 90 դուլլ: Հինգ ժամից հետո նկուղում ջուր չկար: Դանի դուլլ ջուր եր լեղել նկուղում:

126. Գնել են 360 տակառ նավթ, յուրաքանչյուրը 90 լիտր տարողությամբ: Ի՞նչ արժեք նավթը, լեթե լիտրը ծախեցին 32 կոպեկով:

127. Դատարել ապրանքատար վազոնը կշռում է 7200 կգ, իսկ շոգեքարչն իր տենդերի հետ՝ 120 տոնն: Ինչքան կշռի 40 վազոն ունեցող դնացքը, յեթե յուրաքանչյուր վազոնի բնուր հավասար է 16500 կգ:

128. Հացամթերման կայանում զնեւ են 1500 ց հացահատիկ, ցենտները՝ 10 ա. 20 կոպեկով, 1200 ցենտները՝ 9 ա. 95 կոպեկով և 920 ցենտները՝ 10 ա. 05 կոպ.: Ամբողջ հացահատիկի համար ինչքան վճարեցին:

129. Բանվորական լեռեք բրիգադներ վերանորոգեցին 8400 մ խճուղի: Առաջին բրիգադան աշխատեց 108 ժամ և մի ժամում վերանորոգում եր 24 մետր. լեռկորդ բրիգադան աշխատեց 150 ժամ և մի ժամում վերանորոգում եր 28 մետր: Յերրորդ բրիգադան քանի մետր վերանորոգեց:

130. 14 դմ լիւրկարութեան և 8 դմ լայնութեան ուղղանկյունաձև լեռկաթե թերթի անկյուններէջ կտրեցին հաճաար քառակուսիներ, վորոնց կողմերն են 2-ական դմ, իսկ մնացած մասից պատրաստեցին բաց տուփեր: Այդ տուփերն ինչ չափսի լին:

131. Կոպեքատիվը ծախեց 73 կտոր մանուֆակտուրա. յուրաքանչյուր կտորում կար 35 մ, իսկ մետրն արժէր 4 ռուբլի: Գանի՞ւռու մանուֆակտուրա ծախվեց:

132. Ծախված է լեռեք տեսակի մանուֆակտուրա՝ 85 մետրը 5-ական ռուբլով, 38 մ—4 ռուբլով և 102 մ—14 ռուբլով: Մանուֆակտուրայի համար ինչքան փող վճարվեց:

133. Արտասահմանյան «Զոն-դիր» սիտեմի գութանը կըլուում է 1230 կլգ: «Գութան է մութան» գործարանի բանվորներն առաջադրեցին այդ ձևի գութանի նոր կառուցվածք, ըստ վորի գութանը կըլուում է 1021 կլգ: Ամսական 5000 գութան արտադրող գործարանը քանի տոնն լեռկաթ կտնտեսի:

134. Տունը կառուցելու համար 12 սալլ 8 որ աղյուս տեղափոխեցին: Ինչքան աղյուս տեղափոխեցին, լեթե սալլերն որեկան բերում էյին 4 վոտք, և յուրաքանչյուր անգամին վերցնում էյին 185 հատ աղյուս:

135. «Ադնեֆտը» գործի դրեց լեռկու նոր նավթադուիչ գործարան՝ տարեկան 675000 տոնն արտադրողականութեամբ: Վորոշել ինչքան բենզին, կերոսին և մնացորդներ կտան այդ գործարանները մի տարում, լեթե յուրաքանչյուր 100 տոնն նավթից ստացվում է 5 տոնն բենզին, 25 տոնն կերոսին, իսկ մնացած մասից ստացվում է պարաֆին, վազելին, քսիլու և այլն:

136. 2100 դուլլ տարողութեան ավաղանի մեջ լեռեք խողո-

վակ դրին: Առաջին խողովակից մի բուպելում թափվում է 12 գուլլ, չերկրորդից՝ 17 գուլլ, իսկ չերրորդից՝ 20 գուլլ: Յեթե չերեք խողովակները միաժամանակ 37 բուպե բաց թողնենք, ավազանում ինչքան ջուր կմնա:

137. Ֆուտբոլի խաղին ներկա էյին 8356 հոգի: Նրանցից 1325 հոգի վճարել էյին 1 ո. 25-ական կոպեկ, 3578 հոգին՝ 85-ական կոպեկ, իսկ մնացածները—50-ական կոպեկ: Ընդամենն ինչքան փող ստացվեց:

138. Յերկու գնացք միաժամանակ դուրս գալով չերկու կայարաններից, դնում են իրար հանդեպ: Առաջինը մի ժամում անցնում է 44 կմ, իսկ չերկրորդը՝ 52 կմ: 9 ժամից հետո նրանք իրար հանդիպեցին: Ինչքան էր կայարանների միջև լեղած հեռավորությունը:

139. Աշակերտը պետք է մեծացներ 378-ը 17 անգամ, բալց նա մեծացրեց 17-ով: Նրա ստացածը քանիսով փոքր է ճիշտ թվից:

140. Վճր թվից պետք է հանել 9 անգամ 324, վորպեսզի ստանանք 84:

141. Վճր թվին պետք է ավելացնել հնգապատիկ 78, վորպեսզի ստանանք 500:

142. Բաժանել

Բաժանումն

1) 700:25

2500:25

2525:25

5600:25

625:25

750:25

1) 2944:4

5656:7

60872:8

7506:9

9535:5

353360:7

7800:8

21924:7

960030:9

15364:4

63168:8

720180:9

3248:8

41804:7

40065:5

4563:9

50202:9

70002:9

3) 20321:7

232056:8

9030:7

30504:6

280656:8

16720:8

14049:7

450711:9

9630:9

143. Կատարել բաժանում.

1)	6156:12	4352:32	42535:47
	2625:15	7128:27	108030:46
	2205:21	93100:38	2362340:58
2)	960:120	2128000:7600	4765020:780
	7250:250	18777600:4800	3909984:3856
	16900:130	7290000:1800	1085920:2468
	90000:360	22161600:7290	2021020:7293
	1651200:3200	1334340:378	
3)	55821:69	85475:263	566286:234
	88876:98	250475:475	531648:576
4)	181281:321	841161:3273	32764975:4975
	313125:625	207144:9864	4260600:5400
	248363:809	101890:1669	995210:4237
	572163:709	1989580:187	4311132000:263000

144. Կատարել բաժանումները մնացորդներով.

137925:37	48637:45	483658:37
52831:59	1446109:123	5095347:102

145. Կատարել ցույց տրված գործողությունները.

$240:8-30:2+612:17-66:11$
 $156:2+24-12:4+6\times3-36$
 $395\times52-603\times25-960:24$
 $256\times407-33078:298$
 $128\times430-34125:375+675+6795$
 $1067154:4807-189+707\times390$
 $(246535-85897):1306$
 $1600731:(5163-356)$
 $157464:(14904:23)$
 $(975+4869212):(16400-15388)$

146. Վճիռ թիվը վորպիս գումարելի պետք է վերցնել 13 անգամ, վորպեսզի գումարի մեջ ստացվի 325:

147. 209-ից քանի անգամից ամելի չի կարելի հանել 19-ը:

148. Վճիռ թիվը պետք է բազմապատկել 17-ով, վորպեսզի ստանանք 136:

149. Ի՞նչ թվով պետք է բազմապատկել 25, վորպեսզի ստացվի 300:

150. 41286-ը 983-ից քանի անգամ մեծ է: Քանի անգամ 21-ը փոքր է 1701-ից:

151. Վճիռ թիվը 11881-ից 109 անգամ փոքր է:

152. 7295 քանի անգամ պետք է փոքրացնել, վորպեսզի 65 ստացվի:

153. Ի՞նչ թիվ կստացվի, ինքն 45860-ը փոքրացնենք 45 անգամ:

154. 675-ի մեջ քանի անգամ 75 կա:

155. Պահել 1407 թվի 67-ը որդ մասը:

156. Քանի անգամ 2400 ռուբլու արծողությամբ ամառու- լին շինքը եծան և ձմրան շինքից, վորն արժե 7200 ռուբլի:

157. Վճիռ թիվը 1197 թվի 19-ը որդ մասն է կազմում:

158. 333 թիվը 12331 թվի վճիռ մասն է կազմում:

159. Քանի հավասար մասերի պետք է բաժանել 186711 թիվը, վոր ստացվի 17:

160. Վճիռ թվի վրա պետք է բաժանել 24528-ը, վորպեսզի 219 ստանանք:

161. Պահել 241800-ի և 600 քանորդը:

162. Պահել՝

30, 45, 60, 72, 99, 150, 624-ի լերորդ մասը:

48, 56, 80, 100, 1200, 1640-ի չորրորդ մասը:

6, 42, 66, 76, 150, 336, 1200, 3636-ի վեցերորդ մասը:

28, 39, 91, 168, 357, 714, 2849-ի լոթերորդ մասը:

45, 144, 810, 1728-ի իներորդ մասը:

36, 72, 144, 492, 1248, 3012-ի տասներկուերորդ մասը:

163. Պահել 749-ի լերեք լոթերորդ մասը, 895-ի լերեք հինգերորդ մասը, 612-ի հինգ վեցերորդ մասը, 363-ի ինը տասնմեկերորդը, 432-ի հինգ իներորդը, 2430-ի լոթ տասն- րորդը:

164. 17 վազոն ունեցող գնացքով ճանապարհորդում են 884 հոգի: Յուրաքանչյուր վազոնում միջին թվով քանի՞ ճանապարհորդ կա:

165. Ղալոցական արհեստանոցը պատրաստեց 4 դլուֆին նստարան՝ 240 ոտբլով և ստացավ 615 ոտբլու նոր պատվեր: Արհեստանոցը նոր պատվերի համաձայն քանի՞ նստարան պետք է պատրաստի (Գները նույնն են):

166. Կառքի առաջին անիվը 648 մետր տարածության վրա կատարում է 144 պտուկտ: Նույն տարածության վրա քանի՞ պտուկտ կանի լեռնի անիվը, վորի շրջանագիծը 30 սմ-ով մեծ է առաջին անիվի շրջանագծից:

167. Գնացքը 403 կլմ կարող է անցնել 13 ժամում, այսպիսի արագությամբ չերկու կայարանների միջև չեղած հեռավորությունն անցավ 7 ժամում: Վորոշել կայարանների հեռավորությունը:

168. 423 կլմ հեռու գտնվող չերկու վայրերից միաժամանակ իրար հանդեպ դուրս չեկան չերկու հեծանվորդներ, վորոնցից մեկը մի ժամում անցնում էր 13 կլմ, Յերկրորդը մի ժամում քանի՞ կլմ էր անցնում, չեթե նրանք 9 ժամից հետո հանդիպեցին իրար:

169. Փամփուշտ տեղափոխող միաձի սալակը կրում է 24 տուֆ՝ չուրաքանչյուրը 300 փամփուշտով: Այդքան փամփուշտը քանի՞ հրաձգի կբավարարի, չեթե ամեն մեկին տրվում է 120 փամփուշտ:

170. Վազոնում կարելի չե տեղավորել 16 տոնն 536 կլգ բեռ: Քանի՞ հատ արկ կարելի չե տեղավորել մի վազոնում, չեթե արկը կշռում է 6 կլգ 500 գր: Քանի՞ հրանոթի կբավարարեն այդ արկերը, չեթե չուրաքանչյուր հրանոթին տրվում է 212 արկ:

171. Հասարակ խրամատի մի մետր չերկարությունը քարապատելու համար անհրաժեշտ է 65 հատ քար: 20 մ չերկարություն ունեցող 9 խրամատ քարապատելու համար քանի՞ քար պետք է:

172. Կարի գործարանն իր խանութն ուղարկեց 139 վերարկու և կոստյում՝ 8854 ոտբլու արժողությամբ: Քանի՞ հատ վերարկու և քանի կոստյում ուղարկեց, չեթե մի վերարկուն արժեք 56 ոտբլի, չսկ կոստյումը՝ 70 ոտբլի:

173. Դանել յերեք թվերի գումարը, վորոնցից առաջինը կադմուս է 428-ի չորրորդ մասը, յերկրորդը՝ 975-ի հինգերորդ մասը, իսկ յերրորդը հավասար է 1000-ի տասերորդ մասին:

174. Հացի պաշարը 180 բանվորի կրավահանացնի 36 որ: Նույն պաշարը 120 բանվորին քանի՞ որ կրավահանացնի:

175. 12 բանվոր մի գործ վերջացրին 20 որում: Նույն գործը 48 բանվոր քանի՞ որում կվերջացնեն:

176. Յեթե յուրաքանչյուր սայլ բեռնավորենք 450 կլգ ալյուր, ալդ դեպքում անհրաժեշտ է 16 սայլ: Իսկ յեթե յուրաքանչյուր սայլ բեռնավորենք 480 կլգ ալյուր, նույն ալյուրը տեղափոխելու համար քանի՞ սայլ պետք է:

177. Զրմուղն ամեն որ 45 տան համար բաց է թողնում 83475 վնդեր ջուր: Պանի վնդեր ջուր է հասնում ամեն մի բնակչի, յեթե յուրաքանչյուր տան մեջ միջին թվով ապրում է 265 հոգի:

178. Մի անիվ 7 բուպելում կատարում է 420 պտույտ, իսկ մի ուրիշ անիվ 5 բուպելում՝ 1080 անգամ: Առաջին անիվը քանի՞ անգամ արագ է պտտվում:

179. Սենյակը պետք է միջնորմել տաշված փայտերով. միջնորմի յերկարությունն է 8 մ, իսկ բարձրությունը 25 դմ: Մրա համար քանի՞ հատ տախտակ պետք է: Յուրաքանչյուր տախտակի յերկարությունն է 5 մ, իսկ լայնությունը 16 սմ:

180. Մի հրապարակ, վորի մակերեսի չափերն են 75 դմ $\times$ 48 դմ, ձյունից մաքրելու համար քանի՞ սայլ պետք է, յեթե ձյան խորությունն է 5 դմ, և յեթե յուրաքանչյուր սայլ կարող է վերցնել 4 ու կես խորանարդ մետր ձյուն:

181. 50 մ յերկարությամբ, 6 դմ հաստությամբ և 13 դմ բարձրությամբ պատ շարելու համար քանի՞ հատ աղյուս է պետք, յեթե վերջինիս չափերն են 25 սմ $\times$ 12սմ $\times$ 65 մմ (մնացող շաղաղը հաշի չառնել):

182. Մի մետր յերկարություն և մի մետր լայնություն ունեցող սղոնձե թերթը կշռում է 17800 գր: Վորոշել դրա հաստությունը (միլիմետրերով). յեթե մի խոր. դմ կշռում է 8900 գր:

183. 2568-ը բաժանել յերկու անգլիսի մասերի, վոր մի մասը մյուսից 5 անգամ մեծ լինի:

184. 1872 թվը բաժանել յերեք անգլիսի մասերի, վոր

յերկրորդը չեղեք անգամ, իսկ յերրորդը հինգ անգամ մեծ լինեն առաջինից:

185. Անհայտ թվի հնգապատիկը 8-ով բաղմապատկելով, ստացվում է 120: Գտնել անհայտ թիվը:

186. Յեթե անհայտ թիվը բաժանենք 7-ի, ապա կստանանք 48: Գտնել անհայտ թիվը:

Տվյալների չեղարկումի միջոցով չեղած կտալ բաղմապատկման չեղ բաժանման ժամանակ: Արտադրյալի չեղ բաժանողի փոփոխումը

187. Յերկու թվերի արտադրյալն է 369, Բաղմապատկիչներից մեկը հավասար է 36-ի: Մյուս բաղմապատկիչն ինչի՞նչ է հավասար:

188. Վեր թիվը 47-ով բաղմապատկելով արտադրյալ կռնենա 1081:

189. Գտնել անհայտ բաղմապատկիչը:

$$56 \cdot x = 504,$$

$$x \cdot 43 = 559$$

190. Յերկու թվերի քանորդն է 63, բաժանարարը հավասար է 11-ի: Բաժանելին ինչի՞նչ է հավասար:

191. Վեր թիվը պետք է բաժանել 27-ի, վորպեսզի 15 լինի:

192. Վեր թիվը պետք է բաժանել 135-ի, վորպեսզի քանորդը 10-ը, իսկ մնացորդը 7 լինի:

193. 1452-ը վեր թվի վրա պետք է բաժանել, վորպեսզի քանորդը 132 լինի:

194. 3848-ը վեր թվի վրա պետք է բաժանել, վորպեսզի քանորդը 160, իսկ մնացորդը 8 լինի:

195. Բաժանարարը հավասար է 19-ի, քանորդը, 15-ի, մնացորդը՝ 17-ի: Գտնել բաժանելին:

196. Բաժանելին հավասար է 648-ի, քանորդը՝ 36-ի: Գտնել բաժանարարը:

197. Բաժանելին հավասար է 1809-ի, քանորդը՝ 24-ի, մնացորդը՝ 69-ի: Գտնել բաժանարարը:

198. Գտնել x -ը:

$$x : 52 = 35,$$

$$5643 : x = 99,$$

$$5226 : x = 402$$

199. Ստադել բաղմապատկման գործողութունը՝

$$365 \cdot 24 \text{ չեթե արտադրյալն է } 8760$$

$$405 \cdot 307 \gg \gg 124335$$

200. Ստուգել բաժանման գործողութիւնները (բաղմապատկելով և բաժանելով)

$$8500:170=50,$$

$$6345:135=47$$

$$259689:321=809,$$

$$467888:524=912$$

201. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, լեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 3 անգամ, 5 անգամ, 13 անգամ:

202. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 144-ի, ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 4 անգամ, իսկ մյուսը թողնենք անփոփոխ:

203. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկիչներից մեկը փոքրացնենք 7 անգամ, 10 անգամ, 13 անգամ:

204. Յերկու թվերի արտադրյալն է 2040: Ի՞նչքան կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկիչներից մեկը փոքրացնենք 12 անգամ, իսկ մյուսը թողնենք անփոփոխ:

205. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 3 անգամ իսկ մյուսը՝ 7 անգամ: Յեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 100 անգամ, իսկ մյուսը՝ 1000 անգամ:

206. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 5 անգամ, իսկ մյուսը փոքրացնենք 5 անգամ:

207. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե բաղմապատկելն մեծացնենք 12 անգամ, իսկ բաղմապատկողը փոքրացնենք 4 անգամ: Յեթե բաղմապատկելին մեծացնենք 7 անգամ, իսկ բաղմապատկողը փոքրացնենք 98 անգամ: Յեթե բաղմապատկելին փոքրացնենք 24 անգամ, իսկ բաղմապատկողը մեծացնենք 72 անգամ:

208. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, չեթե յերկու բաղմապատկիչներն էլ փոքրացնենք 17 անգամ:

209. Գտրոցն ունի յերկու բանջարանոց.

ա) Յերկրորդ բանջարանոցի յերկարութիւնը 6 անգամ, իսկ լայնութիւնը 4 անգամ մեծ են առաջին բանջարանոցի համապատասխան չափերից: Պանի՞ անգամ մի բանջարանոցի (լմր) մակերեսը մեծ է մյուսից:

բ) Յերկրորդ բանջարանոցի յերկարութիւնը 8 անգամ մեծ է, իսկ լայնութիւնը 4 անգամ փոքր է առաջին բանջարանոցի համապատասխան չափերից: Պանի՞ անգամ մի բանջարանոցի մակերեսը մեծ է մյուսից:

210. Բազմապատկողը փոքրացրել են 10 անգամ: Ի՞նչ պետք է տնել բազմապատկելին, վոր արտադրյալը փոքրանա 120, 100, 60, 5, 2 անգամ: Վոր արտադրյալը մնա անփոփոխ: Վոր արտադրյալը մեծանա 2, 5, 10, 60, 100, 120 անգամ:

211. Բազմապատկելին հազարաւոր է 45-ի: Յեթե բազմապատկողը փոքրացնենք 9-ով, արտադրյալը քանիսով կ'փոքրանա:

212. Բազմապատկելին մեծացրել են 100 անգամ: Ի՞նչ պետք է անեն բազմապատկողը, վորպեսզի արտադրյալը մնա անփոփոխ:

213. Բազմապատկելին մեծացրել են 10 անգամ: Ի՞նչ պետք է անեն բազմապատկողը, վորպեսզի արտադրյալը նախկինից 100 անգամ մեծ լինի:

214. Բազմապատկելին մեծացրել են 4 անգամ: Ի՞նչ են արել բազմապատկողը, վոր արտադրյալը փոքրացել է 3 անգամ:

215. Բազմապատկելին փոքրացրել են 15 անգամ: Ի՞նչ են արել բազմապատկողը, վոր արտադրյալը փոքրացել է 5 անգամ:

216. Բազմապատկողը մեծացրել են 147 անգամ: Ի՞նչ են արել բազմապատկելին, վոր արտադրյալը մեծացել է միայն 7 անգամ:

217. Ինչպե՞ս կ'փոխվի չերեք թվերի արտադրյալը, յեթե առաջին թիվը մեծացնենք 5 անգամ, չերկրորդը՝ փոքրացնենք 10 անգամ, իսկ չերրորդը մեծացնենք 4 անգամ:

218. Ի՞նչ կ'լինի քանորդը, յեթե բաժանելին մեծացնենք 3 անգամ, 19 անգամ, 7 անգամ: Յեթե փոքրացնենք 3 անգամ, 5 անգամ, 7 անգամ:

219. Ի՞նչ կ'լինի քանորդը, յեթե բաժանարարը մեծացնենք 50 անգամ, փոքրացնենք 15 անգամ: Յեթե բաժանելին և բաժանարարը մեծացնենք 325 անգամ, բաժանելին ու բաժանարարը փոքրացնենք 47 անգամ:

220. Ինչպե՞ս կ'փոխվի քանորդը, յեթե բաժանելին մեծացնենք 200 անգամ, իսկ բաժանարարը փոքրացնենք 5 անգամ: յեթե բաժանելին մեծացնենք 4 անգամ, իսկ բաժանարարը փոքրացնենք 2 անգամ:

221. Բաժանելին փոքրացրել են 4 անգամ, իսկ բաժանարարը մեծացրել են 6 անգամ: Քանորդն ի՞նչ կ'լինի:

222. Ի՞նչ կ'լինի քանորդը, յեթե բաժանելին մեծացնենք 42 անգամ և բաժանարարը՝ 6 անգամ: Յեթե բաժանելին մեծացնենք 25 անգամ, բաժանարարը՝ 400 անգամ:

223. Բաժանելին մեծացրել են 17 անգամ: Խնչ են արել բաժանարարը, վոր քանորդը մեծացել է 51 անգամ, 153 անգամ:

224. Բաժանելին փոքրացրել են 10 անգամ: Խնչ են արել բաժանարարը, վոր քանորդը նույնպես մեծացել է 10 անգամ:

225. Բաժանելին փոքրացրել են 17 անգամ, իսկ քանորդը մեծացրել են 11 անգամ: Բաժանարարն ինչպե՞ս փոխվեց:

226. Բաժանելին փոքրացված է 2 անգամ: Խնչ պետք է անել բաժանարարը, վոր քանորդը փոքրանա 50 անգամ, 25 անգամ:

227. Բաժանելին մեծացրել են բաժանարարին հավասար թվով: Քանորդն ինչքանով մեծացավ:

228. Բաժանելին մեծացրել են բաժանարարի կրկնապատիկով: Քանորդն ինչքանով է մեծացել:

229. Բաժանելին փոքրացրին մի թվով, վորը բաժանարարից մեծ է 7 անգամ: Քանորդը քանիսով փոքրացավ:

230. Քանորդը հավասար է 81-ի: Յեթե բաժանելին մեծացնենք բաժանարարի կրկնապատիկով, նոր քանորդն ինչի՞ հավասար կլինի:

231. Պահեստն ունի 18 որվա հացի պաշար: Յեթե հացի պաշարը շատացնենք 10 անգամ, իսկ տրվելիք հացի քանակը ճշացնենք 4 անգամ, հացի պաշարը քանի՞ որ կբավարարի:

232. Յեթե բաժանելին բաժանենք բաժանարարի չեռապատկի վրա, կստանանք 18: Յեթե բաժանելին բաժանենք քանորդի վրա, կստանանք 85: Ինչի՞ չեն հավասար բաժանելին, բաժանարարն ու քանորդը:

233. 12500 վեդրո տարողությամբ նավի եղերովուարից նավթը հոսում է յերեք խողովակով. Առաջին խողովակից մի բոպիյում թափվում է 47 վեդրո, յերկրորդից՝ 45, իսկ յերրորդից՝ 37: Յեթե յերեք խողովակները միասին 55 բոպի բաց թողնենք, բեղերովուարում քանի՞ վեդրո նավթ կմնա:

234. $3827 + 4323 + 1200$ գումարը բազմապատկել 25-ով (Յերկու յեղանակով):

235. 2306-ի և 1894-ի տարբերությունը բազմապատկել 5034-ի և 2806-ի գումարով:

Պուժմարի, օտար-
բերության յեվ
տաճարայի
բազմապատկել: մե
ու բաժանումը

236. 576, 864-ին 216 թվերի գումարը բաժանել 18-ի վրա (լերկու լեզանակով):

237. 1800 և 1400 թվերի տարբերութունը բաժանել 200-ի վրա (լերկու լեզանակով):

238. Դպրոցն ամեն մի աշակերտի ամսական միջին թվով ապրիս և 10 տետրակ: Յերկրորդ աստիճանի դպրոցի աշակերտության համար ամսական քանի՞ հատ տետրակ պետք և, լեթե հինգերորդ խմբում աշակերտության թիվն և 80, վեցերորդում 76, յոթերորդում 72, իսկ ութերորդում 62 (լերկու լեզանակով):

239. Գնել են միևնույն տեսակի մահուդ 245 մ, 650 մ և 425 մ: Ինչքան վճարեցին ամբողջ ապրանքին, լեթե մահուդի մետքն արժեք 8 ռուբլի:

240. Յերեք դասասենյակների չափերն են՝

Առաջին— $(10 \times 5 \times 4)$ խոր. մ

Յերկրորդ— $(10 \times 4 \times 4)$ » »

Յերրորդ— $(7 \times 5 \times 4)$ » »

Գանի աշակերտ կարող ենք նստեցնել այս դասասենյակներում, լեթե ամեն մի աշակերտի ըստ նորմալի հասնում և 5 խոր. մետր:

241. Յերեք անգամ գործվածք գնեցին՝ մեկը 8 ռուբլով: Առաջին անգամ գնեցին 2048 ռուբլու, յերկրորդ անգամ 832 ռուբլու, յերրորդ անգամ 1248 ռուբլու: Ընդամենը քանի՞ մետր գործվածք գնեցին (լուծել լերկու լեզանակով):

242. Բազմապատկել

$$36 \cdot (85 \cdot 34), \quad 49 \cdot 105 \cdot 36,$$

և ստացած արդյունքն ստուգել բաժանումով:

243. $180 \cdot 37$ -ի արտադրյալն առանց արտադրյալը գտնելու, բաժանել 45-ի վրա:

244. $660 \cdot 1188$ արտադրյալն, առանց արտադրյալը գտնելու, բաժանել 132-ի վրա և ստացած արդյունքն ստուգել բաժանումով:

Ձեռն գործնական
քյուցնի-ի վերա-
բերյալ վաճառ-
քյուցնի

245. 1) $[5 \cdot (1000 - 105)] - 4325$; $6 \cdot 40000 -$

999999,

2) $[(125 \cdot 8000 - 190000) : 90000 \cdot 6000 -$

$- 36000] : 45,$

$$3) (27000:54 \cdot 2000 - 937000):45 \cdot 50:35000$$

$$246. 1) [(16000:32 - 4100:82):15 \times 7000 - 192000]:45$$

$$2) [(97264:8 + 1284200:100):1000 \times 7 + 947] \times 100$$

$$3) [(24 \times 250 + 18 \times 350):60 \times 400 + (44 \times 4500 + 108 \times 1500):20]:400,$$

$$4) 64 \times 125 + 128 \times 75):800 \times 5000 - (300 \times 400 + 5107 \times 800):70$$

$$5) (24347420:8105 + 572580:180) \times 504 + 18999380:$$

:9223

247. 104 մ կտավը պետք է բաժանել յերկու այնպիսի մասերի, վոր առաջինը 16 մետրով ավելի լինի, քան յերկրորդը:

248. Յերկու արկղում միասին կա 128 կլգ թեյ: Յեթե առաջին արկղից վերցնենք 4 կլգ և ւնենք յերկրորդի վրա, այդ դեպքում յերկու արկղում ել կլինեն հավասար: Դանի՞ կիլոգրամ թեյ կար յուրաքանչյուր արկղում:

249. Յերեք բանվոր ստացան 903 ուրլի: Յեթե առաջին բանվորն ստանար 14 ուրլի պակաս, յերկրորդը՝ 75 ուրլի ավել, իսկ յերրորդը՝ 67 ուրլի պակաս, այդ դեպքում բոլորն ել կստանալին հավասար: Ամեն մեկն ինչքան ստացավ:

250. Յերեք արկղում կա 120 խնձոր: Յերկրորդ արկղում յերեք անգամ ավելի խնձոր կա, քան առաջին արկղում: Իսկ յերրորդում՝ յերկու անգամ ավելի, քան յերկրորդում: Յուրաքանչյուր արկղում քանի՞ խնձոր կա:

251. Գնացքով ճանապարհորդում են 672 հոգի: Այդ թվում տղամարդիկ 4 անգամ, իսկ կանայք 2 անգամ ավելի յեն յերեսաներից: Դանի՞ տղամարդ, կին և յերեսնա լիք:

252. 4 դյուստին ճաշի գդալի և 3 դյուստին թեյի գդալի համար վճարեցին 180 ուրլի: Մի ուրիշ անգամ 4 դյուստին ճաշի գդալի և 5 դյուստին թեյի գդալի համար վճարեցին 204 ուրլի: Ի՞նչ արժեքին ճաշի և թեյի գդալները:

253. Բրիգադում կա 8 հոգի: Յեթե ամեն մեկն ստանար 15 ուրլի ավելի, այդ դեպքում բրիգադը կստանար 840 ուրլի: Բրիգադի ամեն մի անդամն ինչքան ստացավ:

254. Մի պահեստում 3 անգամ ավելի ալյուր կա՝ քան մյուսում: Յեթե մի պահեստից վերցնենք 850 կլգ, իսկ մյուսից 50 կլգ, այդ դեպքում յերկու պահեստումն ել կլինա հավասար քանակությամբ ալյուր: Յուրաքանչյուր պահեստում ինչքան ալյուր կար:

235. Գնեցին 62 մ սև ու 13 մ կապույտ մահուդ և վճարեցին 1540 ոտ. բլի: Յերկրորդ անգամ նույն գնեցին 68 մ սև ու 12 մ կապույտ մահուդ և վճարեցին 1660 ոտ. բլի: Վերջին թե մեկ և թե մյուս տեսակի մահուդի մեարն ինչ արժեք:

236. Կոշի գործարանը բաց թողեց 7000 զուլդ տղամարդու և 4000 զուլդ յերեխայի կոշիկ՝ ընդամենը 58000 ոտ. բլու արժողությամբ: Յերկրորդ անգամ բաց թողեց 10000 զուլդ տղամարդու և 4000 զուլդ յերեխայի կոշիկ՝ 76000 ոտ. բլու արժողությամբ: Ի՞նչ արժեք տղամարդու կոշիկը և յերեխայի կոշիկը:

237. 30 մետր առաջին տեսակի և 40 մետր յերկրորդ տեսակի մահուդին վճարեցին 800 ոտ. բլի: Առաջին տեսակի մետրը 2 անգամ թանկ է, քան յերկրորդինը: Ի՞նչ արժեք յուրաքանչյուր տեսակի մետրը:

238. Յերկու դարակներում դասավորված են 765 կտոր դիրք, յեթե մի դարակից վերցնենք 35 կտոր դիրք, այդ դեպքում յերկու դարակներում կլինեն հավասար քանակությամբ դիրքեր: Յուրաքանչյուր դարակում քանի՞ հատ գիրք կար:

239. Գործարանի 3 ցեխերում միասին աշխատում են 624 հոգի: Առաջին ցեխում 5 անգամ ավելի բանվոր կա, քան յերկրորդում, իսկ յերրորդում՝ այնքան, վորքան առաջին և յերկրորդ ցեխերում միասին վերցրած: Յուրաքանչյուր ցեխում քանի՞ բանվոր կար:

240. Խումբն զգեստավորելու համար անհրաժեշտ էր 1224 մ մանուֆակտուրա 100 սմ լայնությամբ: Դրա փոխարեն ձեռք բերեցին 1530 մ դործվածք՝ ուրիշ լայնությամբ: Ինչքան էր գործվածքի լայնությունը:

241. 8 մեքենագրուհի որական 6 ժամ աշխատելով 5 որում կտպեն 1440 թերթ: 10 մեքենագրուհի որական 6 ժամ աշխատելով 2220 թերթը քանի՞ որում կտպեն:

242. Լազերում յեղած հացի պաշարը՝ հաշված ամեն մի հոգուն 800 դրամ՝ կբավականացնի մի վորոշ ժամանակ, բայց մարդկանց թիվը 130 հոգով ավելացավ, և վորպեսզի հացի պաշարը բավականացնի նույնքան ժամանակ, ստիպված յեղան նորման պակասեցնել մինչ 600 դրամ: Լազերում քանի՞ հոգի կային:

243. Յերկու յերեխաներ իրար մեջ բաժանեցին 203 ընկույզ ալյուխ, վոր մեկն ստացավ այնքան զուլդ, վորքան հընգյակ՝ մյուսը: Ամեն մեկին քանի՞ ընկույզ հասավ:

264. 48 բանվոր 60 որում մի փոս փորեցին: Նույնպիսի մի փոս փորելու համար 36 բանվոր քանի՞ որ պետք է աշխատեն:

265. 36 մարդ անտառի մի մասը կտրեցին 120 որում: Նույն մասը 40 որ շուտ կտրելու համար քանի՞ մարդ է պետք:

266. Կառքի առաջակողմի անիվը վորոշ ժամանակամիջոցում կատարում է 17 պտուկտ, իսկ յետևի անիվը նույն ժամանակամիջոցում կատարում է 11 պտուկտ: Առաջակողմի անիվը քանի՞ պտուկտ կանի, չերբ յետևի անիվը պատվում է 231 անգամ:

267. Հատուկը ծածկելու համար անհրաժեշտ է 84 մ լինելուում 2 մ լայնությամբ, 3 մ լայնությամբ ինչքան լինելուում կգնա:

268. 920 հոգու բաժարարելու համար հատկացրել են 7360 ռուբլի: Եթե մարդկանց թիվը 250-ով ավելացնենք քանի՞ ռուբլի պետք է հատկացնել:

269. 80 սենյակ լուսավորելու համար դնեցին 480 լամպ, բայց ստիպված չեղան ավելի մեծ թվով սենյակների վրա բաժանել, վորով չուրաքանչյուր սենյակի 2 լամպ պահաս տրվեց: Լամպերը քանի՞ սենյակի վրա բաժանեցին:

270. Աշակերտը 40 խնդիր վերցրեց լուծելու համար: Յուրաքանչյուր ճիշտ լուծած խնդրի համար ստանալու չեր 3 կետ, իսկ ճիշտ չլուծածի դիմաց պետք է տար 5 կետ: Ստուգումից պարզվեց, վոր նրան վոչ մի կետ չեր մնացել: Քանի՞ խնդիր ճիշտ լուծեց:

271. Տուրիստն որական 6 ժամ ճանապարհորդելով, 12 որում անցնում է 360 կլմ: Որական 6 ժամ ճանապարհորդելով 660 կլմ-ը քանի՞ որում կանցնի:

272. 276 հատ ընկուզդից սարքել են չերկու փոքրիկ շեղձ ալնպես, վոր մի շեղջում կա ալնքան հնգյակ, վորքան լոթնակ՝ մյուսում: Յուրաքանչյուր շեղջ ինչքան ընկուզ ուներ:

273. Գործարանի բանվորներից 7-րդ կարգով վարձատրվողները թիվը 3 անգամ պակաս եր 6-րդ կարգով վարձատրվողների թվից: 6-րդ կարգի բանվորն ստանում եր որական 4 ռուբլի, իսկ 7-րդ կարգի բանվորը՝ 6 ռուբլի: Ամեն մի կարգի մեջ քանի՞ բանվոր կար, չեթե նրանց մի ամսվա աշխատավարձը (հաշված 24 որ) կազմում եր 19440 ռուբլի:

274. Բեգերվուարից ջուրը դուրս թափելու համար սկզբում

բաց արին առաջին ծորակը, վորից մի բողբոջում թափվում էր 30 վեդրո ջուր, 60 բողբոջ հետո բաց արին նաև լերկորդը ծորակը, վորով մի բողբոջում թափվում էր 70 վեդրո: Յերկու ծորակները միասին դործեցին 45 բողբոջ Յեթե լերկու ծորակները միասին բաց թողնելին, բեղերվում են ինչքան ժամանակում կդատարկվեր:

275. Կենդի մի նժարի վրա դառնում էր մի կտոր պղինձ և 6 գր կշառք, մյուսի նժարի վրա՝ մի կտոր պղինձ և 14 գր կշառք, վորով ծանրութունները հավասարակշռված են: Յեթե մի նժարի վրա դնենք լերկու կտոր պղինձ, ապա հավասարակշռության համար պետք է մյուսին դնենք 36 գր կշառք: Ինչքան էր ամեն մի պղինձի քաշը:

276. Արտելը պարտավորվեց խնդրին պատրաստել 36 որում: Դրա համար պետք էր որակաւն աշխատեցներ 84 հոգի, բայց 18 որ աշխատեցրից միմիայն 24 հոգի, իսկ 6 որ էլ՝ 168 հոգի: Աշխատանքը ժամանակին ավարտելու համար, ֆաթած ժամանակում քանի հոգի պետք է աշխատեցնի:

277. Յերկու հոգի ունեն 240 ուռլի: Յեթե մեկը մյուսին տա 30 ուռլի, ապա նրանց ունեցածները կլինեն հավասար: Ամեն մեկն ինչքան փող ուներ:

278. Յերկու թվերի գումարն է 1980: Յեթե մեկից հանենք 285, իսկ մյուսին ավելացնենք 285, ապա կստանանք հավասար մասեր: Գտնել այդ թվերը:

279. Վճր թիվը 24-ով բաղմապակելով մեծանում է 1968-ով, 36-ի բաժանելով փոքրանում է 875-ով:

280. 1800-ը լերեք այնպիսի մասերի բաժանել, վոր առաջինը 400-ով, լերկորդը 200-ով մեծ լինեն լերբորդից:

281. Յերկու թվերի գումարն է 13248, իսկ քանորդը՝ 35: Գտնել այդ թվերը:

282. 786-ը բաժանել չորս այնպիսի մասերի, վոր առաջինը՝ լերկորդից 24-ով մեծ լինի, լերբորդից 16-ով մեծ լինի, իսկ չորրորդից 46-ով մեծ լինի:

283. Յերկու թվերի գումարն է 38570: Յեթե մեծ թիվը բաժանենք փոքրի վրա, քանորդը կլինի 3, իսկ մնացորդը՝ 922: Գտնել այդ թվերը:

284. Գտնել լերկու թվեր, վորոնց տարբերութունը լինի 9256, իսկ քանորդը՝ 27:

III. Թվերի բաժանելիությունը

Պարզ լիկ բարդ
թվեր

1. Գրել 1—100 բոլոր պարզ թվերը:

2. Գրել 1—50 բոլոր բարդ թվերը:

3. Հետևյալ թվերից վորո՞նք են պարզ և
վորո՞նք են բարդ. գրել առանձին աղյուսա-

կում: 28, 44, 17, 43, 75, 1634, 546, 79, 740, 1001, 67, 1036,
31, 885, 73:

4. Գրել լերկու, լերեք, չորս բարդ թվեր, վորոնք լինելին
փոխադարձաբար պարզ թվեր:

5. Գրել 1—20 բոլոր զույգ թվերը:

6. Տվյալ թվերի միջև գրել բոլոր այն
թվերը, վորոնք առանց մնացորդի բաժանվում
են 2-ի, 4-ի, 8-ի, 16-ի վրա: 29, 88, 176,
202, 496, 568, 824, 2741, 34, 124, 197, 310,

500, 601, 700, 80000:

7. Գտնել և աղյուսակում գրել բոլոր այն թվերը, վորոնք
առանց մնացորդի բաժանվում են 3-ի և 9-ի վրա, 111, 455, 539,
819, 8205, 13707, 378, 612, 713, 2016, 8991, 902351:

8. Գտնել և առանձին աղյուսակում գրել բոլոր այն թվերը,
վորոնք առանց մնացորդի բաժանվում են 2-ի, 4-ի, 3-ի, 5-ի,
8-ի, 9-ի, 10-ի, 25-ի, 100-ի վրա:

15,	40,	63,	86,	325,	675,	1616,	30591,
21,	44,	64,	88,	362,	692,	3000,	40000,
22,	51,	65,	124,	404,	700,	7299,	25000,
30,	52,	76,	136,	450,	850,	9005,	71100,
32,	53,	81,	142,	568,	1500,	12054,	540000,

9. Գտնել և աղյուսակում գրել ներքոհիշյալ բոլոր թվերը,
վորոնք առանց մնացորդի բաժանվում են 6-ի, 12-ի, 15-ի, 18-ի,
20-ի, 30-ի, 36-ի, 40-ի, 50-ի, 75-ի վրա:

18,	195,	420,	492,	760,	1818,	7000
54,	198,	426,	550,	840,	2440,	8180
66,	200,	450,	585,	900,	3030,	8400
174,	264,	465,	720,	1116,	3580,	12000
180,	372,	468,	732,	1704,	3650,	25000

10. Գրել լերկու լեռանիշ և լերկու քառանիշ թվեր, վորոնք առանց մնացորդի բաժանվեն 2-ի, 3-ի, 9-ի, 5-ի, 10-ի, 6-ի, 12 ի, 18-ի վրա:

11. 3568 թվի աջ կողմից գրել այնպիսի մի թվանշան, վոր այս նոր թիվն առանց մնացորդի բաժանվի 2-ի, 3-ի և 8-ի վրա:

12. 8, 0, 3, 7 թվանշաններից կազմել մի թիվ, վորն առանց մնացորդի բաժանվի 15-ի վրա:

13. 0, 2, 3, 4 թվանշաններից կազմել մի թիվ, վորն առանց մնացորդի բաժանվի 2-ի, 3-ի, 4-ի, 5-ի, 6-ի, 8-ի, 9-ի, 10-ի, 15-ի և 18-ի վրա:

14. Առանց գումարման գործողութիւնը կատարելու իմանալ 348+196 գումարը բաժանվում է 2 ի, 3-ի, 4-ի, 6-ի, 12-ի, 15 ի վրա:

15. Առանց հանելու իմանալ 756—384 տարբերութիւնը բաժանվում է 2 ի, 3-մ, 4-ի, 6 ի, 12-ի, 15-ի վրա:

1. Առանց գումարելու ասացեք 354+238 բաժանվում է 2-ի, 3-ի, 6-ի վրա:

17. Առանց բազմապատկելու իմանալ 148·75-ը բաժանվում է 2 ի, 3-ի, 4-ի, 5-ի, 6-ի վրա:

18. Հետևյալ թվերը վերածել պարզ բաժանարարների՝

Թվերի վերածու-
մը պարզ բազ-
մապատկիցների
(բաժանարար-
ների)

1) 100,	6) 1500,	11) 15360,
2) 300,	7) 7000,	12) 15600,
3) 216,	8) 3240,	13) 41472,
4) 360,	9) 4608,	14) 86625,
5) 810,	10) 10368,	15) 445625,

19. Գտնել հետևյալ թվերի պարզ բաժանարարները.—
180, 240, 400, 612, 709, 972, 2304, 5220, 8136.

20. Գտնել հետևյալ թվերի ընդհանուր բաժանարարներն ու ամենամեծ ընդհանուր բաժանարարը:

1) 96 և 84	5) 320 և 1152,
2) 105 և 135	6) 2048, 2304, և 1792,
3) 360 և 252	7) 224, 168, 280 և 392.
4) 4:6 և 729	8) 1008, 1260, 882 և 1134.

Մի քանի բվերի
տակնամանքն
հաճաւր բաժա-
նարարներն ու
ամենափոքր
բազմապատկը

21. Դասել հետևյալ թվերի բազմապատիկները՝ 3, 7, 15, 12, 8 և 5, 3 և 12, 6 և 10.

22. Վճր թիվը կլինի 8-ի ամենափոքր բազմապատիկը: 5-ի և 20-ի ընդհանուր ամենափոքր բազմապատիկը: 5-ի և 7-ի, 11-ի և 24-ի, 120-ի և 40-ի:

23. Գտնել հետևյալ թվերի ամենափոքր բազմապատիկը.

1) 3, 2, և 5	8) 45, 55, 11 և 110,
2) 7, 9, և 2,	9) 27, 18, 90 և 60,
3) 8, 25 և 3,	10) 32, 36, 72 և 48,
4) 4, 8, 2 և 6,	11) 30, 75, 45, 18 և 27,
5) 50, 80, 40 և 10,	12) 24, 108, 216 և 135,
6) 35, 7, 10 և 5,	13) 462, 110, 70, 231, 170 և 210,
7) 45, 30, 15 և 180,	14) 360, 540 և 640,

IV. Հասարակ կոտորակներ

1. Կարդալ հետևյալ կոտորակները՝

$$\frac{3}{8}, \frac{28}{35}, \frac{41}{53}, \frac{12}{12}, \frac{17}{5}, \frac{102}{21}, \frac{304}{101}$$

2. Հետևյալ կոտորակներն արտահայտել թվանշաններով՝ մեկ յոթերորդ, յերեք չորրորդ, հինգ ութերորդ, տասներեք տասնհինգերորդ, յերեք քառասուններորդ, յոթ հարյուր քսան հինգերորդ, ութսունչորս քառասունյոթերորդ:

3. Գտնի՞ր յերրորդ մասեր կան յերկու, չորս, հինգ, միավորները մեկ:

4. 1, 2, 3, 4, 5, 12-ի մեջ բանի տասերորդ մասեր կան:

5. Գնացքը Մոսկվա—Լենինգրադ հեռավորութունն անցավ 12 ժամում: 7 ժամում այդ տարածության վճր մասն անցավ:

6. Յեթե հինգ միավոր բաժանենք 6 հավասար մասերի, ապա յուրաքանչյուր մասն ինչի՞ հավասար կլինի: Հինգ այդպիսի մասեր ինչքան կլինեն:

7. Գրել միավորից փոքր մի քանի կոտորակներ:

8. Գրել միավորին հավասար մի քանի կոտորակներ:

9. Գրել միավորից մեծ մի քանի կոտորակներ:

10. Հետևյալ կոտորակներից կանոնավոր և անկանոն կոտորակներն առանձին գրել:

$$\frac{3}{4}, \frac{7}{9}, \frac{10}{7}, \frac{8}{11}, \frac{12}{5}, \frac{1}{8}, \frac{5}{17}, \frac{16}{5}, \frac{13}{4}, \frac{12}{12}, \frac{11}{15}, \frac{17}{16},$$

11. Հետևյալ կոտորակներից ամբողջներ դուրս բերել:

$$\frac{9}{3}, \frac{8}{4}, \frac{15}{4}, \frac{10}{3}, \frac{12}{5}, \frac{100}{7}, \frac{99}{5}, \frac{141}{13}, \frac{108}{15}, \frac{325}{13}, \frac{328}{17}, \frac{307}{39}, \frac{301}{30}$$

$$\frac{217}{20}, \frac{105}{5}, \frac{328}{19}, \frac{500}{3}, \frac{502}{11}, \frac{103}{19}, \frac{1000}{9}, \frac{1375}{16}, \frac{1013}{21}, \frac{1623}{31}, \frac{4701}{50}$$

$$\frac{8743}{78}, \frac{5000}{8},$$

12. 1, 2, 3, 4, 5, 6 թվերի մեջ քանի քառորդ մասեր կան:

13. 9, 11, 12, 17, 19 թվերն արտահայտել տասներեքերորդ մասերով:

14. Հետևյալ թվերը դարձնել անկանոն կոտորակ՝

$$1\frac{1}{2}, 3\frac{1}{8}, 3\frac{1}{5}, 1\frac{2}{3}, 2\frac{3}{4}, 3\frac{5}{8}, 4\frac{2}{7}, 3\frac{4}{7}, 5\frac{11}{12}, 8\frac{5}{13}, 9\frac{4}{15}, 18\frac{5}{18}, 31\frac{5}{16},$$

$$20\frac{1}{9}, 32\frac{3}{7}, 105\frac{3}{4}, 38\frac{11}{12}, 204\frac{7}{25}, 17\frac{11}{40}, 20\frac{3}{10}, 14\frac{18}{29}, 83\frac{7}{11}, 116\frac{2}{3},$$

$$2\frac{101}{107}, 13\frac{18}{143},$$

15. Հետևյալ կոտորակներից վերն և ամենամեծը և վերն ամենափոքրը՝ $\frac{6}{17}, \frac{4}{17}, \frac{3}{17}, \frac{9}{17}$:

16. Հետևյալ կոտորակներից վերն և ամենամեծը և վերն և ամենափոքրը՝ $\frac{3}{7}, \frac{3}{8}, \frac{3}{13}, \frac{3}{20}, \frac{3}{4}, \frac{3}{12}, \frac{3}{16}, \frac{3}{19}$:

17. $\frac{1}{16}, \frac{18}{16}, \frac{7}{16}, \frac{4}{16}, \frac{9}{16}, \frac{6}{16}$ կոտորակները դասավորել ըստ մեծության՝ սկսած ամենափոքրից:

18. $\frac{7}{8}, \frac{1}{12}, \frac{7}{8}, \frac{7}{12}, \frac{7}{10}, \frac{7}{12}, \frac{7}{10}$ կոտորակները դասավորել ըստ մեծության, սկսած ամենամեծից:

19. Հետևյալ կոտորակներն, առանց մի հայտարարի բերելու վորոշել, թե վերն և մեծ, $\frac{3}{4}$ -ը, թե $\frac{2}{5}$, $\frac{15}{35}$ -ը, թե $\frac{16}{17}$, $\frac{25}{30}$ և $\frac{7}{10}$ -ը:

20. Առանց ընդհանուր հայտարարի բերելու վորոշեցե՛ք՝ $\frac{5}{12}$, $\frac{9}{20}$, $\frac{7}{16}$ կոտորակներից վերն և ամենամեծը և վերն ամենափոքրը:

21. Քանի անգամ $\frac{1}{2}$ -ն ավելի մեծ է քան $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ կոտորակները:

22. $\frac{1}{100}$ -ը քանի անգամ փոքր է $\frac{1}{50}$, $\frac{1}{25}$, $\frac{1}{5}$ կոտորակներից:

23. Հետևյալ կոտորակներից յուրաքանչյուրը մեծացնել 3 անգամ,

$$\frac{5}{23}, \frac{1}{7}, \frac{4}{11}, \frac{7}{29}, \frac{11}{25}, \frac{5}{31}, \frac{1}{8}, \frac{1}{15}, \frac{1}{12}, \frac{4}{9}, \frac{7}{24},$$

24. Հետևյալ կոտորակներից յուրաքանչյուրը փոքրացնել յերկու անգամ.

$$\frac{1}{8}, \frac{1}{7}, \frac{5}{9}, \frac{12}{13}, \frac{7}{15}, \frac{13}{17}, \frac{16}{21},$$

25. Ի՞նչ կլինի կոտորակը, յեթե՝

ա) նրա համարիչը մեծացնենք 7 անգամ.

բ) նրա համարիչը փոքրացնենք 5 անգամ.

գ) նրա հայտարարը մեծացնենք 10 անգամ.

դ) նրա հայտարարը փոքրացնենք 8 անգամ.

26. Ի՞նչ կլինեն $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{9}$, $\frac{4}{13}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{8}{25}$ կոտորակները, յեթե նրանց հայտարարները դեն գցենք:

27. Տված են $\frac{5}{6}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{2}{7}$ կոտորակները: Գրեցե՛ք այն թվերը, վորոնք 3 անգամ մեծ են տվյալ կոտորակներից:

28. Տված են $\frac{8}{12}$, $\frac{4}{8}$, $\frac{20}{40}$, $\frac{24}{36}$ կոտորակները: Գրել այն

թվերը, վորոնք 4 անգամ փոքր են տվյալ կոտորակներէց:

Կոտորակների
կրճատումն ու
մի հայտարարի
բերելը

29. Գրել տարբեր տեսքով մի քանի
կոտորակներ, վորոնցից յուրաքանչյուրը
հալասար լինի $\frac{3}{4}$ -ին:

30. Մի քանի հալասար մեծությամբ կոտորակներ գրեցեք
տարբեր տեսքով:

31. Կոտորակի համարիչը բաղմապատկված է 5-ով: Ի՞նչ
պետք է անել հայտարարը, վոր կոտորակի մեծությունը չփոխվի:

32. $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{5}$ կոտորակներն արտահայտել այնպիսի մա-
սերով, վոր 4 անգամ փոքր լինեն տվյալ կոտորակների մասերից:

33. Կրճատել հետևյալ կոտորակները՝

$$\frac{12}{18}, \frac{16}{20}, \frac{14}{35}, \frac{12}{60}, \frac{15}{35}, \frac{32}{128}, \frac{22}{140}, \frac{12}{144}, \frac{7}{140}, \frac{15}{36}, \frac{35}{84}, \frac{120}{150}, \frac{100}{250}$$

$$\frac{17}{340}, \frac{60}{144}, \frac{72}{81}, \frac{74}{666}, \frac{83}{249}, \frac{840}{960}, \frac{121}{143}$$

34. Կրճատել հետևյալ կոտորակները և դուրս բերել ամ-
բողջները:

$$\frac{8}{6}, \frac{12}{8}, \frac{6}{4}, \frac{30}{25}, \frac{48}{18}, \frac{95}{65}, \frac{210}{147}, \frac{300}{246}, \frac{770}{140}, \frac{72}{81}, \frac{5000}{300}$$

35. Կոլտնտեսության վարելահողից 75 հա ցանել են հա-
ճար, իսկ 125 հա ցորեն: Հաճարով ցանված վարելահողը ցորե-
նով ցանված վարելահողի վճր մասն է կազմում:

36. 75 սմ-ը մետրի վճր մասն է կազմում: 30° սմ, 60° սմ:

37. Փետրվար ամսի 27-ից մինչ հոկտեմբեր ամսի 3-ը նե-
րադուր տարվա վճր մասն է կազմում: Տարին ընդունել 365 օր:

38. Հետևյալ կոտորակները բերել ընդհանուր ամենափոքր
հայտարարի:

$$1) \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \quad 3) \frac{1}{4}, \frac{3}{5}, \frac{5}{7}, \quad 5) \frac{5}{12}, \frac{3}{25}, \frac{1}{7}$$

$$2) \frac{3}{3}, \frac{1}{2}, \frac{3}{7}, \quad 4) \frac{5}{6}, \frac{9}{11}, \quad 6) \frac{3}{16}, \frac{7}{9}$$

39. Հետևյալ կոտորակները բերել ընդհանուր ամենափոքր հայտարարի:

$$\begin{array}{ll}
 1) \frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{5}{8}, \frac{9}{16}, & 3) \frac{11}{50}, \frac{7}{10}, \frac{27}{100}, \frac{3}{5}, \quad 5) \frac{7}{144}, \frac{5}{33}, \frac{3}{4}, \frac{8}{9}, \\
 2) \frac{2}{3}, \frac{5}{6}, \frac{1}{36}, \frac{11}{18}, & 4) \frac{7}{9}, \frac{1}{180}, \frac{9}{10}, \frac{3}{4}, \frac{5}{6} \quad 6) \frac{11}{14}, \frac{13}{140}, \frac{3}{7}, \frac{2}{35}, \\
 & 7) \frac{19}{60}, \frac{3}{20}, \frac{4}{15}, \frac{17}{350}, \frac{23}{32},
 \end{array}$$

40. Հետևյալ կոտորակները բերել ընդհանուր ամենափոքր հայտարարի:

$$\begin{array}{ll}
 1) \frac{1}{6}, \frac{1}{3}, \frac{1}{2}, \frac{1}{4}, & 7) \frac{5}{24}, \frac{7}{18}, \frac{3}{40}, \frac{11}{20}, \\
 2) \frac{3}{4}, \frac{7}{8}, \frac{11}{12}, \frac{19}{20}, & 8) \frac{13}{24}, \frac{17}{36}, \frac{7}{40}, \frac{9}{60}, \\
 3) \frac{2}{5}, \frac{7}{10}, \frac{13}{15}, \frac{9}{20}, & 9) \frac{3}{4}, \frac{13}{20}, \frac{41}{60}, \frac{19}{25}, \\
 4) \frac{5}{6}, \frac{7}{9}, \frac{1}{4}, \frac{2}{3}, & 10) \frac{17}{20}, \frac{1}{150}, \frac{7}{40}, \frac{11}{15}, \frac{3}{10}, \\
 5) \frac{7}{9}, \frac{3}{14}, \frac{2}{5}, \frac{3}{4}, & 11) \frac{3}{8}, \frac{11}{30}, \frac{37}{60}, \frac{19}{40}, \frac{43}{72}, \\
 6) \frac{1}{20}, \frac{1}{15}, \frac{1}{30}, \frac{1}{4}, \frac{1}{6} & 12) \frac{7}{50}, \frac{31}{80}, \frac{13}{360}, \frac{23}{144},
 \end{array}$$

41. Հետևյալ կոտորակներից՝ $\frac{5}{6}, \frac{8}{9}, \frac{10}{11}, \frac{7}{8}$ վճրն և ամենամեծը և վճրն ամենափոքրը:

42. $\frac{217}{360}, \frac{7}{8}, \frac{47}{60}, \frac{17}{20}, \frac{11}{18}$ և $\frac{67}{72}$ կոտորակներից վճրն և ամենամեծը և վճրն ամենափոքրը:

43. Յեւրոպայան բռնում է լերկրադնդի ցամաքի $\frac{1}{16}$ մասը, Ասիան իր կղզիներով՝ $\frac{1}{3}$, Աֆրիկան՝ $\frac{1}{5}$, Ամերիկան՝ $\frac{1}{4}$, Ավստրալիան՝ $\frac{1}{19}$, Անտարկտիկան՝ $\frac{1}{10}$, Մեծության կարգով դասավորել ցամաքամասերի հսկերն արտահայտող ալգ թվերը:

44. Մի բանվոր իր գործը կարող է վերջացնել 25 ժամում, յերկրորդ բանվորը՝ 18 ժամում, իսկ լերդորդը՝ 20 ժամում:
 1) Ամեն մի բանվոր մի ժամում գործի վճիռ մասը կվերջացնի:
 2) Բոլոր առ մասերն արտահայտել ամբողջ աշխատանքի միևնույն մասով:

45. Մի մեքենագորուհի մեկնակ, միևնույն ժամանակում արտագրեց ամբողջ ձեռագրի $\frac{11}{18}$ մասը, մի ուրիշը՝ $\frac{7}{12}$ մասը, իսկ յերկրորդը՝ $\frac{8}{15}$ մասը: Նրանցից վճիռն է ավելի արագ աշխատում:

Թվի մասը գտնել:
 Ցվյալ մասով
 բիլր գտնել:

46. Գտնել՝

1) 30 թվի $\frac{1}{2}$ -ը, 4) 135 թվի $\frac{1}{5}$ մասը,

2) 44 թվի $\frac{1}{4}$ -ը, 5) 180 թվի $\frac{1}{12}$ մասը,

3) 18-ի $\frac{1}{3}$ -ը, 6) 300 թվի $\frac{1}{15}$ մասը:

47. Գտնել՝

1) 5 թվի $\frac{1}{2}$ -ը, 3) 11 թվի $\frac{1}{4}$ -ը 5) 15 թվի $\frac{1}{7}$ մասը,

2) 10 թվի $\frac{1}{3}$ -ը, 4) 12 թվի $\frac{1}{5}$ -ը 6) 180 թվի $\frac{1}{9}$ մասը:

48. Գտնել՝

1) 9-ի $\frac{2}{3}$ -ը, 6) 42-ի $\frac{5}{6}$ -ը 11) 144-ի $\frac{13}{18}$ -ը

2) 20-ի $\frac{3}{4}$ -ը, 7) 28-ի $\frac{2}{7}$ -ը 12) 105-ի $\frac{17}{21}$ -ը

3) 35-ի $\frac{3}{5}$ -ը, 8) 140-ի $\frac{7}{10}$ -ը 13) 483-ի $\frac{14}{23}$ -ը

4) 27-ի $\frac{5}{9}$ -ը, 9) 75-ի $\frac{11}{15}$ -ը 14) 405-ի $\frac{19}{27}$ -ը

5) 65-ի $\frac{5}{13}$ -ը, 10) 256-ի $\frac{9}{10}$ -ը 15) 195-ի $\frac{9}{13}$ -ը

49. Գտնել՝

- 1) $17 - \frac{1}{8} - \text{Ը}$, 3) $2 - \frac{4}{15} - \text{Ը}$, 5) $9 - \frac{1}{20} - \text{Ը}$,
 2) $13 - \frac{3}{10} - \text{Ը}$, 4) $425 - \frac{11}{17} - \text{Ը}$, 6) $13 - \frac{3}{13} - \text{Ը}$,

50. Գտնել՝

- 1) $\frac{3}{5} - \frac{1}{2} - \text{Ը}$, 3) $\frac{2}{3} - \frac{1}{7} - \text{Ը}$, 5) $\frac{3}{4} - \frac{1}{20} - \text{Ը}$,
 2) $\frac{4}{7} - \frac{1}{3} - \text{Ը}$, 4) $\frac{2}{11} - \frac{1}{15} - \text{Ը}$, 6) $\frac{1}{3} - \frac{1}{3} - \text{Ը}$,

51. Գտնել՝

- 1) $6 - \frac{2}{3} - \frac{3}{5} - \text{Ը}$, 5) $4 - \frac{1}{2} - \frac{7}{9} - \text{Ը}$, 9) $20 - \frac{5}{6} - \frac{9}{25} - \text{Ը}$,
 2) $3 - \frac{3}{4} - \frac{4}{9} - \text{Ը}$, 6) $2 - \frac{1}{4} - \frac{2}{3} - \text{Ը}$, 10) $13 - \frac{1}{11} - \frac{11}{48} - \text{Ը}$,
 3) $3 - \frac{2}{3} - \frac{3}{11} - \text{Ը}$, 7) $4 - \frac{1}{2} - \frac{7}{18} - \text{Ը}$, 11) $15 - \frac{1}{9} - \frac{9}{17} - \text{Ը}$,
 4) $5 - \frac{1}{3} - \frac{3}{7} - \text{Ը}$, 8) $3 - \frac{1}{2} - \frac{3}{50} - \text{Ը}$, 12) $14 - \frac{1}{16} - \frac{8}{15} - \text{Ը}$,

52. $180 - \frac{5}{9} - \text{ն է մեծ, թիվ } 195 - \frac{7}{13} - \text{Ը}$:

53. $868 - \frac{15}{28} - \text{ն է մեծ, թիվ } 500 - \frac{103}{125} - \text{Ը}$:

54. $\frac{9}{125}$ կմ-ը քանի՞ մետրի լե հավասար:

55. $\frac{7}{40}$ կգ քանի՞ գրամի լե հավասար:

56. $\frac{13}{50}$ մ քանի՞ սանտիմետրի լե հավասար:

57. $\frac{17}{125}$ հեկտարի մեջ քանի քառակուսի մետր կա:

58. Վորոշել 66 մ լերկարություն ունեցող շրջանագծի տրամագիծը, յեթե տրամագծի յերկարությունը մտաւորապէս կաշմում է շրջանագծի յերկարության $\frac{7}{22} - \text{Ը}$:

59. Առաջին գնդում կար 30 հաստոցավոր գնդացի, իսկ յերկրորդում՝ նրա $\frac{5}{6}$ մասը: Յերկրորդ գունդն ինչքան գնդացի ուներ:

60. Դպրոցում սովորում են 480 հոգի: Այդ թվի $\frac{3}{5}$ -ը կազմում են տղաները: Դպրոցում քանի տղա չեն սովորում:

61. Սենյակի յերկարութունն է 9 մ, Վորոշել սենյակի մյուս չափերը, յեթե լայնութունը կազմում է յերկարության $\frac{2}{3}$ մասը, իսկ ըարձրությունը՝ $\frac{7}{12}$ մասը:

62. Ֆարգործուսում սովորում են 450 հոգի: Առաջին խմբում սովորում են ընդհանուրի $\frac{2}{5}$ մասը, յերկրորդում՝ առաջին խմբի աշակերտության $\frac{5}{9}$ մասը, իսկ յերկրորդում մնացածը: Յուրաքանչյուր խմբում քանի աշակերտ են սովորում:

63. Թուրքեստան—Սիբիր յերկաթուղագծի յերկարությունն է 1500 կմ: Ամբողջ գծի $\frac{3}{4}$ մասն անցնում է Կազակստանի

միջով, $\frac{1}{10}$ -ը Կիրգիզների Ավտ. հանրապետությունով, իսկ մնացած մասը՝ Սիբիրի շրջանով: Վորոշել առանձին-առանձին քանի կիլոմետր է անցնում Կազակստանից, քանի Կիրգիզների Ավտ. հանրապետությունից և քանի Սիբիրի շրջանից:

64. Խորհ. տնտեսությունն ունի 600 հա. հողամաս: Դրա $\frac{1}{5}$ մասը կազմում են անտառները, $\frac{2}{3}$ -ը վարելահողը, իսկ մնացածը մարգագետինները: Մարգագետինները քանի հեկտար են կազմում:

65. Կաթնատնտեսական ֆերման քաղաք է ուղարկում իր ստացած կաթի $\frac{3}{5}$ մասը: Վորոշել ուղարկած կաթի քանակը, յեթե ֆերման որակաւն ստանում է 4200 լիտր կաթ:

66. Շաքարի ճակնդեղն իր քաշի $\frac{3}{20}$ մասով շաքար է պա-

բունակում: Շաքարի դործարանի ընդունած 540 ց ճակնդեղից
 ինչքան շաքար կստացվի:

67. Կոլանտեսութունն ունի 3 հողամաս: Առաջինում կա
 45 էւ, յերկրորդում՝ առաջինի $\frac{2}{3}$ մասը, իսկ յերրորդում՝ ա-
 ռաջինի և յերկրորդի $\frac{2}{3}$ մասը: Յերրորդ հողամասը քանի՞ հեկ-
 տար է:

68. Գտնել այն թիվը, զորի չորրորդ մասը հավասար է 18:

69. Գտնել այն թիվը, զորի $\frac{2}{5}$ մասը հավասար է 24:

70. Գտնել այն թիվը՝

1) զորի $\frac{3}{4}$ -ը լինում է 9 4) $\frac{17}{25}$ -ը լինում է 136

2) » $\frac{7}{11}$ -ը » 14 5) $\frac{7}{30}$ -ը » 28

3) » $\frac{6}{13}$ -ը » 18 1) $\frac{24}{35}$ է » 264

71. Գտնել այն թիվը՝

1) զորի $\frac{1}{3}$ -ը լինում է 7, 4) $\frac{11}{15}$ -ը լինում է 6

2) » $\frac{7}{9}$ -ը » 2, 5) $\frac{15}{43}$ -ը » 26

3) » $\frac{5}{7}$ -ը » 4, 6) $\frac{11}{19}$ -ը » 24

72. Գտնել թիվը՝

1) զորի $\frac{1}{3}$ -ը լինում է $\frac{5}{17}$ 4) $\frac{7}{8}$ -ը լինում է $3\frac{3}{5}$

2) » $\frac{2}{7}$ -ը » $\frac{5}{9}$ 5) $\frac{5}{9}$ -ը » $2\frac{6}{7}$

3) » $\frac{3}{4}$ -ը » $\frac{8}{15}$ 6) $\frac{19}{20}$ -ը » $15\frac{1}{3}$

73. Անհայտ թվի $\frac{5}{9}$ -ը հավասար է $7\frac{1}{8}$ -ի: Գտնել այդ

թիվը:

74. Անհայտ թիվի $\frac{19}{20}$ -ը հավասար է $7\frac{1}{8}$ -ի: Գտնել այդ թիվը:

75. Գտնել x -ը, յեթե՝

1) $\frac{3}{8}x = 12$ -ի	5) $\frac{13}{17}x = 5$ -ի	9) $\frac{13}{17}x = 5\frac{5}{51}$ -ի
2) $\frac{4}{5}x = 16$ -ի	6) $\frac{5}{14}x = 13\frac{1}{3}$ -ի	10) $\frac{6}{7}x = \frac{6}{7}$ -ի
3) $\frac{7}{15}x = 28$ -ի	7) $\frac{3}{25}x = \frac{3}{5}$ -ի	11) $\frac{5}{9}x = 2\frac{4}{9}$ -ի
4) $\frac{11}{20}x = 44$ -ի	8) $\frac{113}{250}x = \frac{226}{25}$ -ի	12) $\frac{7}{11}x = 4\frac{1}{7}$ -ի

76. Գործարանը բաց թողեց 96 հատ շոգեշարժ, վոր կադմում է ընդունած պատվերի $\frac{3}{4}$ -ը: Խնչքան էր ամբողջ պատվերը:

77. Պատվերի $\frac{4}{5}$ մասը կատարվեց 23 որում: Ամբողջ պատվերը քանի՞ որում կկատարվի:

78. Կոլտնտեսուհի յունը ցանեց 100 հա, վոր կադմում է ցանվելիք հողամասի $\frac{5}{7}$ -ը: Խնչքան էր կոլտնտեսուհի յան ցանվելիք հողամասը:

79. Ունեցած փողիս $\frac{4}{11}$ մասով մի դիրք գնեցի, վոր արժեք 2 ա.—20 կ.: Խնչքան փող ունեյի:

80. Ամբողջ խմբից պարաօմունքներին մասնակցում են 28 հոգի, վոր կադմում է խմբի աշակերտության $\frac{7}{8}$ մասը: Խմում ընդամենը քանի՞ աշակերտ կար:

81. Վորդեղ գնացքի մի ժամվա արագությունը, յեթե $\frac{5}{6}$ ժամում անցնում է 35 կմ:

82. Խառատը կատարելով իրեն հանձնարարված աշխատ

տանքի $\frac{7}{12}$ մասը, հաշվեց, վոր ամբողջ աշխատանքը վերջաց-
նելու համար պետք է աշխատի նաև 25 բոպե: Ամբողջ աշխա-
տանքին ինչքան ժամանակ պետք է հատկացնի:

83. Մեկը ծախսեց իր ունեցած գումարի $\frac{5}{24}$ մասը, վորից
հետո նրա մոտ մնաց 76 ուռքի: Ինչքան իր ամբողջ գումարը:

84. Աշակերտը գրքի $\frac{2}{9}$ մասը կարդալուց հետո նկատեց,
վոր մնացած մասը կարդացածից 96 յերեսով ավելի յե: Գիրքը
քանի՞ յերեսից եր ըսողկացած:

85. Յերկու հյուաներ միասին աշխատեցին: Առաջինը կա-
տարեց ամբողջ աշխատանքի $\frac{3}{4}$ մասը, իսկ յերկրորդը՝ մնացածը:
Ամեն մեկն ինչքան ստացավ յեթե առաջին հյուանը յերկրորդից
16 ուռքի ավելի ստացավ:

86. Շաքարավաղը վերամշակելիս կորցնում է իր քաշի $\frac{2}{15}$
մասը: 52 կգ. մաքուր շաքար (րաֆինատ) ստանալու համար,
քանի՞ կիլոգրամ շաքարավաղ պետք է:

87. Գտնել այն թիվը, վորի $\frac{1}{5}$ -ը հավասար է 34-ի $\frac{2}{5}$ մա-
սին:

88. Գտնել այն թիվը, վորի $\frac{2}{3}$ -ը հավասար է 240-ի $\frac{3}{4}$ -ին:

Կոտորակների
գումարումը

89. Գումարել հետևյալ թվերը (բա-
նալոր):

$$1) 2 \frac{2}{5} + \frac{3}{5} + 3, \quad 2) 7 \frac{4}{5} + 6 \frac{1}{5},$$

$$3) 1 \frac{5}{7} + 2 \frac{5}{7} + 3 \frac{4}{7} + 4 \frac{3}{7} + 5 \frac{2}{7},$$

$$4) 1 \frac{1}{55} + 2 \frac{4}{55} + 3 \frac{9}{55} + 4 \frac{16}{55} + 5 \frac{25}{55}.$$

90. Բանաձոր գումարել՝

$$1) \frac{1}{2} + \frac{3}{4},$$

$$5) \frac{1}{2} + \frac{2}{5},$$

$$9) \frac{2}{3} + \frac{5}{6},$$

$$2) \frac{1}{2} + \frac{3}{8},$$

$$6) \frac{1}{3} + \frac{1}{4},$$

$$10) \frac{3}{4} + \frac{1}{6},$$

$$3) \frac{1}{2} + \frac{1}{3},$$

$$7) \frac{1}{3} + \frac{1}{5},$$

$$11) 3\frac{1}{4} + 1\frac{1}{2},$$

$$4) \frac{1}{2} + \frac{2}{3},$$

$$8) \frac{2}{3} + \frac{1}{6},$$

$$12) 1\frac{1}{3} + 1\frac{1}{6}$$

91. Գումարել հետևյալ թվերը՝

$$1) \frac{2}{5} + \frac{3}{7},$$

$$13) \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8},$$

$$2) \frac{5}{9} + \frac{3}{4},$$

$$14) \frac{7}{30} + \frac{2}{15} + \frac{1}{6},$$

$$3) \frac{1}{7} + \frac{1}{9},$$

$$15) \frac{5}{12} + \frac{2}{5} + \frac{3}{4},$$

$$4) \frac{3}{5} + \frac{1}{6},$$

$$16) \frac{4}{9} + \frac{3}{10} + \frac{1}{2},$$

$$5) \frac{5}{16} + \frac{1}{4},$$

$$17) \frac{5}{8} + \frac{1}{10} + \frac{7}{25},$$

$$6) \frac{1}{64} + \frac{1}{25},$$

$$18) \frac{6}{7} + \frac{41}{42} + \frac{5}{12},$$

$$7) \frac{4}{9} + \frac{11}{15},$$

$$19) \frac{7}{11} + \frac{4}{33} + \frac{3}{4},$$

$$8) \frac{7}{10} + \frac{10}{25},$$

$$20) \frac{7}{720} + \frac{31}{144} + \frac{53}{360},$$

$$9) \frac{7}{30} + \frac{11}{36},$$

$$21) \frac{17}{16} + \frac{19}{80} + \frac{29}{40},$$

$$10) \frac{1}{3} + \frac{4}{7} + \frac{3}{4},$$

$$22) \frac{2}{5} + \frac{8}{15} + \frac{7}{9} + \frac{2}{3},$$

$$11) \frac{1}{7} + \frac{2}{3} + \frac{1}{2},$$

$$23) \frac{3}{5} + \frac{2}{15} + \frac{5}{7} + \frac{4}{21},$$

$$12) \frac{2}{9} + \frac{1}{4} + \frac{2}{5},$$

$$24) \frac{2}{4} + \frac{5}{6} + \frac{7}{8} + \frac{13}{24},$$

$$25) \frac{1}{3} + \frac{5}{6} + \frac{7}{9} + \frac{17}{18} + \frac{19}{36},$$

$$26) \frac{9}{20} + \frac{59}{180} + \frac{14}{15} + \frac{8}{9} + \frac{23}{30},$$

$$27) \frac{9}{10} + \frac{3}{5} + \frac{1}{2} + \frac{13}{20} + \frac{24}{25} + \frac{37}{50} + \frac{3}{4},$$

$$28) 5 + \frac{3}{16} + \frac{5}{24},$$

$$29) \frac{4}{81} + 3\frac{13}{27} + 2,$$

$$30) 1\frac{1}{2} + 4\frac{1}{4} + 3\frac{1}{4},$$

$$31) 8\frac{5}{9} + 2\frac{7}{18} + 6\frac{11}{36},$$

$$32) \frac{3}{4} + 12\frac{2}{5} + 21\frac{17}{30} + 19\frac{17}{60},$$

$$33) 10\frac{37}{80} + 2\frac{19}{48} + 1\frac{5}{32} + 7\frac{1}{96},$$

$$34) 4\frac{3}{8} + \frac{15}{16} + 7\frac{17}{60} + 15\frac{41}{64},$$

$$35) 6\frac{47}{150} + 1\frac{19}{150} + 5\frac{9}{40} + 4\frac{91}{300},$$

$$36) 7\frac{11}{100} + 8\frac{7}{125} + 5\frac{41}{75} + 10\frac{23}{150} + 8\frac{9}{50},$$

$$37) 3\frac{233}{720} + 7\frac{77}{576} + 27\frac{67}{320},$$

$$38) 5\frac{109}{945} + 4\frac{89}{126} + \frac{151}{189} + 12\frac{277}{315},$$

92. Մի դորամաս առաջին ժամում անցավ $3\frac{4}{5}$ կմ, յերկրորդ ժամում՝ $\frac{3}{8}$ կմ, յերրորդ ժամում՝ $4\frac{1}{4}$ կմ, չորրորդ ժամում՝ $3\frac{7}{10}$ կմ: Այդ դորամասը չորս ժամվա ընթացքում քանի՞ կիլոմետր անցավ:

93. Խորհ. տնտեսության հողամասից վարելահողը բռնում է $375\frac{1}{5}$ հա, մարդադետինը՝ $93\frac{1}{2}$ հա, խսկ անտառը՝ $41\frac{3}{8}$ հա: Քանի՞ հեկտար հողամաս ունի խորհ. տնտեսութունը:

94. Գտնել յերեք գծանի հրաձանի փամփուշտի փողը, յեթե պարկուճը (գիլզի) կշռում է $9\frac{4}{5}$ գր, լիցքը՝ $3\frac{1}{4}$ գր, խսկ դընդակը՝ $9\frac{1}{2}$ գր.:

95. Մի բրոնզյա ձուլվածք պատրաստելու համար ծախսեցին $37\frac{4}{5}$ կգ. կարմիր պղինձ, $4\frac{19}{20}$ կգ. ցինկ և $2\frac{1}{4}$ կգ. անադ (կլայեկ): Գտնել ձուլվածքի կշիռը:

96. Վառոդն ստացվում է ածուխի, ծծումբի և բորակի միա-

ցուծյունից, Վառոդ ստանալու համար վերցրին $6\frac{3}{4}$ կգ. ածուխ,
 $3\frac{3}{5}$ կգ. ծծումբ և $34\frac{13}{20}$ կգ. բորակ: Խնչքան վառող ստացվեց:

97. Վերջան հր պողպատյա ձողի լերկարուծյունը, լեթե
 նրանից կտրել են չորս կտոր, վորոնց յերկարուծյուններն են
 $16\frac{1}{2}$ սմ, $19\frac{5}{16}$ սմ, $10\frac{3}{16}$ սմ, 18 սմ և ելի մնացել և մի կտոր,
 վորի լերկարուծյունն և $4\frac{3}{5}$ սմ.

98. Վորոշել տան բարձրուծյունը, լեթե ներքևի հարկի
 բարձուծյունն և $4\frac{1}{4}$ մ, միջին հարկը ներքևի հարկից $\frac{1}{2}$ մ-ով
 բարձր և, իսկ վերին հարկը միջին հարկից $\frac{3}{10}$ մ-ով բարձր և:

99. Դյուղական դպրոցի բանջարանոցը բռնում և $\frac{3}{20}$ հա, այ-
 դին՝ բանջարանոցից $\frac{9}{40}$ հա-ով ավելի և, իսկ դպրոցական շենքը՝
 բռնում և $\frac{1}{10}$ հա, Դպրոցն իր բանջարանոցով և այգով Խնչքան
 տարածուծյուն և բռնում:

100. Մթերման կայանում առաջին որը հավաքել են $19\frac{1}{2}$ և
 ցորեն, լերկորդ որն առաջինից $9\frac{3}{5}$ և. ավելի, լերկորդ որը՝
 $18\frac{1}{4}$ և, չորրորդ որը՝ լերկորդից $6\frac{7}{10}$ և ավելի, իսկ հինգերորդ
 որը՝ 23 և: Հիմք որում ինչքան ցորեն մթերվեց:

101. Զրահատ ավառյի 67-միլիմետրանոց թնդանոթի ար-
 կի լիցքը կշռում և $\frac{2}{3}$ կգ: Արկը $6\frac{2}{15}$ կգ-ով ավելի և լիցքից:
 Վորոշել արկի լիցքը:

102. Չորս գումարելիներից առաջինն և $70\frac{13}{24}$, լերկորդը

առաջինից $11\frac{19}{36}$ -ով ավելի չե, յերրորդը՝ յերկրորդից $15\frac{17}{20}$ -ով ավելի չե, իսկ չորրորդը յերրորդի $1\frac{1}{20}$ -ով ավելի չե: Գտնել զուսմարը:

103. Գտնել ուղղանկյուն դաշտի պարագիծը, յեթե նրա լայնությունը հավասար է $80\frac{2}{5}$ -մ, իսկ յերկարությունը լայնությունից $219\frac{3}{4}$ -մ-ով ավելի չե:

104. Գտնել աչն թիվը, վոր $7\frac{11}{12}$ -ից $3\frac{7}{8}$ -ով ավելի չե:

105. Գտնել աչն թիվը, վոր $2\frac{1}{3}$ -ից $3\frac{1}{4}$ -ով ավելի չե:

106. Յերկու թվերի տարբերությունն է $3\frac{2}{7}$: Վորոշել նվազելին, յեթե հանելին հավասար է $4\frac{2}{3}$:

107. Վճր թվից պետք է հանել $5\frac{1}{11}$, վոր քնայորդը քի՛նի $11\frac{1}{5}$:

108. Յերկու թվերի տարբերությունն է $9\frac{3}{11}$: Վորոշել նվազելին, յեթե հանելին հավասար է $11\frac{9}{55}$:

109. Բանվորն առաջին որը կատարեց ամբողջ աշխատանքի $\frac{1}{5}$ մասը, յերկրորդ որը՝ $\frac{1}{10}$ -ը, յերրորդ որը՝ $\frac{1}{15}$ -ը: Յերեք ուրում աշխատանքի վճր մասը կատարեց:

110. Մի մեքենագրուհի ձեռագիրը կարող է արտադրել 6 ժամում, մի ուրիշը՝ 8 ժամում: Յեթե յերկու մեքենագրուհիներն ել միասին մի ժամ աշխատեն, ձեռագրի վճր մասը կարո՞ւտադրեն:

111. Նավթի ամանը մի խողովակով լցվում է 16 բոպետում, յերկրորդով՝ 15 բոպետում, իսկ յերրորդով՝ 13 բոպետում: Յեթե

յերեք խողովակներն ել միասին մի ըոպե ըաց անենք, նախթի ամանի վր ժասը կլցվի:

112. Յեթե իմ ունեցած փողի յերրորդ և չորրորդ մասերը գումարեմ, ապա կստանամ 84 ռուբլի: Ի՞նչքան փող ունեմ:

113. Յերկու կայարաններից միաժամանակ իրար հանդեպ դուրս լեկան լերկու գնացքներ: Առաջին գնացքն այդ կայարանների միջի հեռավորությունն անցնում է 24 ըոպեյում, իսկ լերկը՝ 36 ըոպեյում: 6 ըոպեյից հետո գնացքներն այդ հեռավորության վր ժասով իրար կմոտենան:

114. Վր թվից պետք է հանել $1\frac{1}{4}$, վոր մնացորդ թիվը հասար լինի $\frac{9}{14}$, $\frac{5}{28}$ և $\frac{3}{7}$ կոտորակների գումարին:

115. Ի՞նչ կլինի գումարը, լեթե գումարելիներից մեկին ավելացնենք $2\frac{1}{2}$, իսկ մյուսին՝ $3\frac{1}{2}$: Յեթե գումարելիներից մեկին ավելացնենք $2\frac{7}{15}$, իսկ մյուսին՝ $3\frac{11}{12}$:

116. Ահալա թվից առաջին անգամ հանեցին յերկու անգամ $2\frac{1}{2}$, լերկրորդ անգամ՝ յերեք անգամ $\frac{1}{8}$, իսկ լերրորդ անգամ՝ յերկու անգամ $\frac{2}{3}$, վորից հետո մնաց $3\frac{11}{24}$: Գտնել այդ թիվը:

Լուծարակների
հաճումք

117. Հանել հետեյալ կոտորակները.

1) $3\frac{5}{9} - 3\frac{4}{9}$, 2) $4\frac{5}{12} - 3\frac{4}{12}$, 3) $1 - \frac{5}{8}$,

4) $1 - \frac{17}{50}$,

9) $143 - \frac{502}{703}$,

14) $32\frac{5}{18} - \frac{11}{18}$,

5) $1 - \frac{999}{1000}$,

10) $8 - 7\frac{2}{3}$,

15) $2\frac{1}{4} - 1\frac{3}{4}$,

6) $3 - \frac{2}{3}$,

11) $33 - 12\frac{11}{15}$,

16) $3\frac{4}{9} - 2\frac{8}{9}$,

7) $4 - \frac{1}{8}$,

12) $1\frac{1}{3} - \frac{2}{3}$,

17) $7\frac{2}{5} - 3\frac{4}{5}$,

8) $59 - \frac{5}{17}$,

13) $1\frac{2}{5} - \frac{2}{5}$,

18) $16\frac{4}{15} - 7\frac{14}{15}$,

118. Հանել հետևյալ կոտորակները.

1) $\frac{1}{4} - \frac{1}{7},$	11) $\frac{1}{9} - \frac{10}{99},$	21) $28\frac{3}{4} - 10\frac{2}{7},$
2) $\frac{4}{9} - \frac{2}{5},$	12) $\frac{5}{18} - \frac{11}{90},$	22) $188\frac{4}{9} - 56\frac{3}{10},$
3) $\frac{3}{5} - \frac{2}{17},$	13) $\frac{7}{12} - \frac{53}{144},$	23) $5\frac{5}{8} - 5\frac{1}{4},$
4) $\frac{8}{11} - \frac{5}{12},$	14) $\frac{5}{16} - \frac{7}{256},$	24) $75\frac{8}{15} - 12\frac{7}{30},$
5) $\frac{3}{4} - \frac{1}{2},$	15) $\frac{11}{24} - \frac{5}{168},$	25) $192\frac{5}{6} - 88\frac{5}{84},$
6) $\frac{11}{12} - \frac{5}{6},$	16) $\frac{5}{6} - \frac{3}{4},$	26) $18\frac{5}{8} - 6\frac{5}{6},$
7) $\frac{13}{16} - \frac{3}{5},$	17) $\frac{11}{15} - \frac{23}{36},$	27) $12\frac{1}{9} - 8\frac{16}{21},$
8) $\frac{35}{36} - \frac{5}{6},$	18) $\frac{19}{24} - \frac{11}{30},$	28) $50\frac{7}{24} - 49\frac{31}{36},$
9) $\frac{1}{4} - \frac{5}{24},$	19) $\frac{7}{20} - \frac{5}{18},$	29) $10\frac{59}{63} - 8\frac{37}{45},$
10) $\frac{1}{2} - \frac{1}{250},$	20) $\frac{25}{42} - \frac{33}{56},$	30) $21\frac{74}{135} - 20\frac{35}{54},$
		31) $6\frac{121}{360} - 2\frac{123}{144},$

119. Կատարել հետևյալ գործողությունները.

1) $10\frac{5}{6} + \left(5\frac{1}{3} - 2\frac{1}{6}\right);$	4) $\frac{13}{84} - \frac{4}{35} + \frac{11}{70} - \frac{7}{60}$
2) $4\frac{5}{12} + 13\frac{4}{5} - 5\frac{5}{6};$	5) $\left(\frac{11}{84} - \frac{3}{10}\right) + \left(\frac{7}{25} - \frac{3}{10}\right);$
3) $12\frac{3}{4} - 6\frac{7}{8} + 4\frac{1}{2} - 1\frac{2}{3};$	6) $\left(\frac{13}{16} - \frac{5}{36}\right) + \left(\frac{29}{72} - \frac{1}{24}\right);$
7) $\left(25\frac{7}{9} - 8\frac{3}{4}\right) - \left(13\frac{5}{12} + 2\frac{11}{18}\right);$	
8) $\left(3 - \frac{5}{6}\right) + \left(1 - \frac{7}{2}\right) + \left(5 - \frac{7}{12}\right);$	
9) $\left(3\frac{1}{20} - 1\frac{11}{16}\right) - \left(\frac{131}{144} - \frac{17}{30}\right);$	

$$10) \left(20 - 19\frac{3}{4}\right) + \left(17\frac{3}{4} - 17\right) + \left(2\frac{1}{2} - \frac{17}{24}\right);$$

$$11) 12\frac{7}{8} - 3\frac{1}{2} + 10\frac{5}{6} - 1\frac{4}{5} + 8\frac{3}{8} + 7\frac{1}{5} + 1\frac{11}{12} - 2\frac{3}{8},$$

$$12) 64\left(\frac{2}{3} + 3\frac{1}{8}\right) - \left(7\frac{1}{2} + 4\frac{1}{4} + 6\frac{1}{6} + 8\frac{1}{8}\right)$$

$$13) 24\frac{3}{4} - \left(12\frac{5}{9} - 4\frac{7}{8} + 1\frac{5}{12}\right) - \left(13\frac{15}{16} - 10\frac{5}{9}\right) - 2\frac{13}{48}$$

120. Ապրանքով լիքը յերկու արկղեր կշռում են $24\frac{5}{8}$ կգ: Սռաջին արկղը կշռում է $19\frac{4}{5}$ կգ: Վորքան է կշռում յերկուորդ արկղը (ստուգել ստացածը):

121. Հեղուկով լի ամանը կշռում է $3\frac{11}{25}$ կգ, իսկ դատարկ ամանը՝ $\frac{1}{10}$ կգ: Վորքան է կշռում հեղուկը: (Ստուգել պատասխանը):

122. Ապրանքի քաշը (ըրուստին քաշ) $20\frac{5}{8}$ կգ է, իսկ ծրարի քաշն է (տարա) $1\frac{3}{4}$ կգ: Գտնել ապրանքի մաքուր քաշը (նետո քաշ):

123. Զուրը բռնում է յերկրի մակերևույթի $\frac{176}{235}$ մասը: Խնչքան մաս է բռնում ցամաքը:

124. Յերկու գումարելիների գումարն է $\frac{43}{180}$, մի գումարելին հավասար է $\frac{5}{36}$ -ի: Խնչքան է մյուս գումարելին:

125. Յերկու թվերի գումարը հավասար է $13\frac{3}{4}$, նրանցից մեկն է $9\frac{1}{6}$: Գտնել մյուսը:

126. Ի՞նչքան պետք է ավելացնել $15\frac{2}{3}$ -ին, վոր ստացվի

$$16\frac{5}{6}:$$

127. $\frac{3}{11}$ կոտորակը ի՞նչքանով պետք է մեծացնենք, վոր
ստանանք $1\frac{1}{11}$:

128. $9\frac{3}{7}$ -ը քանիսով պետք է փոքրացնենք, վոր ստա-
նանք $6\frac{6}{7}$:

129. $32\frac{7}{15}$ -ը $21\frac{7}{8}$ -ից քանիսով մեծ է:

130. $136\frac{7}{30}$ -ը 250-ից քանիսով փոքր է:

131. Վորքանով $39\frac{1}{4}$ -ը բեռը թեթև է $57\frac{3}{8}$ -ը բեռից:

132. Նվազելին հավասար է $\frac{7}{12}$ -ի, տարբերությունը $\frac{19}{48}$ է:
Գտնել հանելին:

133. Ուղղանկյունաձև պարտեզի յերկարությունն է $50\frac{1}{6}$ մ,
իսկ լայնությունը յերկարությունից $15\frac{1}{15}$ մ-ով փոքր է: Վճրքան է
պարտեզի ցանկապատը:

134. Մարգագետինը շրելու համար, փորեցին յերեք առու-
ներ: Առաջինի յերկարությունն էր $97\frac{3}{5}$ մ, յերկրորդինը $104\frac{1}{2}$ մ,
իսկ յերրորդինը՝ յերկրորդից $18\frac{3}{4}$ մ-ով կարճ էր: Ի՞նչքան էր
յերեք առուների յերկարությունը:

135. $10\frac{3}{4}$ մ յերկարություն ունեցող փայտը կտրեցին 3 մա-

սի. Առաջինի յերկարութիւնն եր $2\frac{1}{2}$ -մ, յերկրորդինը՝ $3\frac{1}{4}$ մ:
Ինչքան իր յերրորդ մասը: (Յերկու յեղանակով լուծել):

136. Կոճի վրա փաթաթված 60 մ լարից կտրեցին յերկու
անգամ $9\frac{3}{4}$ մ, ապա յերեք անգամ $10\frac{3}{5}$ մ: Կոճի վրա ինչքան
լար մնաց:

137. Վաշտի կազմի $\frac{3}{16}$ մասը գտնվում է արձակուրդի մեջ:
Քանի՞ հոյուց է բաղկացած վաշտը յեթե այժմ վաշտում գտնվում
են 130 մարդ:

138. 1 խոր. սմ նավթը կշռում է $\frac{4}{5}$ գր., իսկ 1 խոր. սմ
բենզինը՝ նրանից $\frac{7}{10}$ գր.-ով պակաս է: Ինչքան կկշռի $1\frac{4}{5}$ կգ. ծան-
րութիւնն ունեցող ամանի մեջ լցված 3 լ նավթի և 1 լ բենզինի
խառնուրդը տարալով միասին:

139. Ավազանն ունի յերեք խողովակ: Առաջին խողովակով
լցվում է 10 ժամում, յերկրորդ խողովակով՝ 8 ժամում, իսկ յեր-
րորդ խողովակով լիք ավազանը դատարկվում է 5 ժամում: Յե-
թե յերեք խողովակները միասին մի ժամ բաց թողնենք ավա-
զանի վրի մասը շրով կլցվի:

140. 6 հա մարգագետինը մի հնձվոր հնձում է 8 որում,
իսկ մի ուրիշը՝ 10 որում: Մի որվա մեջ առաջին հնձվորը յերկ-
րորդից քանի՞ հեկտար ավելի յի հնձում:

141. Բանվորը մի աշխատանք վերջացրեց չորս որում: Ա-
ռաջին որը կատարեց ամբողջ աշխատանքի $\frac{3}{20}$ -ը, յերկրորդ որը՝
 $\frac{7}{40}$ -ը, յերրորդ որը՝ $\frac{3}{8}$ -ը: Չորրորդ որն աշխատանքի վրի մասը
կատարեց:

142. Վճրքանով կմեծանա $\frac{7}{10}$ կոտորակը, յեթե նրա յերկու
անդամներին ել ավելացնենք 5:

143. Վերջանով կփոքրանա $\frac{17}{15}$ -ը, յեթե նրա յերկու անգամ-
ներին ել ավելացնենք 9:

144. Գտնել այն թիվը, Վորը $5\frac{5}{12}$ -ից ավելանով ե փոքր,
վորջանով $3\frac{5}{9}$ -ը փոքր ե $6\frac{1}{3}$ -ից:

145. 44 ուղւլու $\frac{3}{4}$ մասից հանել $14\frac{3}{5}$ ուղւլի ե ստացած
տարբերութունը մեծացնել 10 անգամ:

146. Խնչ կլինի յերկու թվերի գումարը, յեթե նրանցից
մեկը մեծացնենք $5\frac{1}{15}$ -ով. յեթե գումարելիներից մեկը մեծաց-
նենք $3\frac{1}{15}$ -ով, իսկ մյուսը՝ $5\frac{1}{3}$ -ով: Յեթե գումարելիներից մեկը
փոքրացնենք $4\frac{1}{10}$ -ով, իսկ մյուսը՝ $3\frac{1}{5}$ -ով, յեթե գումարելինե-
րից մեկը մեծացնենք $2\frac{5}{6}$ -ով, իսկ մյուսը փոքրացնենք $1\frac{1}{5}$ -ով,
յեթե գումարելիներից մեկը մեծացնենք $7\frac{2}{5}$ -ով, իսկ մյուսը
փոքրացնենք $7\frac{2}{5}$ -ով:

147. Խնչ կլինի գումարը, յեթե գումարելիներից մեկից
հանենք $9\frac{17}{72}$, մյուսից՝ $12\frac{17}{24}$, իսկ յերրորդին ավելացնենք $14\frac{29}{30}$:

148. Խնչ կլինի տարբերութունը, յեթե նվազելին մեծաց-
նենք $15\frac{2}{3}$ -ով, յեթե հանելին մեծացնենք $10\frac{1}{6}$ -ով, յեթե նվա-
զելին փոքրացնենք $15\frac{2}{3}$ -ով, յեթե հանելին փոքրացնենք
 $10\frac{1}{6}$ -ով:

149. Խնչ կլինի տարբերութունը, յեթե նվազելին մեծաց-
նենք $\frac{3}{7}$ -ով, իսկ հանելին՝ $\frac{1}{3}$ -ով. յեթե նվազելին փոքրացնենք

$\frac{2}{7}$ -ով, իսկ հասնելին մեծացնենք $\frac{4}{9}$ -ով. յեթե նվազելին ու հասնելին մեծացնենք (և կամ փոքրացնենք) $\frac{5}{11}$ -ով:

150. Գտնել անհայտ անդամը՝

$$x + 3\frac{1}{5} = 5\frac{2}{5} \quad x + 13\frac{1}{19} = 47\frac{4}{19},$$

$$4\frac{3}{8} + x = 9\frac{1}{2}, \quad \frac{1}{17} + x = \frac{5}{68},$$

Կոտորակների
բազմապատ-
կումը

151. $6\frac{2}{5}$ թիվը մեծացնել 5 անգամ:

152. Գտնել այն թիվը, վոր $\frac{3}{8}$ -ից 10 անգամ մեծ է:

153. Կազմել մի խնդիր, վորը լուծելիս պահանջվի բազմապատկել $\frac{4}{25}$ -ը 9-ով, 180-ը $\frac{3}{4}$ -ով:

154. Կազմել մի խնդիր, վորը լուծելիս պահանջվի 42 կգ. բազմապատկել $\frac{5}{6}$ -ով:

155. $\frac{3}{4}$ -ը բազմապատկել $7\frac{1}{2}$ -ով, ապա գտնել ստացված թվի $\frac{4}{15}$ մասը:

156. Գտնել հետևյալ արտադրյալները՝

$\frac{2}{5} \cdot 6;$	$\frac{7}{15} \cdot 40;$	$3\frac{1}{5} \cdot 10 \cdot 8;$	$6 \cdot 1\frac{1}{2};$	$24 \cdot 1\frac{5}{96};$
$\frac{5}{8} \cdot 9;$	$4\frac{2}{3} \cdot 6;$	$6 \cdot \frac{2}{3};$	$180 \cdot 4\frac{2}{9};$	$13 \cdot 1\frac{7}{65};$
$\frac{7}{11} \cdot 11;$	$\frac{15}{16} \cdot 24;$	$14 \cdot \frac{5}{14};$	$125 \cdot 4\frac{1}{25};$	$63 \cdot 1\frac{4}{9};$
$\frac{17}{72} \cdot 45;$	$41\frac{3}{5} \cdot 9;$	$25 \cdot \frac{3}{10};$	$11 \cdot 5\frac{3}{22};$	
$\frac{13}{11} \cdot 17;$	$3\frac{1}{2} \cdot 4 \cdot 17;$	$72 \cdot \frac{17}{60};$	$35 \cdot 2\frac{13}{14};$	

157. Հաշվել հետևյալ արտադրյալները՝

1) $\frac{5}{6} \cdot \frac{3}{10}$;	6) $3\frac{5}{6} \cdot \frac{8}{13}$;	11) $5\frac{1}{2} \cdot 8\frac{1}{11}$;
2) $1\frac{1}{3} \cdot 3\frac{1}{4}$;	7) $5\frac{5}{7} \cdot \frac{9}{20}$;	12) $\frac{8}{11} \cdot 2\frac{1}{12}$;
3) $\frac{5}{7} \cdot \frac{8}{11}$;	8) $\frac{63}{73} \cdot 12\frac{1}{6}$;	13) $18\frac{1}{3} \cdot 1\frac{2}{11}$;
4) $\frac{3}{4} \cdot 1\frac{1}{3}$;	9) $3\frac{5}{9} \cdot 4\frac{7}{8}$;	14) $\frac{3}{4} \cdot \frac{5}{6} \cdot \frac{8}{15}$;
5) $\frac{2}{11} \cdot 1\frac{5}{6}$;	10) $20\frac{1}{4} \cdot 20\frac{5}{9}$;	15) $\frac{4}{5} \cdot \frac{3}{8} \cdot \frac{3}{5} \cdot \frac{3}{4} \cdot \frac{2}{3}$;
16) $2\frac{1}{2} \cdot 1\frac{3}{4} \cdot 1\frac{1}{3} \cdot 2\frac{2}{3}$;	20) $3\frac{1}{2} \cdot 8\frac{1}{3} \cdot \frac{3}{25} \cdot 5 \cdot 6\frac{1}{4} \cdot 16$;	
17) $2\frac{1}{2} \cdot 5\frac{2}{5} \cdot 2\frac{1}{11}$;	21) $1\frac{1}{24} \cdot 3\frac{1}{8} \cdot \frac{8}{15} \cdot 3\frac{7}{9} \cdot 1\frac{15}{17}$;	
18) $22\frac{1}{5} \cdot \frac{5}{37} \cdot \frac{2}{3}$;	22) $\frac{5}{14} \cdot 2\frac{22}{25} \cdot \frac{7}{12} \cdot 7\frac{1}{5} \cdot 2\frac{7}{10}$;	
19) $12\frac{1}{4} \cdot 3\frac{1}{3} \cdot 2\frac{2}{5}$;	23) $4\frac{2}{7} \cdot \frac{56}{135} \cdot 22\frac{10}{11} \cdot 3\frac{3}{8} \cdot \frac{25}{28}$;	

158. $\frac{3}{5}$, $\frac{7}{8}$ և $\frac{12}{25}$ կոտորակների գումարը մեծացնել $33\frac{1}{3}$

անգամ:

159. $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{7}$ և $\frac{5}{6}$ կոտորակների գումարը բազմապատկել

81-ով:

160. Հաշվել $4\frac{5}{12}$ և $3\frac{11}{36}$ թվերի տարբերության $\frac{3}{5}$ -ը:

161. Կատարել հետևյալ որինակների մեջ ցույց տրված գործողությունները:

- 1) $(\frac{3}{4} + \frac{5}{8}) \cdot 3 + (\frac{5}{6} - \frac{3}{4}) \cdot 4$;
- 2) $(2\frac{3}{5} + 1\frac{5}{7}) \cdot 14 - (2\frac{1}{3} - \frac{3}{8}) \cdot 4$;
- 3) $(\frac{2}{3} + \frac{5}{8} - \frac{11}{12}) \cdot 5\frac{1}{3}$;
- 4) $(1\frac{4}{9} + 2\frac{5}{6} - 2\frac{3}{4}) \cdot (2\frac{3}{2} - \frac{11}{14})$;
- 5) $(2\frac{1}{2} - 1\frac{3}{8}) \cdot (3\frac{1}{3} - \frac{5}{6}) \cdot 1\frac{1}{3}$;

- 6) $\left(\frac{5}{18} + \frac{7}{12} + \frac{4}{9}\right) \cdot \left(1 - \frac{29}{47}\right) \cdot \left(1\frac{1}{4} - \frac{17}{20}\right)$;
 7) $\left(40\frac{7}{15} - 29\frac{8}{35}\right) \cdot 28 - 8\frac{4}{7} \cdot 4\frac{1}{5}$;
 8) $\left(\frac{4}{5} \cdot \frac{1}{2} + 1\frac{10}{17} \cdot \frac{3}{5} - \frac{2}{3} \cdot \frac{9}{17}\right) \cdot 7\frac{3}{4}$;
 9) $\frac{1}{4} \cdot \frac{19}{4} \cdot \frac{16}{57} + \left(4\frac{1}{4} + 1\frac{2}{3}\right) \cdot \frac{16}{71} + \frac{2}{27} \cdot 4\frac{1}{2}$;
 10) $\left(2\frac{5}{6} - \frac{3}{4} - 1\frac{1}{10} + \frac{8}{15}\right) \cdot 4\frac{1}{2} \cdot \left(1\frac{5}{12} - \frac{1}{2}\right)$ 。

162. Գտնել քառակուսու մակերեսը, լեթե նրա կողմը հասար և $4\frac{1}{5}$ դմ, $\frac{3}{8}$ դմ,

163. Ուղղանկյուն դաշտի յերկարութունն և $1\frac{1}{8}$ կմ, իսկ լայնութունը $\frac{4}{5}$ կմ, Վերոշել դաշտի մակերեսը,

164. Ցելսիուսի ջերմաչափի յուրաքանչյուր աստիճանը հասար և Բեոմյուրի ջերմաչափի $\frac{4}{5}$ աստիճանին: Քանի՞ աստիճան ցույց կտա Բեոմյուրի ջերմաչափը, լեթե Ցելսիուսով $22\frac{1^{\circ}}{2}$ և:

165. Գնացքի արագութունն և մի ժամում 45 կմ, Գնացքը քանի՞ կիլոմետր կանցնի $4\frac{1}{5}$ ժամում, $\frac{4}{5}$ ժամում, $1\frac{2}{3}$ ժամում, $4\frac{1}{15}$ ժամում:

196. Անիվը միջին թվով մի բողբոջում կատարում և $27\frac{5}{6}$ պտույտ: 3 ժամում քանի՞ անգամ կպտովի, $1\frac{1}{4}$ ժամում, $\frac{2}{3}$ ժամում:

167. Շրջանագիծը մոտավորապես $3\frac{1}{7}$ անգամ մեծ և իր

տրամագծից: Վճրքան և շոգեշարժի անվի շրջանագիծը, լեթե նրա տրամագիծը հավասար է 2 մ-ի, $1\frac{4}{5}$ մ-ի:

168. Խողովակից 1 ժամում հոսում է $470\frac{1}{5}$ լ ջուր: Խնչքան ջուր կհոսի՝ 1) 2 ժամում, 2) $4\frac{1}{5}$ ժամում, 3) 24 բոպեյում, 4) 42 բոպեյում:

169. Պատուհանի բարձրությունն է 2 մ, իսկ լայնքը կադմում է բարձրության $\frac{2}{5}$ մասը: Գտնել պատուհանի մակերեսը:

170. Մի կիլոգրամ շաքարի ճակնդեղից ստացվում է $\frac{3}{20}$ կիլոգրամ շաքար: 680 ց ճակնդեղից խնչքան շաքար կստացվի:

171. Զուլվածքը կազմված է անագից և ծարիրից (սուլմա), Այդ ձուլվածքի ծարիրի քանակը կազմում է անագի քանակի $\frac{3}{17}$ մասը: Խնչքան կկշռի այն ձուլվածքը, վոր պատրաստելու համար վերցրել են $27\frac{1}{5}$ կգ. անագ:

172. Զուլվածքը, վորից ձուլում են տպագրական տառերը, կազմված է կապարից և ծարիրից. ծարիրի քանակը կազմում է կապարի քանակի $\frac{5}{16}$ մասը: Խնչքան կկշռի այն ձուլվածքը, վոր պատրաստելու համար գնացել է $33\frac{1}{3}$ կգ կապար:

173. Ուղղանկյուն պարտեզի լերկարությունը հավասար է $170\frac{1}{2}$ մ, իսկ լայնությունը կազմում է լերկարության $\frac{7}{11}$ մասը: Վերոշել պարտեզի լայնությունը:

174. Շոգեշարժը 1 կմ վազքի համար ծախսում է $148\frac{1}{5}$ լ ջուր: Վճրքան է տեղերի ջրամբարի տարողությունը, լեթե շոգեշարժի ամենաշատ վազքն է $141\frac{2}{3}$ կմ և անվտանգության համար պետք է ունենա յերկու անգամ այնքի ջուր:

175. Սոճե հեծանի չափերն են $6\frac{1}{4}$ մ $\times$ $\frac{3}{4}$ մ $\times$ $\frac{1}{10}$ մ, Հալս-
նի լե 1 խոր. ղմ չոր սոճին կշռում է $\frac{4}{5}$ կգ. վճրքան կկշռեն 15
հատ սոճե հեծանները:

176. $6\frac{3}{4}$ մ յերկարութուն ունեցող ռելսից կտրեցին նրա
յերկարության $\frac{7}{9}$ մասը: Վորոշել կտրած և մնացած մասերի քաշը,
յեթե ամբողջ ռելսը կշռում է $30\frac{1}{4}$ կգ:

177. Բանջարանոցի մակերեսը հավասար է $\frac{2}{5}$ հա. ի. Այդ
բանջարանոցի $\frac{1}{4}$ -ը քանի՞ հեկտար է անում. $\frac{3}{8}$ -ը:

178. Դալար խոտը չորացնելիս կորցնում է իր քաշի $\frac{2}{3}$ -ը:
7 $\frac{1}{4}$ ՝ դալար խոտից ի՞նչքան չոր խոտ կստացվի:

179. Գնել են 7 $\frac{1}{2}$ մ գործվածք, մեարքը 5 $\frac{1}{2}$ ուղբով, իսկ 5 մ,
3 $\frac{3}{4}$ ուղբով: Ի՞նչ արժեքը ամբողջ գործվածքը:

180. Յերկու քաղաքների միջև հեռավորութունը հավասար
է $680\frac{1}{2}$ կմ: Այդ քաղաքներից իրար հանդեպ դուրս են գալիս
յերկու գնացքներ: Առաջինի արագութունն է 1 ժամում $30\frac{1}{2}$ կմ
իսկ յերկրորդինը՝ $38\frac{1}{4}$ կմ, 2 $\frac{1}{3}$ ժամ հետո ի՞նչքան կլինի հեռա-
վորութունը նրանց միջև:

181. Վճրքան է կշռում զնդացրի ժապավենով լցված
տուփը, յեթե լուրաքանչուր փամփուշտ կշռում է $25\frac{1}{2}$ գր, դա-

տարի ժապավենը՝ $\frac{9}{10}$ կգ, տուփը $1\frac{1}{5}$ կգ և դնդաքրի ժապավենը պարունակում է 250 փամփուշտ:

182. Յերեք խմբի աշակերտներին տվին 720 թերթ թուղթ:

Առաջին խմբին տվին ամբողջ թղթի $\frac{2}{5}$ -ը, իերկրորդ խմբին՝

մնացածի $\frac{5}{6}$ -ը, իսկ յերրորդին՝ մնացածը: Յուրաքանչյուր խմբին

բնչքան թերթ թուղթ արվեց:

Կառույցների
բաժանումը

183. $\frac{4}{5}$ մ-ը բաժանել 2 մասի:

184. $\frac{4}{5}$ կգ-ը բաժանել 3 մասի:

185. $\frac{5}{6}$ -ը փոքրացնել 2 անգամ. $7\frac{1}{2}$ -ը 3 անգամ:

186. Գտնել այն թիվը, վոր $4\frac{3}{8}$ -ից 7 անգամ փոքր է:

187. $\frac{7}{9}$ -ը 14-ից քանի՞ անգամ փոքր է:

188. $1\frac{5}{11}$ -ը 16 մեջ քանի՞ անգամ է պարունակվում:

189. Կազմել մի խնդիր, վոր լուծելիս պահանջվի $\frac{24}{25}$ -ը բաժանել 8-ի վրա:

190. Կազմել մի խնդիր, վոր լուծելիս պահանջվի 64 ռուբլիին բաժանել $\frac{3}{8}$ -ի վրա:

191. Գտնել քանորդը՝

1) $\frac{8}{11}:4;$	$\frac{8}{9}:4;$	$18:\frac{54}{61};$	$15:\frac{4}{15};$	$\frac{35}{48}:\frac{21}{32};$
$\frac{10}{17}:2;$	$\frac{7}{16}:6;$	$24:\frac{4}{9};$	4) $18:2\frac{1}{4};$	$\frac{17}{30}:\frac{7}{10};$
$\frac{27}{8}:9;$	2) $\frac{12}{25}:3;$	$32:\frac{24}{25};$	$10:1\frac{7}{8};$	6) $1:1\frac{1}{2};$
$\frac{9}{11}:3;$	$\frac{7}{9}:14;$	$15:\frac{5}{7};$	$35:2\frac{4}{5};$	$2:3\frac{1}{3};$
$\frac{3}{5}:2;$	$\frac{27}{32}:81;$	$28:\frac{4}{7};$	$180:17\frac{1}{7};$	$120:1\frac{4}{5};$
$\frac{2}{3}:5;$	$\frac{18}{25}:12;$	$8:\frac{5}{7};$	6) $\frac{5}{8}:\frac{4}{9};$	7) $175:8\frac{1}{3};$
$\frac{5}{6}:4;$	$4\frac{2}{3}:7;$	$4:\frac{5}{9};$	$\frac{5}{8}:\frac{5}{12};$	$100:7\frac{1}{7};$
$\frac{7}{8}:7;$	$7\frac{3}{5}:57;$	$10:\frac{7}{8};$	$\frac{7}{6}:\frac{11}{36};$	$128:5\frac{1}{3};$
$\frac{3}{7}:3;$	3) $4:\frac{2}{5};$	$6:\frac{5}{6};$	$\frac{15}{14}:\frac{20}{7};$	$210:3\frac{1}{2};$

192. Բաժանել՝

1) $1\frac{2}{3}:3\frac{1}{2};$	4) $2\frac{1}{4}:1\frac{1}{8};$	7) $12\frac{3}{5}:1\frac{1}{20};$	10) $15\frac{7}{24}:3\frac{7}{120};$
2) $1\frac{1}{2}:\frac{3}{5};$	5) $14\frac{1}{2}:4\frac{1}{9};$	8) $68\frac{17}{36}:8\frac{1}{18};$	11) $38\frac{19}{80}:231\frac{4}{5};$
3) $\frac{2}{3}:1\frac{1}{4};$	6) $4\frac{3}{5}:\frac{5}{23};$	9) $20\frac{1}{7}:10\frac{1}{14};$	

193. Գտնել քանորդը՝

1) $\frac{5}{6}:7;$	3) $\frac{1\frac{1}{2}}{5};$	5) $\frac{14\frac{3}{8}}{25};$	7) $\frac{11\frac{1}{3}\cdot 5\frac{1}{4}}{4\frac{1}{4}};$
2) $5:\frac{6}{7};$	4) $\frac{66\frac{2}{3}}{80};$	6) $\frac{4\frac{4}{5}\cdot 4\frac{1}{4}}{3\frac{2}{5}};$	8) $\frac{12\frac{2}{3}\cdot 4\frac{1}{5}}{5\frac{1}{5}};$

$$1) \frac{4\frac{1}{12} \cdot 8\frac{6}{7} \cdot 7\frac{2}{3} \cdot 5\frac{1}{7} \cdot 7}{6\frac{1}{4} \cdot 1\frac{2}{5} \cdot 5\frac{3}{4} \cdot 3\frac{4}{9} \cdot 7\frac{1}{5}};$$

$$3) \frac{27\frac{3}{8} - 21\frac{7}{20}}{(3\frac{4}{7} - 1\frac{23}{28}) - (1\frac{47}{66} - \frac{29}{130})};$$

$$2) \frac{5\frac{1}{8} \cdot 3}{5\frac{1}{8} \cdot 3} : \frac{5 \cdot \frac{6}{35}}{\frac{11}{40} \cdot 2\frac{2}{9}};$$

$$4) \frac{(4\frac{2}{5} - 3\frac{3}{4} + 8\frac{7}{15} - 8\frac{7}{60})}{4\frac{1}{4} - 2\frac{3}{4}};$$

$$5) \frac{7\frac{1}{2} \cdot 2\frac{2}{3} - 12\frac{1}{4} : \frac{7}{2}}{110 : \frac{3}{5}} + \frac{3\frac{3}{8} + 2\frac{3}{4}}{24 : 2\frac{2}{5}}.$$

195. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է $6\frac{5}{8}$ -ի, բազմապատկիչներից մեկը հավասար է $3\frac{3}{4}$ -ի, Գտնել յերկրորդ բազմապատկիչը:

196. Խնչ թվով պետք է բազմապատկել $1\frac{7}{9}$ -ը, վոր ստացվի 1:

197. Գնացքը 200 կմ-ի վրա ծախսում է $2\frac{4}{5}$ ռ. ածուխ, 1 կմ-ի վրա խնչքան ածուխ կծախսի:

198. Ուղղանկյունաձև հողամասի մակերեսը հավասար է $4\frac{4}{5}$ քառ. կմ, Վերոյել հողամասի լերկարուծյունը, լեթե լայնու թյունը հավասար է $\frac{3}{8}$ կմ:

199. $3\frac{1}{2}$ հա դաշտից հավաքեցին 28 գ. վարսակ, 1 հա-ից խնչքան վարսակ հավաքեցին:

200. $\frac{5}{7}$ կոտորակը $\frac{5}{21}$ -ի վո՞ր մասն է, $\frac{7}{9}$ -ի, $\frac{7}{36}$ -ի:

201. 1 կգ Դոնի քարածխի տված ջերմության քանակը հա

վասար ե $2\frac{7}{43}$ կգ Մոսկվայի քարածխի տված շերտության քանակին: 1860 թ Մոսկվայի քարածխին փոխարինելու համար քանի տոնն Դոնի քարածուխ պետք ե:

202. $4\frac{1}{2}$ մ գործվածքը գնեցին $32\frac{5}{8}$ ուրբլով: Ի՞նչ արժեք գործվածքի մետքը:

203. Վճրքան ժամանակում կարելի չե անցնել $7\frac{1}{8}$ կմ լեթե ժամում $4\frac{3}{4}$ կմ արագությամբ գնանք:

204. Ժամացույցները լուրաքանչյուր որ լեա են մնում $1\frac{3}{4}$ րոպե: Դանի որվա ընթացքում $9\frac{3}{16}$ րոպե յետ կմնան:

205. $\frac{15}{16}$ հա բանջարանոցը քանի հողամասի կարելի չե բաժանել, լեթե լուրաքանչյուր հողամասը $\frac{5}{32}$ հա լինի:

206. $7\frac{1}{2}$ մ յերկարություն ունեցող ձողից քանի հատ $26\frac{1}{2}$ մ յերկարությամբ վարսոցներ կարելի չե պատրաստել, լեթե լուրաքանչյուր վարսոցի համար վորպես կտորտանք պետք ե թողնել $4\frac{3}{4}$ մմ:

207. Ներկարարը պատը ներկեց $4\frac{4}{5}$ ժամում: Մի ժամում պատի վճր մասը ներկեց:

208. Աշխատանքի $\frac{3}{8}$ մասի համար վճարեցին 123 ուրբլի: Ամբողջ աշխատանքի համար վճրքան պետք ե վճարել:

209. Ի՞նչ թվի վրա պետք ե բաժանել 4-ը, վոր ստացվի $1\frac{3}{7}$:

210. Մեղրիայի բնակչությունն (առանց զաղութների) մոտավորապես հավասար ե 47 միլն, վորը կազմում ե Բրիտանա-

կան Հնդկաստանի բնակչութիւնը $\frac{4}{29}$ մասը: Ինչքան բնակչութիւն ունի Հնդկաստանը:

211. Հրաձգութիւն ընթացքում նպատակին խփեցին 84 գնդակ, վոր կազմում է արձակած գնդակների $\frac{7}{15}$ մասը: Ինչքան գնդակ են արձակել:

212. Գնացքը $31\frac{1}{2}$ կմ անցնում է $\frac{7}{8}$ ժամում: Նրա մի ժամվա արագութիւնն ինչքան է:

213. $\frac{1}{12}$ խոր. մ փայտին վճարեցին $1\frac{1}{6}$ ուրբի: Ինչ արժեք 1 խոր. մ փայտը:

214. Ջրի տակառից առաջին անգամ վերցրին $\frac{2}{5}$ մասը, ապա $\frac{1}{3}$ մասը, վորից հետո տակառում մնաց 8 վեդրո ջուր: Տակառում քանի վեդրո ջուր կար:

215. Յերկու թվերի գումարն է $17\frac{1}{2}$. Նրանցից մեկը մյուսից 5 անգամ մեծ է: Գտնել այդ թվերը և ստուգել ստացած պատասխանը:

216. Յերեք թվերի գումարը հավասար է $64\frac{4}{5}$ -ի: Առաջինը՝ $2\frac{1}{2}$ անգամ, իսկ յերկրորդը՝ $3\frac{1}{4}$ անգամ մեծ է յերրորդից: Գտնել այդ թվերը:

217. Ինչ կլինի քանորդը, լեթե բաժանելին բազմապատկենք $2\frac{2}{3}$ -ով, իսկ բաժանարարը՝ $5\frac{1}{2}$ -ով. լեթե բաժանելին բաժանենք 7-ի վրա, իսկ բաժանարարը՝ $\frac{1}{10}$ -ի վրա, լեթե բաժանելին բազմապատկենք $\frac{3}{4}$ -ով, իսկ բաժանարարը բաժանենք $1\frac{1}{8}$ -ի վրա:

218. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 6-ի, իսկ երեքադասականիչներին մեկին ավելացնենք $3\frac{1}{2}$, ապա արտադրյալում կստանանք $14\frac{3}{4}$: Գտնել այդ թվերը:

219. Խորհ. տնտեսութունը 3 որում հավաքեց 578 հա բերք: Յերկրորդ որը հավաքեց առաջինից $1\frac{1}{2}$ անգամ պակաս, իսկ յերրորդ որը՝ յերկրորդից $1\frac{3}{4}$ անգամ ավելի: Գտնի հեկտար հավաքեց առաջին, յերկրորդ և յերրորդ որերը:

220. Գտնել x -ը՝

$$3\frac{3}{4} \cdot x = 7, \quad \frac{1}{6} : x = 6, \quad x \cdot 3\frac{5}{7} = 1\frac{6}{7},$$

$$x : 5\frac{3}{4} = \frac{4}{23}, \quad \frac{1}{16} : x = \frac{3}{8}, \quad x : \frac{1}{2} = 8,$$

Լոռուականի բու-
յս գործողա-
բյուների վերա-
բերյալ խնդիրներ

221. Հետևյալ որինակաների մեջ ցույց տրված դործողութունները կատարել.

$$1) \frac{3}{4} : \frac{5}{6} + 2\frac{1}{2} : \frac{2}{5} - 1 : 1\frac{1}{9},$$

$$2) 2\frac{3}{4} : (1\frac{1}{2} - \frac{2}{5}) + (\frac{3}{4} + \frac{5}{6}) : 3\frac{1}{6};$$

$$3) (\frac{2}{15} + 1\frac{7}{12}) : \frac{30}{103} - (2 : 2\frac{1}{4}) \cdot \frac{9}{32};$$

$$4) (3\frac{1}{2} : 4\frac{2}{3} + 4\frac{2}{3} : 3\frac{1}{2}) \cdot 4\frac{4}{5};$$

$$5) 3\frac{1}{8} : [(4\frac{5}{12} - 3\frac{13}{21}) \cdot \frac{4}{7} + (3\frac{1}{18} - 2\frac{7}{12}) \cdot 1\frac{10}{17}];$$

$$6) 2\frac{3}{4} : [(4\frac{5}{7} - 1\frac{11}{14}) \cdot 4\frac{2}{3} + (3\frac{2}{9} - 1\frac{5}{6}) \cdot \frac{18}{25}];$$

$$7) [15 : 3\frac{3}{4} - (10\frac{1}{2} : 1\frac{1}{2}) \cdot \frac{3}{14}] : (1\frac{23}{52} - 1\frac{1}{4});$$

$$8) \frac{(\frac{7}{15} + \frac{14}{45} + \frac{2}{9}) \cdot 10\frac{1}{3} - 1\frac{1}{11} (2\frac{2}{3} - 1\frac{3}{4})}{(\frac{3}{7} - \frac{1}{4}) : \frac{3}{28} - 1};$$

$$9) \frac{(15 : \frac{5}{18} : 3\frac{3}{8}) \cdot (\frac{1}{16} + \frac{11}{36} + \frac{5}{48} + \frac{5}{18})}{(11\frac{5}{11} - 8\frac{21}{22}) : 1\frac{2}{3}}.$$

222. Գտնել այն թիվը՝ վորի $\frac{3}{7}$ -ը հավասար է 5-ի:

223. Գտնել այն թիվը, վորի $\frac{4}{5}$ -ի հինգ լինեբրորդ մասը հավասար է 28-ի:

224. Վճր թիվը պետք է բազմապատկել $\frac{5}{9}$ -ով, վորպեսզի ստացվի $7\frac{1}{2}$ թիվը:

225. Վճր թիվը պետք է բաժանել $\frac{2}{3}$ -ի վրա, վորպեսզի ստացվի $6\frac{3}{4}$ թիվը:

226. Յեթե անհայտ թվի $\frac{2}{7}$ -ին ավելացնենք 162, ապա կստանանք նույն թվի $\frac{5}{7}$ -ը: Գտնել անհայտ թիվը:

227. Յեթե անհայտ թվի $\frac{7}{15}$ -ին ավելացնենք 119, ապա կստանանք նրա $\frac{3}{4}$ -ը: Գտնել անհայտ թիվը:

228. Յեթե գործարանի բանվորների թվի $\frac{2}{7}$ մասին ավելացնենք նրանց $\frac{2}{3}$ մասը, ապա կստանանք 5200 մարդ: Գտնել բանվոր կա այդ գործարանում:

229. Գործարանում քանի հոգի յին աշխատում, լեթե ամբողջ բանվորների $\frac{5}{12}$ -ը կազմում են կանալը՝ $\frac{1}{3}$ -ը՝ տղամարդիկ, իսկ մնացած 288 հոգին անչափահասներ են:

230. Այժմ վճր ժամն է, լեթե լրիվ որվա մնացած մասը $6\frac{1}{2}$ անգամ փոքր է անցած մասից:

231. Անհայտ թվի $\frac{5}{19}$ -ի տարբերությունը հավասար է 518-ի: Գտնել այդ թիվը:

232. Տուրիսաւ լերկու քաղաքների միջի հեռավորությունն անցավ լերկու որում: Առաջին որն անցավ ամբողջ ճանապարհի $\frac{1}{2}$ -ը և ելի 24 կմ, իսկ լերկորդ որը՝ 3 անգամ քիչ: Գտնել լերկու քաղաքների միջի հեռավորությունը:

233. Տուրիսան անցնելով ամբողջ ճանապարհի $\frac{8}{10}$ -ը տեսավ, վոր մինչև ճանապարհի կեսը նրան մնում և անցնելու ելի 4 $\frac{1}{2}$ կմ: Գտնել ամբողջ ճանապարհի լերկարությունը:

234. Մի թվից, վորի $\frac{1}{2}$ -ը հավասար է $\frac{5}{7}$ -ի, հանել այն թիվը, վորի $\frac{2}{3}$ -ը հավասար է նույնպես $\frac{5}{7}$ -ի:

235. Անհայտ թվի $\frac{23}{24}$ -ը 5 $\frac{3}{4}$ -ից 1 $\frac{11}{12}$ -ով մեծ է: Գտնել անհայտ թիվը:

236. Աշխատանքի $\frac{3}{4}$ -ը կատարելու համար անհրաժեշտ է մի ժամ ժամանակ: Ամբողջ աշխատանքը կատարելու համար վորքան ժամանակ պետք է:

237. Տուրիսան անցավ ամբողջ ճանապարհի $\frac{3}{8}$ մասը, վորից հետո մնաց անցնելու ելի 4 $\frac{1}{2}$ կմ: Վերջին եր ամբողջ ճանապարհը:

238. Շոգեշարժ արտադրող գործարանը կատարեց ամբողջ պատվերի $\frac{4}{5}$ մասը, վորից հետո նրան մնաց ելի արտադրելու:

32 շոգեշարժ: Ընդամենը քանի շոգեշարժ եր պատվիրված:

239. Մի դպրոց ունի 4 խումբ: I խմբում սովորում են ամբողջ աշակերտության $\frac{1}{5}$ մասը, II խմբում՝ $\frac{3}{10}$ -ը, III խմբում՝ $\frac{1}{4}$ -ը, իսկ IV խմբում՝ 40 հոգի: Վորոշել՝ դպրոցն ընդամենը

քանի՞ աշակերտ ունի և յուրաքանչյուր խմբում քանիսն են սոսկորում:

240. Յեթե անհայտ թիվը մեծացնենք նրա $\frac{3}{11}$ մասով, ապա ստացած թիվը $\frac{5}{7}$ -ը հավասար է 70-ի: Գտնել անհայտ թիվը:

241. Յեթե անհայտ թիվին ավելացնենք նրա $\frac{3}{4}$ -ը և ելի 40, ապա կստանանք 180: Գտնել անհայտ թիվը:

242. Տուրիստն անցավ մի քաղաքից մյուս քաղաքը: Առաջին որն անցավ ամբողջ ճանապարհի $\frac{3}{17}$ մասը, լերկրորդ որը՝ $\frac{8}{51}$ մասը, լերկրորդ որը՝ $\frac{1}{6}$ մասը, վերջից հետո մնաց անցնելու ելի 182 կմ: Քանի՞ կիլոմետր եր ալդ քաղաքների հեռավորությունը միմյանցից:

243. 8 $\frac{3}{4}$ մ սատինի համար վճարեցին 14 ռուբլի: Նույն տեսակի 15 մ սատինի համար ի՞նչքան պետք է վճարեն:

244. Տրակտորը մի բանվորական որում (8 ժամ) կարող է վարել $3\frac{1}{2}$ հա: $\frac{3}{4}$ բանվորական որում քանի՞ հա կվարի:

245. Գնացքը 150 կմ անցնում է $3\frac{3}{4}$ ժամում: $6\frac{1}{4}$ ժամում քանի՞ կմ կանցնի:

246. $7\frac{1}{2}$ մ լերկարություն ունեցող սելսը բաժանել են լերկու մասի, վորոնցից մեկը մյուսից $4\frac{5}{6}$ մ-ով կարճ է: Գտնել լերկու մասերի լերկարությունը:

247. 10 հոգուց բաղկացած բրիգադան ցանեց 50 հա: 1 հա ցանելը զնահատվում է $\frac{3}{10}$ աշխոր: Բրիգադի ամեն մի անդամին քանի՞ աշխոր է հասնում:

248. Ուղղանկյուն հողամասի լերկարությունը հավասար է 175 մ, իսկ լայնությունը՝ կազմում է լերկարության $\frac{3}{4}$ մասը:

Այդ հողամասի $\frac{7}{20}$ մասը ցանելու համար լճնչքան սերմ պետք է,
 յեթե 1 քառ. մ համար պահանջվում է $3\frac{1}{5}$ գր սերմ:

249. Կոռպերատիվը ծախեց 3 կտոր մանուֆակտուրա: Առաջին կտորը 180 մ եր, յերկրորդ կտորում յեղած մետրերի քանակը կազմում էր առաջինի $\frac{11}{12}$ մասը, իսկ յերրորդ կտորի մետրերի քանակը հավասար էր առաջին և յերկրորդ կտորների մետրի քանակի $\frac{8}{15}$ մասին: Այդ կտորները ծախելուց լճնչքան ստացան, յեթե առաջին կտորի մետրը ծախեցին $2\frac{1}{2}$ ռուբլով, յերկրորդ կտորինը՝ $2\frac{2}{5}$ ռուբլով, իսկ յերրորդին՝ $2\frac{1}{10}$ ռուբլով:

250. Յերկու արկղում ընդամենը կար $38\frac{1}{4}$ կգ. մեխ: Յեթե մի արկղից վերցնենք $4\frac{3}{4}$ կգ և լցնենք մյուսի մեջ, ապա յերկու արկղում էլ կլինի հավասար, յուրաքանչյուր արկղում քանի՞ կիլոգրամ մեխ կար:

251. Գնացքը քանի՞ ժամում կանցնի 678 կմ տարածությունը, յեթե մի ժամում միջին թվով անցնում է $28\frac{1}{4}$ կմ և յեթե յերեք կալարաններում կանգնում է $\frac{1}{6}$ -ական ժամ, հինգերորդում $\frac{1}{4}$ ժամ, և յիննրորդում $\frac{1}{12}$ ժամ:

252. Մի վառարան վառելու համար ամսական գնում է $\frac{3}{5}$ խոր. մ փալտ: Վորքան կնստի նման 10 հատ վառարան վառելը $6\frac{1}{2}$ ամսում, յեթե 1 խոր. մ փալտն արժե $9\frac{1}{5}$ ռուբլի:

253. Կոռպերատիվն ստացավ 2 հակ մանուֆակտուրա՝ ընդամենը $373\frac{3}{4}$ մ և վճարեց $595\frac{3}{4}$ ռուբլի: Մի հակում կար

192 $\frac{1}{2}$ մ, վորի մետրն արժեր $1\frac{2}{5}$ ոււրլի: Յերկրորդ հակի մետրն ինչ արժեր:

254. 22 $\frac{1}{2}$ մ լերկարությունն և 15 մ լայնությունն ունեցող շենքի հիմքը փորում են 2 մ խորությամբ, Դուրս թափված հողը փոխադրելու համար քանի սայլ և պետք, յեթե յուրաքանչյուր սայլը կարող և վերցնել $\frac{3}{5}$ ռ, իսկ 1 խոր. դմ հողը կշուում և $1\frac{3}{5}$ կգ:

255. Տան լերկարությունն և $16\frac{1}{2}$ մ, լայնությունը կազմում և լերկարության $\frac{2}{3}$ մասը, իսկ պատերի բարձրությունը կազմում և լերկարության $\frac{2}{11}$ մասը: Ինչքան կնստի այդ տան սվաղելը, յեթե 1 քառ. մ սվաղում են $\frac{9}{10}$ ոււրլով, իսկ պատուհաններն ու գլուխներն ընդհանուր մակերեսից դուրս չի հանվում:

256. Յորենն աղալիս կորցնում և իր քաշի $\frac{1}{5}$ մասը: Վերքան հաց կստացվի $1\frac{1}{2}$ ռ ցորենից, յեթե ալյուրը թխելիս ավելանում և իր քաշի $\frac{2}{5}$ ով:

257. Խանութից գնեցինք $3\frac{1}{2}$ կգ խմորեղեն, կիլոգրամը $2\frac{1}{2}$ ոււրլով, 15 կգ աղ $\frac{4}{25}$ ոււրլով և մի քանի կիլոգրամ կրուպա, վորի $\frac{3}{5}$ կգ արժեր 36 կռպեկ: Վորոշել քանի կիլոգրամ կրուպա գնեցին, յեթե ընդամենը վճարել են $17\frac{3}{20}$ ոււրլի:

258. Կարի արհեստանոցը գնեց 5390 ոււրլու մահուդ, մեծը $12\frac{1}{4}$ ոււրլով: Այդ մահուդի $\frac{11}{20}$ մասից կարեցին կոստյումներ,

իսկ մնացած մասից պատրաստեցին 72 հատ միատեսակ վերարկու: Յուրաքանչյուր վերարկույի համար խնչքան մահուդ գնաց:

259. Արագընթաց գնացքը 142 կմ հեռավորությունն անցնում 3 ժամում, իսկ ապրանքատար գնացքը 138 կմ-ը անցնում է 6 ժամում: Ապրանքատար գնացքի դուրս դալուց $9\frac{3}{4}$ ժամ հետո

նրա յետևից դուրս եկավ արագընթացը: Քանի՞ ժամից հետո կհասնի ապրանքատար գնացքին:

260. Արագացրած գնացքը Մոսկվա—Լենինգրադ հեռավորությունն անցնում է 12 ժամում, իսկ արագընթացը՝ 10 ժամում: Արագընթաց գնացքի դուրս դալուց $\frac{3}{4}$ ժամ հետո Մոսկ-

վայից դուրս եկավ նրա չետևից արագընթացը: Քանի՞ ժամից հետո արագընթացը կհասնի արագացրած գնացքին:

261. Ավտոմոբիլն առաջին օրն անցավ լերկու քաղաքների միջի հեռավորության $\frac{2}{7}$ մասը, լերկրորդ օրը՝ մնացածի $\frac{7}{13}$

մասը, իսկ յերրորդ օրը՝ մնացած 90 կմ: Խնչքան եր լերկու քաղաքների միջի հեռավորությունը:

262. Յերկու գնացքներ միաժամանակ դուրս եկան միմյանց հանդեպ, մեկը՝ Տուլայից—Պենզա, մյուսը՝ Պենզայից—Տուլա: Այդ քաղաքների հեռավորությունն է 586 կմ: Առաջին գնացքը մի ժամում անցնում է $28\frac{4}{5}$ կմ, իսկ լերկրորդը՝ $32\frac{1}{2}$ կմ: $6\frac{3}{4}$ ժամից հետո նրանց միջի հեռավորությունն խնչքան կլինի:

263. Խորհ. տնտեսության հողամասի $\frac{4}{9}$ մասը բռնում է մարգագետինը, մնացածի $\frac{3}{7}$ մասը՝ վարելահողը, իսկ մնացածը՝ անտառը: Գտնել ամբողջ հողամասի և անտառի մակերեսները, լեթե մարգագետնի մակերեսը վարելահողի մակերեսից $216\frac{2}{3}$ հատվածով լի:

264. 220 ռուբլով գնեցին յերկու տեսակ մահուդ, առաջինի մետքն արժեք $6\frac{1}{2}$ ռուբլի, իսկ լերկրորդինը $4\frac{3}{8}$ ռուբլի: Առաջին

տեսակը 8 մ-ով պակաս և յերկրորդ տեսակից, Յուրաքանչյուր տեսակից ինչքան գնեցին:

265. Յիթե անհայտ թվի $\frac{3}{17}$ մասին ավելացնենք 150, ապա

կստանանք անհայտ թվի $\frac{2}{3}$ մասը: Գտնել անհայտ թիվը:

266. Յիթե անհայտ թվի $\frac{5}{12}$ մասից հանենք 99, ապա, կստա-

նանք նույն անհայտ թվի $\frac{3}{16}$ մասը: Գտնել անհայտ թիվը:

267. Տուրիստն անցնելով յերկու քաղաքների միջի հեռավորութլան $\frac{5}{41}$ մասը, հաշվեց վոր նրան մնում և անցնելու անցածից 93 կիլոմետր ավելի հեռավորութլուն: Գտնել այդ քաղաքների միջի հեռավորութլունը:

268. Զորամասը կազմված եր հետևակից, հեծելազորից և հրետանուց: Հետևակը կազմում եր զորամասի $\frac{3}{5}$ մասը, հեծելա-

զորը կազմում եր հետևակի $\frac{5}{8}$ մասը, իսկ մնացածը՝ հրետանին: Վորոշել զորամասում քանի հոգի կալին, յեթե հայտնի լե, վոր հեծելազորի թիվը թնդանութածիգների թվից 4200 հոգով ավելի լեր:

269. Դրամարկդից առաջին անգամ տվին ամբողջ գումարի $\frac{3}{11}$ մասը, հետո մնացորդի $\frac{1}{4}$ մասը, ապա նոր մնացորդի $\frac{2}{7}$ մասը և վերջապես յերրորդ մնացորդի $\frac{7}{9}$ մասը, վորից հետո դրամարկդում մնաց 660 ուղբի: Դրամարկդում ինչքան գումար կար:

270. Յերկու թվերի տարբերութլունն և 40, յեթե առաջին թվից հանենք նրա $\frac{4}{5}$ մասը, իսկ յերկրորդից՝ նրա $\frac{2}{3}$ մասը, ապա կստանանք հավասար մնացորդներ: Վորոշել այդ թվերը:

271. Յերկու արկղում գտնվում են 390 հեղույս (մեխ): Յուրաքանչյուր արկղում ինչքան կա, յեթե առաջին արկղում

յեղած հեղուխների թիվը հավասար և յերկրորդում յեղած հեղուխների թվի $\frac{2}{3}$ մասին:

272. Յեթե գործարանի բանվորների թվին ավելացնենք այնքան, վորքան արդին կան և ապա նրանց $\frac{2}{9}$ մասը, այդ դեպքում կստանանք 3400 հոգի: Գործարանում քանի՞ բանվոր կար:

273. Յերկու տրակտորներ վարում են հողը: Առաջինը վարում է յերկրորդի վարած հողի $\frac{13}{15}$ մասը, Այդ տրակտորները քանի՞ հեկտար վարեցին, յեթե յերկրորդն առաջինից 34 հա-ով ավելի վարեց:

274. Յերկու թվերի գումարը հավասար է 4512-ի, Մի գումարելին կազմում է մյուսի $\frac{5}{11}$ մասը: Գտնել գումարելիները:

275. Յերկու թվերի գումարն է 51, Առաջին թվի $\frac{2}{3}$ մասը հավասար է յերկրորդի $\frac{3}{4}$ մասին: Գտնել այդ թվերը:

276. Յերկու թվերի գումարը հավասար է 1-ի, Գտնել այդ թվերը, յեթե առաջինի $\frac{1}{2}$ -ը հավասար է յերկրորդի $\frac{1}{3}$ -ին:

277. Յերկու թվերի տարբերութունը հավասար է 44-ի: Առաջին թվի հինգերորդ մասը հավասար է յերկրորդի $\frac{3}{4}$ մասին: Վճռոնք են այդ թվերը:

278. Յերեք խորհանդեսութուններ ունեն 3564 հա հող: Առաջինն ունի $\frac{1}{3}$ -ը և յերկրորդն ունի $\frac{1}{3}$ -ը այն մասի, վորքան ունի յերրորդը: Յուրաքանչյուր տնտեսութուն քանի՞ հեկտար հող ունի:

279. Յերկու կոլտնտեսութուններ ունեն 270 ձի: Մի տնտեսութան ձիերի թիվը մյուսից $1\frac{1}{2}$ անգամ ավելի յե: Յուրաքանչյուր տնտեսութուն քանի՞ ձի ունի:

280. 18 մ յերկարութիւն ունեւող տախտակը պետք է բաժանել յերկու ամսակիսի մասերի, վոր մեկը մյուսից $3\frac{1}{2}$ անգամ ավելի լինի: Խնջքան պետք է լինի յուրաքանչյուր մասի յերկարութիւնը:

281. Յերեք պարկում կա 460 հատ խնձոր: Առաջին պարկում յեղած խնձորների թիվը հավասար է յերկրորդ պարկի խնձորների թվի $\frac{3}{4}$ -ին, իսկ յերրորդ պարկում $1\frac{1}{2}$ անգամ ավելի է, քան առաջինում: Յուրաքանչյուր պարկում խնջքան կա:

282. Յերկու թվերի գումարն է $1\frac{1}{2}$, Մի թիվը մյուսից $1\frac{1}{2}$ անգամ ավելի է: Գտնել ակդ թվերը:

283. Այժմ վճիռ ժամն է, յեթե որվա մնացած մասը անցած մասից $1\frac{2}{5}$ անգամ ավելի յե:

284. Այժմ վճիռ ժամն է, յեթե որվա անցած մասը հավասար է մնացած մասի $\frac{1}{3}$ -ին:

285. Ըստ ցուցակի խմբում կա 38 աշակերտ: Գիտներ կազմակերպութեան մեջ չընդգրկված աշակերտների թիվը կազմում է պիտոներների թվի $\frac{3}{16}$ մասը: Խմբում քանի՞ պիտներ կա:

286. Յերկու թվերի գումարը հավասար է 45-ի: Այդ թվերն իրար վրա բաժանելով ստանում ենք մի քանորդ, վոր հավասար է $2\frac{1}{3}$: Գտնել ակդ թվերը:

287. Բանվորը իր պատվերը կատարեց $10\frac{1}{2}$ րում: $3\frac{1}{2}$ րում ակդ պատվերի վճիռ մասը կկատարի:

288. Վաննան ունի յերկու ծորակ՝ տաք և պաղ: Տաք ծորակով վաննան լցվում է $12\frac{1}{2}$ րոպեյում, իսկ սառը ծորակով՝

10 բույնիւմ: Մորակները $2\frac{1}{2}$ բույն բաց թողնելուց հետո փակեցին տաք ծորակը: Սառը ծորակով վճրքան ժամանակից հետո կլեց-վի վաննան:

289. Տարբեր լերկրների դրամական միավորների արժիքի համեմատական տախտակը ռուբլիներով:

1 ֆունտ ստերլինգը (Անգլիա)	Ամերիկյան 1 դոլլարը	Գերմանական 1 մարկը	Շվեդական 1 կրոնը	Ֆրանսական 1 ֆրանկը	1 չեքի- նեց
$6\frac{16}{25}$ ռուբլի	$1\frac{24}{25}$ ռուբլի	$\frac{6}{13}$ ռուբլի	$\frac{7}{20}$ ռուբլի	$\frac{3}{40}$ ռուբլի	10 ռուբլի

1) 910 գերմանական մարկը քանի՞ շվեդական կրոն է ա-նում:

2) 90 գերմանական մարկ գնելու համար քանի՞ ֆրանսա-կան ֆրանկ է պետք: 294 դոլարի համար, 249 ֆունտ ստերլինգի:

3) 441 ֆրանկ գնելու համար քանի՞ դոլլար պետք է: 588 մարկի համար, 686 կրոնի:

4) 2178 գերմանական մարկ գնելու համար քանի՞ ֆունտ ստերլինգ պետք է, 3320 ֆրանկի համար:

Վ. Տասնորդական կոսոսակներ

Տասնորդական
կոսոսակներ
կարգայն ալ գրե-
լը: 10, 100, 1000
աճգամ մեծաց-
նելն ալ փոքաց-
նելը:

1. Կարդալ հետեյալ տասնորդական կո-
սորակները՝ 0,9 3,8, 0,25, 45,09, 0,008,
1,003, 0,012, 1,123, 4,503, 120,02, 1432,002,
0,0034, 3,12481, 12,0001, 1,0101, 1,1001,
0,0064, 124,0008, 3,1215926, 0,000384,
0,001004, 200,10003, 0,000072, 1,100507:

2. Հետևյալ թվերը գրել տասնորդական կոտորակով՝

$\frac{7}{10}$,	$\frac{3}{10000}$,	$\frac{42}{100000}$,	$\frac{2805}{100}$,	$5\frac{104}{10000}$,	$2\frac{3}{100}$,
$1\frac{1}{100}$,	$\frac{27}{10}$,	$\frac{1209}{10}$,	$1\frac{15}{100000}$,	$5\frac{37}{1000}$,	$28\frac{13}{10000}$,
$\frac{138}{100}$,	$\frac{21}{1000000}$,	$\frac{24}{1000}$,	$1\frac{37}{10000}$,	$\frac{1004}{1000}$,	
	$10\frac{2}{1000}$,	$10\frac{48}{100000}$,			

3. Մեծացնել հետևյալ թվերը՝

- 1) 4,56, 0,368, 1,1, 25,7, 85,736 թվերը 10 անգամ:
- 2) 7,14, 106, 12,3958, 456,1 29,7, 34,1569-ը 100 անգամ:
- 3) 0,365, 4,29, 10,3845, 325,1 14,05-ը 1000 անգամ:

4. Փոքրացնել հետևյալ թվերը՝

- 1) 8,9, 4,73, 7, 15,6, 347,24, 125,6, 9,56, 10 անգամ:
- 2) 8, 6, 35,4, 10,38, 5,638, 104,456,2, 1374,37, 100 անգամ:
- 3) 459,6, 37,28, 100,01, 1,56, 7,24, 0,365, 0,029, 0,04, 25, 456, 138, 215,1, 1468,3, 24, 7, 0,1 100 անգամ:

5. 0,32, 0,14, 0,098, կոտորակներն արտահայտել հազարերորդական մասերով և ցույց տալ, թե նրանցից վճրն և ամենամեծը և վճրը՝ ամենափոքրը:

6. Կարդալ հետևյալ կոտորակները՝ 0,00043, 0,0043, 0,043, 0,43, 4,3: Այս կոտորակներից վճրն և ամենամեծը և վճրը՝ ամենափոքրը:

7. Կարդալ կոտորակները՝ 0,07, 0,070, 0,0700, 0,07000: Այս կոտորակների նկատմամբ ի՞նչ կարող ենք ասել:

8. Հետևյալ կոտորակները դասավորել մեծության կարգով սկսած ամենամեծից՝ 0,25, 0,387, 0,362, 0,25998, 0,00489, 0,81, 0,7, 0,216958, 0,7208, 0,8056:

9. 13 տարեկան տղայի հասակը միջին թվով 1,481 մ և: Պահի՞ դիցիմետր և ալդ, քանի՞ սանտիմետր, քանի՞ միլիմետր:

10. 15 տարեկան տղայի հասակն է 1508 մմ. Այդ քանի՞ սանտիմետր է, քանի՞ դիցիմետր է քանի՞ մետր:

11. Կատարել բազմապատկում՝

1) $33,491 \times 10,$

2) $0,008 \times 0,$

$33,491 \times 100,$

$0,008 \times 100,$

$33,491 \times 1000,$

$0,008 \times 1000,$

$33,491 \times 10000,$

$0,008 \times 10000.$

12. Գրել այն թվերը, Վորոնք 10000 անգամ փոքր են հետևյալ թվերից՝ 2185, 435, 92, 6, 1275,8 15486,79, 0,8, 78,21, 1,0104 0,149:

13. 1) 0,735-ը 73,5-ից քանի՞ անգամ փոքր է:

2) 62,81-ը 0,006281-ից քանի՞ անգամ մեծ է:

14. Կատարել բաժանում՝

1) $74, 89:10,$

2) $8, 19:10,$

$37, 5:100,$

$3,164:100,$

$62, 78:1000,$

$8, 24: 000,$

$36,409:10000,$

$6, 3:10000.$

15. Արտահայտել մետրով՝ ա) 36 սմ, 38 դմ, 25,9 սմ, 8մմ, 17,84 մմ. բ) 5 կմ, 6 մմ, 17 կմ, 8,35 կմ, 242,9 սմ.

16. Վերածել կիլոգրամի՝ 19 դգ, 357 գր, 27,4 գր, 0,8 գր:

17. Վերածել տոննի՝ ա) 863,2 կգ, բ) 3,637 կգ, գ) 0,09 կգ, դ) 9 կգ:

18. Արտահայտել հեկտարով՝ ա) 90 ա 75 ֆառ. մ, բ) 347 ա 80 ֆառ. մ, գ) 456,81 ա:

19. Արտահայտել քառակուսի մետրով ա) 5,27 հա, բ) 89,2 ա, գ) 45,2 ֆառ. կմ, դ) 0,56 հա:

20. Արտահայտել չեքվոնեցով՝ 235 ա.—60 կոպ., 3947 ա.—52 կոպ.:

21. Վերածել ուռլու և կոպեկի՝ 46,875 չեքվոնեցը, 13,84 չեքվոնեցը:

22. 43 կմ-ը քանի՞ սանտիմետր ունի:

23. 47 մ-ը քանի՞ կիլոմետր է:

24. 6 կմ 75 մ-ը քանի՞ մետր է:
25. 44 ռ քանի՞ կիլոգրամ ունի:
26. 23,5 պգր արտահայտել դրամով:
27. 436 սգր-ը վերածել միլիգրամի:
28. 9,08 կգ-ը արտահայտել դրամով:
29. 57 կմ-ը քանի՞ մ է:
30. 28,5 դմ արտահայտել սանտիմետրով:
31. 90 հա քանի՞ քառ. մ է:
32. 6,07 քառ. դմ-ն արտահայտել քառակուսի սանտի-

մետրով:

33. 314 մ-ի մեջ քանի՞ քառակուսի սանտիմետր կա:
34. 98,4 հա վերածել քառակուսի մետրի:
35. 4,715 հա մակերեսի մեջ քանի՞ քառակուսի մետր կա:
36. 43 խռ. մ-ի մեջ քանի՞ խորանարդ դեցիմետր կա:
37. 53 խռ. մ-ի մեջ քանի՞ խորանարդ սանտիմետր կա:
38. 3,087 խռռ. դմ-ն արտահայտել խորանարդ սանտի-

մետրով:

39. 5632 սմ քանի՞ մետր է:
40. 286300 սմ յերկարությունը վերածել կիլոմետրի և

մետրի:

41. 9581 սմ. յերկարությունը վերածել մետրի և դեցի-

մետրի:

42. 516 մմ յերկարությունը դրել դեցիմետրով և սանտի-

մետրով:

43. 3862 գր-ի մեջ քանի՞ կիլոգրամ կա:
44. Կիլոգրամով և դրամով արտահայտել 51826 գր:
45. 35262 կգ ծանրությունն արտահայտել տոննով և կի-

լոգրամով:

46. 4,5 հլ վերածել լիտրի:
47. 9862 մ արտահայտել կիլոմետրով և հեկտոմետրով:
48. 7500 ֆռռ. մ քանի՞ ար ունի:
49. 48,4 հա վերածել արի:
50. 150704 քառ. մետր մակերեսն արտահայտել հեկտա-

րով և արով:

51. 7856392 խռռ. սմ ծավալն արտահայտել խորանարդ մետրով և խորանարդ դեցիմետրով:

52. 5,028 խոր. մ հեղուկի ծավալն արտահայտել լիտրով:

53. Ի՞նչու տասնորդական կոտորակը 10, 100, 1000 անդամ մեծացնելիս նրա մոտ չի կարելի գրել 1, 2, 3 գերոններ: Այդ դեպքում կոտորակն ի՞նչ կլինի:

54. Մի հալտարարի բերել այս կոտորակները. 0,739, 0,5, 8,214, 0,008106.

55. Կրճատել այս կոտորակները՝ 0,580, 3,200, 4,9000, 71,8040, 0,00600.

56. Գտնել հետևյալ գումարները՝

1) $100+10+1+0,1+0,01+0,001+0,0001$,

2) $3+0,01+0,0004$,

3) $0,3+0,008+0,00003$,

4) $40+0,6+0,0006$.

57. $4,81+0,607$,

$8,17+3,564$,

$11,54+0,368$,

$12,71+9,85$,

58. $0,1+0,239+0,17$,

$2,57+2,4+7,314$,

$15,27+0,033+6,5$,

$7,+0,02+6,7998$,

59. Հետևյալ գումարն արտահայտել մետրով՝ 34 դմ+23,9 սմ.

60. Հետևյալ գումարն արտահայտել սանտիմետրով՝ 29 մ+
+57,29 սմ+47 մմ.

61. Հետևյալ գումարն արտահայտել միլիմետրով՝ 3,565 մ+
+4,2 սմ+0,3 կմ.

62. Հետևյալ գումարն արտահայտել գրամով՝ 0,04 կգ+
+39 գր.

63. Հետևյալ գումարը վերածել կիլոգրամի 18 դգ+347 գր+
+21 գր+4,8 կգ.

64. Հետևյալ գումարն արտահայտել տոննով՝ 562,1 կգ+
+0,09 կգ+2 կգ+832 գր.

65. Հետևյալ գումարն արտահայտել արով՝ 81,75 ֆառ. մ+
+327,8 ֆառ. մ+326,6 ա.

66. Հետևյալ գումարն արտահայտել քառակուսի մետրով՝
3,27 հա+87,2 ա+45,2 ֆառ. կմ.

67. Հետևյալ գումարն արտահայտել խորանարդ դեցիմետրով
5,7 խոր. մ+0,04 խոր. մ+41 խոր. սմ.

68. Հետևյալ գումարն արտահայտել լիտրով, 0,23 հլ+
+3,7 հլ+72,54 հլ:

69. Գտնել հետևյալ գումարները՝

1) 1.23+4,56	2) 2,31+3,16+4,52
3) 0,37+7,402+0,005	4) 6.27+4,45+9,
5) 4,348+1,452+0,1,	6) 3,43+2,014+1,256,
7) 0, 6335+0,246+2,3425,	8) 0,26+0,4+0,348+0,992,

70. Գտնել հետևյալ գումարները՝

- 1) 19,407+8,09+2,103+3,6,
- 2) 53,404+1,4342+0,05+5,5428,
- 3) 19,101+1,0035+1,79+0,12+5,1055,
- 4) 0,129+0,00497+0,85703+1,009,

71. Գտնել հետևյալ գումարները՝

- 1) 0,2093+27,0605+4,00802+6,90047+1,82171,
- 2) 7,02006+2,80004+0,2901+1,00532+3,58448,
- 3) 0,08496+0,10023+0,00007+0,20904+0,6057,

72. Հետևյալ գումարն արտահայտել կիլոգրամով՝ 0,057 ց+
+6,43 կգ+359,2 գր+0,003 ց:

73. Հետևյալ գումարն արտահայտել միլիմետրով՝ 4,8 սմ+
+317,2 մմ+4,8 մ:

74. Հետևյալ գումարն արտահայտել կուպեկով՝ 6,4 չեր-
վոնեց+0,83 չերվոնեց+4,5 ռուբ.+16 կոպ.:

75. 250 թվին ավելացնել նրա հարյուրերորդ մասը. ստաց-
ված գումարը փոքրացնել 1000 անգամ և ապա ավելացնել 1,6465:

76. 3,14159 թվին գումարել նրա տասներորդ և հարյուրերորդ
մասերը և ստացված գումարը մեծացնել 0,5128351-ով:

77. Յերկու թվերի գումարը հավասար է (0,593+1,507),
թվերից մեկը մյուսից 9 անգամ մեծ է: Գտնել փոքր թիվը:

78. Յերկու թվերի գումարը հավասար է (3,5+0,39+0,31),
թվերից մեկը մյուսից 99 անգամ մեծ է: Գտնել փոքր թիվը:

79. Աշակերտը գումարն ստուգելիս չնշեց 256,74 գումա-
րելին և նույնպիսի գումարելով ստացավ 7567,396: Գտնել ամ-
բողջ գումարը:

80. 17,6 ին ավելացնել 283-ի տասերորդ և 6,5-ի հարյուրերորդ մասերի գումարը, ապա ստացված նոր գումարը մեծացնել 100 անգամ

81. Վճրքան պետք է լինի լերկաթե ձողի յերկարությունը, վորպեսզի նրանից կտրենք 4 կտոր, վորոնց լերկարություններն են՝ 10,75 դմ, 17,5 դմ, 12,54 դմ և 18,4 դմ:

82. Մի գետի մեջ, վորի խորոթյունն է 12,2 մ, խվել են ցցեր, վորոնք հողի մեջ մտել են 2,26 մ, իսկ ջրից բարձրացել 1,5 մ: Խնչքան է ցցերի լերկարությունը:

83. Տուրիստը վոտքով անցավ 94,08 կմ, լերկաթուղով՝ 895,6 կմ և շոգենավով 235,38 կմ: Վճրքան ճանապարհ կտրեց:

84. Կոռպերատիվում կա 3 կտոր մահուղ: Առաջին կտորը 116,25 մ է, յերկրորդը՝ առաջինից 17,25 մ-ով ավելի, իսկ յերրորդը՝ յերկրորդից 0,5 մ-ով ավելի: Քանի՞ մետր մահուղ կար կոռպերատիվում:

85. Վալր ընկնող մարմինն առաջին վայրկյանն անցնում է 4,9 մ, իսկ յուրաքանչյուր հաջորդ վայրկյան նախորդից 9,8 մ-ով ավելի: Մարմինը 3 վայրկյանում քանի՞ մետր կանցնի:

86. Քանի՞ քառանկյան պարագիծը, յիթե մի կողմը հավասար է 16,4 մ, յերկրորդը նրանից 2,01 մ-ով ավելի լի, յերրորդը՝ յերկրորդից 0,73 մ-ով ավելի, իսկ չորրորդը՝ յերրորդից 1,54 մ-ով ավելի:

87. Յեռանկյան կողմերի լերկարություններն են՝ 10,6 մ, 7,23 մ, և 11,5 մ: Քանի՞ պարագիծը: Խնչքանով կմեծանա յեռանկյան պարագիծը՝ յիթե յուրաքանչյուր կողմը մեծացնենք 0,7 մ-ով, յիթե յուրաքանչյուր կողմը մեծացնենք 0,6 մ-ով:

88. Քանի՞ հետևյալ տարրերությունները:

Ցամոռգական
կոսոտակների
համ. մ?

1) 6,8—3,5,	5) 0,549—0,384,
2) 0,59—0,27,	6) 0,7—0,49,
3) 0,92—0,4,	7) 3,87—2,945,
4) 0,375—0,2	8) 2,15—1,579,

9) 0,8—0,125,	11) 3—0,93,
10) 19,8—0,918,	12) 5—2,556,

89. Գտնել հետևյալ տարբերությաններն և ստուգել արդյունքները՝

1) $15,32-4,14,$	5) $125-124,93$
2) $34,5-16,32,$	6) $19,435-19,039,$
3) $45-10,15,$	7) $7,25 \quad 6,893,$
4) $0,2-0,193,$	8) $1-0,534,$

90. Գտնել հետևյալ տարբերությանները՝

1) $9,391-4,536,$	4) $4,6-4,295,$	7) $19-18,62,$
2) $9,234-5,679,$	5) $5,32-4,885,$	8) $100 \quad 94,125,$
3) $8,5-1,34,$	6) $2-0,7,$	

91. Գտնել հետևյալ տարբերությանները՝

- 1) $11-(5 \quad 0,45),$
- 2) $(13-9,46)-7,65,$
- 3) $(6,1-2,34)-2,67,$
- 4) $(34-19,05)-(13-7,065),$
- 5) $(1-0,156)-(0,72-0,376),$
- 6) $(7,563 \quad 5,409)-(11-9,246),$
- 7) $(8,731-0,78)-(8,8-3,057),$

92. Կատարել հետևյալ գործողությանները՝

- 1) $6,2+0,43-(5,14+0,09),$
- 2) $13,8+9,1-(5,9-3,8)$
- 3) $8,4-3,8-(5,1-4,8),$
- 4) $43-19,05-(13-7,06),$
- 5) $1-0,156-(0,72-0,376),$
- 6) $49,8+13,1+6-(17,1+2,56),$
- 7) $4,4+7+11,32-(8,42-5,7),$
- 8) $5,03+1,99+(4,1-2,7)-(5,83-4,97),$
- 9) $2,8+3+5,2+(4,7-18)-(9,6-3,85),$
- 10) $5,92-4,8-(34,2-34,16)+(2,7+1+0,05),$
- 11) $12-(0,2+3,28+6,78-1,2)+(3,9-2,7),$
- 12) $12+(14,2-6,28)+(3,33-2,23)-(4-2,6),$

13) Հետևյալ գործողութիւան արդւունքն արտահայտել կու-
տեկով՝

$$8,4 \text{ չերվոննց} + 0,83 \text{ չերվոննց} - 4,5 \text{ ուռլի} - 18 \text{ կոպեկ}:$$

93. Կատարել հետևյալ գործողութիւնները՝

$$1) 20 - 5 + 0,0007 - 0,8 + 0,195,$$

$$2) 20 - (5 + 0,0007 - 0,8 + 0,195)$$

$$3) 30 - (5 + 0,0007) - (0,8 + 0,195)$$

$$4) 30 - (5 + 0,0007 - 0,8) + 0,195:$$

94. Կատարել հետևյալ գործողութիւնները՝

$$1) (13,1 - 9,25) - (4,9 - 3,15),$$

$$2) (1,1 + 9,73 - 3,635) + (2,8 - 1,495),$$

$$3) (10 - 3,745) - (0,9 + 0,855),$$

$$4) (1 - 0,456) + (3,5 - 1,144) - (1,137 - 0,883):$$

95. Կատարել հետևյալ գործողութիւնները՝

$$1) 54,03 - [13,321 - (17,481 - 14,19)],$$

$$2) (100,1 - 59,37) - (14,27 - 4,93 - 6,75),$$

$$3) [4 - 0,786] + (6 - 2,214) - [3,93 + 2,703 - (1 - 0,567)]:$$

96. Կատարել հետևյալ գործողութիւնները՝

$$1) [(16,18 - 7,243) + (30 - 21,4)] - (0,017 - 0,00117 - 0,00086),$$

$$2) [(6,007 - 2,89) + (2,61 - 0,964)] - 4,603 - (0,15 - 0,084),$$

$$3) 5,002 + 1,0004 - 3,0484 - [(5,7 - 4,8141) - 0,0059],$$

$$4) 9,0007 - (0,519 + 1,8743) - [(0,15 + 1,763) - (3,63 - 2,164)]:$$

97. Գտնել, թե հետևյալ որինակների մէջ ի՞նչ թիւն է հա-
վասար՝

$$1) x + 0,25 = 4,3,$$

$$6) 8,2 - x = 5,45,$$

$$2) 10,5 + x = 18,$$

$$7) 20 - x = 12,3,$$

$$3) 4,75 + x + 5,02 = 24,1,$$

$$8) x - (4,6 - 0,9) = 10,$$

$$4) x - 0,39 = 4,31,$$

$$9) (18 - 3,6) + x = 15,4,$$

$$5) x - 12,905 = 7,095,$$

$$10) (33,3 + 66,6) - x = 90,$$

98. Ի՞նչ թիւ պետք է ավելացնել 2,5-ին, վորպեսզի ստաց-
վի 25:

99. Վճր թվին պետք է ավելացնել 9,8 վորպեսզի ստաց-
վի 20:

100. Վճր թվից պետք է հանել 5,5, վորպեսզի ստացվի 5:
Վճր թիվը 11,38-ից 1,99-ով փոքր է:

101. Գումարելիներից մեկն է 50,98, գումարն է՝ 120,44:
Գտնել մյուս գումարելին:

102. Յերեք թվերի գումարն է 98,7: Գումարելիներից մեկն
է 12,5, մյուսը՝ 7,89: Ի՞նչքան է չերկրորդ գումարելին:

103. Նվազելին հավասար է 61,9-ի, տարբերությունը 25,37-ի:
Գտնել հանելին:

104. Ի՞նչպես կփոխվի գումարը, չեթե գումարելիներից
մեկը փոքրացնենք 7,5-ով, իսկ մյուսը՝ 5,4: Ստուգել վորեւս որի-
նակով:

105. Ի՞նչպես կփոխվի գումարը, չեթե գումարելիներից
մեկը մեծացնենք 8,6-ով, իսկ մյուսը փոքրացնենք 12,3-ով:
Ստուգել որինակով:

106. Ի՞նչպես կփոխվի տարբերությունը՝

1) Յեթե նվազելին մեծացնենք 92,7-ով. փոքրացնենք
34,5-ով:

2) Յեթե հանելին մեծացնենք 32,11. փոքրացնենք 23,5-ով:

3) Յեթե նվազելին և հանելին փոքրացնենք 0,4-ով. մե-
ծացնենք 0,7-ով:

4) Յեթե նվազելին մեծացնենք, իսկ հանելին փոքրաց-
նենք 0,1-ով:

5) Յեթե նվազելին փոքրացնենք, իսկ հանելին մեծացնենք
1,75-ով:

107. 3,2—1,936 տարբերությունը փոքրացնել 100 անգամ:

108. 5,3-ի հարյուրերորդական մասից հանել 0,002-ի տաս-
նապատիկը և տարբերությանն ավելացնել 7,1: Վճրքան կլինի:

109. Գտնել մի ախպիսի թիվ, վոր 100 անգամ մեծացնե-
լով և արտադրյալին 3,2 ավելացնելով, 256,7 լինի:

110. Ի՞նչ կլինի տարբերությունը, չեթե նվազելին ավելաց-
նենք, իսկ հանելին փոքրացնենք 0,12-ով:

111. Ի՞նչ կլինի տարբերությունը, չեթե նվազելին ավելաց-
նենք 3,5-ով և հանելին՝ 0,7:

112. Գտնել այն թիվը, վոր 2,5-ից ախճանով ե մեծ վորքանով 5,7-ը մեծ ե 2,39-ից:

113. Յերկու թվերի տարբերութիւնը հավասար ե 0,756: Վերջան կլինի տարբերութիւնը, յիթի նվազելին մեծացնենք 5.3-ով, իսկ հանելին փոքրացնենք 0,9-ով:

114. Գտնել այն թիվը, վոր 9,07-ից ախճանով ե փոքր, վորքանով 99,78-ը փոքր ե 100,1-ից:

115. Մի դաշտի յերկարութիւնն ե 1986,5 մ, իսկ մշուտինը՝ 2173,4 մ: Առաջին դաշտը յերկրորդից ինչքանով փոքր ե:

116. Մեկով լի արկղի վրա գրված ե՝ բրուտո քաշն ե 49,183 կգ, տարան՝ 1,796 կգ: Վորոշել նետո քաշը:

117. Մի գնացք հասավ մշուտին: Առաջին գնացքը մի ժամում անցավ 34,76 կմ, իսկ մշուտը՝ 29,97 կմ: Մի ժամ առաջ գնացքները միմյանցից ինչ հեռավորութիւն վրա ելին դռնվում:

118. Դեղին պղինձ (արուլը) պատրաստելու համար հալեցին 64,85 կգ կարմիր պղինձ, 32,75 կգ ցինկ ե 2,1 կգ կապար: Հալելու ժամանակ պակասեց 2215 գր մետաղ: Վորոշել ստացված արուլրի քաշը:

119. 9,35 մ յերկարութիւն ունեցող պարանից հաջորդաբար կտրեցին՝ 2,35 մ, 3,7 մ ե 1 մ: Վերջան եր մնացած պարանի յերկարութիւնը: (Լուծել յերկու յեղանակով):

120. 7,35 մ յերկարութիւն ունեցող ռելսը կտրեցին յերկու մասի: Մի մասի յերկարութիւնն ե 2,89 մ: Յերկրորդ կտորն առաջինից ինչքանով յերկար եր:

121. 8,14 մ յերկարութիւն ունեցող ռելսը կտրեցին յերկու մասի, վորոնցից մեկը մշուտից 0,99 մ-ով յերկար եր: Վորոշել յուրաքանչյուր մասի յերկարութիւնը:

122. Ապրանքով լիքը արկղը կշռում ե 267,4 կգ: Նրանից առաջին անգամ ծախեցին 35,9 կգ, հետո 10,8 կգ ե ապա 54 կգ, վորից հետո արկղում մնաց 161,9 կգ ապրանք: Հաշվել դատարկ արկղի ծանրութիւնը:

123. Յերեք անգամ տարեկան ծեծեցին: Առաջին անգամ՝ 98,6 կգ, յերկրորդ անգամ՝ 160,4 կգ, յերրորդ անգամ՝ 132,7 կգ: Աղալուց հետո ստացվեց 285,5 կգ ալյուր ե 104,9 կգ տակաւք: Քաշից ինչքան պակսեց:

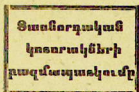
124. Վորոշել հինգ հենամեջ (բացվածք), ունեցող յերկա-

Թուղային կամրջի ընդհանուր լերկարությունը, յետև միջի լերեք հենամեջերի լերկարությունն և 74,6-ական մետր, իսկ յերկու ծալրերի հենամեջերը 10,6-ական մետրով կարճ են:

125. Հացի փուռն առաջին որը գործածեց 4,25 և ալյուր, լերկորդ որը առաջինից 1,75 տոննով պակաս, իսկ յերրորդ որը նախորդ լերկու որերից 2,39 և պակաս: Յերեք որվա ընթացքում լինչքան ալյուր գործածեց:

126. 61,1 մ լերկարություն ունեցող լարը բաժանել են 4 մասի: Առաջինի լերկարությունն և 29,47 մ, յերկրորդը՝ 10 անգամ և յերրորդը՝ 8,63 մ-ով կարճ են առաջինից: Գտնել չորրորդ մասի լերկարությունը:

127. Աշակերտը գիրք և թուղթ գնելու համար ծախսեց 0,9 ռուբլի: Գրքին 9 անգամ ավելի վճարեց, քան թղթին: Ի՞նչ արժեյին գիրքն ու տետրակը:

Կատարել հետևյալ գործողութիւնները՝

128. 1) 12,35.10, 5) 0,25.2,
2) 0,07324.100, 6) 4,5.5,
3) 0,03784.1000, 7) 0,43.35,
4) 0,648.10000, 8) 1,35.48,

- 9) 1,15.60, 11) 0,0354.25, 13) 0,4357.5000,
10) 2,34.48, 12) 1,03.200, 14) 0,0024.1225.

129. 1) 3.4,2 6) 7.0,18, 11) 14.0,365,
2) 5.25,4, 7) 15.2,34, 12) 21.0,304,
3) 14.17,35, 8) 600.7,1324, 13) 46.1,05,
4) 25.0,324, 9) 16.0,25, 14) 54.2,007,
5) 400.5,187, 10) 200.0,14, 15) 49.3,008,
130. 1) 5,2.1,2, 5) 1,01.2,04, 9) 16,15.0,08,
2) 1,2.1,4, 6) 15,2.0,003, 10) 0,0105.2,04,
3) 1,6.0,25, 7) 0,07.15,25, 11) 17,007.4,03,
4) 7,5.0,014, 8) 0,156.1,7 12) 0,0149.5,08.

131. 1) $0,017.2,5.0,8,$ 6) $8.0,604.125,$
 2) $1,2.0,25.1,4,$ 7) $6.07.0,305.8,4,$
 3) $1,125.7,6.0,01,$ 8) $3,75.18.0,06.15,$
 4) $125.4.0,015.4,8,$ 9) $4,08.23.2.09.21,$
 5) $0,4.0,5.0,25$ 10) $0,09.3.07.12,85.0,105:$

132. 1) $0,05.100.044+0,25.124,$
 2) $3,14.1,05+0,05.34,06,$
 3) $(3,6.0,4+2,24.2,5).0,1,$
 4) $(1-0,2).(3-2,68)+1,2.0,12,$
 5) $1,28.1,25-0,95.0,64,$

133. 1) $(4,8475+4,5275).(4,8475-4,5275),$
 2) $(3,1-1,85).(1,2-1,12)+(10-1,4).(12,1-10,6),$
 3) $(235,4-190,7).(2,1-1,6)+3,264.16135),$
 4) $(1,5+0,95+0,001).(14,3+0,73+6,97)+(17-15,4):$

134. Հետևյալ բաղմապատկույնները կատարել բանիւր՝

0,5.10	0,396.100,	10.0,125,	2.0,01	0,01.0,1,
1,4.10	0,7.100,	10.22,4,	2.0,001	0,001.0,1,
0,75.10	0,6.20,	100.0,45,	2.0,0001	0,5.0,1,
0,4.2	0,8.50,	100.0,547,	7.0,3	0,05.0,1,
0,5.13	0,4.80,	100.1,19,	8.0,5	0,005.0,5
0,25.5	10.0,8,	1000.0,365,	12.0,4	1,4.0,5,
0,17.100	10.4,25,	2.0,1	0,1.0,1	0,25.1,6,

135. Գտնել՝

- 1) $14,2\text{-ի } 0,056 \text{ մասը}$ 4) $195\text{-ի } 0,8 \text{ մասը},$ 7) $17,24\text{-ի } 0,98 \text{ մասը}$
 2) $1,15\text{-ի } 0,31$ » 5) $213,64\text{-ի } 0,175$ » 8) $43\text{-ի } 0,75$ »
 3) $25,407\text{-ի } 0,69$ » 6) $0,4\text{-ի } 0,33$ » 9) $30,06\text{-ի } 0,72$ »

136. Գտնել, թե x -ը ի՞նչի ի՞նչ հավասար:

- 1) $x:0,3=24,5$ 5) $x:0,5=0,009,$ 9) $6,8:x=4$
 2) $x:2=49,58,$ 6) $x:0,01=35,28,$ 10) $22,56:x=1,58,$
 3) $x:1,3=0,027,$ 7) $x:1,8=2,12,$ 11) $36,45:x=8,1,$
 4) $x:200=0,403,$ 8) $6:x=1,5$ 12) $18,09:x=0,67,$

137. Ի՞նչ կլինի արտադրյալը, յեթե բազմապատկիչներից մեկը բաղմապատկենք 2,5-ով, իսկ մյուսը, 6,4-ով: Յեթե բաղմապատկիչներից մեկը մեծացնենք 1,2 անգամ, իսկ մյուսը, 8,5 անգամ:

138. Գտնել այն թիվը, վոր յեթե բաժանելու լինենք 3,456-ի վրա, քանորդը 7,89 լինի:

139. Վճր թվին պետք է ավելացնել 27,31, ստանալու համար 18,4-ից 3,5 անգամ մեծ թիվ:

140. Վճր թվի մեջ 5,13-ը պարունակվում է 2,4 անգամ:

141. 9,64-ը մեծացնել 3,5 անգամ:

142. Վճր թիվը 9,7-ից 8,3 անգամ մեծ է:

143. Ապրանքի նեոտո քաշն է 37,45 տոնն: Տարան կադմում է ամբողջ քաշի 0,3 մասը: Վորոշել բոլորտո քաշը:

144. Առաջին տեսակի մահուդի մետրն արժեքը 13,6 ռուբլի, իսկ յերկրորդինը՝ 2,8 ռուբլով եժան է: Ի՞նչքան պետք է վճարել առաջին տեսակի 9,75 մ և յերկրորդ տեսակի 10,25 մ համար:

145. Գնել են 10,8 կգ ապրանք՝ կլորգրամը 4,55 ռուբլով, 11,4 կգ 3,15 ռուբլու և 7,6 կգ 1, 5 ռուբլով: Ամբողջ ապրանք լին ի՞նչքան են վճարել:

146. Շոգեշարժը կշռում է 53,28 ս, տենդերը՝ 32,47 ս, իսկ լուրաքանչուր բեռնված վագոն կշռում է 22,45 ս: Վորոշել ամբողջ գնացքի քաշը, յեթե գնացքը բաղկացած է 29 բեռնված վագոնից:

147. 8,76 մ յերկարութլուն ունեցող ռելսից կտրեցին մի կտոր, վոր կաղմում է ամբողջ յերկարութլան 0,45 մասը: Վորոշել կտրված և մնացած մասերի ծանրութլունը, յեթե ամբողջ մետրը կշռում է 30,2 կգ:

148. Ունեցին 67,5 ռուբլի, վորի 0,12 մասը ծախսեցին գրքերի համար, 0,16 մասը՝ թղթի համար, և 0,1 մասը՝ մատիտների համար: Ի՞նչքան փող մնաց:

149. Ավազանն ունի յերկու խողովակ: Առաջին խողովակից մի բոպելում հոսում է 2,35 վեդրո, յերկրորդից՝ առաջինի 0,4 մասը, իսկ յերկու խողովակներ ավազանը լցնում են 8 ժամ 20 բոպելում: Դանի վեդրո յեր ավազանի տարողութլունը:

150. A և B կախարաններից իրար հանդեպ դուրս յեկան

յերկու գնացքներ, առաջինի տրագությունը 1 ժամում հավասար է 35,4 կմ, իսկ յերկրորդինը՝ 32,6 կմ, 0,9 ժամից հետո իրար հանդիպեցին: Վորոշել կայարանների միջի հեռավորությունը:

151. Ուղղանկյունաձև սենյակի յերկարությունն է 5,75 մ իսկ լայնությունը 5 մ: Խնչքան է սենյակի մակերեսը:

152. Քառակուսու կողմը հավասար է 29,17 մ: Գտնել նրա տարագիծը:

153. Քառակուսու կողմը հավասար է 0,59 մ: Գտնել նրա մակերեսը:

154. Ուղղանկյան հիմքն է 9,4 սմ. բարձրությունը կադմում է հիմքի 0,7 մասը: Գտնել ուղղանկյան մակերեսը:

155. Հաշվել ուղղանկյունաձև հողամասի մակերեսը (աբով), յեթե նրա յերկարությունն է 1,72 կմ, լայնությունը՝ 0,34 կմ:

156. Վորոշել ուղղանկյունաձև բանջարանոցի մակերեսը, յեթե նրա լայնությունն է 13,4 մ, իսկ յերկարությունը՝ նրանից 4 անգամ մեծ է:

157. Հաշվել ուղղանկյունաձև հողամասի մակերեսը (աբով), յեթե նրա յերկարությունն է 516 մ, իսկ լայնությունը՝ 270 մ:

158. Դպրոցի հողամասը, վորի յերկարությունն է 170 մ, լայնությունը՝ 32,5 մ, պետք է ցանկադատել. քանի հատ ցից է պետք, յեթե յուրաքանչյուր մետրի համար անհրաժեշտ է 4 ցից:

159. Բնակարանն ունի 3 սենյակ: Առաջին սենյակի չափերն են՝ 5,6 մ $\times$ 4,7 մ, յերկրորդի չափերն է՝ 3,8 մ $\times$ 4,2 մ, յերրորդի չափերն են՝ 5,2 մ $\times$ 4,5 մ: Ամսական լինչքան ընակարանավարձ պետք է վճարել, յեթե 1 ֆառ. մ համար 44 կոպ. պիտի տալ: (Վճռել յերկու յեղանակով):

160. Գտնել շրջանագծի յերկարությունը, յեթե շառավիղը հավասար է 7,6 մ, իսկ շրջանագծի յերկարությունը տրամագծից 3,14 անգամ մեծ է:

161. Անվի տրամագիծն է 0,8 մ: Նրա շրջանակի համար լինչպիսի յերկարությամբ յերկաթաշերտ պետք է, յեթե յեռացնելու համար պետք է թողնել 10 սմ:

162. Հեծանվի անիվն ունի 0,63 մ տրամագիծ: Քանի կիլոմետր կանցնի, յեթե 4500 պտուկտ կատարի:

163. Հաշվել շրջանի մակերեսը, յեթե շառավիղը հավասար

և 13,4 սմ: Շրջանի մակերեսը հավասար է շրջանագծի կեսը բազմապատկած շառավղով:

164. Խնչի յե հավասար այն շրջանի մակերեսը, վրի առա՝ մագիծն է 6,3 սմ:

165. Խորանարդի կողմը հավասար է 0,5 դմ: Գտնել նրա ծավալը:

166. Գտնել ուղղանկյուն սլրիզմայի ծավալը, յեթե նրա հիմքում գտնվում է մի քառակուսի, վրի կողմն է 3,1 սմ, իսկ սլրիզմայի բարձրությունը հավասար է 4,9 սմ:

167. Խնչքան կկշռի 16250 խոր. մ կաղնու փայտը, յեթե նրա տեսակարար կշիռն է 0,85:

168. Վորոշել 14,5 խոր. մ քարածխի քաշը, յեթե նրա տեսակարար կշիռն է 1,3:

169. Վագոնը, վրի յերկարությունն է 6,4 մ, լայնությունը՝ 2,74 մ է բարձրությունը՝ 0,76 մ, բեռնում են քարածուխ: Գտնել տոնն քարածուխ կվերցնի վագոնը, յեթե քարածխի տեսակարար կշիռն է 1,3:

170. Հաստոցավոր գնդացրի ժապավենը սլարունակում է 250 փամփուշտ: Ժապավենը գտնվում է տուփի մեջ: Վճրքան կկշռի լիք տուփը՝ յեթե յուրաքանչյուր գնդակ կշռում է 22,5 գր, դասարկ ժապավենը՝ 0,9 կգ. է տուփը 1,2 կգ:

Տասնորդական
կոտորակների
բաժանումը

Կատարել հետևյալ գործողությունները.

171. 1) 3,6:10, 2) 97,4:100,

3) 128,5:1000, 4) 0,4:100,

5) 3,89:1000, 6) 25,7:1000, 7) 5,1:1000,

8) 0,64:1000, 9) 0,017:1000,

172. 1) 83:10, 3) 275:100, 5) 18000:1000,

2) 4:10, 3) 61:100, 6) 576:1000,

173. 1) 6,9:3, 4) 57,5:5, 7) 7,9:316, 10) 3,6:225,

2) 1,75:7, 5) 13,2:24, 8) 0,06:15, 11) 8,01:9,

3) 0,48:6, 6) 0,7:25, 9) 11,9:14, 12) 61,72:158.

կատարել հետևյալ գործողութիւնները և ստուգել արդիւնքները.

174. 1) $6:0,8$, 5) $160:0,016$, 9) $32:1,28$,
 2) $1:0,05$, 6) $19:0,0608$, 10) $11:0,032$
 3) $9:0,36$, 7) $89:0,02848$, 11) $225:0,625$,
 4) $34:0,085$, 8) $24:6,25$, 12) $4:0,0025$.
175. 1) $0,75:0,15$, 4) $1,72992:0,01088$, 7) $235,2:0,042$,
 2) $1,836:0,204$, 5) $0,12369:0,00093$, 8) $0,2091:4,1$,
 3) $12,4:0,031$, 6) $598,27:0,2062$, 9) $519,5816:15,2$.

կատարել հետևյալ գործողութիւնները.

176. 1) $0,21:0,84$, 5) $3,5:0,04$, 9) $16,92:4,23$,
 2) $0,19:0,95$, 6) $25,9:3,7$, 10) $86,1:2,46$,
 3) $3,76:0,4$, 7) $1,75:1,4$, 11) $21,875:3,125$,
 4) $7,05:1,5$, 8) $18,4:7,36$, 12) $183,96:10,512$.
177. 1) $0,6:2,7$, 4) $0,0781:0,2343$, 7) $137:0,15$,
 2) $0,8:1,44$, 5) $5:22,5$, 8) $3,75:17,75$,
 3) $1,25:2,8125$, 6) $140:0,45$, 9) $0,4:0,88$.

178. Հետևյալ գործողութիւնները կատարել բանաձևեր.

- 1) $7,6:2$, 6) $8:0,4$, 11) $8,2:4,1$, 16) $6,6:0,06$,
 2) $6,3:3$, 7) $10:0,5$, 12) $17,5:3,5$, 17) $10,15:0,5$,
 3) $0,8:4$, 8) $18:0,9$, 13) $90:4,5$, 18) $3,5:0,05$,
 4) $1,8:6$, 9) $64:3,2$, 14) $7,7:0,11$, 19) $18,6:0,004$,
 5) $1,4:7$, 10) $49:0,7$, 15) $7,49:7$, 20) $10:0,25$.

կատարել հետևյալ գործողութիւնները.

179. 1) $0,25:4+15,3:5+12,4:8+0,15:30$,
 2) $96,7:10+0,045:5+140,4:12+1,53:15$,
 3) $4,912:16-(18,305,7-0,0369:4)$,
 4) $72,492:12+78,156:36-120,03:15$,

$$180. 1) 15,2:1,9+0,51:0,17+0,48:0,08,$$

$$2) 5:4-4:5+0,5:0,4-0,4:0,5,$$

$$3) 1,98:0,11+0,68:0,17+7,8:1,3,$$

$$4) 3,41:1,1+2,04:1,7+1,488:1,24.$$

$$181. 1) (15:1,2) \cdot (7:1,4) - (1:2,5) \cdot (3:1,2),$$

$$2) (1:1,6) \cdot (26:5,2) + (18:3,6) \cdot (2:0,25),$$

$$3) 0,063:0,09+0,0408:0,017+0,00027:0,015.$$

$$182. 1) 28,07:1,4+27,75:11,1-19,76:15,2,$$

$$2) 17,102:3,4-2,472:2,4+20,503:2,9,$$

$$3) 0,1:0,002-(7,91:0,565-11,1:1,48).$$

$$183. 1) (1,14+0,76):(1,14-0,76)+0,054:0,012,$$

$$2) (0,6+0,36):(0,6-0,36),$$

$$3) (28,7,0,15):(0,25,0,21)+22,5:1,25.$$

184. Հետևյալ որինականների մեջ վորոշեցե՞ք x -ը.

$$1) x:3=14,56,$$

$$5) 12,5:x=0,04,$$

$$9) 0,375:x=0,25,$$

$$2) x:0,2=7,1$$

$$6) 12,5:x=0,625,$$

$$10) 35,53:x=5,225,$$

$$3) 15:x=3,75,$$

$$7) 20,8:x=6,4,$$

$$11) 42,4:x=0,04,$$

$$4) 1:x=0,25,$$

$$8) 0,19:x=0,95,$$

$$12) x-6,442:2,05.$$

185. Հետևյալ հավասարումներից վորոշեցե՞ք x -ը.

$$1) x \cdot 17=15,3,$$

$$4) 5x \cdot 345=2,484,$$

$$7) 1,44 \cdot x=57,6,$$

$$2) 46 \cdot x=18,4,$$

$$5) 0,7 \cdot x=5,614,$$

$$8) 1,15 \cdot x=0,92,$$

$$3) 2x \cdot 4=14,4,$$

$$6) 0,36 \cdot x=3,618,$$

$$9) 2,34 \cdot x=4,914.$$

186. Գտե՛ք հետևյալ մոտավոր քանորդները և գրե՛ք թիվները հն. պակասորդ ունեն թե հավելորդ:

$$1) 435:13 \quad 1\text{-ի ճշտութեամբ}$$

$$2) 900:96 \quad 0,1\text{-ի} \quad \gg$$

$$3) 37,4:19 \quad 0,1\text{-ի} \quad \gg$$

$$4) 1,05:12 \quad 0,01\text{-ի} \quad \gg$$

$$5) 0,1:26 \quad 0,001\text{-ի} \quad \gg$$

6) 23,45:3	0,01-ի	ճշտությամբ
7) 0,81:8	0,01-ի	»
8) 341,3:12	0,01-ի	»
9) 0,074:1,4	0,01-ի	»
10) 9,13:3,6	0,01-ի	»
11) 0,531:0,053	0,01-ի	»
12) 128,5:0,18	1-ի	»
13) 72,4:0,13	0,001-ի	»
14) 0,12:37,8	0,01-ի	»
15) 106,5:2,145	0,01-ի	»

187. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 12,5, բազմապատկել են 0,8-ի, Գտնել բազմապատկիչը:

188. Խնչ թվի վրա պետք է բաժանել 5-ը, վորպեսզի ստացվի 0,025:

189. 0,7-ը 0,25-ից քանի՞ անգամ մեծ է: 0,14-ը 0,7-ից քանի՞ անգամ փոքր է:

190. Խնչ թվով պետք է բազմապատկել 0,03-ը, վորպեսզի արտադրյալը լինի 0,01713 թիվը:

191. 6,8-ը 25,16-ի մեջ քանի՞ անգամ կա:

192. 3,12-ը 2,808-ի վրա մասն է կազմում:

193. Խնչ կլինի քանորդը, լեթե բաժանելին բազմապատկենք 5-ով, իսկ բաժանարարը 2,5-ով, լեթե բաժանելին բաժանենք 1,5-ի վրա, իսկ բաժանարարը՝ 6-ի վրա, լեթե բաժանելին և բաժանարարը բաժանենք 0,6879-ի վրա, լեթե բաժանելին բազմապատկենք 6,84-ով, իսկ բաժանարարը բաժանենք 0,02-ի վրա, լեթե բաժանելին բաժանենք 0,16-ի վրա, իսկ բաժանարարը բազմապատկենք 0,5-ով:

194. Խնչ կլինի քանորդը, լեթե բաժանելին բաժանենք 3,942-ի վրա, իսկ բաժանարարը՝ 0,438-ի վրա:

195. Գտնել այն թիվը վորի 0,027 մասը հավասար է 2,43-ի:

196. Բաժանելին հավասար է 3,7, քանորդը՝ 20: Գտնել բաժանարարը:

197. 0,49 և 0,53 թվերի գումարը փոքրացնել 2,5 անգամ:

198. Անհայտ թվի 0,24 մասը հավասար է 1,2-ի Գտնել անհայտ թիվը:

199. Անհայտ թվի 0,4 մասը հավասար է 9,6-ի Գտնել անհայտ թվի 0,75 մասը:

200. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 81-ի, յեթե արտադրիչներից մեկին ավելացնենք 1,5, իսկ մյուսը թողնենք անփոփոխ, ապա արտադրյալը հավասար էլինի 135: Գտնել արտադրիչները:

201. 9 մետր լերկարութուն ունեցող յերկաթե ձողը 50° տաքացնելիս լերկարեց 5,4 մմ-ով: Յեթե նույն ձողը 1° տաքացնենք իր յերկարութւան վճր մասով կերկարի:

202. Պլատինը ջրից 21,4 անգամ ծանր է, իսկ արծաթը՝ 19,5 անգամ: Պլատինն արծաթից քանի՞ անգամ ծանր է:

203. Լարով կոճր կշռում է 14,46 կգ: Կոճի վրա քանի՞ մետր լար կա, յեթե 1 մետր լարը կշռում է 292,5 գր:

204. Ատամնավոր անվի սկզբնական շրջանագծի լերկարութունն է 60,16 սմ, ատամի քալն է 1,88 սմ: Անիվը քանի՞ ատամ ունի:

205. Անիվն անելով 115 պտույտ՝ անցավ 264,5 մ: Վճրքան է անվի շրջանագիծը:

206. 346,56 կմ-ը ինչքան ժամանակում կարելի է անցնել, յեթե մի ժամում անցնենք 15,2 կմ:

207. Մոսկվա գետի լերկարութւան 0,05 մասը կաղմում է 22,47 կմ: Վորոշել Մոսկվա գետի յերկարութւոնը:

208. Կոռպերատիվը ծախեց մանուֆակտուրայի 0,9 մասը՝ վոր կաղմում է 387 մ: Կոռպերատիվում ինչքան մանուֆակտուրա կար:

209. 1000 հատ ելեկտրական լապտերի բրուտո քաշն է 27,756 կգ, տարան՝ 3,819 կգ: Վորոշել յուրաքանչյուր լամպի միջին քաշը:

210. Գնացքը վճրքան ժամանակում կանցնի 323 կմ-ը, յեթե 3,6 ժամում անցնում է 136,8 կմ:

211. 4,5 մ չթին յճաբել են 6,39 ուղբլի: 20,25 մ չթին վճրքան պետք է յճաբեն:

212. 26,65 կմ. յերկարութւոն ունեցող հողամասով լեր-

կաթուղագրիծ անցկացնելու համար քանի՞ հատ ուելս ե պահանջ-
վում, յեթե ուելսի յերկարությունն ե 10,65 մ, իսկ կցվածքի
բացակը՝ 1 սմ:

213. Ուր ջրից 770 անգամ թեթեւ է, իսկ անդիկն ողից
10470,46 անգամ ծանր ե: Մնդիկը ջրից քանի՞ անգամ ծանր ե:

214. Ուղղանկյուն հողամասի մակերեսը հավասար ե 22,5 հա:
Այդ հողամասի յերկարությունն ե 250 մ: Ի՞նչքան ե նրա պա-
րագիծը:

215. Քառակուսի հողամասը սահմանափակող ցանկապատի
յերկարությունն ե 186,4 մ: Գտնել հողամասի մակերեսը:

216. 1,42 մ յերկարությունն ե 0,71 մ լայնություն ունեցող
յերկաթե թերթը կշռում ե 4,5 կգ: 1 ֆառ. դմ յերկաթե թերթը
վճրքան կկշռի:

217. Ուղղանկյունաձև հողամասի մակերեսը հավասար ե
5226 ֆառ. մ: Հողամասի յերկարությունն ե 80,4 մ: Ի՞նչքան ե
նրա լայնությունը:

218. 19,44 գ ֆոսֆորակրով (սուպերֆոսֆատ) ի՞նչքան
մակերեսով հողամաս կարելի յե պարատացնել, յեթե լուրաքան-
չյուր հեկտարին տրվում 2,7 գ ֆոսֆորակիր:

219. Սենյակի յերկարությունն ե 6,1 մ, լայնությունը 5,25 մ:
Սենյակի ծավալը կազմում ե 115.29 խոր. մ: Հաշվել սենյակի
բարձրությունը:

220. Դպրոցական շենքի չափերն են 28,5 մ $\times$ 12,5 մ $\times$ 4,6 մ:
Հաշվել շենքի ծավալը ե գտնել, թե քանի՞ աշակերտի համար ե
պատրաստված, յեթե ըստ նորմայի ամեն մի աշակերտի հա-
սում ե 16 խոր. մ:

221. Դահլիճն ե տարողությունը (լիարով) այն տակառի
վորի մեջ գտնվում ե 120 կգ ցեմենտ. ցեմենտի տեսակարար
կշիռն ե 1,6:

222. Գնել են հավասար քանակով չիթ ու սաթին ե ամբող-
ջի համար վճարել են 112,5 ռուբլի: Քանի՞ մետր չիթ ե սաթին
են գնել, յեթե չիթի մետրը 2,8 ռուբլի յե, իսկ սաթինը՝ 3,45 ռուբլի:

223. Գնացքը մի ժամում անցնում ե 43,5 կմ: Վորքան
ժամանակում կանցնի A ե B կայարանների միջի հեռավորու-
թյունը, յեթե կայարանների հեռավորությունն անքան կիլոմետր
ե, վորքան կստացվի յեթե 761,25-ը բաժանենք 1,25-ի վրա:

224. Առաջին տեսակի 5,5 կգ ապրանքն արժե 14,85 ռուբլի: Յերկրորդ տեսակի 10,5 կգ ապրանքն լինչքան արժե, չեթե յերկրորդ տեսակի մի կիլոգրամի արժեքը կազմում ե առաջին տեսակի մի կիլոգրամի արժեքի 0,8 մասը:

225. Դրադրուհին 2,5 ժամում կատարում ե աշխատանքի մի մասը: 3,5 ժամում աշխատանքի վճիռ մասը կկատարի:

226. Շոգինավը դեռի հոսանքով ամենամեծ արագությամբ մի ժամում անցնում ե 16,8 կմ, իսկ հոսանքին հակառակ ուղղությամբ՝ 14,2 կմ: Վորքմն ե շոգինավի ամենամեծ արագությունը կանոնած ջրում:

227. Բանվորը վորեւ աշխատանք կարող ե կատարել 12,5 ժամում, իսկ նրա ընկերը, նույն աշխատանքի 0,03 մասը կարող ե կատարել 1,5 ժամում: Յեթե յերկու բանվորներն ել միասին աշխատեն, ամբողջ աշխատանքը վճիռքան ժամանակում կկատարեն:

228. Մի կտոր մահուդի 0,5 մասը տվին մի գնորդի, մի ուրիշին՝ մնացածի 0,8 մասը, վորից հետո մնաց 30 մ: Այդ կտորը քանի՞ մետր եր:

229. Յերեք բանվոր գործարքային աշխատանքի համար ստացան 136 ռուբլի: Առաջինն ստացավ յերրորդի ստացածի 0,75 մասը, իսկ յերկրորդը՝ յերրորդից 2,5 անգամ շատ ստացավ: Ամեն մեկն լինչքան ստացավ:

230. Մի տեսակի 1,5 կգ ապրանքին ե մյուս տեսակի 28 կգ ապրանքին վճարեցին 252 ռ.—50 կոպ. յերկրորդ անգամ առաջին տեսակի 4,5 կգ ե յերկրորդ տեսակի 30 կգ-ի համար 325 ռ.—50 կոպ: Ինչ արժեք առաջին ե յերկրորդ տեսակի մեկ կիլոգրամը:

231. Պատը, վորի յերկարությունն ե 35 մ, բարձրությունը՝ 12 մ, հաստությունը՝ 0,8 մ, բարձրացնելու համար գնաց 88000 աղյուս: 31 մ յերկարություն, 14 մ բարձրություն ե 1 մ հաստություն ունեցող պատի համար լինչքան աղյուս կգնա:

232. 1) $0,216.35 + 0,0117.100.$

2) $(0,04 + 3,59) \cdot (7,35 + 2,65),$

3) $4,609 + 1,37 + 5.0,125,$

233. 1) $3,14.2,65 - 0,78.1,9,$ 3) $3,5.1,8 - 0,42.15,$

2) $(13 - 12,47) \cdot 0,8.19,$ 4) $(5,4 - 3,65) \cdot (10,28 - 7,09).$

234. 1) $4,96 : 10 + 3,58 : 100 + 0,0042,$

2) $(16,97 + 25,84) \cdot (35,55 : 4,5).$

3) $(5,48 + 8,02) : [(7,97 + 8,77) : 3,72],$

235. 1) $(6,8547 : 2,19 + 0,6039 : 5,49) : 1,62,$

2) $(20,88 : 18 + 45 : 0,36) : (15,59 + 15,95).$

236. 1) $(6,39 - 2,1028) \cdot (18 - 5,3408 - 11,3023 : 1,35),$

2) $(11,03 - 0,43855) : (10,8168 : 2,4) - 2,781 : 2,06,$

3) $1,41993 : 3,506 - 0,8118 : 2,05 - 0,135 : 15.$

237. 1) $[1,91.6 : (2,5.5)] : (114,6.0,002),$

2) $[28,4544 : 4,5 : (15,2.0,2)] \cdot (65,24 : 13,048),$

3) $(0,01812 : 0,003.0,5) : (0,2718 : 1,8.5):$

238. 1) $0,091.100 + 6 : 15 - 0,12.8,5,$

2) $(0,6 + 0,25 - 0,125) \cdot 3,2 + 4,5 : 100,$

3) $12,5 : 100 + 7,5 \cdot (0,06 + 3,24) - 4 : 10,$

4) $(1,2.0,15 + 12 : 100)1,25 - 0,24.$

239. 1) $(0,2 : 5 + 5 : 0,2 - 2,794 : 1,1) \cdot 0,6,$

2) $(1 : 12,5 + 0,168.0,15) \cdot (2,1 - 0,6) : 0,09,$

3) $12 : 7,5 + 7,5.12 + 0,25 : 0,4 \cdot (5,1 - 3,86),$

4) $5,632 : 51,2 + 4,256 : 3,8 - (3 - 0,30 : 0,15).$

240. 1) $\frac{20,15 - 6,05 + 6,3}{(0,2 + 11,8) \cdot 0,5} -$

3) $\frac{(2,35 + 4,65) \cdot 5,3}{40 - 2,9},$

2) $\frac{(11,69 + 9,3 - 12,79) \cdot 0,9}{36}$

4) $\frac{(7,63 - 5,13) \cdot 0,4}{3,17 + 6,83}.$

241. 1) $[(13,051+16,92):(1,875+0,175)]:[(0,855+0,165).4],$
 2) $(0,278+0,472).(0,823+0,117)+1,711:(0,318+0,482),$
 3) $(0,872:2,18+4,578:3,27).[(19,035+17,89):7,385],$
 4) $(0,598+0,536):0,28:(0,003.5+0,029.15):$

242. 1) $\frac{0,72-0,104-0,112.0,5}{0,063:1,26.1,4},$ 2) $\frac{1,08:1,5+6.3:0,28}{0,8+28,39.2,5},$
 3) $\frac{(4,3+2,8).(4,3-2,8)}{(3,6-0,63):(4,61+7,27)}+\frac{4,488}{0,12}$

243. Յերկու թվերի տարբերությունն է 0,8, Յեթե մեծ թիվը մեծացնենք 2 անգամ, ապա տարբերությունը կլինի 5,5: Գտնել այդ թվերը:

244. Յերկու թվերի տարբերությունը հավասար է 6,98: Ինչպե՞ս մեծ թիվը մեծացնենք լերեք անգամ, ապա տարբերությունը կփոխվի 31,18-ի: Գտնել այդ թվերը:

245. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 7,4469: Յեթե նրանցից մեկը մեծացնենք 2,51-ով, ապա արտադրյալը կմեծանա 2,612-ով: Գտեք այդ թվերը:

246. Գտեք յերկու թվեր, վորոնց թե՛ տարբերությունը և թե՛ քանորդը 3 է:

247. Յերկու թվերի արտադրյալը հավասար է 25,41: Յեթե առաջին թիվը փոքրացնենք 6,7-ով, ապա նոր արտադրյալը կլինի 3,3: Գտեք թե՛ մեկ և թե՛ մյուս թիվը:

248. Յեթե անհայտ թիվը բազմապատկենք 0,25-ով և արտադրյալից հանենք 0,5, ապա կստանանք 1: Գտեք անհայտ թիվը:

249. Յեթե անհայտ թվին ավելացնենք 2,5, ստացած գումարը բազմապատկենք 4-ով, արտադրյալը բաժանենք 0,5 ի, ապա կստանանք 40: Գտեք այդ թվերը:

250. Գնացքն անցավ յերկու քաղաքների միջի հեռավորության 0,7 մասը, վորից հետո նրան մնաց անցնելու 342 կմ: Գտեք այդ քաղաքների հեռավորությունը:

251. Յերկու թվերի գումարը հավասար է 0,698, իսկ տարբերությունը՝ 0,49: Գտեք այդ թվերը:

252. Միջորեակտների մեկ աստիճանը կազմում է 111,120 կմ: ՆՄՀՄ-ի ամենահարավային յերկաթուղային կայարանը (Կուշկա) գտնվում է $35^{\circ}48'$ -ի տակ, իսկ ամենահյուսիսային կայարանը (Մուրմանսկ)՝ $69^{\circ}59'$ -ի լայնութեան տառի Կորոլենցեք՝ Մուրմանսկ կայարանը Կուշկա կայարանից քանի՞ կիլոմետր հյուսիս է:

253. Գնել են 12, 5 մ սաթին և 14 մ չիթ և ամբողջ ապրանքին վճարել են 19 ռ.—50 կոպ.: Մի մետր չիթի արժեքը հավասար է 0,5 մ սաթինի արժեքին: Յուրաքանչյուր ապրանքին ի՞նչքան վճարեցին:

254. Խառնել են յերկու տեսակի բամբակ. Առաջին տեսակից 30,3 կգ, երկրորդը 2 ուռլլի արժողությամբ, իսկ յերկրորդ տեսակից 20,2 կգ՝ երկրորդը 1,6 ուռլլի արժողությամբ: Ի՞նչ արժեք խառնուրդի կիլոգրամը:

255. 73,4 մ յերկարութուն ունեցող պարանից կտրեցին 3 կտոր: Առաջին կտորի յերկարութունն էր 12,5 մ, յերկրորդը՝ առաջինից 4,9 մ-ով յերկար էր, իսկ յերրորդն՝ առաջին յերկու կտորներից 3,2 մ կարճ էր: Ի՞նչքան էր մնացած կտորի յերկարությունը:

256. Ավազանում 670 տակառ ջուր լցնելու համար անցկացրին յերկու խողովակ: Մի խողովակով 0,8 ժամում լցվում է 26 տակառ ջուր, իսկ մյուսով 0,7 ժամում՝ 28 տակառ: Ի՞նչքան ժամանակում կլցվի ավազանը, յեթե յերկու խողովակներն էլ միասին բաց թողնենք:

257. A և B բաղաների հեռավորութունը հավասար է 240,3 կմ: Տուրիստն առաջին որն անցավ 32,7 կմ, յերկրորդ որը՝ 39,6 կմ, իսկ մնացած հեռավորութունն անցավ 5 որում, յուրաքանչյուր որում հավասար չափով: Տուրիստը վերջին 5 որերը քանի՞ կիլոմետր էր անցնում որակաւ:

258. Յերկու հեծանվորդներ միաժամանակ դուրս յեկան մի քաղաքից և գնում են միեւնոյն ուղղությամբ: Առաջինը մի ժամում անցնում էր 12,135 կմ, իսկ յերկրորդը՝ 8,09 կմ: Առաջին հեծանվորդին վերջան ժամանակ է անհրաժեշտ, վոր յերկրորդին յետ թողնի այնքան կիլոմետր վորքան յերկրորդը կանցնի 5 ժամում:

259. Յերկու գնացքներ միաժամանակ դուրս գալով A և B կայարաններից գնում են իրար հանդեպ: Առաջին գնացքի արա-

դուխչուներ մի ժամում հավասար եր 29,5 կմ, իսկ լերկրորդինը՝ 30,5 կմ, Այդ գնացքներն իրար հանդիպեցին 0,85 ժամից հետո, ինչքան եր լերկու կայարանների միջև լեղած հեռավորությունը:

260. Խանութում կար լերեք կտոր գործվածք 132,4 մ ընդհանուր լերկարությամբ: Առաջին կտորը լերկրորդից լերկար եր 12,5 մ-ով, իսկ լերկրորդը լերրորդից՝ 10,6 մ-ով: Վերջան արժեքը ամբողջ գործվածքը, լեթե առաջին կտորի մետրը ծախվեց 10,35 ռուբլով, իսկ լերկրորդ և լերրորդ կտորների մետրը՝ 8 ռ.—75 կոպ:

261. Պահեստապետը լերկու անգամ բաց թողեց լար: Առաջին անգամ բաց թողեց պահեստում լեղած լարի 0,4 մասը, իսկ լերկրորդ անգամ՝ մնացածի 0,75 մասը, վորից հետո պահեստում մնաց 28,5 կգ: Պահեստում ինչքան լար կար սկզբում:

262. 1 կմ միուղի ճանապարհի համար անհրաժեշտ ե 260,8 խոր. մ խիճ, իսկ լերկուղի ճանապարհի համար՝ 1,8 անգամ շատ: 135,5 կմ լերկարություն ունեցող լերկուղի ճանապարհի համար քանի՞ վազոն կարող ե սլետք լեղած խիճը փոխադրել, լեթե յուրաքանչյուր վազոնում կարելի լինի 4,75 խոր. մ խիճ ցնել:

263. Ֆուտբոլի խաղին ներկա ելին 5936 հոգի: Նրանցից 1205 հոգի մուտքի համար վճարեցին 1,25-ական ռուբլի, 1473 հոգի՝ 0,5-ական ռուբլի, իսկ մնացածները՝ 35-ական կողեկ: Մուտքի համար ընդամենն ինչքան վճարեցին:

264. Արագընթաց գնացքը մի ժամում 57 կմ անցնելով Մոսկվա—Վլադմա հեռավորության 0,75 մասն անցնում ե 3 ժամում: Ապրանքատար գնացքը ժի ժամում քանի՞ կիլոմետր պետք ե կտրի, վոր Մոսկվա—Վլադմա ամբողջ հեռավորությունն անցնի 15,2 ժամում:

265. Յերկու տուրիստ միաժամանակ դուրս յեկան A և B բաղաներից և գնում են իրար հանդեպ: Առաջին տուրիստը յուրաքանչյուր 1,8 ժամում անցնում ե 8,37 կմ, իսկ լերկրորդը՝ յուրաքանչյուր 0,6 ժամում 2,25 կմ: Վերջան ժամանակից հետո իրար կհանդիպեն, լեթե A և B բաղաների հեռավորությունը 111,72 կմ ե:

266. Գնել են 8,5 մ կտավ ու 10,25 մ սաթին և ընդամենը

վճարել են 75,6 ուռքլի: Կտավի մետրը 2,5 անգամ ավելի եծան
և սաթինի մետրից: Ինչ արժեքը լուրաքանչյուրի մետրը:

267. Զայնր մի վալդիյանում տարածվում և 337,3 մ արա-
գությամբ: 2563,48 մ հեռավորութան վրա յեղած սլալթյունը
վճրքան ժամանակից հետո կլավի:

268. Մի լիտր մթնոլորտային ողը կշռում և 1,2932 գմ:
Վորոշել թե 6,4 մ յերկարութուն, 5,2 մ լայնութուն և 3,5 մ
բարձրութուն ունեցող սենյակի ողն լինչ քաշ ունի:

269. Կնացքը 0,04 բողկում անցավ 0,02 կմ: 6 ժամ 12
բողչյում լինչքան տարածութուն կանցնի:

270. Մի խմբի աշակերտներ ցանկացան ողանավի ողտին
հավաքել մի վորոշ գումար: Յեթե լուրաքանչյուր աշակերտ տա
0, 25 ուռքլի, ապա առաջացած գումարը հարկ յեղածից 4,5
ուռքլով պակաս կլինի, իսկ յեթե ամեն մի աշակերտ տա 0,6
ուռքլի, ապա առաջացած գումարը հարկ յեղածից 6 ուռքլով
ավելի կլինի: Խմբում քանի աշակերտ կար և վորքան եր նրանց
հավաքած գումարը:

Հասարակ կոտ-
որակներ ճանոթ-
դականքի վերա-
ծից ու
հակառակը

271. Հետևյալ հասարակ կոտորակներն
արտահայտել տասնորդականներով՝ $\frac{1}{4}, \frac{1}{5},$
 $\frac{4}{5}, \frac{1}{8}, \frac{3}{8}, \frac{5}{10}, \frac{3}{20}, \frac{7}{20}, \frac{11}{25}, \frac{17}{50}, \frac{13}{64}, \frac{41}{80},$

272. Հետևյալ հասարակ կոտորակներն արտահայտել տաս-
նորդականներով՝ $\frac{33}{200}, \frac{57}{160}, \frac{111}{400}, \frac{88}{5}, \frac{55}{32}, \frac{317}{250}, \frac{25}{32}, \frac{81}{8},$
 $\frac{102}{16}, \frac{13}{40},$

273. Հետևյալ տասնորդական կոտորակները դարձնել հա-
սարակ՝ 0,4 0,35, 0,17, 0,125, 0,48, 0,075, 0,095, 0,658, 1,2,
3,05, 4,0008, 1,0012:

274. Հետևյալ տասնորդական կոտորակները դարձնել հա-
սարակ կոտորակ՝ 0,75, 1,25, 14,05, 17,625, 0,875, 13,005,
0,1025, 0,0075, 0,1255, 0,008, 0,0045, 12,00125, 20,00025,
1,48, 0,028:

Հասարակ յիշ
 անհրաժեշտ
 հասարակների
 մյուս գործողու-
 թյունների վե ա-
 ռիտի խնդիրներ:

Հասարակ հեռավոր գործողությունները.

$$275. 1) \left(1\frac{3}{8} + 1\frac{3}{4} - 0,411 \right) : 0,59,$$

$$2) \left(6\frac{8}{15} - 1,35 \right) : \left(2\frac{4}{5} + 0,2 \right),$$

$$3) 12,8,0,25 : \left(\frac{3}{4} - 0,125 \right),$$

$$4) \left(\frac{1}{2} + 0,8 - \frac{3}{5} \right) : \left(3 + 4\frac{8}{25} - 0,12 \right),$$

$$5) \left(2\frac{3}{4} + 0,15 - 1\frac{8}{25} \right) : \left(2\frac{1}{2} - 1\frac{3}{4} + 0,04 \right),$$

$$6) \left(2,314 - \frac{1}{4} \right) : \frac{1}{50} + \left(1\frac{11}{16} + 0,7125 \right) : 3,$$

$$7) 1,456 : \frac{7}{25} + \frac{5}{16} : 0,125 + 4\frac{1}{2} \cdot 0,8,$$

$$8) \left(4\frac{1}{8} - 0,004 \cdot 300 \right) : 0,0015 + \left(4\frac{1}{5} - 3\frac{1}{3} \right) : 10,$$

$$9) \left(3,625 + 0,25 + 2\frac{3}{4} \right) : \left(28,75 + 92\frac{1}{4} - 15 \right) : 0,0625,$$

$$6, 1) \frac{\left(\frac{1}{2} + 0,4 + 0,375 \right) \cdot \frac{2}{5}}{\frac{2}{3} \cdot 75}, \quad 2) \frac{3\frac{1}{3} \cdot 1,9 + 19,5 : 4\frac{1}{2}}{\frac{62}{75} - \frac{4}{25}}$$

$$3) \frac{\left(1,5 + 2\frac{2}{3} + 3\frac{3}{4} \right) \cdot 3,6}{14 - 15\frac{1}{8} : 2}, \quad 4) \frac{2,4 \cdot 3\frac{3}{4} + 2\frac{2}{11} \cdot 4,125}{5\frac{5}{6} \cdot 2\frac{4}{7}},$$

$$5) \frac{3,5 + 4\frac{2}{3} + 2\frac{2}{15}}{1\frac{1}{20} + 4,1}, \quad 6) \frac{\left(0,3125 \cdot 1\frac{1}{5} + \frac{11}{40} \right) : 1,3}{\left(\frac{16}{25} - 0,39 \right) : \frac{33}{50}},$$

$$7) \frac{\left(0,5:1,25+\frac{7}{5}:1\frac{4}{7}-\frac{3}{11}\right)\cdot 3}{\left[1,5+\frac{1}{4}\right]:18\frac{1}{3}},$$

$$8) 60: (0,6+0,425-0,005):0,01 \\ 10,5+5\frac{1}{4}+3\frac{1}{6}+15\frac{1}{12}$$

$$277. 1) \frac{\left(4,07:\frac{1}{20}-23,01\cdot 0,03\right):4+0,0703\cdot \frac{1}{2}}{\left(7,3745:3,01-1\frac{1}{4}\right)\cdot 1,03+0,78},$$

$$2) \frac{1,0905:0,025-6,84\cdot 3,07+2,38:100}{2,192:6,85+35,553\cdot \frac{1}{25}+0,12238},$$

$$3) \frac{\left(5\frac{4}{45}-4\frac{1}{15}\right)\cdot 30}{1\frac{1}{3}}-\frac{4,25:0,85+1:0,5}{(5,56-4,06):3},$$

$$4) \frac{(1,09-0,29)\cdot 1\frac{1}{4}}{\left(18,9-16\frac{13}{20}\right)\cdot \frac{8}{9}}+\frac{(11,81+8,19)\cdot 0,02}{9:11,25},$$

278. Անգլիական դուլմաներով արտահայտված չափերը վերածեցեք միլիմետրերի.

№ բառ կարգի	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Անգլիական դուլմ (")	1"	1"	1"	1"	3"	1"	5"	3"	7"	1"	9"	5"	11"	3"	13"	7"	15"	1"
	64	32	16	8	16	4	16	8	16	2	16	8	16	4	16	8	16	
Միլիմետր	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	25,4

279. Մառնիկ ևն 3 տեսակի ապրանք: Առաջին տեսակից՝ $\frac{1}{32}$ կգ, կիրառամը 6 ա.—72 կոպ. չերկրորդ տեսակից՝ $5\frac{2}{3}$ կգ, կիրառամը 3 ուռլիով և չերրորդ տեսակից՝ 4,1 կգ, կիրառամը 3,2 ուռլիով: Ի՞նչ արժեք ամբողջ խառնուրդը:

280. Մառնիկ ևն չերկու տեսակի ապրանք: Մի տեսակից 6,2 կգ՝ կիրառամը՝ 0,65 ուռլիով, իսկ մյուս տեսակից $18\frac{3}{5}$ կգ կիրառամը՝ $\frac{9}{20}$ ուռլիով: Ի՞նչ արժեք խառնուրդի կիրառամը:

281. 53,4 մ չերկարություն ունեցող պարանը բաժանել ևն 8 մասի: Մի մասի չերկարությունն և $8\frac{3}{4}$ մ, չերկրորդ և չերրորդ մասերի չերկարությունները՝ 5,7-ական մետր, չորրորդը՝ $9\frac{3}{20}$ մ, իսկ մնացած չորս մասերի չերկարությունները հավասար են: Ի՞նչքան և վերջին մասերի չերկարությունը:

282. Որական $10\frac{1}{2}$ ժամ դնալով և չուրաքանչյուր 0,5 ժամում $1\frac{2}{7}$ կմ անցնելով, 955 կիրառետը քանի՞ ուրում կարելի չե անցնել:

283. 144 կգ ցորենից վճռքան հաց կտոացվի, յեթե ցորենն՝ աղալիս՝ կորցնում և իր քաշի 0,2 մասը, իսկ ալյուրը՝ հաց թխելիս՝ ավելանում և իր քաշի $\frac{1}{3}$ մասով:

284. 8,8 մ չերկարություն ունեցող ռելսը կտրեցին 4 մասի: Առաջին մասի չերկարությունն և 2,1 մ, չերկրորդ մասի չերկարությունն առաջինից $1\frac{1}{5}$ անգամ ավելի չեր, չերրորդ մասի չերկարությունը կազմում ևր չերկրորդի $\frac{3}{4}$ մասը: Վերջին չուրաքանչյուր մասի չերկարությունը:

285. Տոկարի շրջատաշ մեքենայի ալն հեռավորությունը, վորի վրա կտրելը շարժվում և ամեն մի պտույտի ժամանակ,

կոչվում է լերկարություն մատուցող, Վճրքան ժամանակում
կարելի լի աաչել 360 մմ լերկարություն ունեցող մի առարկա,
լեթե պտուտների թիվը մի ըոպելյում հավասար է 45-ի, իսկ
մատուցողը հավասար է $1\frac{1}{3}$ մմ:

286. Վանթ պտույտ կանի տաշվող առարկան, լեթե լերկա-
րությունը 180 մմ է, իսկ մատուցողը $1\frac{1}{2}$ մմ է:

287. Խնչքան պետք է լինի մատուցողը, վորպեսզի 10 ըո-
պելյում կարելի լինի տաշել մի առարկա, վոր 48 մմ լերկարու-
թյուն ունի և մի ըոպելյում 23 պտույտ է կատարում:

288. Վճրքան ժամանակում կարելի լի կոկել 31,2 մմ լեր-
կարություն և 33 մմ լաջնություն ունեցող թիթեղը, լեթե մա-
տուցողն է $1\frac{2}{3}$ մմ, կտրելու արագությունը մի վայրկյանում
հավասար է 12 մմ, իսկ հակառակ արագությունը մի վայրկյա-
նում՝ 24 մմ:

289. Գնացքը 0,04 ըոպելյում անցավ $\frac{1}{10}$ կմ: 7 ժամ 12
ըոպելյում խնչքան տարածություն կանցնի:

290. 228 դուլլ ջուր տանող ջրամբարի վրա անցկացրին
լերկու խողովակ: Մի խողովակով $\frac{1}{4}$ ըոպելյում լցվում է 1 դուլլ
ջուր, իսկ մյուսով՝ $\frac{1}{2}$ ըոպելյում՝ $7\frac{1}{2}$ դուլլ ջուր: Յեթե լերկու
խողովակներն ել միաժամանակ բաց անենք, դատարկ ջրամբարը
վճրքան ժամանակում կլցվի:

291. Ջրամբարի վրա անցկացրին յերեք խողովակ: Առաջին
լերկու խողովակներով ջուր է լցվում, իսկ լերրորդով՝ դուրս
թափվում: Առաջին խողովակով ջրամբարը լցվում է $3\frac{1}{3}$ ժամում,
լերկրորդով՝ $2\frac{1}{2}$ ժամում, իսկ լերրորդ խողովակով լիքը ջրամբարը
դատարկվում է 2 ժամում: Վճրքան ժամանակում կլցվի ջրամ-
բարը, յեթե լերեք խողովակներն ել միաժամանակ բաց անենք:

292. Շոգենավը՝ գետի հոսանքով զնալով՝ լերկու քաղաքներին միջև հեռավորությունն անցավ 9 ժամում: Վորոշեք, վաղաքան ժամանակում կարող ե վերադառնալ, յեթե քաղաքներին հեռավորությունն ե $113\frac{2}{5}$ կմ, իսկ գետի հոսանքի արագությունը 1 ժամում հավասար ե 1,9 կմ-ի:

293. Պետք ե գնել յին 285 մ կտավ 0,75 մ լայնությամբ, դրա փոխարեն գնեցին մի ուրիշ կտավ, վորի լայնությունն եր $\frac{5}{8}$ մ: Դանի մետր կտավ գնեցին:

294. 25 ձեռք հագուստ կարելու համար գնում ե 112,5 մ մահուդ՝ $1\frac{9}{16}$ մ լայնությամբ: 478 $\frac{1}{8}$ մ մահուդից քանի՞ ձեռք հագուստ կարելի յե կարել, յեթե մահուդի լայնությունը $\frac{3}{4}$ մ լինի:

295. Առավոտյան ժամը 7-ին յերկաթուղային կայարանից դուրս յիկավ մարտադար գնացքը, վորի արագությունը մի ժամում հավասար ե 40,6 կմ-ի: 3 ժամ հետո նույն կայարանից ե նրա յետևից դուրս յիկավ արագընթաց գնացքը, վորի արագությունը մի ժամում կազմում ե մարդատար գնացքի արագության $\frac{5}{4}$ -ը: Ժամը քանիսին արագընթացը կհասնի մարդատար գնացքին:

296. Յերկու թվերի գումարը հավասար ե $3\frac{3}{8}$ -ի: Յեթե առաջին թիվը մեծացնենք 0,5755-ով, իսկ յերկրորդից հանենք 0,0995, ապա, ստացած թվերը կլինեն հավասար: Գտեք այդ թվերը:

VI. Հարաբերություններ յեվ համեմատություններ

Հարաբերություն

1. Մի կոլտնտեսություն ուներ 950 հա հող, մի ուրիշը՝ 674 հա: Առաջին կոլտնտեսությունը յերկրորդից քանի՞ հեկտարով ավելի հող ուներ:

2. Շենքի յերկարությունն ե 94 մ, լայնությունը՝ 47 մ: Յերկարությունը լայնությունից քանի՞ անգամ ե մեծ:

3. Դպրոցի հինգ խմբերում կան 112 պիտներ և 32 վոշպիտներ: Բաղդատեցեք լեզկու յեղանակով կազմակերպված և անկազմակերպ աշակերտների թիվը:

4. Բանվորի մի ամսվա աշխատավարձը հավասար է 240 ռուբլու: Մի ամսվա ընթացքում խնայեց 180 ռուբլի: Ծախսն աշխատավարձի վճիռ մասն է կազմում:

5. Գտեք հետևյալ թվերի տարբերական հարաբերությունը.

1) 25 և 7.	4) 3,9 և 1,2,	7) $\frac{5}{8}$ և $\frac{1}{4}$,
2) 49 և 29,	5) 0,82 և 0,6,	8) $2\frac{3}{5}$ և $1\frac{3}{4}$,
3) 600 և 275,	6) 7,5 և 1,84,	9) $6\frac{3}{4}$ և 0,9,

6. Գտեք հետևյալ թվերի քանորդական հարաբերությունը.

1) 72 և 8,	4) 6,5 և 13,	7) $\frac{2}{3}$ և $\frac{1}{4}$,
2) 360 և 240,	5) 0,56 և 0,07,	8) $1\frac{7}{9}$ և $1\frac{8}{15}$,
3) 14 և 3,5,	6) 9,1 և 0,7,	9) $21\frac{3}{8}$ և $5\frac{5}{12}$,

7. Վորոշեցեք հետևյալ հարաբերությունների հալտարարները.

1) 72:12,	3) 16:12,	5) 5:7,
2) 18:24,	4) 32:0,8,	6) $12\frac{1}{2}:25$,

8. Վորոշեցեք հետևյալ հարաբերությունների մեծությունները 0,1-ի ճշտությամբ.

1) 3:7,	3) 20:30,	5) 8:21,
2) 8:9,	4) 17:29,	6) 19:53,

9. Վորոշել հետևյալ հարաբերությունների մեծությունները 0,01-ի ճշտությամբ՝

1) 1632:158,	3) 158:1632,	5) 659:947,
2) 217:33,	4) 129:157,	6) 547:1325,

10. Ի՞նչի լին հալասար հետեյալ հարաբերություները.

1) 3 դմ:2 սմ,	4) 1 սմ:1 մմ,	7) 720 գր:3,6 կգ
2) 3 մ:5 սմ,	5) 1 սմ:1 դմ,	8) 0,5 կգ:20 գր,
3) 1,2 կմ:8 մ,	6) 4 կգ:250 գր,	9) 9 կգ 500 գր:5 ց,

11. Վորոշեցե՞ք հարաբերության հաշտարարը.

1) 1 սմ ² :1 մմ ² ,	4) 3 մ ² :12 դմ ² ,	7) 4 սմ ² :8 մմ ² ,
2) 1 դմ ² :1 մ ² ,	5) 1 ա:1 հա,	8) 1 հա:250 մ ² ,
3) 7 ա:25 մ ² ,	6) 3 հա 50 ա:1400 մ ² ,	

12. Գտե՞ք հարաբերության մեծությունը.

1) 1 մ ³ :1 դմ ³ ,	3) 4 դմ ³ :250 սմ ³ ,	5) 3 մմ ³ :2 սմ ³ ,
2) 1 սմ ³ :1 լ,	4) 5 մմ ³ :4 դմ ³ ,	6) 9 դմ ³ :50 սմ ³ ,

13. Գտե՞ք հետեյալ հարաբերությունների անհալտ նախորդ անդամները.

1) $x:25=4$,	5) $x:12=15$,	9) $x:7=150$
2) $x:0,8=9$,	6) $x:0,45=10$,	10) $x:1000=8,5$,
3) $x:6=\frac{2}{3}$,	7) $x:18=\frac{7}{12}$,	11) $x:2\frac{1}{2}=1\frac{3}{5}$,
4) $x:0,75=3,2$,	8) $x:0,125=\frac{3}{8}$,	12) $x:\frac{5}{6}=0,042$,

14. Ի՞նչի լե հալասար հարաբերության անհալտ նախորդ անդամը.

1) $x:\frac{3}{4}մ=14$,	3) $x:1 ա.-75 կ.=8$,
2) $x:0,5 կգ=6$,	4) $x:40 կգ.=100$,

15. Գտե՞ք հարաբերության անհալտ հետնորդ անդամը.

1) $35:x=7$,	4) $8,4:x=0,25$,	7) $8\frac{1}{2}:x=\frac{5}{3}$,
2) $465:x=15$,	5) $7:x=25$,	8) $17\frac{1}{2}:x=3\frac{1}{3}$,
3) $900:x=180$,	6) $0,96:x=0,8$,	9) $1\frac{4}{5}:x=0,75$,

16. Գտե՛ք հետևյալ հարաբերությունների անհայտ անդամները մեծությունները.

$$1) x:3\frac{1}{2}=4,$$

$$3) \frac{x}{1,2}=7,$$

$$5) \frac{325}{x}=100,$$

$$2) 7,2:x=0,12,$$

$$4) \frac{10,4}{x}=3,$$

$$6) \frac{x}{1000}=0,48,$$

17. 1) Հարաբերության նախորդ անդամը հավասար է 26,4-ի, հաջորդարժը՝ $\frac{3}{5}$ -ի: Ի՞նչի է հավասար հարաբերության հետնորդ անդամը:

2) Հարաբերության հետնորդ անդամը հավասար է 0,35-ի, հաջորդարժը՝ $3\frac{1}{3}$ -ի: Գտնել հարաբերության նախորդ անդամը:

18. Գտե՛ք լերեք հարաբերություններ, վորոնց հաջորդարժերը լինեն 9, 7 և 6,5:

19. 1) Ի՞նչպես կփոխվի հարաբերության հաջորդարժը, լեթե առաջին անդամը մեծացնենք 2 անգամ, 2,5 անգամ, 10 անգամ:

2) Ի՞նչպես կփոխվի հարաբերությունը, լեթե հետնորդ անդամը մեծացնենք 4 անգամ, 15 անգամ, $3\frac{1}{3}$ անգամ և 7,5 անգամ:

3) Ի՞նչ կլինի հարաբերության հաջորդարժը, լեթե նախորդ անդամը փոքրացնենք 3 անգամ, 100 անգամ, 12,5 անգամ:

4) Ի՞նչ կլինի հարաբերության մեծությունը, լեթե հետնորդ անդամը փոքրացնենք 8 անգամ, 3 անգամ, $2\frac{1}{4}$ անգամ:

5) Ի՞նչ կլինի հարաբերության հաջորդարժը, լեթե նախորդ անդամը մեծացնենք 12 անգամ, իսկ հետնորդը՝ 3 անգամ:

6) Ի՞նչպես կփոխվի հարաբերության հաջորդարժը, լեթե հետնորդ անդամը փոքրացնենք 4 անգամ, իսկ նախորդ անդամը մեծացնենք 9 անգամ:

7) Ի՞նչ կլինի հարաբերությունը, լեթե հարաբերության նախորդ անդամը փոքրացնենք 4 անգամ, իսկ հետնորդը մեծացնենք 9 անգամ:

20. Ի՞նչ էլլինի հարաբերություն հալաբարը, յիթե նախորդ
և հետնորդ անդամները մեծացնենք 5 անգամ, $2\frac{1}{2}$ անգամ, 3,6
անգամ: Փոքրացնենք 8 անգամ, 20,5 անգամ, $3\frac{2}{3}$ անգամ:

21. Կրճատեցե՞ք հետևյալ հարաբերությունների անդամները.

1) 48:32,	4) 350:150,	7) 1575:2025,
2) 72:18,	5) 650:780,	8) 2688:4480,
3) 600:2400,	6) 7200:1800,	9) 13365:4057,

22. Կոտորակալին թվերի հետևյալ հարաբերությունները
փոխարինեցե՞ք ամբողջ թվերի հարաբերությամբ.

1) $\frac{3}{5} : \frac{4}{5},$	5) $\frac{5}{6} : \frac{3}{4},$	9) $3\frac{4}{7} : 2\frac{2}{3},$	13) $1\frac{1}{4} : 2,5,$
2) $\frac{7}{12} : \frac{5}{12},$	6) $\frac{7}{8} : \frac{5}{9},$	10) 8,5:1,7,	14) 1:0,008,
3) 8,4:4,7,	7) $1\frac{1}{2} : \frac{2}{3},$	11) 0,75:0,15,	15) $\frac{2}{3} : 1\frac{4}{5},$
4) $\frac{1}{4} : \frac{3}{5},$	8) $4 : \frac{3}{5},$	12) 3,6:0,12,	16) $2\frac{1}{3} : 4,7,$

23. Հետևյալ հարաբերությունները տալ ամբողջ թվերով.

1) $4\frac{1}{2}$ հա և 7,5 տ,	3) 3,6 ռ և 400 կգ
2) $2\frac{1}{3}$ կգ և $2\frac{4}{5}$ կգ,	4) $2\frac{3}{4}$ մ և 2,5 սմ,

242. Հետևյալ հարաբերությունների մեջ կատարեցե՞ք հնա-
րավոր պարզացումը.

1) $8:2\frac{2}{3},$	3) 7,2:0,16,	5) $17\frac{1}{3}:5\frac{1}{5},$
2) $\frac{8}{9} : \frac{4}{5},$	4) 9,75:0,025,	6) $\frac{14}{25}:0,105,$

25. Բրնձի բերքատվությունը 1 հա չպարարտացրած արտից
հա՞տ է 8 գ, իսկ պարարտացրած արտից՝ 20 գ: Կտե՞ք 1 հա
պարարտացրած և չպարարտացրած արտերի բերքատվության հա-
րաբերությունը:

26. Յերկու տեսակ ապրանք ունենք. մեկը 27,5 կգ, ե, իսկ

մյուսը՝ 145,75 կգ. Ինչի՞նչ յե հավասար դրանց արժեքների հարաբերությունը:

27. Մի կտոր արուլրի մեջ կա 37,8 կգ կարմիր պղինձ և 25,2 կգ ցինկ. Գտնել արուլրի մեջ յեղած կարմիր պղինձի քաշի և ցինկի քաշի հարաբերությունը:

28. 108 կգ ձուլվածքի մեջ կա 18 կգ պղինձ, 63 կգ անագ և 27 կգ ծարիր. Վորոշել ձուլվածքի քաշի և պղինձի, անագի, ծարիրի հարաբերությունները:

29. Շոգեկաթսայի ջեռուցման մակերևույթն է 186 քառ. մ, իսկ կրակարանի վանդակի չափերն են 2900 մմ $\times$ 2400 մմ. Վորոշեցե՞ք ջեռուցման մակերևույթի և կրակարանի վանդակի մակերեսների հարաբերությունը:

30. Ցելսիուս ջերմաչափի 100° -ին համապատասխանում է Բեոմյուր ջերմաչափի 80° : Գտե՞ք Ցելսիուսի և Բեոմյուրի աստիճանների հարաբերությունը և հակառակը:

31. Գտե՞ք պատուհանի մակերեսի (յուսավոր մակերես) և հատակի մակերեսի հարաբերությունը, յեթե պատուհանի չափերն են $(2,8 \times 4)$ քառ. մ, իսկ սենյակի հատակի չափերն են (10×7) քառ. մ:

32. Վորեն վայրի եղբի թեքությունը վորոշվում է այդ վայրի բարձրության հարաբերությամբ հիմքի հետ, այսինքն. եղբի հորիզոնական ուղղության հետ: Վորոշեցե՞ք եղբի թեքությունը, յեթե նրա հիմքը 91 մ է, իսկ բարձրությունը 7 մ:

33. Վորոշեցե՞ք եղբի թեքությունը, յեթե նրա հիմքը հավասար է 1000 մ, իսկ բարձրությունը՝ 24 մ:

34. Շրջատաշ մեքենայի ատամների թիվն է 18, 20, 22, 24, 32, 36, 40, 48, 52, 58, 64, 72, 80, 90, 105, 120: Ընտրել այնպիսի զույգ ատամնավոր անիվներ, վորոնց ատամների հարաբերությունը լինի՝ $\frac{1}{2}, \frac{2}{3}, \frac{4}{9}, \frac{2}{5}, \frac{7}{8}$:

35. Գործարանն ունի մի շարք բանեցնող անիվներ 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 115, 120, 127: Ընտրել այնպիսի զույգ բանեցնող անիվներ, վոր նրանց ատամների հարաբերությունը լինի՝ $2,5, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}, \frac{2}{5}, \frac{2}{3}$:

36. Խմբում գտնվող տղաների թվի և աղջիկների թվի հա-
րաբերությունը հավասար է $\frac{2}{5}$ -ի: Խմբում քանի տղաներ կան,
յեթե 1) խմբի ընդհանուր թիվը և 42, 2) աղջիկների թիվը և 25,
3) աղջիկների թիվը տղաների թվից 12-ով ավելի չե:

37. Սենյակի լերկարությունն է 11,6 մ, Յերկարության և
լայնության հարաբերությունը հավասար է $\frac{4}{3}$ -ի: Հաշվեցեք սե-
նյակի մակերեսը:

38. Արուլքի մեջ գտնվող կարմիր օղնձի և ցինկի քաշերի
հարաբերությունը հավասար է 1,5, Վորոշեցեք կարմիր օղնձի
քաշը, յեթե արուլքի մեջ գտնվող ցինկի քաշն է 5,88 կգ:

39. Շրջանագծի լերկարության և տրամագծի հարաբերու-
թյունն է 3,14: Վորոշեցեք շրջանագծի լերկարությունը, յեթե
նրա տրամագիծը հավասար է 10,2 սմ:

40. Դտեք ձուլվածքի քաշը 1) յեթե նրա կաղապարը կշռում
է 2,7 կգ, իսկ ձուլված թուջի և կաղապարի հարաբերու-
թյունը հավասար է 14-ի, 2) յեթե կաղապարը կշռում է 1,5 կգ, իսկ
ձուլված օղնձի և կաղապարի հարաբերու-
թյունը հավասար է 15,8-ի:

41. Թվային մասշտաբը ցույց է տալիս, թե բնական (իրա-
կան) լերկարության վեր մասն է կազմում գծագրի վրա վերց-
ված չափը:

1) Պլանի վրա 1 սմ արտահայտում է 100 մ լերկարու-
թյուն: Գտնել պլանի թվային մասշտաբը:

2) Աշխարհագրական քարտեզի վրա մասշտաբ վերցված է
100 կմ համար 1 սմ: Հաշվեցեք թվային մասշտաբը:

3) 35 կմ լերկարությունը քարտեզի վրա ինչ լերկարու-
թյուն կունենա, յեթե մասշտաբն է $\frac{1}{100000}$:

42. Պարտեզի վրա գտնվող լերկու քաղաքների հեռավո-
րությունն է 20 սմ: Վերջին և այդ քաղաքների իրական հեռա-
վորությունը, յեթե մասշտաբ վերցված է 100 կմ համար 1 սմ:

43. Վորոշեցեք քարտեզի թվային մասշտաբը, յեթե իրերի
իսկական հեռավորությունն է 975 մ, իսկ քարտեզի վրա՝ 3,9 սմ:

44. Զորախումբը շարժվում էր A քաղաքից B քաղաք:

գրանց հեռավորութիւնը քարտեզի վրա 30,6 սմ եր: Վորոշեցեք
զորախումբն իրականում ինչքան տարածութիւն պետք է անց-
նի, յետե թվային մասշտաբն է $\frac{1}{100000}$. Ճանապարհի կորու-
թիւն համար անհրաժեշտ է ավելացնել 0,2:

45. Չորախումբը պետք է գնար այն կետը, վորի հեռա-
վորութիւնը իր տեղից, քարտեզի վրա, 7,5 սմ եր: Վորոշեցեք
ինչքան ժամանակում տեղ կհասնի զորախումբը, յետե մի ժա-
մում անցնի 3,75 կմ. գիշերելու համար՝ ըստ կանոնի՝ պահանջ-
վում է 20 ժամ. Ճանապարհի կորութիւն համար անհրաժեշտ է
ավելացնել ամբողջ հեռավորութիւն 0,05 մասը: Քարտեզի մա-
շտաբն է $1:1000000$:

46. Պլանի մասշտաբը հավասար է $\frac{1}{8400}$: Քանի՞ հեկտար է
ռւղղանկյունաձև հողամասի մակերեսը, վորի չափերն են պլանի
վրա 1,5 սմ $\times$ 2,5 սմ:

Տվյալ հարաբե-
րությամբ բաժա-
նելիք:

47. Ճենապակի պատրաստելու համար
վերցնում են 25 մաս սպիտակ կավ, 2 մաս
ավաղ և 1 մաս ել գիպս: 700 գր ճենապա-
կու մեջ հիշյալ նութերից ինչքան կա:

48. Փափուկ զոդող մետաղը կազմված է յերկու մաս անա-
գից և մի մաս ել կապարից: 25 կգ զոդող մետաղ պատրաստելու
համար յուրաքանչյուր մասից ինչքան պետք է վերցնել:

49. Յերեք բրիգադներ միասին աշխատեցին 6300 ուռբլի.
վորքան պետք է ստանա ամեն մի բրիգադ, յետե առաջին բրի-
գադն աշխատեց 35 աշխուր, յերկրորդը՝ 42, իսկ յերրորդը՝ 28 աշ-
խուր:

50. Փականագործն ու իր ոգնականը մեքենան վերանորո-
գելու համար ստացան 180 ուռբլի: Ամեն մեկն ինչքան պետք է
ստանա, յետե փականագործի դրուլքը ոգնականից յերկու ան-
գամ ավելի չե:

51. Փայտի մածիկ պատրաստելու համար վերցնում են կիր,
հաճարի ալյուր և ձեթի լաք՝ 3:2:2 հարաբերությամբ: 4,2 կգ
մածիկ ստանալու համար յուրաքանչյուր նյութից ինչքան պետք
է վերցնել:

52. Ջրի բաղադրության մեջ ըստ կշռի մտնում են 2 մաս ջրածին և 16 մաս թթվածին: 5,4 լ ջրի մեջ քանի՞ լիտր ջրածին և քանի՞ լիտր թթվածին կա:

53. Բարիաը կազմված և պղնձից, անագից և ծարիրից՝ 1:2:2 հարաբերությամբ: 198 կգ բարիա ստանալու համար, յուրաքանչյուր նյութից ի՞նչքան պետք է վերցնել:

54. Յերեք արկղում դրված են 10,5 ուռբլի: Յուրաքանչյուր արկղում ի՞նչքան կար, լեթե առաջինում կար ավելի քան կողակեանոց, վորքան տասը կողակեանոց լերկորդում և վորքան հինգ կողակեանոց լերկորդում:

55. Յերկու տարբեր կարգի փականագործներ ստացան 210 ուռբլի նվեր, վոր պետք է բաժանեն համաձայն իրենց դրույքի, Ամեն մեկն ի՞նչքան պետք է ստանա, լեթե մեկի դրույքն է 130 ուռբլի, իսկ մյուսինը՝ 70 ուռբլի:

56. 560 թիվը բաժանել 2, 3 և 9 թվերի հարաբերությամբ:

57. 4 00 թիվը բաժանել 7:5 հարաբերությամբ:

58. 900 թիվը լերկու անպիսի մասերի բաժանել, վոր մի մասը մյուսից 5 անգամ փոքր լինի:

59. 850-ը յերեք անպիսի մասերի բաժանել, վոր առաջինը 3, իսկ յերկրորդը 6 անգամ մեծ լինեն յերրորդից:

60. 1615-ը բաժանել 9:11:13 հարաբերությամբ:

61. 720-ը լերկու անպիսի մասերի բաժանել, վոր նրանք հարաբերեն իրար անպես, ինչպես $\frac{2}{3} : \frac{5}{6}$:

62. 100-ը բաժանել $\frac{1}{2} : \frac{3}{4} : \frac{5}{6}$ հարաբերությամբ:

63. 9510-ը բաժանել $1\frac{1}{2}, 1\frac{1}{3}, 1\frac{1}{4}, 1\frac{1}{5}$ թվերի նկատմամբ համեմատական մասերի:

64. 8-ը յերեք անպիսի մասերի բաժանել, վոր նրանք իրար հարաբերեն անպես, ինչպես 0,5:0,75:1,5:

65. 632,7-ը բաժանել 0,1:0,01:0,001 հարաբերությամբ:

66. 200-ը բաժանել 4 անպիսի մասերի, վոր առաջինը $2\frac{1}{6}$, յերկրորդը՝ $3\frac{2}{3}$ և յերրորդը $1\frac{1}{2}$ անգամ մեծ լինեն չորրորդից:

67. Յերկու թվերի գումարն է 75, իսկ նրանց հարաբերում-
թյունը 2: Դտեք այդ թվերը:

68. Դտեք յերկու թվեր, վորոնցից մեկը մյուսից $1\frac{1}{2}$ անգամ մեծ
լինի, իսկ նրանց գումարը լինի 105:

69. 114-ը բաժանել յերկու այնպիսի մասերի, վոր մեկը
հավասար լինի մյուսի $\frac{1}{5}$ մասին:

70. Յերկու թվերի գումարը հավասար է 76-ի: Մեծ թիվը
վորորի վրա բաժանելով՝ քանորդը $8\frac{1}{2}$ է տալիս: Դտեք այդ
թվերը:

71. Յերեք թվերի հարաբերութիւնն է 3:5:8: Յերրորդ թիվը
հավասար է 112-ի: Դտնել առաջին յերկու թվերը:

72. Յերկու թվերի հարաբերութիւնն է 9,3:0,8: Մի թիվը
մյուսից 34-ով մեծ է: Դտեք այդ թվերը:

73. Յերկու թվերի հարաբերութիւնն է 10, իսկ նրանց
հարաբերութիւնը՝ $\frac{5}{6} : \frac{1}{2}$: Վորոշեցեք այդ թվերը:

74. Դտեք յերեք թիվ, յեթե հայտնի լե, վոր առաջին
յերկու թվերի գումարը հավասար է ամենափոքր լեռանիշ թվին,
իսկ յերեք թվերի հարաբերութիւնն է $1:\frac{2}{3}:\frac{3}{4}$:

75. Մի բնականում ապրում են 4 ընտանիք: Առաջին
ընտանիքը բաղկացած էր 3 հոգուց, յերկրորդը՝ 4 հոգուց, յեր-
րորդը՝ 6 հոգուց, իսկ չորրորդը՝ 2 հոգուց: Հաշվել, թե յերկրորդ,
յերրորդ և չորրորդ ընտանիքները ջրի համար լինչքան պետք է
վճարեն, յեթե առաջին ընտանիքը վճարեց 3 ռ.—60 կոպեկ:

76. Յերկու բանվորական բրիգադների անդամների թվերը
հարաբերում են այնպես, ինչպես 1:4: Յերբ աշխատանքը վեր-
ջացրին՝ յերկրորդ բրիգադը 207 ռուբլի ավելի ս.ոսացավ առաջի-
նից: Վորոշել բրիգադների ընդհանուր աշխատած գումարը, յեթե
յերկու բրիգադներն ևլ աշխատում ելին միեւնույն
աշխատավարձով:

77. Դնեալը, Դոն և Կամա գետերի յերկարութիւնները հա-

բարեբրուժ են իրար աշնպես, ինչպես 21:18:16: Դնեալը Դոնից 321 կմ-ով լերկար եւ Վարդել ամեն մեկի լերկարությունը:

78. Խորհանտեսության վարելահողը անտառից 135 հա-ով ավելի լեւ Խորհանտեսությունը քանի՞ հեկտար վարելահող ունի, յիշեն հայտնի լեւ, վոր վարելահողը $3\frac{1}{2}$ անգամ ավելի լեւ անտառից:

79. Հինգ թվեր հարաբերում են իրար աշնպես, ինչպես 1:2:3:4:5. Գտնել այդ թվերը, յեթե առաջին և յերրորդի գումարը հավասար ե 40-ի, հինգերորդի և յերկրորդի տարբերությունը հավասար ե 51-ի:

80. Կոլտնտեսության գութանների թիվն ե 170: Այդ գութաններով պետք ե վարել լերեք վարելահող, առաջինը՝ 150 հա, յերկրորդը՝ 300 հա, յերրորդը՝ 400 հա: Խնչպես պետք ե բաժանեն այդ գութանները, վոր լերեք վարելահողերն ել միաժամանակ վարել սկսելով միասին վերջացնեն:

81. Չորս կոլտնտեսական միասին գնեցին ինդուստրացման սիոխառության պարտատոմս: Առաջինը մուծեց 2 ու.—50 կոպ. յերկրորդը՝ 1 ու.—75 կ. յերրորդը՝ 2 ու.—75 կոպ, իսկ չորրորդը՝ 3 ուուրլի: Պարտատոմսը շահեց 200 ոուրլի: Ստացած շահումն ինչպես պետք ե բաժանել:

82. Ողանավի կառուցման ոգաին լերեք կազմակերպությունների հավաքած գումարները հարաբերում են իրար աշնպես, ինչպես $0,75:\frac{2}{3}:1\frac{1}{15}$: Ամեն մի կազմակերպություն քանի՞ ոուրլի հավաքեց, յեթե հայտնի լեւ. վոր առաջին կազմակերպությունը յերկրորդից 20 ոուրլի ավելի յեր մուծել:

83. Նոր աշխարհը ունի լերեք հայտնի հրաբուխներ Կոտոպախի, Որիզավա և Պիչինչա: Նրանց բարձրություններն իրար հարաբերում են աշնպես, ինչպես $3\frac{2}{5}:3:2\frac{2}{3}$: Գտնել յուրաքանչյուր հրաբուխի բարձրությունը, յեթե հայտնի լեւ, վոր Պիչինչա հրաբուխը Կոտոպախից 854 մետրով ցածր ե:

84. Յերկու արկղում կա 32 կգ թեյ: Յերկրորդ արկղում յեղած թեյի քանակը կազմում ե առաջին $\frac{3}{7}$ մասը: Յուրաքանչյուր արկղում ինչքան թեյ կար:

85. Կոլտնտեսութիւնը հացամթերման կայանին հանձնեց յարսակ և ցորեն: Վարսակը ցորենից 13 գ ավելի չէր, Հաշվել, թե կոլտնտեսութիւնը հանձնած վարսակի և ցորենի դիմաց քանի ռուբլի ստացավ, ինչե վարսակի ցենտները հաշվենք $5\frac{1}{2}$ ռուբլի, իսկ ցորենի ցենտները՝ 8,3 ռուբլի և յիժե հանձնած վարսակի և ցորենի հարաբերութիւնը 16:15 ե:

86. 2413 ը բաժանել 3 ախպիսի մասերի, վոր առաջին 0,75 մասը հավասար լինի յերկրորդի 0,3-ի և յերրորդի $\frac{1}{8}$ -ին:

87. 12,4 մ յերկարութիւն ունեցող պարանը բաժանեցին յերեք մասի, ախպիս վոր առաջին մասի յերկարութիւնը հարաբերում եր յերկրորդին ախպիս, ինչպիս 3:5, իսկ յերկրորդի յերկարութիւնը հարաբերում եր յերրորդին ախպիս, ինչպիս 2:3: Գտնել պարանի յուրաքանչյուր մասի յերկարութիւնը:

88. $38\frac{1}{2}$ մ յերկարութեամբ լարը բաժանեցին 3 մասի, ախպիս վոր առաջին կտորը յերկրորդից ախքան անդամ մեծ եր, վորքան անգամ $\frac{2}{3}$ -ը մեծ ե $\frac{5}{12}$ -ից, իսկ յերկրորդ կտորն ախքան անգամ փոքր եր յերրորդից, վորքան անգամ $\frac{3}{5}$ -ը փոքր ե $\frac{3}{4}$ -ից: Գտնել լարի յուրաքանչյուր կտորի յերկարութիւնը:

89. Շենքի համար յերեք բեռնատար ավտոներով աղյուս կրեցին: Առաջին բեռնատարը վերցրեց յերկրորդից ախքան անգամ շատ, վորքան անգամ $3\frac{1}{2}$ -ը մեծ ե $2\frac{1}{3}$, իսկ յերկրորդ բեռնատարը վերցրեց յերրորդից ախքան անգամ շատ, վորքան $1\frac{1}{2}$ -ը մեծ ե $1\frac{1}{5}$ -ից, Բացի դրանից հալտնի յե, վոր առաջին բեռնատարը յերրորդից 500 աղյուս ավելի վերցրեց: Յերեք բեռնատար ավտոներով կնչքան աղյուս կրեցին:

90. Յերկու թվերի գումարը հավասար ե 85, Յեթե մեծ թիվը բաժանենք փոքրի վրա՝ քանորդը կլինի $7\frac{1}{2}$: Գտնեք այդ թվերը:

91. Յերկու թվերի տարբերությունն է 10, իսկ այդ թվերը իրար հարաբերում են այնպես ինչպես $\frac{5}{6} : \frac{1}{2}$, Վորոշել այդ թվերը:

92. Վոտքով, ձիով և հեծանվով դնալու արագություններն իրար հարաբերում են այնպես, ինչպես $2\frac{1}{2} : 5 : 6$, Յերկաթուղային կայարանից մինչև գյուղ հեծանվով կարելի չե անցնել 18 րոպե այնքան շուտ քան ձիով: Վորոշել այդ հեռավորութունը, յեթե վոտքով մի ժամում անցնում են 5 կմ:

93. Յերեք բեռ տեղափոխելու համար վճարեցին 54,02 ռուբլի: Առաջին բեռն քաշն եր 148 կգ, վոր տեղափոխեցին 125 կմ, յերկրորդին՝ 200 կգ եր, վոր տեղափոխեցին 111 կմ, իսկ յերրորդին՝ 74 կգ՝ տեղափոխեցին 180 կմ: Ի՞նչ արժեք յուրաքանչյուր բեռն տեղափոխությունը:

Համեմատություն

94. Համեմատությունն ձևով գրել հետևյալ նախադասությունները.

1) 8-ը հարաբերում է 16-ին այնպես, ինչպես 2-ը, 4-ին.

2) 72-ը 12-ից այնքան անդամ է մեծ, վորքան անդամ 54-ը՝ 9-ից.

3) 13-ը կազմում է 65-ի այն մասը, ինչվոր 19-ը՝ 95-ի:

95. Հետևյալ հարաբերություններից կարելի՞ չե համեմատություններ կազմել.

$$1) 12:4 \text{ և } 27:9, \quad 4) \frac{1}{5}:2 \text{ և } 0,4:2,$$

$$2) 10:2 \text{ և } 15:5, \quad 5) 1\frac{2}{3}:1\frac{1}{3} \text{ և } 1\frac{1}{2}:1\frac{1}{5},$$

$$3) 15:18 \text{ և } 10:12, \quad 6) \frac{3}{4}:\frac{3}{2} \text{ և } \frac{5}{8}:\frac{5}{2},$$

96. Տվյալ հարաբերություններից ընտրել այնպիսիները, վորոնցից կարելի լինի համեմատություն կազմել՝ 15:20, 18:6,

$$24:4, 6:8, 42:7, 3:1, 2:4, 4:6, \frac{2}{3}:\frac{1}{6}, 40:80, \frac{5}{8}:\frac{5}{32}, 14:5, 6:$$

97. Գրեցեք մի քանի համեմատութիւններ, վորոնց հարաբերութիւնների հալտարարները լինեն հետեւյալ թվերը՝ 3, 7, 8, 10, 0,5, $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{5}$:

98. Ստուգել, թե հետեւյալ հավասարութիւնները ճիշտ են:

$$14:7=25:12,5,$$

$$75:15=120:60$$

$$28:7=20:4,$$

$$4,2:3=2,6:2$$

$$\frac{5}{6} : \frac{1}{3} = 2,5:1,$$

$$\frac{7}{15} : \frac{1}{14} = \frac{6}{7} : \frac{1}{7}$$

99. Հետեւյալ չորս թվերից կարելի՞ լի համեմատութիւն կազմել.

1) 9, 3, 21, 7,

3) 100, 80, 4,5.

2) 15, 14, 8, 75,

4) $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$

100. Յեթե $75:15=105:21$ համեմատության առաջին հարաբերության լերկու անդամներն ել բաժանենք 5-ի վրա, իսկ լերկրորդ հարաբերության անդամներն ել 7-ի վրա, համեմատութիւնը ճիշտ կմնա, թե վոչ:

101. Յեթե $2:3=8:12$, համեմատության առաջին հարաբերության յերկու անդամներն ել բազմապատկենք 11-ով, իսկ լերկրորդ հարաբերության անդամներն ել՝ 9-ով, համեմատութիւնը, ճիշտ կմնա, թե վոչ:

102. Յեթե $\frac{3}{8} : \frac{1}{4} = \frac{15}{16} : \frac{5}{8}$ համեմատության առաջին հարաբերության լերկու անդամներն ել բազմապատկենք 8-ով, իսկ լերկրորդ հարաբերության անդամներն ել՝ 16-ով, համեմատութիւնը ճիշտ կմնա, թե վոչ:

103. $36:12=48:16$ համեմատութիւնը ճիշտ կմնա լեթե՝

1) Յերկու ծայր անդամներն ել փոքրացնենք 2 անգամ,

2) » » » մեծացնենք 3 անգամ,

3) յերկու միջին անդամներն ել փոքրացնենք 6 անգամ,

4) » » » մեծացնենք 4 անգամ:

104. Հետևյալ համեմատութիւնների մեջ ստուգել համեմատութիւն հիմնական հատկութիւնը՝

$$1:3=6:18, \quad 0,1:0,5=2:10,$$

$$2:9=4:18, \quad 8:6=\frac{1}{3}:\frac{1}{4}.$$

105. Հետևյալ հավասար արտադրյալներից կազմել համեմատութիւններ և ցույց տալ յուրաքանչյուր հարաբերութիւն հայտարարը:

$$\begin{array}{lll} 3.24=^{\circ}.9, & 2.5=0,5.20, & \frac{3}{4} \cdot \frac{1}{5} = \frac{5}{12} \cdot \frac{9}{25} \\ 5.12=3.20, & 3,8.2=76.01, & \end{array}$$

106. Կարելի՞ է $63:21=92:32$, համեմատութիւն մեջ հարաբերութիւնների նախորդ անդամները մեծացնել (և կամ փոքրացնել) նույնքան անգամ. հետևորդ անդամները մեծացնել (կամ փոքրացնել) նույնքան անգամ: Դրանից հարաբերութիւնների հայտարարը փոխվե՞լ է, թե՛ վոչ: Համեմատութիւնը ճիշտ կմնա՞:

107. Հետևյալ համեմատութիւնների մեջ կրճատել անդամները.

$$\begin{array}{ll} 1) 27:90=6:20, & 4) 10:16=25:40, \\ 2) 45:30=27:18, & 5) 56:140=360:90, \\ 3) 18:6=51:17, & 6) 1260:945=720:540, \end{array}$$

108. Հետևյալ համեմատութիւններն ազատել կոտորակալին անդամներից.

$$\begin{array}{ll} 1) 4\frac{1}{4}:2=8\frac{1}{2}:4, & 7) 5\frac{3}{8}:14\frac{1}{3}=12:32, \\ 2) \frac{16}{7}:\frac{1}{7}=5\frac{1}{3}:\frac{1}{3}, & 8) 8\frac{1}{3}:4\frac{1}{2}=6\frac{1}{4}:3\frac{3}{8}, \\ 3) 3,5:1,5=4,2:1,8, & 9) 0,8:0,25=1,536:0,48, \\ 4) \frac{1}{14}:\frac{1}{7}=\frac{1}{6}:\frac{1}{3}, & 10) 28,48:3,2=8,01:0,9, \\ 5) 8,5:4=4,25:2 & 11) 2,84:5\frac{17}{25}=\frac{2}{3}:1\frac{1}{3}, \\ 6) 0,4:3=0,16:1,2, & 12) 3\frac{13}{15}:4\frac{5}{6}=1\frac{7}{20}:1\frac{11}{16}, \end{array}$$

109. Գտնել հետևյալ համեմատությունների անհայտ անդամները.

1) $x:1=2:7$,	13) $2\frac{1}{2}:1\frac{1}{4}=2:x$,
2) $x:9=7:14$,	14) $2\frac{2}{3}:0,03=1\frac{7}{9}:x$,
3) $x:300=54:40$,	15) $12:x=0,4:1,8$,
4) $855:720=570:x$,	16) $5:3,6=1:x$,
5) $45:18=180:x$,	17) $7:1\frac{3}{4}=3,6:x$,
6) $21:x=36:12$,	18) $0,25:1,4=0,75:x$
7) $75:9=x:9$,	19) $\frac{x}{75}=\frac{7}{3}$,
8) $608:912=x:768$,	20) $\frac{3,5}{8,4}=\frac{x}{4,5}$,
9) $184:x=92:230$,	21) $\frac{x}{7}=12:17$,
10) $100:x=300:480$,	
11) $\frac{1}{8}:\frac{1}{3}=\frac{3}{7}:x$,	
12) $3,1:9,3=x:\frac{7}{9}$,	

110. Լուծել հետևյալ համեմատությունները.

1) $4,5:3x=4:28$,	4) $\frac{2}{3}x:\frac{1}{5}=3\frac{1}{3}:\frac{1}{6}$,
2) $180:8x=75:30$,	5) $1\frac{1}{2}x:\frac{3}{4}=2\frac{1}{2}:0,125$,
3) $2x:9=2\frac{1}{3}:5\frac{1}{4}$	6) $1,25:0,4=1,35:0,3x$

111. Հետևյալ համեմատությունների մեջ անհայտ անդամներն ինչ միավորներով են արտահայտվում և ինչի լին համապատասխանում:

- 1) $x:7=8\text{ մ}^3:12\text{ մ}^3$,
- 2) $x:30\text{ կգ}=6\text{ մ}:45\text{ մ}$,
- 3) $30\text{ ուռ.}:25\text{ ուռ.}=x:5\text{ ժամ}$,

112. Համեմատության ծալր անդամներն են 12 և 7, միջին անդամներից մեկը հավասար է 21-ի: Մյուս անդամն ինչի լին համապատասխանում:

113. Համեմատության միջինանդամներն են 3, 5 և 4, ծայր անդամներից մեկը հավասար է 2: Գտնել մյուս ծայր անդամները:

114. Տվյալ լեռեք թվերով գտնել նրանց չորրորդ համեմատականը՝

1) 20, 5, 7, 2) 10, 16, 3, 3) $7\frac{1}{2}$, $25\frac{1}{2}$, 6,

4) 0,94, 3,5, 7,5:

115. Հետևյալ խնդիրների պայմաններով կազմել և լուծել համեմատություններ.

1) Ձուլվածքը կազմված է վոսկուց և պղնձից. պղնձի կշիռը հարաբերում է վոսկու կշռին այնպես, ինչպես 5:6: Վորդեցեք վոսկու և ձուլվածքի կշիռները, լեռը ձուլվածքի մեջ գտնվող պղնձի քաշն է 75 գր:

2) Հոր տարիքը հարաբերում է վորդու տարիքին այնպես, ինչպես 8:3: Վորդին քանի տարեկան է, լեթե հայրը 49,6 տարեկան է:

3) Շրջանագծի տրամագիծը հարաբերում է շրջանագծի լեռկարությանն այնպես, ինչպես 7:22: Վորդեցեք շրջանագծի լեռկարությունը, լեթե նրա տրամագիծը հավասար է 2,1 մ:

4) Սենյակի բարձրությունը հարաբերում է պատուհանի բարձրությանն այնպես, ինչպես $3\frac{2}{5} : 1\frac{1}{5}$: Վորդեցեք պատուհանի բարձրությունը, լեթե սենյակի բարձրությունը հավասար է 7 մ:

Ուղիղ յեղ եակա-
դարձ համեմա-
տական մեծու-
թյուններ:

119. Գնացքը մի ժամում անցնում է 40 կմ: Քանի կիլոմետր կանցնի 2 ժամում, 3 ժամում, 4 ժամում, 5 ժամում. և այլն:

Արդյունքները գրեցեք աղյուսակում.
(է—ժամանակ, Տ—անցած տարածությունը կմ). Խնչ կապ կա գնացքի անցած տարածության և ժամանակի միջև.

է	1 ժամ	2 ժամ	3 ժամ	4 ժամ			
Տ	40 կմ	?	?	?			

117. Յերկու քաղաքների միջի հեռավորութունն է 900 կմ: Աղյուսակում գրել ավել հեռավորութունն անցնող գնացքի ժամանակը, լեթե գնացքի արագությունը մի ժամում հավասար է 20 կմ, 25 կմ, 30 կմ, 40 կմ: Ի՞նչ կապ կա այս խնդրում տրված մեծությունների միջև:

Արագությունը մի ժամում	20 կմ	25 կմ	30 կմ	40 կմ		
Ժամերի թիվը	45 ժամ	?	?	?		

118. Ցիսկի տեսակարար կշիռն է 7: Հաշվեցե՛ք և աղյուսակում գրանցե՛ք այն թվերը, վորոնք համապատասխանում են 2, 3, 4, 5 և այլն խորանարդ դիցեմետր ծավալով վերցված ցինկի քաշին: Ի՞նչ կապ կա ծավալի և կշռի միջև:

119. Հետևյալ գույգ մեծություններից ցույց տվե՛ք ուղիղ համեմատական և հակադարձ համեմատական մեծությունները: 1) Ապրանքի քաշի և գնի միջև, 2) Տվյալ հեռավորութունն անցնող գնացքի արագության և ժամանակի մեջև, 3) Մարմնի կշռի և նրա ծավալի միջև, 4) Մի վորոշ աշխատանք կատարող բանվորների թվի և ժամանակի միջև, 5) Միևնույն մակերես ունեցող ուղղանկյան լերկարության և լայնության միջև, 6) Գործարանի բանվորների ստացած աշխատավարձի և բանվորների թվի միջև, 7) Մարդկանց թվի, վորոնց մեջ բաժանվելու չեն տվյալ պարհնի պաշարը, և բաժինների մեծության միջև, 8) Փոխադրված ապրանքի գնի և հեռավորության միջև:

120. Կապ կա՞ 1) քառակուսու կողմի և նրա մակերեսի միջև, 2) խորանարդի կողմի և նրա ծավալի միջև:

121. Ի՞նչպես կփոխվի քառակուսու մակերեսը, լեթե նրա կողմը կրկնապատկենք, յեռապատկենք, տասնապատկենք:

122. Ի՞նչպես կփոխվի խորանարդի ծավալը, լեթե նրա կողմը կրկնապատկենք, յեռապատկենք, տասնապատկենք:

Ուղիղ համեմատական մեծությունների վերաբերյալ խնդիրներ:

123. 5 մ գործվածքին վճարեցին 27 ռուբլի: Նույն տեսակի 10 մ գործվածքին լինչքան պետք է վճարեն:

124. 12 ձեռք հագուստ պատրաստելու համար գործածեցին 49,8 մ մահուդ: Նույն տեսակի 74,7 մ մահուդից քանի՞ ձեռք հագուստ կպատրաստվի:

125. Շրջատաշ մեքենայով $3\frac{1}{2}$ ժամում պատրաստեցին 56

հեղույս (մեխ, բոլա): Նույն մեքենայով 12 ժամում քանի՞ հատ հեղույս կարելի չե պատրաստել:

126. 15 քառ. մ հատակը ներկելու համար պետք է 2,1 կգ. դուռնահող: 6,3 մ $\times$ 4,5 մ² չափեր ունեցող սենյակի հատակը ներկելու համար ի՞նչքան դուռնահող է պետք:

127. 41,4 գր սառույցը բռնում 46 խոր. սմ տարածություն: Վերոշել թե 18,9 գր ծանրութուն ունեցող սառցի կտորն ի՞նչ տարածություն կբռնի:

128. Խորհանոտությունը 27,4 հա ցանքսը հավաքելու համար վարձում է 16 բանվոր: 41,1 հա ցանքսը նույն ժամանակամիջոցում հավաքելու համար քանի՞ բանվոր պետք է վարձի:

129. 270 կգ հաց թխելու համար գործածել են 217,5 կգ ալյուր: 801 կգ. հաց ստանալու համար քանի՞ կիլոգրամ ալյուր պետք է:

130. 14 խոր. դմ յերկաթը կշռում է 109,2 կգ: 25 խոր. դմ ծավալ ունեցող յերկաթը քանի՞ կիլոգրամ կկշռի:

131. 38,4 խոր. մ տարողություն ունեցող ջրամբարը լցվում է $2\frac{1}{2}$ ժամում: 12,8 խոր. մ տարողություն ունեցող մի ուրիշ

ջրամբար վորքման ժամանակում կլցվի, ինչե ջրի հոսունության տարադությունը յերկու դեպքում էլ միևնույնն է:

132. 9,5 մ յերկարություն է 5,3 մ լայնություն ունեցող տնյակի հատակը ներկելու համար վճարեցին 100,7 ռուբլի. 6,9 մ յերկարություն է 5,7 մ լայնություն ունեցող սենյակի հատակը ներկելու համար ի՞նչքան պետք է վճարել:

133. Ջրհան մեքենան 4 ժամ 12 րոպեյում տալիս 72 խոր. մ ջուր: 2140 խոր. մ ջուրը քանի՞ ժամում կտա:

134. Պատի ժամացույցի ճոճանակը $2\frac{1}{5}$ րոպեյում կատարում է 198 տանում: 3 րոպե 12 վարկյանում ի՞նչքան տատանում կկատարի:

135. 7,9 գուլլ կաթից ստացվում է 3,2 կգ մամլած կաթ: 16 կգ կաթադ ստանալու համար ի՞նչքան կաթ պետք է վերցնել:

136. Ժամացույցները 2 ժամ 15 րոպեիւմ լիտ են մնում
 $1\frac{1}{2}$ վայրկյան: Վերջան ժամանակիւմ $1\frac{1}{3}$ վայրկյան լիտ կմնան:

137. 5 ֆառ. մ փայտե պատը կավարելու (փայտով ծածկելու) համար պահանջվում է 75 փայտիկ, 32 ֆառ. մ փայտե պատը կավարելու համար քանի՞ հատ է պետք:

138. 5 կապ փայտիկ մեխելու համար գնում է $4\frac{3}{8}$ կգ. մեխ:

18 կապ փայտիկի համար քանի՞ կիլոգրամ մեխ կգնա:

139. Լեռան լանջով բարձրացող ճանապարհի վերելքը լուրաքանչյուր 15 մ վրա հավասար է 1,2 մ: Այդ լեռան ստորոտից 375 մ հեռավորութեան վրա գտնվում է սանատորիան: Լեռան հիմքից ինչ բարձրութեան վրա չե գտնվում սանատորիան:

140. Միջին խտութեամբ 50 ֆառ. մ մակերես ունեցող մաքառուտը կտրելու համար անհրաժեշտ է 1,2 ժամ, 10 ֆառ. մ մակերես ունեցող մաքառուտը կտրելու հահար ինչքան ժամանակ է պետք:

141. Յերեք շարք մետաղալարե ցանց դրելու համար լուրաքանչյուր 10 մ չերկարութեան համար պահանջվում է 12 բանվորական ժամ: 750 մ յերկարութեամբ նման ցանց դրելու համար քանի՞ բանվորական ժամ է պետք:

142. 0,3 ռ թարմ խնձորից ստացվում է 35 կգ բանվորաչիւր: 2,1 ռ թարմ խնձորից քանի՞ կիլոգրամ խնձորաչիւր կստացվի:

143. 300 ֆառ. մ արտում կարելի չե ցանել 4,8 կգ տարեկան, ինչքան տարեկան կարելի չե ցանել 1 հա տրտի վրա միևնույն պայմաններում:

144. 100 կգ տարեկան տալիս է 80 կգ ալյուր: Նույն պայմաններով 680 կգ ալյուր ստանալու համար ինչքան տարեկան պետք է:

145. 2 մ զորաճակատի վրա դնում է 7 հա քիմիական արկ: 5 կմ զորաճակատի վրա քանի՞ հա նման արկ կդնա:

146. «Ֆորդգոն» տրակտորով 3 հա հող վարելն արժե 21,75 ռուբլի: 19 հա հող վարելն ինչ կարժենա:

147. Ձիով 5 հա հող վարելն արժե 58 ռուբլի: 19 հա հող վարելն ինչ արժե:

Հակադարձ հա-
մեմատակում
մեծուքուցուհի
վերաբերյալ
խնդիրներ:

148. Գնացքը ժամը 35 կմ արագ-
թյամբ լերկու քաղաքների միջի հեռավո-
րու թյունն անցնում է 20 ժամում Յեթե
արագու թյունը 7 կմ-ով ավելացնենք՝ նույն
հեռավորու թյունը քանի ժամում կանցնի:

149. 16 վորմնադիր փողոցը սալահատակեցին 21 օրում:
Նույն փողոցը 14 օրում սալահատակելու համար քանի վորմ-
նադիր պետք է:

150. 12 մարդ մի գործ վերջացրին 8 ժամում: Նույն գործը
36 մարդը քանի ժամում կվերջացնեն:

151. Շենքը տաքացնելու համար պատրաստեցին 60 օրվա
վառելիք, չուրաքանչյուր օրվա համար նախատեսելով 700 կգ:
Նույն վառելիքը քանի օր կընկալանացնի, չեթե օրական վա-
ռեն 525 կիլոգրամ:

152. Դպրոցական կոոպերատիվը մտածում է գնել 800 հատ
մատիտ՝ ընդամենը 60 ռուբլու արժողությամբ: Բայց չուրաքան-
չյուր մատիտի գինը $2\frac{1}{2}$ կոպեկով թանկացրին: Այժմ նույն
փողով քանի հատ մատիտ պետք է գնեն:

153. Նավթը փոխադրելու համար անհրաժեշտ էր 30 ցիս-
տերն՝ չուրաքանչյուրը 16,5 ձ տարողությամբ: Յերկաթուղային
կայարանն ուներ միմյալ 24,75 ձ տարողություն ունեցող ցիս-
տերներ: Նավթը վերջին ցիստերներով տեղափոխելու համար քա-
նի ցեստերն պետք էր:

154. Սենյակի հատակը լինուելյումով ծածկելու համար ան-
հրաժեշտ էր 39 մ լինուելյում 0,9 մ լայնությամբ: Պահեստը՝ նույն
լայնությամբ լինուելյում չունենալով՝ առաջարկեց 0,25 մ-ով
նեղ լինուելյում: Քանի մետր լինուելյում պետք է գնել:

155. Յերկու հոլովակ իրար հետ միացած են փոխանցող
փողով: Առաջին շրջանագիծն է 528 սմ, իսկ մյուսինը՝ 225 սմ:
Առաջինը մի րոպեյում կատարում է 60 պտույտ, չերկրորդը մի
րոպեյում քանի պտույտ կկատարի:

156. 720 սմ տրամագիծ ունեցող և մի րոպեյում 143
պտույտ կատարող հոլովակը փոխանցող փակով միացված է մի
ուրիշ հոլովակի հետ, վոր մի րոպեյում կատարում է 396
պտույտ: Գտնել չերկրորդ հոլովակի տրամագիծը:

157. Բանեցնող հոլովակի տրամագիծը հավասար է 300 մմ, իսկ պոտման արագությունը մի բոպելյում 400 պտուլտու Վորոշել բանող հոլովակի պտուլտու արագությունը, յեթե նրա տրամագիծը հավասար է 100 մմ:

158. 75 ատամ ունեցող ատամնավոր անիվը մի բոպելյում կատարում է 92 պտուլտու Առաջին անվի հետ միացած 25 ատամնավոր անիվը մի բոպելյում քանի՞ պտուլտու կկատարի:

159. Քարե պարկետը սալելու համար յեթե վերցնենք 8 դմ յերկարությամբ և 1,2 դմ լայնությամբ ուղղանկյուն սալեր, ապա ընդամենը կգնա 1380 սալ: Նույն պարկետը 0,01 քառ. մ սալերով ծածկելու համար քանի՞ սալ կգնա:

160. Ապրանքը տեղափոխելու համար անհրաժեշտ է 16,5 ք տարողություն ունեցող 41 վագոն: Նույն ապրանքը 20,5 ք տարողություն ունեցող քանի՞ վագոնով կարելի չի տեղափոխել:

161. Դաշտից բերքը հավաքելու համար կոլտնտեսության վարչութիւնը նշանակեց մի բրիգադ՝ 27 հոգուց բաղկացած, վոր կարող է հավաքել 1 է որում: Նույն դաշտից բերքը 9 որում հավաքելու համար քանի՞ հոգի պետք է նշանակել:

162. Բեռը տեղափոխելու համար անհրաժեշտ էր 14 ավտոմոբիլ, լուրաքանչուրը 3 ք տարողությամբ: Բազայում կային $1\frac{3}{4}$ ք տարողություն ունեցող ավտոմոբիլներ: Նույն բեռը տեղափոխելու համար քանի՞ ավտոմոբիլ պետք էր ուղարկել:

163. 15 անտառահատ անտառի մի մասը կտրեցին 45 որում: Նույն անտառամասը 23 անտառահատ քանի՞ որում կկտրեն:

164. 28 մարդ մի գործ կվերջացնեն $7\frac{1}{2}$ որում: Նույն գործը 21 մարդ քանի՞ որում կվերջացնեն:

165. Յուրաքանչյուր որվա համար 640 կգր նախատեսելով մթերեցին 45 որվա ածուխ: Որական 720 կգր ծախսելով նույն ածուխը քանի՞ որ կբավականացնի:

166. «Բոլշևիկ» տրակտորը ժամը 4,9 կմ արագությամբ մի վորոշ հեռավորություն անցնում է $5\frac{1}{2}$ ժամում: Նույն հեռավորությունը քանի՞ ժամում կանցնի, յեթե արագությունը մեծացնենք մինչև 7,7 կմ մի ժամում:

167. 5,4 | տարողութիւնն ունեցող շշի մէջ նալթի փոխա-
րէն լցրին կուպր՝ նրա քաշի չափով: Այդ կուպրն ինչ ծաւալ
կունենաւ (նալթի տեսակարար կշիռն է 0,8, կուպրինը՝ 1,2):

168. Յեթե շոգենալը մի ժամուս 20 կմ անցնի, ապա մի
յերթ կկատարի $9\frac{1}{5}$ ժամուս: Նույն յերթն ինչքան ժամանա-
կում կկատարի, յեթե մի ժամուս անցնի 18,4 կմ:

169. Սալառնակը ժամը 180 կմ կտրելով յերկու քաղաք-
ների միջի հեռավորութիւնն անցավ 3 ժամուս: Ինչքան ժա-
մանակում յետ դարձավ, յեթե վերադարձին՝ քամու հոսանքի
պատճառով մի ժամուս անցնում էր 160 կմ:

170. Եսկադրոնին յեթե որական $3\frac{2}{3}$ կգ վարսակ տալու վի-
նէնք մեր պաշարը կբավականացնի 18 որ: Որական ինչքան
պետք է տալ, վորպեսզի վարսակի պաշարը 15 որից վերջանա:

Համեմատական
մեծութիւնների
վերաբերյալ
խնդիրներ լուծու-
բաժին:

171. Յերկաթուղու մի մասի հողալին
աշխատանքները կատարելու համար առա-
ջին անգամ վարձեցին 57 մարդ, վորոնք
կարող էին հողը դուրս թափել 45 որում:
15 որ հետո անհրաժեշտ յեղավ աշխատանքն

արագացնել, և դրա համար ավելացրին աշխատողների թիւը:
այսպիսով ամբողջ գործը ժամկետից 12 որ շուտ վերջացավ: Գանձ
հողի ավելացրին:

172. 10 մ յերկարութեամբ և 6 մ լայնութեամբ մետաղա-
լարե արգելակ շինելու համար անհրաժեշտ է 74 կգ մետաղալար:
Նույն լայնութեամբ և 38 մետր յերկարութեամբ մետաղալար
է արգելակ շինելու համար քանի՞ կիլոգրամ մետաղալար պետք է:

173. 9 մ յերկարութեամբ և 4 մ բարձրութեամբ մի պատ
ավաղելու համար պահանջվում է 4 ց ալեբաստր: 8,5 մ յերկա-
րութեամբ և 3,6 մ լայնութեամբ պատ ավաղելու համար ինչքան
ալեբաստր է պետք:

174. Ավազան պատրաստելու համար առաջին որն աշխա-
տանքի ներկայացան 35 հող փորողներ, վորոնք մի որում դուրս
թափեցին 875 խոք. մ հող: Յերկրորդ որը 42 հող փորողներ,
նույն պայմաններում աշխատելով գործը վերջացրին: Վերջին
հող փորողներն ինչքան հող դուրս թափեցին:

175. 6,5 մմ քայլ ունեցող ընթացալին պտուտակի վրա տեղափոխվում է 260 պատտու: Փանթ պատտու կտեղափոխվի 5 մմ քայլ ունեցող պտուտակի վրա:

176. Քանի մետր է պարունակում 1 ռ վշալարը, լեթե հայտնի չե, վոր 16 կիլոգրամ փշալարը 107 մ լերկարություն ունի:

177. Փականագործը դալիկոնով 25 բոպելում կտրում է 2 հեղույս (բոյտ): Որական 7 ժամ աշխատելով քանի հեղույս կկտրի, լեթե ընդմիջումներին սովորաբար նա կորցնում էր 45 բոպել:

178. Գործարանի մագուլթի պաշարը 950 տոնն է: 3 որում միջին թվով դործածվում է 57 ռ: Գործարանի ունեցած մագուլթի պաշարը քանի որ կբավականացնի:

179. Կառքի առաջին անիվը, վորի շրջանագծի լերկարությունն է 2,6 մ, մի վորոյ տեղ գնալու ժամանակ պտտվեց 375 անգամ: Նույն հեռավորությունն անցնելու համար քանի անգամ կպտտվի յետեի անիվը, վորի շրջանագծի լերկարությունն է 3, 25 մ:

180. $\frac{1}{25000}$ մասշտաբով քարտեզը վերագծվեց $\frac{1}{10000}$ մասշտաբով: Նոր քարտեզի վրա ինչ լերկարություն կունենան այն լերկարութիւնը, վորի լերկարությունը հին քարտեզի վրա 12 սմ էր:

181. Դեղին պղնձից ձուլված գլանիկի (կատոկ) զանգվածը կշռում է 25 կգ: Վորոշել փալտե մոդելի քաշը, լեթե փայտի տեսակարար կշիռն է 0,65, իսկ դեղին պղնձինը՝ 8,6:

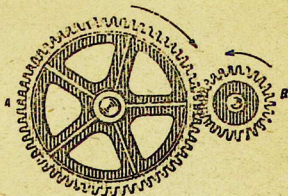
182. 10 հատ փականիվ ձուլելու համար ինչքան թուջ է պետք, լեթե կեչի փալտից շինած մոդելը կշռում է 8,6 կգ: Կեչի փալտի տեսակարար կշիռն է 0,6, թուջի տեսակարար կշիռն է 7,2: Թուջը՝ ձուլելիս՝ կորցնում է ձուլվածքի 0,05 մասը:

183. Հիմնարկությունն ուներ 25 մոմանոց 120 հատ ելեկտրական լամպ, վորոնց ոգտագործման համար ամսական վճարում էր 96 ռուբլի: Հիմնարկությունն ինչքան կառնտեսի, լեթե 10 լամպը փոխարինի 16 մոմանոց լամպերով:

184. Մի բոպելում 1200 պտույտ անող մոտորանվի տրա-

մագիծը հավասար է 200 մմ: Ինչքանով պետք է փոքրացնենք անվի տրամագիծը, վոր ելեկտրոմոտորի պտույտների թիվը հասնի մինչև 1600-ի մի ըոպելում, թողնելով փոկի նախկին արագությունը:

185. Յերկու փոկանիվներ միացված են փոխանցիկ փոկով: Փոկանիվներից մեկի շրջանագծի չերկարութունն է 80 սմ, իսկ մյուսինը՝ 185 սմ: Վորոշել մի ըոպելում քանի՞ պտույտ կանի չերկրորդ փոկանիվը, չեթե առաջինն անում է 74 պտույտ:

Նկ. 1.

186. Յերկու փոկանիվներ միացված են փոխանցիկ փոկով: Փոկանիվներից մեկի շրջանագծի չերկարութունը հավասար է 65 սմ: Վորոշել չերկրորդ փոկանիվի շրջանագծի չերկարութունը, չեթե առաջին փոկանիվը մի ըոպելում կատարում է 154 պտույտ, իսկ չերկրորդը՝ 110 պտույտ:

187. Բ ատամնավոր անիվն ունի 60 ատամ և մի ըոպելում կատարում է 114 պտույտ: Գտնել B անվի պտույտների թիվը, չեթե ատամների թիվն է 25 (նկ. 1):

188. Կոնաձև ատամնավոր անիվներից մեկը 3 ըոպելում կատարում է 240 պտույտ և ունի 60 ատամ: Մի ըոպելում ինչքան պտույտ կանի մյուս անիվը, վորի ատամների թիվն է 48:

189. Դալլիկոնի ծակիչը 5 ըոպելում կատարում է 160 պտույտ: Բանեցնող կոնական B ատամնավոր անիվն ունի 60 ատամ և մի ըոպելում կատարում է 40 պտույտ: Վորոշել պտույտը C անվի ատամների թիվը (նկ. 2):

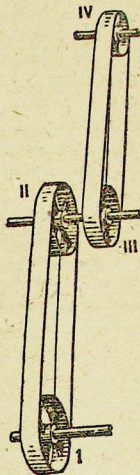
190. Չորս փոկանիվներից առաջինը մի ըոպելում կատարում է 210 պտույտ: Վորոշել մյուս փոկանիվների պտույտների թիվը: Փոկանիվների տրամագծերը համապատասխանորեն հավասար են 60 սմ, 56 սմ, 48 սմ, 36 սմ (նկ. 3):

191. 72 ատամ ունեցող A անիվը մի ըոպելում կատարում է

24 պտույտ: B անիվն ունի 90 ատամ, C անիվը՝ 54, և D անիվը 4: A անիվը միացված է C-ի հետ, իսկ B—D-ի հետ: C և B անիվները հաղցված են մի գլանի վրա: Գտնել D անիվի պտույտների թիվը (նկ. 4):

Նկ. 2.

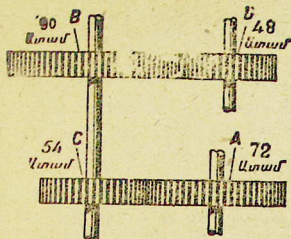

Նկ. 3.

192. Մի բոպելում քանի՞ պտույտ կանի D անիվը (նկ. 4), յեթե 75 ատամ ունեցող A անիվը մի բոպելում կատարում է 40 պտույտ:

193. A անիվն ունի 64 ատամ և մի բոպելում կատարում է 6 պտույտ (նկ. 4). B անիվն ունի 28 ատամ, C անիվը՝ 84 ատամ: D անիվը քանի՞ ատամ պետք է ունենա, վերապահել մի բոպելում 96 պտույտ կատարել:

194. 5 ջրհան մեքինա 3 ժամում դուրս մղեցին 1800 դուլլ ջուր: 4 հատ նույն տեսակի ջրհաններ 4 ժամում քանի՞ դուլլ ջուր դուրս կթափեն:

Նկ. 4.

որում գործածում են 36 լ նավթ: Նույն տեսակի կերոսինկաներ որական 4 ժամ 30 րոպե վառվելով 28,8 լ նավթը քանի՞ որում կգործածեն:

197. 230 վերարկու կարելու համար գործածեցին 805 մ մահուդ $\frac{5}{6}$ մ լայնությամբ: 270 հատ վերարկու կարելու համար քանի՞ մետր մահուդ պետք է, ինչե մահուդի լայնությունը $\frac{7}{8}$ մ լինի:

198. 2,4 մ չերկարություն, 10 մմ լայնություն է 7 մմ հաստություն ունեցող պողպատե ձողը կշռում է 1,32 կգ: Խնչքան կկշռի 4,8 մ չերկարություն, 25 մմ լայնություն է 14 մմ հաստություն ունեցող նման պողպատե ձողը:

199. 4 մ չերկարություն, 30 մմ լայնություն է 20 մմ հաստություն ունեցող փայտե հեծանը կշռում է 120 կգ: Խնչքան կկշռի 5 մ չերկարություն, 40 մմ լայնություն է 30 մմ հաստություն ունեցող մի ուրիշ փայտե հեծան, ինչե վերջինի 2 խոր. մ կշռում է աչքքան վորքան առաջինի 3 խոր. մ:

195. ՅԼԹԵ յերկաթալար պատրաստող մեքենայի թմբուկը մի րոպեյում կատարի 90 պտույտ, ասլա 240 մ չերկաթալարը կփաթաթի 3 ժամ 20 րոպեյում: Խնչքան ժամանակում կփաթաթի 100 մ չերկաթալարը, ինչե մի րոպեյում կատարի $41\frac{2}{3}$ պտույտ:

196. 4 կերոսինկա որական $3\frac{1}{2}$ ժամ վառվելով 30

200. 12 վառարան ունեցող շենքը կաղամախի փայտով 7 տմիս տաքացնելու համար ծախսում են 480 ոսկրի: Ի՞նչ կնստի 18 վառարան ունեցող շենքի տաքացնելը կեչի փայտով, 8 տմիս ժամանակով, յեթե կեչի փայտի 7 խոր. մ. տալիս ե այնքան ջերմութիւն, վորքան կաղամախի փայտի 12 խոր. մ-ը, և կեչի փայտի 3 խոր. մետրն արժե այնքան, վորքան կաղամախու 5 խոր. մետրը:

201. Մի գիրք, վորի յուրաքանչյուր էջն ունի 43 տող և յուրաքանչյուր տողը՝ 27 տառ, տպագրելու համար անհրաժեշտ է 35 թերթ թուղթ: Նույն չափսի մի այլ գիրք, վորի էջն ունի 54 տող, յուրաքանչյուր տողում՝ 36 տառ, տպագրելու համար, քանի՞ թերթ թուղթ է պետք:

202. Բնակարանը՝ 9 լամպով, 24 որ, որական 5 ժամ վառելով՝ լուսավորելու համար վճարում են 21 ո.—60 կոպ. Նույն բնակարանը՝ 6 լամպով, որական 4 ժամ վառելով, 16,8 ոսկրով քանի՞ որ կարելի յի լուսավորել:

203. Միջանցքի հատակը տախտակելու համար անհրաժեշտ է 3 մ չերկարությամբ և 30 սմ լայնությամբ 5 տախտակ: Նույն հատակը 4 մ չերկարությամբ և 25 սմ լայնությամբ քանի՞ տախտակով կարելի յի տախտակել:

204. Զորախմբի համար պատրաստված է 60 որվա հացի պաշար՝ ամեն մի բանակայինի համար նախատեսելով որական 1 կգ. Նույն հացի պաշարի $\frac{3}{4}$ մասը քանի՞ որ կբավականացնի, յեթե բանակայինների թիվը պակասել եր $\frac{3}{8}$ -ով, իսկ քանակ ամեն մի բանակայինի բաժինը 500 գրամով ավելացվել եր:

VII. Տոկոսներ

1. Տոկոսներով արտահայտել՝

1) 0,01, 0,07, 0,13, 0,29, 0,95, 0,87,

2) 0,1, 0,4, 0,6, 0,7, 0,9:

3) 1, 2, 3, 12, 25, 1,25, 1,5, 3,2, 4,6.

4) 0,153, 0,456, 5,023, 1,001, 4,153, 7,006, 3,1425:

Հիմնական գա-
ղափարներ

2. Տոկոսներով արտահայտել՝

$$1) \frac{1}{100}, \frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{10}, \frac{1}{25}, \frac{1}{40}, \frac{1}{50}, \frac{1}{3}, \frac{1}{9}, \frac{1}{17}, \frac{1}{8},$$

$$2) \frac{3}{4}, \frac{3}{5}, \frac{3}{7}, \frac{7}{8}, \frac{3}{8}, \frac{19}{20}, \frac{17}{40}, \frac{27}{50}, \frac{23}{80}, \frac{8}{125}, \frac{31}{200}, \frac{117}{160},$$

$$\frac{539}{800}, \frac{223}{400}, \frac{7}{500}, \frac{573}{200},$$

3. Հետևյալ կոտորակներն արտահայտել տոկոսներով ($0, 1^0$ -ի նշանով թյափա):

$$\frac{2}{3}, \frac{4}{7}, \frac{5}{11}, \frac{7}{18}, \frac{28}{57}, \frac{75}{82}, \frac{135}{112}, \frac{245}{156}, \frac{321}{350}, \frac{1539}{700}, \frac{2829}{1728},$$

4. Հետևյալ տոկոսներն արտահայտել կոտորակային տեսքով՝

$$1) 1^0, 7^0, 10^0, 27^0, 40^0, 121^0, 359^0, 100^0, 200^0,$$

$$2) 2,5^0, 5,4^0, 7,2^0, 8,3^0, 18,3^0, 29,1^0, 0,6^0, 0,11^0, 0,27^0, 1,4^0, 412,25^0, 105,75^0, 109,4^0,$$

$$3) \frac{1}{2}^0, 1\frac{1}{2}^0, 17^0, 24^0, 8\frac{3}{4}^0, 19^0, 124^0,$$

5. Վերոհյեք՝

Դասելի բլի
սոկոսութ

$$1) 1250 \text{ ոսկրլու } 8^0\text{-ը,}$$

$$2) 3,6 \text{ տոնի } 4,5^0\text{-ը,}$$

$$3) 180 \text{ կմ-ի}$$

$$13,4^0\text{-ը,}$$

$$4) 12 \text{ լ-ի } 0,5^0,$$

$$5) 1,3 \text{ միլլարդ ոսկրլու } 8,3^0\text{-ը, } 6) 52400 \text{ տոննի } 0,3^0\text{-ը,}$$

$$7) 9,6 \text{ տոննի } 7^0\text{-ը, } 8) 18,4 \text{ լ-ի } 3,75^0\text{-ի,}$$

$$9) 540 \text{ կգր-ի } 0,75^0\text{-ը, } 14) 48 \text{ վարկիանի } 30^0\text{-ը,}$$

$$10) 170,85 \text{ կմ-ի } 12,5^0\text{-ը, } 15) 124,75 \text{ հա } 65,2^0\text{-ը,}$$

$$11) 940,8 \text{ մ-ի } 13,5^0\text{-ը, } 16) 58,14 \text{ արի } 13,6^0\text{-ը,}$$

$$12) 0,17 \text{ մ-ի } 1,2^0\text{-ը, } 17) 56,2 \text{ ֆուն մ-ի } 7,45^0\text{-ը,}$$

$$13) 36 \text{ միլլիոնի } 35^0\text{-ը, } 18) 81 \text{ խոռ. սմ-ի } 3,7^0\text{-ը,}$$

6. Գտեք.

1) 48,7-ի $50^{\circ}_{10^-}$ -ը,	5) 125-ի $0,8^{\circ}_{10^-}$ -ը
2) 71,3-ի $8^{\circ}_{10^-}$ -ը,	6) 240-ի $16,5^{\circ}_{10^-}$ -ը,
3) 80-ի $1,5^{\circ}_{10^-}$ -ը,	7) 176,0-ի $3,25^{\circ}_{10^-}$ -ը,
4) 45-ի $1,4^{\circ}_{10^-}$ -ը,	8) 4,5-ի $0,6^{\circ}_{10^-}$ -ը,
9) 12,4-ի $0,4^{\circ}_{10^-}$ -ը,	
10) 12-ի $1\frac{1}{2}^{\circ}_{10^-}$ -ը,	
11) 120-ի $7\frac{1}{3}^{\circ}_{10^-}$ -ը,	

7. Գտեք.

350-ի $120^{\circ}_{10^-}$ -ը, 540-ի $154^{\circ}_{10^-}$ -ը, 890-ի $275^{\circ}_{10^-}$ -ը, 6,4-ի $235^{\circ}_{10^-}$ -ը:

8. Բանավոր հաշվել՝

1) 424-ի $10^{\circ}_{10^-}$ -ը,	7) 600-ի $30^{\circ}_{10^-}$ -ը,
2) 250-ի $2^{\circ}_{10^-}$ -ը,	8) 50-ի $30^{\circ}_{10^-}$ -ը,
3) 800-ի $5^{\circ}_{10^-}$ -ը,	9) 120-ի $40^{\circ}_{10^-}$ -ը,
4) 400-ի $25^{\circ}_{10^-}$ -ը,	10) 300-ի $60^{\circ}_{10^-}$ -ը,
5) 42,5-ի $20^{\circ}_{10^-}$ -ը,	11) 710-ի $70^{\circ}_{10^-}$ -ը,
6) 1850-ի $50^{\circ}_{10^-}$ -ը,	12) 3200-ի $75^{\circ}_{10^-}$ -ը,
13) 350-ի $4^{\circ}_{10^-}$ -ը,	
14) 40-ի $12\frac{1}{2}^{\circ}_{10^-}$ -ը,	
15) 400-ի $1\frac{1}{2}^{\circ}_{10^-}$ -ը,	
16) 60,12-ի $33\frac{1}{3}^{\circ}_{10^-}$ -ը:	

9. 12400 հոգի ունեցող քաղաքի բնակչությանը տարեկան ավելանում է $3^{\circ}_{10^-}$ -ով: Վորոշել բնակչության տարեկան աճը:

10. Շենքի կառուցումն արժե 9800 ուղբի, վորի $35^{\circ}_{10^-}$ -ը կաղմում է աշխատավարձը, իսկ մնացածը՝ շինանյութի արժե շինանյութը:

11. 550 բնակիչ ունեցող մի ավանի $30^{\circ}_{10^-}$ -ը բանվորները

են, 34⁰/₀-ը՝ ծառայողներ, իսկ ֆնացածները՝ հաշմանդամներ և թոշակառուներ: Ամեն մի կատեգորիայից քանի՞ հոգի կային:

12. Գործարանում աշխատում էին 4560 բանվոր, մինչև տարեկերջը բանվորների թիվն ավելացավ 19,4⁰/₀-ով: Վերոշել գործարանի բանվորների թիվը տարեկերջին:

13. Բանվորն իր ռոճիկը ստացավ հետևյալ հաշվով՝
Ամսական աշխատավարձ . . . 248 ռուբլի

Հավելյալ աշխատանքի համար 20⁰/₀

Յետ և պահվում փոխառութ. » 6⁰/₀ ընդհանուր գումարից
» » պրոֆմիության » 2⁰/₀

Առձեռն ինչքան փող ստացավ:

14. Կաթից ստացվում է 10⁰/₀ պնդաթան: Մի դույլ կաթից ինչքան պնդաթան կստացվի (դույլը 12,3 կգ է):

15. Անտոնովյան խնձորը պարունակում է 10,7⁰/₀ շաքար: 19 կգ խնձորի մեջ ինչքան շաքար կա:

16. Ածխադործներն՝ ածուխ պատրաստելիս՝ ամբողջ փայտի քաշի 20⁰/₀-ի չափով են ածուխ ստանում: 1 խտ. մ (380 կգ) լեղհնու փայտից ինչքան ածուխ կստանան:

17. Շաքարը սառը ջրի մեջ լուծվում է ամբողջ ջրի քաշի 66,1⁰/₀-ի չափով: Մի բաժակ (250 կգ) ջրի մեջ ինչքան շաքար կարելի չի լուծել:

18. Դպրոցում կար 450 աշակերտ: Մի խմբի աշակերտների թիվը կազմում էր ընդհանուրի 8⁰/₀, մյուս խմբի աշակերտների թիվը՝ ընդհանուրի 10⁰/₀-ը: Մնացած խմբերում քանի՞ աշակերտ կար:

19. Խմբում ցուցակի համաձայն 35 աշակերտ կար: Պարամպունքներին մասնակցում են 80⁰/₀-ը: Քանի՞ աշակերտ բացակայում է:

20. Արուլը պարունակում է 64,8⁰/₀ կարմիր պղինձ, 32,8⁰/₀ ցինկ և 2,4⁰/₀ կապար: 0,75 տոնն ծանրություն ունեցող արույր ստանալու համար, ամեն մի տեսակից քանի՞ կիլոգրամ պետք է վերցնել:

21. Նավթամշակման գործարանում նավթը վերամշակելիս ստացվում է 30⁰/₀ նավթ, 53⁰/₀ մազութ, մնացածի մի մասն ոգ-

տագործվում է վառելու, իսկ մյուս մասն էլ փչանում է: 64 տոնն նավթից խնչքան նավթ և խնչքան մաղութ կստացվի:

22. Ածխածնային պողպատն ունի հետևյալ քիմիական բաղադրութունը. ածխածին՝ $1,05\%$ մարգանեց՝ $1,1\%$, սիլիցիում $0,2\%$, մնացածը զուտ չերկաթ $40\frac{3}{4}$ կգ կշռող ածխածնային պողպատի մեջ խնչքան ածխածին, մարգանեց, սիլիցիում և զուտ չերկաթ կա:

23. Կոլտնտեսութունն իր ցանքսը կարկտահարում/ից ապահովագրեց 19850 ուռբլով: Ապահովագրության համար խնչքան պետք է վճարի չեթե ապահովագրման դրույքն է $1,1\%$:

24. II աստիճանի դպրոցում սովորում են 240 աշակերտ: 5-րդ խմբի աշակերտների թիվը կազմում է ընդհանուրի $16\frac{2}{3}\%$, 6-րդ խմբի աշակերտների թիվը հավասար է 5-րդ խմբի աշակերտների թվի 80% -ին: Քանի աշակերտ կար 5-րդ և 6-րդ խմբերում:

25. Գրադարանում կար 4800 կտոր գիրք՝ հայերեն, ռուսերեն և ֆրանսերեն լեզուներով: Ֆրանսերեն լեզվով յեղած գրքերը կազմում են ընդհանուրի 40% , իսկ ռուսերեն լեզվով յեղած գրքերը հավասար են ֆրանսերեն լեզվով յեղած գրքերի 25% -ին: Գրադարանում խնչքան հայերեն գիրք կար:

26. Կովի կաթից ստացվում է 15% սեր (ըստ քաշի), իսկ սերից ստացվում է 20% մամլած կարագ: $10\frac{1}{2}$ դուլ կովի կաթից խնչքան կարագ կստացվի (մի դուլ կաթը կշռում է 12,3 կգ):

27. Գործարաններն ու ֆաբրիկաներն ամեն մի բանվորի համար միջին թվով սոցապզանձարկղին մուծում են ամբողջ աշխատավարձի $15,6\%$: Գործարանը 210 ուռբլի աշխատավարձ ստացող բանվորի համար խնչքան պետք է մուծի սոցապզանձարկղը:

28. Ժամանակից շուտ հերկը վերջացնելու համար կոլտնտեսութւան վարչութւունը վորոշեց պարգևատրել բրիգադի ամեն մի անդամին իր աշխորի հիմնական վատակի 20% -ի չափով: Ամեն մի կոլտնտեսականի խնչքան աշխոր

պետք է ավելացնի, ինքն հիմնական վաստակն ըստ հրամանի կազմում է 17,2 աշխուր:

29. Բամբակի նորմալ խոնավությունը կազմում է նրա ընդհանուր քաշի $8,50\%$, Գործարանն ստացավ 27 ռ բամբակ, վորի խոնավությունը կազմում էր $10,20\%$, Ստացված բամբակի քաշից ինչքան պետք է դուրս գալ, վոր բամբակի քաշը նորմալ խոնավությամբ հաշվվի:

30. Բարձր տեսակի հալոցալին պողպատն իր մեջ պետք է պարունակի միասակար խառնուրդներ՝ ֆոսֆոր և ծծումբ, լուրաքանչուրից վոչ ավել, քան $200 \frac{3}{10}\%$, $240 \frac{1}{2}$ կգր կշռող պողպատի մեջ այդ վնասակար խառնուրդներից ինչ քանակություն կարող է ամենից շատ թուլատրելի լինել:

31. № 3 Ձռված թուշը պարունակում է ածխածին $3,50\%$, սիլիցիում $1,50\%$, մարգանեց՝ 1% , ֆոսֆոր՝ $0,40\%$ և ծծումբ՝ $0,40\%$, 1 տոնն ձուլված թուշի մեջ այդ նյութերից քանի կիլոգրամ կա:

Ցուկասի միջոցով
գտնել թիվը

32. 24-ը վճր թվի 30% -ն է կազմում և վճր թվի 80% -ը, 100% -ը, 120% -ը, 250% -ը (բանավոր լուծել):

33. 36-ը վճր թվի 30% -ն է կազմում և վճր թվի 40% -ը, 60% , $\frac{1}{2}\%$, 120% , 200% , $33\frac{1}{3}\%$ (բանավոր լուծել):

34. 22,5-ը, վճր թվի 50% -ն է կազմում, և վճր թվի 150% -ը, 400% -ը:

35. Վճր թվի $0,60\%$ -ը հավասար է 50,1-ի, $1,20\%$ -ը՝ 15-ի:

36. Վճր մեծության 80% ը հավասար է 164 ուղբուղ, 50% -ը՝ 68 կգր-ի, $0,40\%$ -ը՝ 52 մ ի, $1,50\%$ -ը՝ 2,7 ռ-ի. $9,10\%$ -ը՝ 7,8 լ-ի $18,20\%$ -ը՝ 54,6 հա:

37. Վճր մեծության 110% -ը կազմում է 80,3 խոր. մ, 120% -ը՝ 81,6 սա:

38. Վճր թվի $4\frac{1}{2}\%$ հավասար է $16\frac{1}{5}$ -ի, $4\frac{3}{8}\%$ -ը՝ 75-ի, $3\frac{4}{5}\%$ -ը՝ 19 $\frac{1}{2}$ -ի:

39. Գտնել այն թիվը, վորի՝

- 1) $3^0|_0$ -ը հավասար է 36-ի, 3) $14^0|_0$ -ը հավ. 7-ի,
2) $5^0|_0$ է » 18 , 4) $8^0|_0$ -ը » 24,8-ի,

40. Գտնել այն թիվը, վորի՝

- 1) $4,5^0|_0$ -ը հավասար է 9-ի, 3) $12,5^0|_0$ -ը հավ. 7,5-ի,
2) $3,75^0|_0$ -ը » 75-ի, 4) $5,6^0|_0$ է » 4,2-ի,

41. Յեթե տվյալ թվին ավելացնենք նրա $10^0|_0$, ապա կստանանք 440: Ի՞նչի չի հավասար այդ թիվը:

42. Գտնել այն թիվը, վորին չեթե ավելացնենք իր $12^0|_0$ -ը՝ դառնում է 420, վորից չեթե հանենք իր $16^0|_0$ -ը՝ դառնում է 435:

43. Գտնել այն թիվը, վորի $17^0|_0$ -ը իր $14^0|_0$ -ից ավելի չէ 27-ով:

44. Բանվորն ի՞նչքան աշխատավարձ է ստանում, չեթե նրա $4^0|_0$ -ը կազմում է 7 ո. 80 կոպեկ:

45. Գործարանային դպրոցում սովորում են 144 բանվոր, վորը կազմում է բանվորների ընդհանուր թվի $7,5^0|_0$: Վորոշե գործարանում աշխատող բանվորների թիվը:

46 Ուկրայինան ունի 5,85 մլն. հա աճառ, վոր կազմում է նրա ընդհանուր տարածության $13^0|_0$: Վորոշել Ուկրայինայի տարածությունը:

47. Արհեստանոցում մի վեցորյակի ընթացքում պատրաստեցին մեքենաների զանազան մասեր, թվով 252, վոր կազմում է ամսական արտադրանքի $28^0|_0$ -ը: Հաշվել, թե արհեստանոցն ամսական ի՞նչքան ալյուրի մասեր կարտադրի:

48. Խնայողական դրամարկդին ներկայացրին ինդուստրացման փոխառության տոկոսաբեր տոմսեր՝ մի տարվա տոկոսները՝ 24 ուլրի ստանալու համար: Վորոշել տոմսերի արժեքը, չեթե հալտնի չե, վոր ինդուստրացման փոխառության տոմսերը տարեկան տալիս են $6^0|_0$:

49. Անգլիայի մակերևույթը հավասար է 314 հազար քառ. կմ է կազմում է իր զադուլթների մակերևույթի $0,8^0|_0$ -ը: Անգլիայի զադուլթները քանի՞ քառակուսի կիլոմետր տարածություն են բռնում:

50. Դասարանից բացակայում ելին 4 հոգի, վորոնք կազ-

մում ելին ամբողջ աշակերտների 10⁰/₀։ Մմբում քանի՞ աշակերտ կար։

51. Ապրանքն՝ իր փոխադրական ծախսերով՝ արժեք 394 ռ. 20 կոպ.։ Փոխադրական ծախսերը կազմում են ապրանքի արժեքի 3⁰/₀-ը։ Ի՞նչ արժեք ապրանքն առանց փոխադրական ծախսերի։

52. Ունենք 1890 հրացան, վորից չստուգվածները կազմում են ստուգվածների 5⁰/₀։ Լնդումենը քանի՞ հրացան կա չստուգված։

53. Դպրոցում սովորողների թիվը 40⁰/₀ ավելացավ և դարձավ 560 աշակերտ։ Վորոշել քանի՞ աշակերտ են նոր ընդունվել։

54. Բանվորն իր աշխատավարձի 2⁰/₀-ը պրոֆիտիվան, 6⁰/₀-ը փոխառության և $\frac{1}{2}$ ⁰/₀-ը փոխադարձ ոգնության դրամարկ մուծելուց հետո տեսավ, վոր իր մոտ ելի կա 192 ռ.— 15 կոպ.։ Խնչքան եր բանվորի աշխատավարձը։

55. Մեքենայի արժեքը՝ չորս տարի աշխատելուց հետո՝ հավասարվեց նրա սկզբնական արժեքի 68⁰/₀-ին։ Վորոշել մեքենայի սկզբնական արժեքը, լեթե ալժմ նա գնահատվում է 238 ռուբլի։

56. Արհեստանոցը վերանորոգելու համար ծախսեցին 784 ռուբլի, վորը նախատեսված գումարից 16⁰/₀-ով ավելի լեր։ Վորոշել վերանորոգելու համար նախատեսված գումարը։

57. Բանվորը 15⁰/₀ հավելումով միասին ստացավ 230 ռուբլի աշխատավարձ։ Վորքան եր նրա աշխատավարձը, մինչև հավելումը։

58. Գործարանը՝ 2,5⁰/₀-ով վերակատարելով տարեկան պլանը՝ սվեց 164 միլն. ռուբլու արտադրանք։ Գործարանը պլանով քանի՞ միլն. ռուբլու արտադրանք պետք է տար։

59. Յեթե իմ ունեցած գումարի $2\frac{1}{2}$ ⁰/₀-ը ծախսեմ, ապա մոտոս կմնա 101 ռ.—75 կոպ.։ Խնչքան փող ունեմ։

60. Յեթե 400 զք լժեյր ծախեն 2 ռ.—47 $\frac{1}{2}$ կոպեկով, ապա մնասը կլինի 8 $\frac{1}{3}$ ⁰/₀։ Վերքան է 400 զք թելի ինքնարժեքը։

61. Խնձորը՝ չորացնելիս՝ կորցնում է իր քաշի 80⁰/₀։ 10 կգ չոր խնձոր ստանալու համար խնչքան թարմ խնձոր պետք է վերցնել։

62. Սուրճը բովելուց հետո կորցնում է իր քաշի $12\frac{1}{2}\%$ ՝

42 կգ բոված սուրճ ստանալու համար, քանի՞ կիլոգրամ հում սուրճ պետք է վերցնել:

63. Միսը լեփելուց հետո կորցնում է մոտավորապես իր քաշի 35% : 400 գրամ խաշած միս ստանալու համար ի՞նչքան հում միս պետք է:

64. Առաջին հնգամյակում ԽՍՀՄ-ի բնակչությունն աճեց $7,46\%$, ի՞նչքան բնակչություն ունեւր ԽՍՀՄ-ն առաջին հնգամյակի սկզբում, չեթե հնգամյակի վերջում՝ 1932 թվի վերջերին ԽՍՀՄ-ը արդեն ունեւր 165,7 միլն. բնակիչ:

65. Ոճառի քաշը նրա մեջ գտնվող ճարպից 55% -ով ավելի է: 31 կիլոգրամ ոճառ ստանալու համար քանի՞ կիլոգրամ ճարպ պիտի վերցնել:

66. Լավ տեսակի հաճարի ալյուրը տալիս է 44% աճ: 18 կգր սև հաց ստանալու համար ի՞նչքան ալյուր պետք է:

67. Թարմ սուռնկը պարունակում է 90% ջուր, իսկ չոր սուռնկը՝ 12% : 10 կգր թարմ սուռնկից, ի՞նչքան չոր սուռնկ կստացվի:

68. Այժմ վճիռ ժամն է, չեթե որվա մնացած մասը հավասար է անցած մասի 60% -ին:

69. Այժմ վճիռ ժամն է, չեթե որվա անցած մասը հավասար է մնացած մասի 20% :

Յոկոտային հա-
րաբերություն:

70. 420 կգ-ը 15 տոննի վճիռ տոկոսն է կազմում, : 2 տոննը, 450 կգը:

71. 43 կմ-ը 215 կմ-ի վճիռ տոկոսն է կազմում, և վճիռ տոկոսը 0,32 կգ-ը:

72. 14,4 հեկտոլիարի վճիռ տոկոսն է կազմում 3,6 լիտրը, և վճիռ տոկոսը 36 լիտրը, 0,18 լիտրը:

73. 320 ուռըլու վճիռ տոկոսն է կազմում 16 ուռըլին, և վճիռ տոկոսը 4,5 ուռըլին, 20,25 ուռըլին:

74. 214,5 խոր. մ-ի վճիռ տոկոսն է կազմում 42,9 խոր. մ, 300,3 խոր. գմր.:

75. 4,7 տոննի վճիռ տոկոսն է կազմում 325 կգ-ը, 450 կգ-ը 1,4 տոննը, 7,8 տոննը, 9,4 տոննը (մինչև $0,1\%$ -ի ճշտությամբ)՝

76. Հետևյալ կոտորակներն արտահայտել տոկոսներով
 ա) 0,75, բ) 0,84, գ) 0,3, դ) 0,935, ե) 0,867, զ) 1,27, է) 2,5,
 ը) $\frac{1}{2}$, թ) $\frac{1}{4}$, ժ) $\frac{9}{10}$, ժա) $\frac{2}{3}$:

77. 2-ը հետևյալ թվերի վճիռ տոկոսն է կազմում՝ ա) 2-ի,
 բ) 8-ի, գ) 20-ի, դ) 40-ի, ե) 50-ի, զ) 100-ի (լուծել բանավոր):

78. 150-ը հետևյալ թվերի վճիռ տոկոսն է կազմում՝ ա) 600-ի,
 բ) 900-ի, գ) 750-ի, դ) 200-ի:

79. ա) 5-ը 9-ի վճիռ տոկոսն է կազմում, բ) 24-ը 60-ի,
 գ) 16,75-ը 59,34-ի, դ) $4\frac{4}{5}$ -ը 40-ի (մինչև 0,1%-ի ճշտությամբ):

80. Հետևյալ հարաբերություններն արտահայտել տոկոս-
 ներով՝

ա) 15 ուռբ.: 25 ուռբ. բ) 80 կգր.: 400 կգր, գ) 35:60 (մինչև
 0,1%-ի ճշտությամբ):

81. 1 դմ մետրի վճիռ տոկոսն է կազմում, 1 սմ, 3 դմ, 7 մմ,

82. Յեթե 100 գր ջրի մեջ լուծենք 5 գր կարբոնի աղ՝ քանի՞
 տոկոսային կարբոնի թթու կստանանք:

83. 600 աղյուս տեղավորելիս կոտրվեց 15 հատ: Կոտրված-
 ները քանի՞ տոկոս են կազմում:

84. 225 կգր հանքից ստացվում է 34,2 կգր. պղինձ: Հանքը
 քանի՞ տոկոս պղինձ է պարունակում:

75. 1350 վարսակի հատիկից ծլիցին միմիայն 1000-ը: Սեր-
 մի ծլունակությունը քանի՞ տոկոս է:

86. 5 կգր ալյուրից ստացվում է 1,75 կգր. աճ: Աճը քանի՞
 տոկոս է կազմում:

87. 286 գրամ հասարակ բորակի բյուրեղների մեջ պարու-
 նակում է 108 գր ջուր: Բորակի բյուրեղների մեջ քանի՞ տոկոս
 ջուր կա:

88. Վարունգից թթու պատրաստելիս մի դուլլ (12 կգր)
 ջրի մեջ խառնում են $\frac{3}{4}$ կգր աղ: Տոկոսներով արտահայտել լու-
 ծույթի խտությունը:

89. 160 կշռամաս սովորական հանքը պարունակում է 112
 կշռամաս յերկաթ: Յերկաթը հանքի վճիռ տոկոսն է կազմում:

90. 1200 կգր ճակնդեղից ստացվում է 180 կգր շաքարո՝
Շաքարը քանի՞ տոկոս է կազմում:

91. Արհեստավորները սոճու ծառի 120 կգր խեժից պատ-
րաստում են ամենաշատը 10,5 կգր սկիալիզար: Քանի՞ տոկոս
սկիալիզար է ստացվում:

92. 7 ուռլու ապրանք գնելիս 35 կոպեկ ղեղչ արին: Վո-
րոշել ղեղչի տոկոսը:

93. Բանվորն իր ստացած 215 ուռլրի աշխատավարձից
պրոֆմիտիթյան և փողին մոծեց 4,3 ուռլ: Մոծած դումարը
քանի՞ տոկոսն էր:

94. Մի կիլոգրամ հացի գինը 12 կոպեկից իջավ 9 կոպեկի:
Հացի գինը՝ համեմատած սկզբնական գնի հետ՝ քանի՞ տոկոսով
իջավ:

95. Աշակերտները մի ամսվա ընթացքում ունեցած 160
դասից բաց են թողել 12-ը: Բաց թողած դասերը քանի՞ տոկոս
են կադմում:

96. Գործարանի ամսական արտադրանքը հավասար էր
34000 գերանդու: Հիմնական վերանորոգումից հետո գերանդու
արտադրանքը հասավ մինչև 46000-ի: Գերանդու արտադրանքը
քանի՞ տոկոսով աճեց:

97. Գործարանը մեքենաներ գնելու և նրանց սարքավման
համար ծախսեց 4500 ուռլրի: Ընդունված է, վոր 10 տարուց
հետո մեքենաներն անպետքանում են, և վորպես հասարակ լեր-
կաթ արժեն 900 ուռլրի: Վորոշել, թե մեքենաները տարվա
ընթացքում քանի՞ տոկոս են մաշվում:

98. Ալյուրի խոնավությունը վորոշելու համար վերցրին
4,8 կգ և չորացրին, վորից հետո ալյուրի քաշը դարձավ 4,48 կգ:
Վորոշել խոնավության տոկոսը:

99. Հրացանով կրակեցին 15 գնդակ, վորոնցից նպատակին
խփեցին 36-ը: Վորոշել, թե քանի՞ տոկոսը նպատակին կապվե

100. Հինգերորդ խմբի 200 աշակերտներից 14 հոգի թույլ
եյին բոլոր առարկաներից: Ամբողջ աշակերտության վճր տոկոսն
եր թույլ:

101. Մեխանիկական գործարանի պատրաստած 245 մեքե-
նամասերից խոտան համարեցին 15-ը: խոտանը վճր տոկոսն է
կազմում:

102. Մի տոնն ածուխ վառելուց ստացվում է 58 կգր մոխիր: Վորոշել ածխի մոխրացման տոկոսը:

103. Շաղաքան կատարելիս 1 հա համար պահանջվում է 120 կգր սերմ, իսկ շարքացանով՝ 97,5 կգր: Շարքացանը սերմի քանի՞ տոկոսն է խնայում:

104. Գործարանն 8 ժամյա բանվորական որից անցավ 7 ժամյա բանվորական որվա առանց որական աշխատավարձը վճարելու: Բանվորի մի ժամվա աշխատավարձը քանի՞ տոկոսով բարձրացավ:

105. Բետոն ստանալու համար վերցնում են 1 ռ ցեմենտ, 2 ռ ավաղ և 6 ռ խիճ: Գտնել բետոնի մասերը կազմող այդ նյութերի տոկոսները:

106. Գործարանի 576 բանվորներից կուսակցության անդամ և թեկնածու յեն 145-ը: Կուսակցականներն ի՞նչ տոկոս են կազմում (մինչև 0,1⁰ չհշտույթյամբ):

107. Առաջին հինգամյակի սկզբում ԽՍՀՄ-ի գյուղական տնտեսության մեջ գտնվող մեքենաների և գործիքների արժեքը կազմում էր 1150 մլն. ռուբլի: Հնգամյակի վերջում այդ գումարն ավելացավ 1600 մլն. ռուբլով: Վորոշել աճման տոկոսը:

108. 1 խոռ. մ նոր կտրած թաց փայտը կշռում է 900 կգր, իսկ բաց ողում չորացրածը՝ 550 կգր: Փայտը չորացնելիս իր քաշի վրա տոկոսն է կորցնում:

109. Սերմացուի մաքրությունը վորոշելու համար վերցրին 10,4 գր տարեկանի սերմ: Պարզվեց, Վոր այդ քանակի սերմի մեջ փչացած սերմ կա 0,286 գր, ֆուսակար սերմ՝ 0,156 գր և սերմի աղբ՝ 0,388 գր: Հաշվել վերցրած սերմացուի մաքրությունը՝ տոկոսներով:

110. Աշակերտը մի գիրք գնեց 1 ռ.—02 կոպեկով: Խառնութեւ քանի՞ տոկոս գինչ արեց, յիժի գրքի անվանական արժեքն էր 1 ռ.—20 կոպ.

111. 300 կգր կշռող բրոնզի ձուլվածքի մեջ 250 գգր կարմիր պղինձ կա, 18,1 եգր անագ 2,4 կգր կապար և 7,9 կգր ցինկ: Վորոշել բրոնզի մասերը կազմող այդ նյութերի տոկոսները:

112. Կոլտնտեսությունն ունի 370 հա վարելահող, 140 հա մարգագետին, 82 հա անտառ և 96 հա անպետք հող: Յուրաքան-

չյուր հողամասը կոտնտեսութան ամբողջ հողամասի մեջ տեղանքն է կադմում:

113. Գործարանը պլանով նախատեսված 850 տրակտորի դիմաց արտադրեց 884 տրակտոր: Գործարանը պլանը քանի՞ տոկոսով գերակատարեց:

114. Գծալին միավորներով ճիշտ չափումներ կատարելու համար ընդհանուր 2 մետր լերկարության մեջ թույլատրելի սխալը 0,2 միլիմետրից ավելի չպետք է լինի: Վորոշել թույլատրելի սխալի տոկոսը:

115. Ագրո-փորձակախում յերկու միատեսակ արտերում ցորեն ցանեցին: Առաջին արտը, լոր պարարտացրած չէր, ավելի 134 կգ բերք, իսկ մյուսը՝ պարարտացրած արտը՝ ավելի 169 կգ: Պարարտացնելը բերքատվությունը քանի՞ տոկոսով բարձրացրեց:

116. Հնգամակի վերջում՝

	Պլանով նախատեսված է	Փաստորեն կար
Բանվոր է ծառայող	15,8 մլն. մարդ	21 մլն. մարդ
Աշխատավարձի ֆոնդը	15,7 մլրդարդ հոսք	26,8 մլրդարդ հոսք
Սոցիալական ապահովագրութ. .	1950 մլն. հոսքի	3490 մլն. հոսքի

Պլանը քանի՞ տոկոսով կատարվեց:

117. Համ. Կ(բ)Կ շարքերում 1925 թվին կային 772000 անդամ, 1929 թվին՝ 1530000, 1932 թվին 2850000: Հաշվել Համ. ԿԿ աճը տոկոսներով:

118. Հնգամյա պլանով 1932 թվին նախադարձացական հիմնարկներում պետք է ընդգրկվեն 763000 լերիսաներ: 1932 թվի վերջերին փաստորեն նախադարձացական հիմնարկներում ընդգրկված էին 4470000 յերեսա: Հնգամյակով նախատեսված պլանը քանի՞ տոկոսով կատարվեց:

Դպրոցներում սովորողների թիվը 1932 թվին

I տասնևեանի մեջ			II տասնևեանի մեջ		
Հնդամյա պլանով նախատես- ված էր	Փաստորեն սովորում էին	Գերակատար- ման տոկոսը	Հնգամյա պլանով նախատես- ված էր	Փաստորեն սովորում էին	Գերակա- տարման տոկոսը
10400000	12872000	?	1474000	2781000	?

Ցուցանիշներ
վաճակների վերա-
բերյալ խնդիրներ

120. 6,26 մ լերկարութունն է 5,6 մ լայնութունն ունեցող սենյակի հատակը տախտակելու համար քանի հատ տախտակ է պետք, յետևապես լերկարութունն է 6 մ, իսկ լայնու-
թունը՝ 0,24 մ։ Առավելներն (աբրեզկա) և այլ կորուստները կազմում են 40%:

121. Կոտպերատիվին ուղարկեցին 3 վագոն կարաոֆիլ լու-
րաքանչյուրում 15,8 ց։ Յերբ վագոնները տեղ հասան, պարզվեց,
վոր կարաոֆիլը հավասար էր 40,28 ց։ Քանի տոկոսն էր փչացել։

122. 2000 ռուբլի արժողությամբ ապրանքը վաճառեցին լերկու անգամ հաջորդաբար զեղչ կատարելով։ Առաջին անգամ արժեքի՝ 10% զեղչեցին, և ապա առաջին զեղչի գինը գուրա
դալուց հետո՝ 15% վորոշել ապրանքի գինը լերկորդ զեղչից
հետո։

123. Ապրանքի արժեքը գործարանում վորոշված էր 6 ռ.—
50 կոպ։ Այս գումարի մեջ մտնում են ծախսերի հետևյալ հոդ-
վածները.

նյութեղեն	3500
վառելիք	2400
աշխատավորձ	2300
ընդհանուր գործարանային ծախսեր	1100
սարքավորման ամորտիզացիան .	700

Վորոշել, թե լուրաքանչյուր հոդվածի ծախսը քանի ռուբլի էր

124. Բանվորն իր ստացած աշխատավարձի $20\frac{1}{10}$ վճարեց պրոֆմիտլթյան, 1 ա. 50 կոպ. պարտքի, իսկ $20\frac{1}{10}$ -ով դնեց հագուստ, վորից հետո նրա ձեռքում մնաց 68 ա.—70 կոպ.: Բանվորն ինչքան աշխատավարձ ստացավ:

125. Բրոնզե ձուլվածքի մեջ կա 72 կգ կապար, վոր կազմում է ձուլվածքի $15\frac{1}{10}$ -ը: Վնրքան է կշռում բրոնզե ձուլվածքը:

126. Գրադարանում կար 10080 կտոր հայերեն և ռուսերեն գիրք Ռուսերեն գրքերի թիվը կազմում էր հայերենի $5\frac{1}{10}$ -ը: Գրադարանում քանի՞ կտոր հայերեն և քանի՞ կտոր ռուսերեն գիրք կար:

127. Մի գիրք դնեցին $15\frac{1}{10}$ ղեղչով և վճարեցին 2 ա.—21 կոպ.: Գիրքն առանց ղեղչի ի՞նչ արժեք:

128. 560 ռուբլի արժող ապրանքը ծախելով ստացան $3\frac{1}{2}\frac{1}{10}$ ոգուտ: Ի՞նչքան ոգուտ ստացան և ապրանքը քանիսի ծախեցին:

129. Մի հեկտար հողամասից ստացվում է 1500 կգ ցորեն: Ցորենն աղալիս ստացվում է նրա $80\frac{1}{10}$ -ի չափով ալյուր, իսկ ալյուրից հաց թխելիս, ստացվում է $30\frac{1}{10}$ աճ: 10 հեկտար հողամասից հավաքված ցորենից քանի տոնն հաց կստացվի:

130. 7 գր կշռող մի կտոր ածուխի վերլուծումից պարզվեց, վոր պարունակում է ածխածին՝ 5,2 գր, ջրածին՝ 0,5 գր, թթվածին՝ 0,42 գր, ազոտ՝ 0,28 գր, իսկ մնացածը՝ մոխիր: Վորոշել ածխի մեջ պարունակվող հիշյալ նյութերի տոկոսները:

131. Ընտանիքն ուներ 1200 ռուբլու պարտատոմս: Մի մասը՝ 6-տոկոսային, իսկ մնացածը՝ 10-տոկոսային: Այդ պարտատոմսերով մի տարում ստանում էր հավասար լեկամուտներ: Պարտատոմսերից ի՞նչքանն էր 6 տոկոսային և ի՞նչքանը՝ 10 տոկոսային:

132. Մի բանվոր ուներ 6-տոկոսային և 10-տոկոսային հաժաար գումարով պարտատոմսեր: Մի տարվա ընթացքում ստացավ 40 ռուբլի լեկամուտ: Այդ լեկամուտից ի՞նչքանն էր 6-տոկոսային պարտատոմսից, ի՞նչքանը՝ 10-տոկոսային պարտատոմսից և յուրաքանչյուր պարտատոմսն ի՞նչ գումարի չեք:

133. 1927 թվի 10-տոկոսային փոխառության 100-ռուբլիանոց պարտատոմսը բաժանորդագրվելիս ծախվում էր 96 ռուբլով: Բաժանորդագրվելիս պարտատոմսը քանի տոկոս ոգուտ էր բերում:

134. Գործարանի բանվորների 350₀-ը կազմում են կանաչ, իսկ մնացածը՝ սղամարդիկ: Տղամարդկանց թիվը կանանց թվից 420 հոգով ավելի է: Վորոշել գործարանի բանվորների թիվը:

135. Ռեյսից կտրած մասը կազմում է նրա լերկաբուծյան 720₀-ը: Ռեյսի մնացած կտորի ծանրութունն է 52,5 կգ: Վորոշել կտրած մասի ծանրութունը:

136. Ռեյսերը միացնող մասի քաշը միջին հաշվով կազմում է ռեյսի քաշի 7,50₀-ը: Վորոշել թե ինչքան կլինի դրանց քաշը միջինների յերկաթուղու վրա, վորի լերկաբուծյունն է 74,8 կմ, յեթե մի մետր ռեյսը կշռում է 32,25 կգ:

137. Վորոշել մետաղե չափերիզի (բուլետկա) թույլ տված սխալի տոկոսը, յեթե 20 մ լերկաբուծյան դեպքում թուլատրված սխալը 5 մմ է, իսկ 10 մ, լերկաբուծյուն ունեցած ժամանակ թուլատրելի սխալը լինում է 4 մմ:

138. Փայտից ստացված ածուխը կազմում է 260₀: 4800 խոր. մ կաղնու փայտից քանի՞ տոնն ածուխ կստացվի, յեթե 1 խոր. մ փայտը կշռում է 410 կգ:

139. Դրապահատը հրատարակչությունից 350₀ գեղով գրքեր է ստանում և ծախում է իրենց անվանական արժեքով: Վորոշել գրապահատի վերադրի տոկոսը:

140. Առաջին հնգամյակում ($4\frac{1}{2}$ տարի) ԽՍՀՄ-ի արդյունաբերության մեջ ներդրվեց 23,3 միլիարդ ռուբլի, նախատեսված 18,8 միլիարդի դեմաց: Վորոշել արդյունաբերության մեջ ներդրված գումարի կատարման տոկոսը:

141. Առաջին հնգամյակում գյուղատնտեսության հանրաշնացված սեկտորում ներդրված գումարը հավասար էր 2,4 միլիարդ ռուբլու, վորը կազմում է պլանով նախատեսված գումարի 1300₀-ը: Վորոշել, թե հնգամյա պլանով գյուղատնտեսության մեջ ներդրվելիք նախատեսված գումարն ինչքան էր:

142. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական լեկամուտը 1932 թ. հասավ 45,1 միլիարդ ռուբլու, վորը 1928 թվի լեկամտի հետ համեմատած 850₀-ով ավելի է: Վորոշել բացարձակ թվերով 1928—1932 թվերի ժողովրդական լեկամտի աճը:

143. Սոցիալական ապահովագրության ֆոնդը 1928 թվի 1050 միլիոն ռուբլուց 1932 թվին հասավ 4120 միլիոն ռուբլու:

Վորոշել, թե նշված ժամանակամիջոցում սոցիալական ապահովագրության ֆոնդը քանի՞ տոկոսով աճեց:

144. Մեծ խորհրդարանում խոսողներում և ազգայնաբան ֆերմաներում 1932 թվի վերջերին կար 7,6 միլիոն գլուխ խոշոր յուղջուրավոր անասուն: Դրանից խորհրդարանում 2,1 միլիոն, իսկ Կոլտնտեսություններում 5,5 միլիոն: Վորոշել թե խոշոր յուղջուրավոր կենդանիների վճիռ տոկոսն եր զտնվում խորհրդարանում և վճիռ՝ Կոլտնտեսություններում: Գծագրել շուրջանակի դիագրամա և ցույց տալ կենդանիների թվի բաշխումը խորհ. տնտեսությունների և Կոլտնտեսությունների միջև:

145. 1932 թվին ԽՍՀՄ-ի տարրական դպրոցներում սովորող աշակերտների թիվը հասավ մինչև 19 միլիոնի, մորը 1928 թվի հետ համեմատած 60%-ով ավելի չեւ: Նշված ժամանակամիջոցում (առաջին հնդամյակ) տարրական դպրոցներում սովորողների թիվը քանիտո՞վ ավելացավ:

146. Լրացնել աղյուսակը և դժագրել դիագրամ:

Առանձին յերկրների արդյունաբերության մասնակցությւնը համաեխառնային արդյունաբերության արտադրանքի մեջ:

Ցերկրների տնունները	1928 թ.	1932 թ.	1932 թվի արտադրանքի հարաբերութ. 1928 թվի արտադրանքի հետ
Համախարհային արդյունաբերութւան արտադրանքը	100%	74%	0,74
Առանձին յերկրների բաժնը			
Պերմանիա	11,6%	8,9%	?
Մեծ Բրիտանիա	9,3 »	11,2 »	?
Ֆրանսիա	7,0 »	7,0 »	?
Հ. Ա. Մ. Նահանգներ	44,8 »	34,5 »	?
Ճագոնիա	2,4 »	3,7 »	?
Իտալիա	3,2 »	3,4 »	?
Լեւոտտան	0,8 »	0,6 »	?
Գանադա	2,2 »	2,0 »	?
ԽՂՄ	4,7 »	14,9 »	?
Մնացած յերկրները	14,0 »	11,8 »	?
	100%	100%	

147. Լրացնել աղյուսակի վերջին յերկու սյունակները: Դի-
ադրամայով արտահայտել ԽՍՀՄ-ի արդյունաբերության ընդհա-
նուր արտադրանքը 1925-ից — 1931 թվերն:

Տարիներ	Արդյունաբերության ընդհանուր արտադ- րանքը	Մի տարվա անը տո- կոսներով	Մի տարվա աճը բացարձակ թվե- րով	Տարեկան աճի 10%-ը
1925	7700 միլիոն ռուբլի	66		
1928	15500 » »	26		
1931	30800 » »	22		

148. Միութենական հանրապետութիւնների ժողովրդական
աղյուսակների վրա արված ծախսերը հազար ռուբլիներով:

	Միութենական հանրա- պետութիւնները	1927/28 թվ.	1932 թ.	Աճման տոկոսը համեմատած 1927—28 թ.
1)	ՌՍՖՍՀ հանրապետ . .	517201	1755943	?
2)	Ուկր. Ս. Խ. Հանր. . .	137739	?	283,7
3)	ԲՍՍՀ Հանր.	?	128600	399,5
4)	ԱՍՅՍՀ Հանր.	38193	189300	?
5)	Թաթար. Ս. Խ. Հանր. .	?	50600	851,4
6)	Ուզբ. Ս. Խ. Հանրապ. .	17537	146800	?
7)	Տաճ Ս. Խ. Հանր. 1929—30	7897	?	611
8)	Ամբողջ ԽՍՀՄ-ում . .	741135	2920143	?

Լրացնել աղյուսակը:

149. Յենդային արդյունաբերության համախառն արտադրանքը միլիարդ ռուբլիներով (2926,27 թվ. գնով):

	1913	1928	1932	Հենդային արդյունաբերության զեղչված արժեքը	1932 թվի արտադրանքի տոկոսային համեմատութ.		
					1913	1928	Հնոսմայակի զեղչված արժեքը (ըստ պլանի)
Յենդային ամբողջ արդյունաբերության համախառն արտադրանքը . . .	10,25	15,66	34,3	36,6	?	?	?
Այդ թվում՝							
A—խմբով . . .	4,29	?	?	17,4	419,5	258,6	?
B—խմբով	?	8,70	?	19,2	273,5	?	?

Լրացնել աղյուսակը:

150. Ի՞նչքան յեկամուտ են բերում տարեկան.

1) 425 ռուբլին 8^0_0 -ով:

2) «Իր դուստրոյման փոխառության» 6 տոկոսային արժեթղթերը 360 ռ. գումարով:

3) 7235 ռուբլի գումարով 10 տոկոսային արժեթղթերը:

4) 4,5 0_0 -ով տրված 15400 ռուբլին:

5) 8 0_0 -ով խնայողական դրամարկը տրված 75 ռուբլին:

151. Հետևյալ գումարներն ի՞նչքան շահ կբերեն (պարզ տոկոս)

1) 560 ռուբլ.՝ 6 0_0 -ով, 3 տարի ժամանակով:

2) 760 ռուբլ.՝ 8 0_0 -ով, 5 տարի ժամանակով:

3) 125 ռուբլ.՝ 7,5 0_0 -ով, 4 տարի ժամանակով:

4) 1400 ռուբլ.՝ 10 0_0 -ով, 5 ամիս ժամանակով:

5) 750 ռուբլ.՝ 8 0_0 -ով, 2 տարի 9 ամիս ժամանակով:

152. 6 0_0 -ով տրված 870 ռուբ. գումարն ի՞նչքան կպահանջ մեկ տարուց հետո, 3 տարուց հետո. 2 տարի 3 ամսից հետո:

153. 2850 ռուբլի մուծեցին բանկը, վոր տարեկան վճարում
է 50/0. Այդ գումարը 2 տարի 6 ամսից հետո ինչքան կդառնա:
1 տարի 4 ամսից հետո ինչքան:

154. Քանի տարուց հետո 6-տոկոսաբեր 50 ռուբլիանոց
պարտատոմսը կդառնա 80 ռուբլի, 65 ռուբ. $54\frac{1}{2}$ ռուբ.:

155. Վորոշել թե վոր գումարը 80/0-ով խնայողական դրա-
մարկղում մնալով կբերե տարեկան՝ ա) 24 ռուբ. բ) 30 ռուբ.
գ) 12 ռուբ. 80 կոպ.:

156. 10 տոկոսաբեր պարտատոմսերից վոր գումարը տարե-
կան կբերի՝ ա) 240 ռուբ. բ) 625 ռուբ. գ) 32 ռուբ. 50 կոպ.:

157. Վոր գումարը տարեկան 4,40/0-ով
ա) 150 ռուբ. բ) 420 ռուբ. գ) 50 ռուբ. 40 կոպ. ոգուտ կբերի:

158. Վորոշել, թե վոր գումարը՝

1) 80/0-ով 2 տարում կբերի 72 ռուբլի

2) 60/0-ով 3 » » 84,6 ռուբլի

3) 50/0-ով 5 » » 317 ռուբ. 50 կոպ.

4) 100/0-ով 6 ամսում » 55 ռուբլի

5) 7,50/0-ով 1 տարի 8 ամս. » 100 ռուբլի:

159. Վոր գումարը 80/0-ով խնայողական դրամարկղում մի
տարի մնալուց հետո դարձել է 486 ռուբլի:

160. Ինչ արժե 6 տոկոսաբեր պարտատոմսը, լեթե 3 տա-
րուց հետո դարձել է 88 ռ. — 50 կոպ.:

161. Ինչ գումարի 10 տոկոսաբեր պարտատոմս է գնված,
լեթե մի տարուց հետո պարտատոմսի արժեքն իր տեկոսների
հետ կազմում է 6160 ռուբ.:

162. Ինչ գումար պետք է մուծենք խնայողական դրա-
մարկղը, վոր 5 տարուց հետո, 80/0 ոգուտ բերելով, դառնա 840
ռուբ. (պարզ տոկոս):

163. Վոր գումարը տարեկան 60/0 ոգուտ բերելով 2 տարի
4 ամսից հետո կդառնա 1379 ռ. 40 կոպ.:

164. Վոր գումարը 70/0-ով 3 ամսից հետո դառնում է
2518 ռուբ. 28 կոպ.:

165. Ի՞նչ տոկոս է վճարում խնայողական դրամարկղը, յեթե 225 ռուբ. տարեկան բերում է 18 ռուբ. ոգուտ:

166. 1250 ռուբ. պարտատոմս ունենք: Այդ պարտատոմսը տարեկան բերում է 62 ռուբ. 50 կոպ. ոգուտ: Պարտատոմսը քանի՞ տոկոսանի լի:

167. 240 ռուբլին քանի՞ տոկոսով է պահ տրված խնայողական դրամարկղը, յեթե նրա 9 ամսյա բերած տոկոսը 14 ռուբ. 40 կոպ. է:

168. 300 ռուբ. բաժանել են յերկու անպիսի մասերի, վոր դրանցից մեկը մյուսից ավել եր $1\frac{1}{2}$ անգամ Մեծ մասը պահ տրվեց խնայողական դրամարկղը $80\frac{1}{10}$ -ով, իսկ փոքր մասը հատկացվեց 6 տոկոսաբեր պարտատոմս զնելու: Այդ յերկու մասերից մի տարուց հետո ի՞նչքան տոկոս կստացվի:

VIII. Տառային տրսահայտություններ

Խնդիրների լուծումը քվային յիվ տառային բանաձևվեր կազմելով:

1. Ատաղձագործը տախտակը յերեք մաս արեց: Մի մասի յերկարութունն եր $a=75$ սմ, մյուսինը՝ $b=90$ սմ է յերրորդը՝ $c=85$ սմ, Վորոշել տախտակի 4 յերկարութունը:

Գրեցեք այս խնդրի լուծումը նախ թվերով, ապա՝ տառերով արտահայտած բանաձևով:

2. Համեմատեցեք յերկու տախտակների յերկարութունը, վորոնցից մեկը $m=215$ սմ, իսկ մյուսը՝ $n=175$ սմ, Առաջին տախտակը յերկրորդից քանի՞ սանտիմետրով յերկար է:

3. Հետևակի արագութունը մի ժամում $v=6$ կմ է: Վորոշեցեք թե ի՞նչքան է Տ ճանապարհը, վոր հետևակն անցնում է $t=4$ ժամում:

Լուծումը գրեցեք յերկու յեղանակով—նախ թվերով, ապա տառերով:

4. Յերկու պոմպով ջուրը մղեցին ջրամբարի մեջ: Առաջին պոմպը մի ժամում մղում եր $a=52$ դուլլ. իսկ յերկրորդը՝ $b=80$ դուլլ.: Յեթե յերկու պոմպն ել միասին 5 ժամ դործեն ի՞նչքան ջուր կմղեն:

Ջրի ընդհանուր քանակը y ընդունելով գրեցեք խնդրի լուծումը թե տառերով և թե թվերով:

5. Գնացքը 30 կմ/ժամ արագությամբ գնաց 3 ժամ, ապա 40 կմ/ժամ արագությամբ՝ 5 ժամ: Ամբողջ ժամանակամիջոցում գնացքի միջին արագությունն ի՞նչքան էր:

Գրեցեք լուծումն ընդհանուր ձևով թվերով, իսկ հետո՝ տառերով: Դիցուք առաջին արագությունն է c կմ/ժամ, ժամերի թիվը՝ t —յե. յերկրորդ արագությունն է d կմ/ժամ գնացքի անցած ժամերը n , միջին արագությունը՝ x :

6. Կոոպերատիվի մի մետր չիթն արժե $m=40$ կոպ., իսկ ազատ վաճառքում $n=50$ կոպ. Գնորդը ազատ վաճառքից վերցրեց $p=12$ մ չիթ: Նույն գումարով կոոպերատիվից քանի՞ մետր կարող էր գնել:

Խնդրի լուծումն ընդհանուր ձևով գրեցեք թվերով, իսկ հետո՝ տառերով, նշելու համար. թե զ տառով քանի՞ մետր կարելի է գնել կոոպերատիվում:

7. Բանվորի ամսական աշխատավարձը հավասար էր 180 ռուբ. (S): Փոխառության համար մուծեց 15 ռուբ. (a), պրոֆմիտիշյան անդամավճար տվեց 3 ռուբ. (b) և կուլտ սպասարկմանը՝ 1ռ.—50 կոպ. (c): Բոլոր վճարումներից հետո բանվորի մոտ ի՞նչքան փող մնաց:

Խնդրի լուծումը գրեցեք յերկու բանաձևով՝ թվերով և տառերով:

8. Գործարանը 126 մեքենա արտադրելով տրված առաջադրանքը գերակատարեց 50/0-ով (b): Գործարանը պլանից (x) զուրս քանի՞ մեքենա արտադրեց:

Խնդրի լուծման բանաձևերը գրեցեք յերկու լեղանակով՝ թվերով և տառերով:

Խնդիրները լուծելիս օգտակից բանաձևիկերից քվայից պատասխաններ գտնելու:

Յեխելով հետևյալ խնդիրների պայմաններից կազմեցեք ընդհանուր բանաձևեր, ապա տառերի տվյալ արժեքներով վորոշեցեք պատասխանի թվային մեծությունը:

9. m մետր մահուդին վճարել են c ռուբ.: n մետր մահուդին ի՞նչքան պիտի վճարեն:

$m=12$ մ, $c=94$ ռուբ. $n=9$ մ:

10. Լուծեցե՞ք նույն խնդիրը, յերբ տված ե՝

$$m=24 \text{ մ, } c=240 \text{ ռուբ., } n=43 \text{ մ,}$$

11. a թվով բանվորներ մի աշխատանք կատարել են t օրում: Նույն աշխատանքը միևնույն պայմաններում b բանվորներ քանի՞ օրում կկատարեն:

1) $a=16$ մարդ, $t=9$ օր $b=12$ մարդ

2) $a=25$ „ , $t=4$ „ $b=20$ „

12. Մի արկղում կա a կիլոգրամ թեյ, մյուսում՝ b կիլոգրամ: Ամբողջ թեյից քանի՞ կապոց կարելի լի շինել, յեթե յուրաքանչյուր կապոցում c կիլոգրամ թեյ լինի:

1) $a=36$, $b=24$, $c=5$,

2) $a=180$, $b=120$, $c=10$:

13. Ծառայողն ամսական ստանում է m ռուբ., իսկ ծախսում է էր համար k ռուբ.: Աշխատավարձի մնացած p ռուբլով հանգցնում է բնակկոտլի փայավճարը: Ամբողջ փայավճարը քանի՞ ամսում կվճարի:

ա) $m=150$, $k=110$, $p=320$:

բ) Ոգտագործե՞ք ուրիշ տվյալներ:

14. Պատանի պիտոներական առաջին բաղալում կալին a աղջիկ և b տղա, իսկ յերկրորդում՝ m աղջիկ և n տղա: Առաջին բազան յերկրորդից քանի՞ անգամ բազմամարդ էր:

$$a=96, b=150, m=80, n=84:$$

15. Մի նյութի խորանարդ սանտիմետրը կշռում է d գրամ: Այդ նյութի v խոր. սանտիմետրն ի՞նչքան կկշռի:

16. Շոգեքարչը t ժամում ի՞նչքան տարածություն կանցնի, յեթե յուրաքանչյուր ժամում անցնի v կիլոմետր:

17. Կառքի անիվը S մետր հեռավորություն անցնելու համար քանի՞ պտույտ կանի, յեթե անիվի շրջանագիծը հավասար է c մետրի:

18. Տ կիլոմետր ճանապարհն անցել են t ժամում: Նույն արագությամբ n ժամում ի՞նչքան ճանապարհ կանցնեն:

19. a և b չափսեր ունեցող թիթեղից պատրաստեցին m ու
կողմ ունեցող քառակուսի: Թերթի մնացած մասի մակերեսն ի՞նչի
յն հավասար:

20. Զրհորի հատվածքի մակերեսը հավասար է a քառ. մետ-
րի, իսկ շրի ծավալը՝ v խոր. մետրի: Ի՞նչքան է շրհորի խո-
րուխտը:

Մարիմասիկա-
կան առնու-
թյունների առա-
ջին գրանցում:

Տառերի, գործողութայն նշանների և
հավասարման նշանների ոգնությամբ գրեցեք
հետևյալ մաթեմատիկական առնչություն-
ները:

21. Մի թիվ հավասար է a-ի, մյուսը՝ b-ի: Նրանց գումարն
ի՞նչի յն հավասար:

22. Թվերից մեկն է c, մյուսը՝ d: Վերջան է նրանց տար-
բերությունը:

23. Յերկու թվերից մեկն է b, մյուսը նրանից c միավորով
ավելի յն: Յերկրորդ թիվն ի՞նչի յն հավասար:

24. Մի թիվ մյուսից m միավորով ավելի յն: Փոքր թիվը
ի՞նչի յն հավասար, յեթե մեծ թիվը հավասար է d-ի:

25. Առաջին թիվը պարունակում է a միավոր, յերկրորդը
նրանից b միավորով ավելի յն: Վերջան է նրանց գումարը:

26. Առաջին թիվը պարունակում է p միավոր, յերկրորդը
նրանից q միավորով պակաս վերջան է նրանց գումարը:

27. x-ը y-ից 5 միավորով մեծ է: Ի՞նչի յն հավասար x-ը:

28. a-ն b-ից 3 միավորով փոքր է: Ի՞նչի յն հավասար a
և ի՞նչի՝ b:

29. m-ը n-ից c-ով ավելի յն: Վերջան է m-ը և վեր-
ջան n—c:

30. p-ն d-ից m-ով փոքր է: Վերջան է p-ն և վերջան՝
d-ն:

31. Մի թիվ հավասար է a-ի, մյուսը՝ b-ի: Առաջին թիվը
յերկրորդից քանի՞ անգամ մեծ է:

32. Յերկու թվերից առաջինն է c, յերկրորդը նրանից b
անգամ մեծ է: Վերջան է յերկրորդ թիվը:

33. a ն b-ից 5 անգամ մեծ է: Ի՞նչի յն հավասար a-ն:

34. c-ն d-ից 3 անգամ փոքր է: Ի՞նչի յն հավասար c-ն:

35. b թիվը կազմում է c թվի $\frac{1}{5}$ -ը, ի՞նչի յե հավասար

b-ր:

36. d-ն կազմում է m-ի $\frac{1}{2}$ -ը, ի՞նչի յե հավասար m-ը:

37. p թիվը կազմում է q թվի $\frac{3}{4}$ -ը, ի՞նչի յե հավասար

p-ն:

38. Գրեցե՛ք c և d թվերի արտադրյալը:

39. Գրեցե՛ք c և d թվերի քանորդը:

40. Գրեցե՛ք b ու c թվերի արտադրյալը՝ a թվի հետ գումարելով:

41. Գրեցե՛ք b ու c թվերի արտադրյալի տարբերությունը a թվից:

2. Գրեցե՛ք, a, b թվերի արտադրյալն ի՞նչ կլինի, յեթե գումարենք c, d թվերի քանորդի հետ:

43. Գրեցե՛ք $\frac{3}{4}$ a, b և c թվերի արտադրյալը:

44. Գրեցե՛ք՝ a ու b թվերի արտադրյալն ի՞նչ կլինի, յեթե բաժանենք n-ի վրա:

45. Գրեցե՛ք՝ p ու q թվերի արտադրյալն ի՞նչ կլինի, յեթե բաժանենք m թվի վրա:

46. Յերկու թվերի տարբերությունը հավասար է a-ի, հանելին հավասար է b-ի, ի՞նչի յե հավասար նվազելին:

47. Գրեցե՛ք այն թիվը, վոր պարունակում է a տասնյակներ:

48. Գրեցե՛ք՝ քանի՞ միավոր կա b հարյուրակներ ունեցող թվի մեջ:

49. Քանի՞ միավոր է պարունակում այն թիվը, վոր ունի a հարյուրակներ, b տասնյակներ, c միավորներ:

50. Հետևյալ արտահայտությունները գրեցե՛ք բանաձևի տեսքով:

1) a թվից հանել b թվի յեռապատիկը:

2) a թվի կրկնապատկին ավելացնել c թիվը:

3) a և b թվերի գումարը բազմապատկել m-ով:

4) c և d թվերի տարբերությունը բաժանել b թվի կրկնապատկի վրա:

5) m և n թվերի գումարը բաժանելով a և b թվերի տարբերության վրա՝

Գործողությունների կարգը

51. Ի՞նչպես պետք է կարդալ հետևյալ գրանցումները և ի՞նչպես ե նրանց գործողությունների կարգը՝

1) $a+bc$, 3) $a-\frac{d}{c}$, 5) $\frac{bd}{c}$,

2) $\frac{a}{b}+c$, 4) $\frac{a+b}{d}$, 6) $5m+n$,

7) $q-3p$, 11) $(c+d)\cdot p$, 15) $\frac{d-c}{a+b}$

8) $a-(b+c)$, 12) $(a+b)(a-b)$, 16) $2\cdot(a+b-c)$,

9) $(a-b)+(c-d)$, 13) $\frac{a-c}{b}$, 17) $\frac{m+a}{2}$,

10) $(a-b)\cdot m$, 14) $\frac{m+n}{d}$, 18) $\frac{3\cdot(d-c)}{5m}$,

Թվաբանական գործողությունների օրենքները օգտալիս արտահայտություններով

52. Գումարման որոնքն արտահայտել տառային բանաձևով: Գումարելիների տեղափոխումից գումարը չի փոխվում:

53. $a\cdot b=b\cdot a$ Այս բանաձևը վեր գործողության վեր որոնքն է արտահայտում:

54. Դրել այն բանաձևը, վոր ցույց տա, թե տվյալ թվին մի քանի գումարելիների գումարն ավելացնելը կարելի չե գրել նաև տվյալ թվին ավելացնելով առաջին գումարելին, յերկրորդ գումարելին և այլն....:

55. Հետևյալ բանաձևն ի՞նչ որոնքն է արտահայտում՝

$$a-(b+c+d)=a-b-c-d$$

56. Դրել այն բանաձևը, վորով մի քանի գումարելիների գումարը մի վորեկ թվով բազմապատկելու համար կարող ենք գումարելիներից յուրաքանչյուրն այդ թվով բազմապատկել առանձին-առանձին և ստացված արտադրյալները գումարել:

57. Հետևյալ բանաձևով արտահայտած որոշման ֆունկցիան
 Հարդալ:

$$a \cdot (b \cdot c) = (a \cdot b) \cdot c$$

58. Գրել այն բանաձևը, վերով լերկու՛թվերի գումարը՝
 քաժանաժ լերրորդի՛ վրա, կարող ենք արտահայտել տվյալ թվի-
 ըից առաջինը քաժանելով լերրորդի՛ վրա, ապա լերկրորդը՝ լեր-
 րորդի՛ վրա և ստացաժ արդյունքները գումարելով:

59. Կարդալ հետևյալ գործողությունների կանոնները՝

$$1) \frac{a}{b} + \frac{c}{b} = \frac{a+c}{b}, \quad 3) \frac{b}{a} \cdot \frac{c}{d} = \frac{bc}{ad},$$

$$2) \frac{m}{n} - \frac{p}{n} = \frac{m-p}{n}, \quad 4) \frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}$$

Ենդիւհներ կազ-
 մել բաժ բանաժն-
 վերի:

60. Կազմեցեք այնպիսի խնդիրներ,
 վորոնք լուծվեն հետևյալ բանաժներով:

$$1) x = a \cdot b + c \quad 3) x = \frac{a+b}{m},$$

$$2) x = a \cdot b - c \quad 4) x = \frac{a-b}{m},$$

$$5) x = \frac{a}{b} + \frac{c}{d}, \quad 6) x = \frac{a}{b} - \frac{c}{d}, \quad 7) x = \frac{m}{p+q},$$

$$8) x = \frac{m}{p-q},$$

Ցառայիժ սարա-
 հայտարար: 66երթ
 քվայիժ արժեհներ
 գաճելը:

Գտնել հետևյալ արտահայտություննե-
 ըի թվային արժեհները, լերը տառերի ար-
 ժեհները արվաժ են:

$$61. (a-b) \cdot c \text{ և } a-bc,$$

$$ա) a=10, \quad b=3, \quad c=2,$$

$$բ) a=18, \quad b=4, \quad c=3:$$

$$62. a-b-c \text{ և } a-(b-c),$$

$$a=15, b=4, c=2,$$

$$a=9, b=4, c=3.$$

$$63. a-b+c-d, a-(b+c)-d \text{ և } a-(b+c-d),$$

$$a=30, b=5, c=7, d=2,$$

$$a=25, b=8, c=6, d=9.$$

$$64. (x+y)^2 \text{ և } x^2+y^2,$$

$$x=7, y=2,$$

$$x=10, y=5.$$

$$65. x^3+2x^2-5x-6, \quad x=2$$

$$66. x^3-2x^2+5x-6, \quad x=3$$

$$67. a^3-3a^2+4a+10, \quad a=\frac{1}{2}$$

$$68. 4x^3-xy^2+3xy^2, \quad x=3, y=1$$

$$69. 5b^4 \text{ և } (5b)^4, \quad b=2$$

$$70. \frac{c^2+d^2}{c^2-d^2}, \quad c=8, d=3$$

$$71. \frac{(a+b)^2}{a^2+b^2}, \quad a=1, b=3,$$

$$72. 3m+n^2, \quad m=7, n=0,4,$$

$$73. 4xy-5x^2, \quad x=\frac{2}{3}, y=\frac{5}{6}.$$

74. Ստուգել հետևյալ բանաձևերի ճշտությունը՝

$$1) (a+b)^2=a^2+2ab+b^2, \quad a=5, b=1$$

$$2) (a-b)^2=a^2-2ab+b^2, \quad a=6, b=1$$

$$3) (a+b)(a-b)=a^2-b^2, \quad a=\frac{3}{4}, b=\frac{2}{3}.$$

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Բաժին II

Ամբողջ բիլ

40. 3701 կգ	124. 600 մ
41. 641 ուղեք	125. 4475
48. 36253	126. 10368 ուղեք
81. 18 ժամ 51 րոպե	127. 1068 տ
83. 9 ժամ 17 րոպե 2 վայրկ.	129. 1608 մ
85. 4 ժամ 55 րոպե 29 վայրկ.	130. 80
կեսորին	131. 8820 ուղեք.
95. 1) 133225, 2) 57584, 3) 199628,	132. 2005 ուղեք.
4) 912000, 5) 1345652,	133. 1045 տ.
6) 2227681, 7) 241368	135. 33750 տ. 168750 տ. 472500 տ.
96. 1) 192400, 2) 5440000	136. 287 գույլ
3) 1536000	137. 6424 ուղեք. 5 կ.
98. 1) 142912, 2) 90752 3) 411136,	138. 864 կմ
4) 12150000,	140. 3000
99. ա) 1526540 բ) 1526540	145. 1) 45, 2) 81, 3) 5425,
100. 4942793,	4) 104081, 7) 123
102. ա) 2411805, բ) 12136320,	164. 52 ուղեվոր
103. 36250 հա	166. 135 պատույ
107. 3840 ուղեք	167. 186 կմ
109. 4620 մ	168. 34 կմ
112. 160000 փամփուռ	169. 60 հրաձիգ
114. 3900000 կգ	170. 12 հրահրի
16. 50868 միժամ	171. 11700 հատ կուռնդ
117. 1) 100 հա, 2) 225 հա	172. 65 կտայում, 84 վերաբեկ
3) 160 հա,	173. 402,
119. 208171 ու—60 կոպ.	174. 54 որ
121. 48 տ	175. 5 որում
122. 144 կգ	176. 15 տայլ
123. 1) 9321, 2) 7720, 3) 90478,	177. 7 գույլ
6) 302752, 8) 512,	179. 25 տախանկ
	180. 4 բեռ

181. 20000 աղյուս
 182. 2 սմ
 184. 208, 624, 1040,
 186. 336
 188. 23
 192. 1357
 194. 24
 195. 302
 196. 18
 197. 75
 198. 1820, 57, 13,
 245. 2/ 400, 3/ 2
 247. 44 ս, 60 ս,
 248. 60 կգ, 68 կգ,
 249. 331 սուբ. 215 սուբլի, 357-սուբ.
 250. 12 խնձոր, 36 խնձոր, 72 խնձոր,
 251. 96 մարդ, 192 մարդ 384 մարդ,
 252. 36 սուբ. 12 սուբ.
 253. 90 սուբ.
 254. 1200 պարկ, 400 ս
 255. 20 սուբ. 26 սուբ.
 256. 6 սուբ. 4 սուբլ.

257. 8 սուբ., 16 սուբ.
 258. 365, 400
 259. 52 մարդ, 260 մարդ, 312 մարդ
 260. 80 սմ.
 261. 7 սրում
 262. 390 մարդ
 263. 58 ընկույզ, 145 ընկույզ
 264. 80 սրում
 265. 54 մարդ.
 266. 357 անդամ
 267. 56 սմ
 268. 9360 սուբ.
 269. 120 սննդակ
 270. 25 խնդիր
 271. 22 սրում
 272. 115 ընկույզ, 161 ընկույզ
 273. 135 բանվոր
 274. 1 ժամ
 275. 22 կգ
 276. 132 աշխատող
 277. 150 սուբլի
 278. $1427 \frac{1}{2}$

Բաժին IV.

Հասարակ կոսարակներ

11. $3\frac{2}{3}$, $3\frac{1}{3}$, $2\frac{2}{5}$, $14\frac{2}{7}$, $19\frac{4}{5}$,
 $10\frac{11}{13}$, $7\frac{3}{15}$, 25, $19\frac{5}{17}$, $7\frac{34}{39}$, $10\frac{1}{30}$,
 $10\frac{17}{20}$, 21, $17\frac{5}{19}$, $166\frac{2}{3}$, $45\frac{7}{11}$,
 $6\frac{8}{19}$, $111\frac{1}{9}$, $85\frac{15}{16}$, $48\frac{5}{21}$, $52\frac{11}{31}$,
 $94\frac{1}{50}$, $112\frac{7}{78}$, 625:
 14. $\frac{3}{2}$, $\frac{10}{3}$, $\frac{16}{5}$, $\frac{5}{3}$, $\frac{11}{4}$, $\frac{29}{8}$, $\frac{30}{7}$, $\frac{25}{7}$,
 $\frac{71}{12}$, $\frac{109}{13}$, $\frac{139}{15}$, $\frac{293}{18}$, $\frac{191}{6}$, $\frac{181}{9}$,

$\frac{227}{7}$, $\frac{423}{4}$, $\frac{347}{12}$, $\frac{5107}{25}$, $\frac{691}{40}$, $\frac{203}{10}$,
 $\frac{421}{29}$, $\frac{920}{11}$, $\frac{350}{3}$, $\frac{315}{107}$, $\frac{1875}{143}$,
 17. $\frac{1}{19}$, $\frac{4}{19}$, $\frac{6}{19}$, $\frac{7}{19}$, $\frac{9}{19}$, $\frac{13}{19}$,
 18. $\frac{7}{8}$, $\frac{7}{9}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{7}{11}$, $\frac{7}{13}$, $\frac{7}{15}$, $\frac{7}{17}$,
 19. $\frac{3}{4}$, $\frac{16}{17}$,
 23. $\frac{15}{23}$, $\frac{3}{7}$, $\frac{12}{11}$, $\frac{21}{29}$, $\frac{33}{25}$,
 $\frac{15}{31}$, $\frac{3}{8}$,

$$24. \frac{1}{16}, \frac{1}{14}, \frac{5}{18}, \frac{4}{9}, \frac{6}{13}, \frac{7}{30},$$

$$\frac{13}{34}, \frac{8}{21}$$

$$33. \frac{2}{3}, \frac{4}{5}, \frac{2}{5}, \frac{1}{5}, \frac{2}{5}, \frac{1}{4},$$

$$\frac{11}{70}, \frac{1}{12}, \frac{1}{20}, \frac{5}{12}, \frac{5}{12}, \frac{4}{5},$$

$$\frac{2}{5}, \frac{1}{20}, \frac{5}{12}, \frac{8}{9}, \frac{1}{9}, \frac{1}{3},$$

$$\frac{7}{8}, \frac{11}{13}$$

$$34. 1 \frac{1}{3}, 1 \frac{1}{2}, 1 \frac{1}{2}, 1 \frac{1}{5}, 2 \frac{2}{3},$$

$$1 \frac{6}{13}, 1 \frac{3}{7}, 1 \frac{9}{41}, 5 \frac{1}{2}$$

$$35. \frac{3}{5}$$

$$36. \frac{3}{4}, \frac{3}{10}, \frac{3}{5}$$

$$37. \frac{3}{5}$$

$$38. 1) \frac{15}{60}, \frac{20}{60}, \frac{12}{60},$$

$$2) \frac{28}{42}, \frac{21}{42}, \frac{18}{42},$$

$$3) \frac{35}{140}, \frac{84}{140}, \frac{100}{140},$$

$$4) \frac{55}{88}, \frac{54}{88}, 5) \frac{875}{2100}, \frac{252}{2100}, \frac{300}{2100}$$

$$39. 1) \frac{8}{16}, \frac{12}{16}, \frac{10}{16}, \frac{9}{16}, 2) \frac{24}{36}, \frac{30}{36}, \frac{1}{36},$$

$$\frac{22}{36}, 3) \frac{22}{100}, \frac{70}{100}, \frac{27}{100}, \frac{60}{100},$$

$$4) \frac{140}{180}, \frac{1}{180}, \frac{162}{180}, \frac{135}{180}, \frac{150}{180},$$

$$5) \frac{7}{144}, \frac{20}{144}, \frac{108}{144}, \frac{128}{144},$$

$$6) \frac{110}{140}, \frac{13}{140}, \frac{60}{140}, \frac{8}{140}, 7) \frac{114}{360},$$

$$\frac{64}{360}, \frac{96}{360}, \frac{17}{360}, \frac{115}{360}$$

$$40. 1) \frac{2}{12}, \frac{4}{12}, \frac{6}{12}, \frac{8}{12}, 2) \frac{90}{120}, \frac{105}{120},$$

$$\frac{100}{120}, \frac{114}{120}, 3) \frac{2}{60}, \frac{42}{60}, \frac{62}{60}, \frac{27}{60},$$

$$4) \frac{30}{36}, \frac{28}{36}, \frac{9}{36}, \frac{24}{36}, 5) \frac{880}{1260}, \frac{270}{1260},$$

$$\frac{504}{1260}, \frac{945}{1260}, 6) \frac{4}{60}, \frac{2}{60}, \frac{15}{60},$$

$$\frac{10}{60}, 7) \frac{75}{360}, \frac{140}{360}, \frac{27}{360}, \frac{198}{360},$$

$$8) \frac{195}{360}, \frac{170}{360}, \frac{63}{360}, \frac{54}{360}, 9) \frac{225}{300},$$

$$\frac{195}{300}, \frac{205}{300}, \frac{44}{300}, \frac{228}{300}, 10) \frac{510}{600},$$

$$\frac{105}{600}, \frac{140}{600}, \frac{180}{600}, \frac{135}{600}, 11) \frac{135}{360},$$

$$\frac{132}{360}, \frac{222}{360}, \frac{171}{360}, \frac{215}{360}, 12) \frac{504}{3600},$$

$$\frac{1395}{3600}, \frac{130}{3600}, \frac{575}{3600},$$

$$43. \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{16}, \frac{1}{19}$$

$$44. 1) \frac{1}{25}, \frac{1}{20}, \frac{1}{18}, 2) \frac{36}{900}, \frac{45}{900}, \frac{50}{900},$$

$$51. 1) 4, 2) 1 \frac{2}{3}, 3) 1, 4) \frac{2}{7},$$

$$5) 3 \frac{1}{2}, 6) 1 \frac{1}{2}, 7) 1 \frac{3}{4}, 8) \frac{21}{100},$$

$$9) 7 \frac{1}{2}, 10) 3,$$

$$55. 175 \text{ quadr.}$$

$$56. 26 \text{ ar.}$$

$$57. 1360 \text{ ar.}$$

$$58. 21 \text{ ar.}$$

59. 25 $\frac{1}{4}$ ԳԿԱՅԻՐ

60. 288 Ժ

61. 6 Ժ. 5 $\frac{1}{4}$ Ժ

62. 180 ԿԳԱԿԵՐԱ

100 Ժ

170 Ժ

63. 1125 ԿԺ. 150 ԿԺ. 225 ԿԺ.

64. 80 ԽԱ.

65. 2520 Ի

66. 81 Գ.

67. 50 ԽԱ

68. 72

69. 60

76. 128 ԳՈԳԵԶԱՐԳ

78. 140 ԽԱ

79. 8 ԽԱԼԻ. 50 ԿՈԱԳ.

80. 32 ԿԳԱԿԵՐԱ

81. 42 ԿԺ.

82. 1 ԺԱՐԻ

83. 96 ԽԱԼԻ

84. 171 ԵՐԵԱ

85. 24 ԽԱԼԻ. 8 ԽԱԼԻ.

86. 60 ԿԳ.

87. 68

88. 270

91. 6/ $\frac{89}{100}$, 14/ $\frac{8}{15}$, 16/ $\frac{11}{45}$, 18/ $2\frac{1}{4}$,

20/ $\frac{7}{180}$, 21/ $\frac{1}{40}$, 23/ $1\frac{67}{105}$, 26/ $2\frac{11}{30}$,

31/ $17\frac{1}{4}$, 33/ $21\frac{1}{40}$, 36/ 17,

37/ $37\frac{2}{3}$, 38/ $23\frac{1}{2}$

92. 18 $\frac{1}{8}$ ԿԺ.

93. 610 $\frac{3}{40}$ ԽԱ

94. 22 $\frac{11}{20}$ ԳՐԱ,

95. 45 ԿԳ.

96. 45 ԿԳ.

97. 68 $\frac{3}{5}$ ԽԱ

98. 14 $\frac{1}{20}$ Ժ

99. $\frac{5}{8}$ ԽԱ

102. 349 $\frac{1}{2}$

112. 144 ԽԱԼԻ.

113. 25/ $10\frac{65}{84}$, 28/ $\frac{31}{72}$, 31/ $3\frac{347}{720}$,

119. 3/ $8\frac{17}{24}$, 5/ $\frac{41}{60}$, 7/ 1, 11/ $19\frac{1}{8}$,

12/ 58,

120. 4 $\frac{33}{40}$ ԿԳ.

121. 3 $\frac{17}{60}$ ԿԳ.

125. 4 $\frac{7}{12}$

127. $\frac{9}{11}$ ԽԱ

133. 169 $\frac{4}{5}$ Ժ

136. 51 $\frac{3}{10}$ Ժ, 8 $\frac{7}{10}$ Ժ

137. 160 ԺԱՐԻ

138. 4 $\frac{9}{10}$ ԿԳ

140. $\frac{3}{20}$ ԽԱ-ԽԱ

141. $\frac{3}{10}$

143. $\frac{1}{20}$ ԽԱ

144. 2 $\frac{33}{86}$

145. 184 ԽԱԼԻԿ

146. 2) $8\frac{2}{5}$ -տի,
3) $7\frac{3}{10}$ -տի,
4) $1\frac{19}{30}$ -տի,
5) չի գործում:
147. $6\frac{44}{45}$ -տի,
150. 1) $x=2\frac{1}{5}$, 2) $4\frac{17}{24}$, 3) $34\frac{3}{19}$,
4) $\frac{1}{68}$,
157. 10) $416\frac{1}{4}$, 16) $15\frac{5}{9}$, 20) 1750,
22) $11\frac{83}{125}$,
158. $65\frac{1}{6}$,
161. 5) 4, 6) $\frac{1}{5}$, 7) 292, 8) $7\frac{3}{4}$,
10) $6\frac{41}{180}$,
162. ա) $17\frac{16}{25}$ դմ², բ) $\frac{9}{64}$ դմ³,
164. 18° ,
166. ա) 5010 պառլյա,
բ) $2087\frac{1}{2}$ պառլյա,
գ) $1113\frac{1}{3}$ պառլյա,
168. 1) 941, 2) $1978\frac{1}{10}$, 3) $188\frac{1}{5}$,
4) $329\frac{7}{20}$,
171. $4\frac{4}{5}$ կգ,
172. $10\frac{5}{12}$ կգ,
172. $108\frac{1}{2}$ մ
174. 41990 լ,
175. $5\frac{5}{8}$ տ,
179. 60 բալլ,
180. $520\frac{1}{12}$ կմ
181. $8\frac{19}{40}$ կգ
191. 2) $\frac{4}{25}$, $\frac{1}{18}$, $\frac{1}{96}$, $\frac{3}{50}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{15}$,
5) $1\frac{13}{32}$, $1\frac{1}{2}$, $3\frac{9}{11}$, $\frac{3}{8}$,
6) $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{5}$, $66\frac{2}{3}$,
7) $\frac{10}{21}$, $2\frac{1}{2}$, $\frac{8}{15}$, 2,
193. 1) $\frac{5}{42}$, 2) $5\frac{5}{6}$, 3) $\frac{3}{10}$, 6) 6,
194. 1) 8, 2) $6\frac{5}{12}$, 3) $24\frac{1}{10}$, 4) $\frac{2}{3}$,
199. 8 ց.
201. 860 տ.
202. $7\frac{1}{4}$ բալլ,
203. $1\frac{1}{2}$ մմ
204. $5\frac{1}{4}$ սր
205. 6 հոգամաս.
207. $\frac{5}{24}$
208. $2\frac{4}{5}$ -տի
209. 328 բալլ.
210. 220 մմ. մաքր
211. 180.
212. 36 կմ.

213. 14 *առէք*
 214. 30 *դռնի*
 215. $2\frac{11}{12}$, $14\frac{7}{12}$
 216. 24, $31\frac{1}{5}$, $9\frac{3}{5}$
 218. $2\frac{2}{5}$, $2\frac{1}{2}$,
 219. 1) 204 *հւ*, 2) 136 *հւ* 3) 236 *հւ*,
 220. $x=2$, 1, $\frac{1}{36}$, $3\frac{1}{2}$,
 221. 1) 1, 2) 3, 3) $\frac{1}{4}$, 4) 10,
 5) $2\frac{1}{2}$, 7) 13, 8) 14,
 222. $11\frac{2}{3}$,
 223. 63.
 224. $13\frac{1}{2}$
 225. $4\frac{1}{2}$
 226. 378.
 227. 420.
 228. 5460 *մարդ*.
 229. 3456 *մարդ*.
 230. *ժամը* 20 *անց* 48 *րոպե*
 231. 703,
 232. 96 *կմ*.
 233. $22\frac{1}{2}$ *կմ*.
 236. $1\frac{1}{3}$ *ժամ*
 239. *ընդամենը* 160 *աղակերտ*.
 242. 364 *կմ*.
 243. 24 *առէք*.
 244. $2\frac{5}{8}$ *հւ*.
 246. $6\frac{1}{6}$ *մ*, $1\frac{1}{3}$ *մ*,
 247. $1\frac{1}{2}$ *աղակերտ*.
 248. 25725 *դրմ*.
 249. 1232 *ա*—40 *կող*.
 250. $23\frac{7}{8}$ *կգ*, $14\frac{3}{8}$ *կգ*.
 251. $26\frac{1}{2}$ *ժամ*
 252. 358 *առէք*. 80 *կող*.
 253. 1 *առէք*. 80 *կող*.
 255. $148\frac{1}{2}$ *առէք*.
 256. $1\frac{17}{25}$ *տ*.
 257. 10 *կգ*.
 258. $2\frac{3}{4}$ *մ*.
 259. 8 *ժամ*.
 260. $3\frac{3}{4}$ *ժամ*.
 261. 273 *կմ*.
 263. $466\frac{2}{3}$ *հւ*, 250 *հւ*, $333\frac{1}{3}$
 265. 306
 266. 432.
 267. 123 *կմ*.
 268. 12000 *մարդ*.
 269. 7623 *առէք*.
 273. 476 *հւ*.
 274. 1410, 3102,
 276. $\frac{2}{5}$, $\frac{3}{5}$,
 278. 972 *հւ* 648 *հւ*. 1844 *հւ*.
 279. 108 *էր*, 162 *էր*,
 280. 4 *մ*, 14 *մ*,
 281. 120, 160, 180 *թնձոր*.
 283. 10 *ժամ*
 284. 6 *ժամ*.
 285. 32 *պիտոնք*.
 286. $13\frac{1}{2}$, $31\frac{1}{2}$,
 287. $\frac{1}{3}$

146. 736,8 ա.
 147. մոտ. հաս. 119 կգ, մոտ. հաս. 145 կգ,
 148. 41,85 առւթ.
 149. 1645 դուլլ,
 150. 1) 28,75 մ², 2) 4,2 անգամ,
 3) 3,5 անգամ
 152. 116,68 մ,
 153. 0,3481 մ²,
 154. 61,852 տմ²,
 156. 718,24 մ²
 157. 1398,2 ա,
 158. 1620 ցից,
 159. 30 առւթ. 75 կոպ.
 160. մոտ. հաս. 47,7 մ.
 161. մոտ. հաս. 2,61 մ.
 163. մոտ. հաս. 564 տմ²
 168. 18,85 ա.
 170. 7,725 կգ.
 175. 1) 5, 2) 9, 3) 400, 4) 159,
 5) 133, 6) 2900, 7) 5600, 8) 0,051,
 176. 8) 2,5, 9) 4, 10) 35, 11) 7,
 12) 17,5
 178. 13) 110, 17) 20,3, 18) 70, 20) 40,
 179. 1) 4,6775, 2) 22,399, 4) 0,21,
 182. 1) 21,25, 2) 11,07, 3) 43,5
 184. 5) $x=312,5$, 6) 20, 9) 1,5,
 10) 6,8,
 186. 7) մոտ. հաս. 0,10, 8) մոտ. հաս. 26,19,
 11) մոտ. հաս. 10,00,
 183. 200,
 198. 5,
 199. 18,
 200. 36, 2,25,
 201. 0,000012,
 203. 152 մ,
 204. 32 ատամ,
 205. 2,3 մ,
 206. 22,8 ժամ,
 207. 449,4 կմ,
 208. 430 մ,
 210. 8,5 ժամ,
 211. 28 ա.—75 $\frac{1}{2}$ կոպ.

212. 5000 հատ,
 214. 2300 մ,
 215. 5126,56 մ²,
 217. 65 մ
 218. 7,2 հա,
 219. 3,6 մ,
 220. մոտ. հաս. 102 ադակերա,
 224. 22 ա. 68 կոպ.
 225. Աղխապանքի 1,4 մասը.
 227. 10 ժամ,
 229. 24 առւթ. 80 առւթ. 32 առւթ.
 230. 19 առւթ. 8 առւթ.
 232. 1) 8,73, 2) 36,3, 3) 6,604,
 234. 1) 0,8582, 2) 338,199,
 235. 1) 2, 2) 4,
 236. 1) 1, 2) 1, 3) 0,
 238. 1) 8,48, 2) 2,365, 3) 24,475, 4) 0,
 239. 1) 13,5, 2) 20, 3) 3, 4) 0,83,
 240. 1) 3,4, 2) 2,205, 3) 1, 4) 0,1,
 241. 3) 9, 4) 9
 243. 4,7 և 3,9
 244. 12,1 և 5,12
 245. 7,23 և 1,03
 246. 4,5 և 1,5
 247. 7,7 և 3,3
 248. 6
 249. 3,75,
 250. 1140 կմ,
 251. 0,594 և 0,104,
 253. 12,5 առւթ. և 7 առւթ.
 254. 1 առւթ. 84 կոպ.
 255. 16,8 մ,
 256. 9,24 ժամ,
 257. 33,6 կմ,
 258. 10 ժամ,
 259. 51 կմ,
 260. 1248,1 առւթ.
 263. 3383 ա. 5 կոպ.
 264. 15 կմ,
 265. 13,3 ժամ
 266. 6 առւթ. և 2,4 առւթ.
 267. 7,6 զայրկյան,

268. 150,632 կգ,
 270. 30 աջակերպ. 12 սուր.
 275. 1) 4,6, 2) $1\frac{131}{180}$, 3) 5,12, 4) 5,04,
 5) 2, 6) 104, 7) 11,3,
 8) 1950,07, 9) 1,
 276. 1) 0,0102, 2) 18, 3) $4\frac{44}{103}$, 4) $\frac{3}{5}$,
 5) 2, 6) 1, 7) 32, 8) 20,
 277. 1) 10, 2) 10, 3) 9, 4) 1,
 279. 30 սուր. 33 կողմ.
 280. 50 կողմ.
 281. 6,775 մ

282. 19 որում
 283. 163,6 կգ
 284. 2,52 մ. 1,89 մ
 285. 6 թուղի
 286. 2160 պատույշ
 287. 2 մմ,
 290. 12 թուղի
 291. 5 ժամ
 293. 342 մ,
 294. 51 գնդիչ
 295. ժամը 7-ին, իրեկոյան
 296. $1\frac{7}{20}$, $2\frac{1}{40}$,

Բաժին VI.

Հարաբերություններ յիվ համեմատություններ

16. 1) 14, 2) 80, 3) 8,4, 4) 1,3,
 5) 3,25, 6) 480
 17. 1) $x=44$, 2) $1\frac{1}{6}$
 22. 4) 3:8, 5) 10:9, 6) 63:40,
 7) 9:4, 8) 20:3, 9) 15:7,
 10) 5:1, 11) 5:1, 12) 30:1,
 13) 1:2, 14) 125:1,
 25. $2\frac{1}{2}$,
 26. 5,3,
 27. 1,5
 32. $\frac{1}{13}$
 36. 1) 12 տղա, 30 աղջիկ
 2) 10 տղա,
 3) 20 աղջիկ և 8 տղա
 38. 8,82 կգ,
 40. 1) 37,8 կգ, 2) 23,7 կգ,
 41. 1) $\frac{1}{10000}$, 2) $\frac{1}{10000000}$, 3) 25 սմ.
 47. 50 գրամ ավազ
 48. $16\frac{2}{3}$ կգ անագ, $8\frac{1}{3}$ կգ կապար.
 49. 2100 սուր. 2520 ա. 1680 սուր.
 50. 60 սուր. 120 սուր.
 51. 1,2 կգ, 1,2 կգ, 1,8 կգ
 52. 0,6 կգ, 4,8 կգ,
 57. 2000, 2800
 61. 320, 400
 62. 24, 36, 40,
 63. 2700, 24000, 2250, 2160,
 94. 16, 24, 48,
 65. 5,7, 57, 570
 66. 52, 88, 36, 24,
 68. 42, 63,
 71. 42, 70,
 72. $37\frac{1}{5}$, $3\frac{1}{5}$
 73. 25, 15,
 74. 60, 40, 45,
 75. 6 սուր. 2 ա—40 կողմ. 7 սուր. 20 կ
 76. 345 սուրիկ,
 77. 2247 կմ, 1926 կմ, 1712 կմ,
 78. 54 հա, 189 հա,
 80. 30 գուլթան, 60 գուլթան
 80 գուլթան
 81. 50 սուր. 35 սուր. 55 սուր. 60 սուր.
 87. 2,4, 4, 6 մ,
 88. 16 մ, 10 մ, $12\frac{1}{2}$ մ

89. 2640 *այդուս*
 91. 25, 15,
 109. 3) 405, 4) 480, 8) 512, 9) 460,
 10) 110, 11) $1\frac{1}{7}$, 12) $\frac{7}{27}$, 13) 1,
 14) 0.02, 18) 4,2, 19) 175,
 111. $4\frac{2}{3}$ ս 4 կգ. 6 ժամ
 112. 4,
 113. 7,
 115. 1) 90 գմ, 2) 18,6 *տարեկան*
վորդին 3) 6,6 մ,
 123. 64 *սուբիլ*,
 124. 18 *զույգ*,
 125. 192,
 127. 21 սմ³
 128. 24 ժամ
 129. 645,25 կգ,
 130. 195 կգ,
 131. $\frac{3}{4}$ ժամ
 132. 78 ս.—66 կոպ.
 134. 288 *հոնոս*
 135. 39,5 *գույլ*
 137. 480
 138. $15\frac{3}{4}$ կգ,
 140. 3,36 ժամ
 142. 240 կգ,
 143. 180 կգ,
 145. 17500 *արկ*.
 147. 220 ս.—40 կոպ.
 149. 24 *քարածաղ*,
 150. $2\frac{2}{3}$ ժամ
 151. 80 *որում*,

152. 600 *մատիտ*,
 153. 20 *ցիստեդին*,
 154. 64 մ,
 156. 260 մմ,
 157. 1200 *պտ. 1 րոպեյում*
 158. 276 *պատույտ*,
 159. 13248 *հատ*.
 160. 32 *վարդան*
 161. 42 *մարդ*
 162. 24 *ալիսոմոսթիլ*
 163. 30 *որում*,
 164. 10 *որում*,
 165. 40 *որում*,
 166. $3\frac{1}{2}$ ժամում
 168. 10 ժամ
 170. $4\frac{2}{5}$,
 173. 3,4 գ,
 174. 1050 մ³,
 176. $6687\frac{1}{2}$ մ,
 177. 30,
 178. 50 *որում*,
 179. 300 *պատույտ*,
 180. 1,9 կգ,
 183. 11 ս.—52 կոպ.
 184. 60 մմ-ով,
 185. 33 *պատույտ*,
 186. 91 սմ,
 188. 100 *պատույտ*.
 198. 13,2 կգ,
 199. 200 կգ,
 200. 800 *սուբ*.
 202. 36 *որում*,
 203. $4\frac{1}{2}$ *ալիսոմոսթիլ*

Բաժին VII.

Յ ա կ ո ս ց ի ր

1. 1) 1⁰/₁₀, 7⁰/₁₀, 13⁰/₁₀, 29⁰/₁₀, 95⁰/₁₀,
 87⁰/₁₀, 2) 10⁰/₁₀, 40⁰/₁₀, 60⁰/₁₀,
 3) 100⁰/₁₀, 200⁰/₁₀, 300⁰/₁₀. 4) 15,3⁰/₁₀,
 45,6⁰/₁₀, 502,3⁰/₁₀,
 2. 1) 1⁰/₁₀, 50⁰/₁₀, 25⁰/₁₀, 2) 75⁰/₁₀, 16⁰/₁₀,
 60⁰/₁₀, 70⁰/₁₀, 37,5⁰/₁₀,
 3. 66,7⁰/₁₀, 57,1⁰/₁₀, 45,4⁰/₁₀, 38,9⁰/₁₀,

4. 1) 0,01, 0,07, 0,1, 0,27, 0,4,
1,21, 3,59, 1, 2, 3/ 0,005,
0,015, 0,17,
5. 100 *սուր.* 0,162 *մ* 24,12 *կմ*,
0,08 *լ*,
7. 420, 831,6, 2447,5, 15,04, *
10. 6370 *սուր.*
14. 1,23 *կգ*,
18. 369,
19. 7 *հոդի*,
22. *մաս. հաս.* 0,428 *կգ*, 0,448 *կգ*,
0,082 *կգ*, 39,792 *կգ*,
24. 40 *հոդի*, 32 *հոդի*
25. 2400 *գիրք*
27. 32 *սուր.* 76 *կոպ.*
29. 459 *կգ*,
34. 450, 150, 56,25,
35. 8350, 1250,
36. 2050 *սուր.* 1360 *կգ* 13000 *ս*.
180 *տոնն*
37. 1) 730 *մ* 2) 430 *տ*.
39. 1) 1200, 2) 360, 3) 50, 4) 310,
41. 400,
43. 900,
44. 177 *սուրբի*
45. 1920 *մարդ*
46. 45 *մլն. հա*
47. 900 *մաս*
48. 400 *սուր.*
49. 39250 *հայ* *կմ*².
50. 40 *հոդի*
51. 365 *սուր.*
52. 90 *հրադյան*
53. 160
54. 210 *սուրբի*.
58. 16 *մլն. սուր.*
60. 2 *ս.*—70 *կ*.
65. 20 *կգ*.
68. 9 *մամ*
70. 1) 2,8%, 2) 8%
71. 1) 20% 2) *մաս. հաս.* 0,15%
75. *մաս. հաս.* 6,9% *մաս. հաս.* 9,6%
82. 5%
83. 2,5%
86. 35%
87. *մաս. հաս.* 36%
90. 15%
91. 5%
92. 5%
97. 8%
100. 7%
102. 5,8 %
104. 12,6 %
105. *մաս. հաս.* 11 % 22 % 67 %
110. 15 %
112. 63,7 % 20,3 % 11,8 % 14,2 %
113. 4 %
121. *մաս. հաս.* 15%
122. 1683 *սուր.*
123. 2 *ս.*—27 $\frac{1}{2}$ *կոպ.* 1 *ս.*—56 *կոպ.*
 $1 \text{ ս.} \rightarrow 49 \frac{1}{2} \text{ կ. } 71 \frac{1}{2} \text{ կոպ. } 45 \frac{1}{2} \text{ կոպ.}$
124. 90 *սուր.*
125. 480 *կգ*.
126. 9800 *գիրք*, 480 *գիրք*.
127. 2 *ս.*—60 *կոպ.*
129. 15600 *կգ* = 15,6 *տոնն*
131. 750 *սուր.* 450 *սուր.*
132. 250 *սուր.*
134. 1400 *հոդի*
135. 135 *կգ*
137. 0,025 % 0,04 %
138. 611,68 *տ*
150. 4) 693 *ս.* 5) 6 *սուրբի*.
151. 1) 100 *ս.*—80 *կոպ.* 2) 304 *սուր.*
3) 37 *ս.*—50 *կ* 4) 58*ս.*—33 *կոպ.*
5) 165 *սուր.*
155. 300 *սուր.* 375 *սուր.* 160 *սուր.*
156. 2400 *սուր.* 6250 *սուր.* 325 *սուր.*
158. 1) 450 *սուր.* 2) 470 *սուր.* 3) 1270 *ս.*
4) 1100 *սուր.* 5) 800 *սուր.*
160. 75 *սուր.*
161. 5600 *սուր.*
162. 600 *սուր.*

193. 1210 *առև.բ.*

164. 2408 *առև.բ.*

165. 8 $\frac{0}{10}$

166. 5 $\frac{0}{10}$

167. 8 $\frac{0}{10}$

168. 21 *ա.—60 կմ.*

Բաժին VIII

Շարադիկ առաջադասւոյնիցներ

4. $y = (a+b) \cdot 5$

5. $x = \frac{ct+dn}{t+n}$

9. $\frac{c}{n}$ *մ, 63 առև.բ.*

11. $\frac{at}{b}$, 12 *աբ, 5 աբ*

13. $\frac{p}{m-k}$, 8 *աճիւն*

19. $ab - m^2$,

20. $\frac{v}{a}$

25. 2 $a+b$,

26. $2p-q$

28. $a=b-3$, $b=a+3$,

29. $m=n+c$, $n=m-c$

41. $a-bc$

42. $a \cdot b + \frac{c}{d}$

47. 10 a

49. 100 $a+10 b+c$

50. 4) $\frac{c-d}{2b}$, 5) $\frac{m+n}{a-b}$,

61. *ա)* 14, 4, *բ)* 42, 6,

62. *ա)* 9, 13, *բ)* 2, 8,

64. *ա)* 81, 53, *բ)* 225, 125,

65. 0.

67. 11 $\frac{3}{8}$

69. 80 4 10000

70. $\frac{73}{55}$

72. 21, 16.

73. 0

Յ Ա Ն Կ

I. Թվադիւմ կամ հաշիւում

	Եջ
Բանաձոր թվարկութիւն	3
Գրաւոր	4
Ջութեր	6
Հումեյական թվանշաններ	7

II. Ամբողջ քվե

Գումարում	7
Հանում	9
Գումարի և տարբերութեան փոփոխութիւնը յերբ փոխում են տվչաները	10
Գումարման և հանման ժամանակ տվչայ թվերի և իրենց արդշունքի միջև յեղած կախումը	12
Գումարման և հանման ստուգումը	13
Ամբողջում և տրականցում գումարի և տարբերութեան ժամանակի վերաբերյալ խնդիրներ	14
Խաղմապատկում	16
Գումարման, հանման և բազմապատկման վերաբերյալ վարժութիւններ և խնդիրներ	19
Բաժանում	21
Տվչաների և արդշունքի միջև յեղած կապը բազմապատկման և բաժանման ժամանակ Արտադրալի և քանորդի փոփոխումը	26
Գումարի տարբերութեան և արտադրալի բազմապատկումն ու բաժանումը	29
Ձորս գործարկութիւնների վերաբերյալ վարժութիւններ	30

III. Թվերի բաժանելիությունը

Պարզ և բարդ թվեր	35
Թվերի բաժանելիության հատկանիշը	35
Թվերի վերածումը պարզ բազմապատկիչների (բաժանարարների)	36
Մի քանի թվերի ամենամեծ ընդհանուր բաժանարարներն ու ամենափոքր բազմապատկիչը	36

IV. Հասարակ կոստրակներ

Յանոնաձոր և անկանոն կոստրակներ: Կոստրակների մեծացնելն ու փոքրացնելը	37
Կոստրակների կրճատումն ու մի հալատրարի բերելը	40
Թվի մասը գտնելը Տվյալ մասով թիվ գտնել	42
Կոստրակների գումարումը	47
Կոստրակների հանումը	52
Կոստրակների բազմապատկումը	58
Կոստրակների բաժանումը	63
Կոստրակների բոլոր գործողությունների վերաբերյալ խընդիրներ	68

V. Տասնորդական կոստրակներ

Տասնորդական կոստրակների կարգաթիվն ու գրելը 10, 100, 1000 անգամ մեծացնելն ու փոքրացնելը	78
Տասնորդական կոստրակների գումարումը	82
Տասնորդական կոստրակների հանումը	84
» » բազմապատկումը	89
» » բաժանումը	93
» » բոլոր գործողությունների վերաբերյալ խնդիրների	100
Հասարակ կոստրակներ, տասնորդականի վերածելն ու հաշուելը	104
Հասարակ և տասնորդական կոստրակների բոլոր գործողությունների վերաբերյալ խնդիրներ	105

VI. Հարաբերություններ յեվ համեմատություններ

Հարաբերություն	109
Տվյալ հարաբերությունը բաժանելը	116
Համեմատություն	121
Ուղիղ և հակադարձ համեմատական մեծություններ	125
Ուղիղ համեմատական մեծությունների վերաբերյալ խնդիրներ	126
Հակադարձ համեմատական մեծությունների վերաբերյալ խնդիրներ	129
Համեմատական մեծությունների վերաբերյալ խնդիրներ (խառը բաժին)	131

VII. Տեղագներ

Հիմնական գաղափարներ	136
Գտնել թվի տեղադր	137
Տեղադր միջոցով գտնել թիվը	141
Տեղադրին հարաբերություն	144
Տեղադրին հաշվումների վերաբերյալ խնդիրներ	149

VIII. Պատասխան արտահայտություններ

Խնդիրների լուծումը թվաչին և տառային բանաձևեր կադմելով	156
Խնդիրները լուծելիս տառային բանաձևերից թվաչին պատասխաններ գտնելը	157
Մաթեմատիկական առնչությունների տառային դրանցումը	159
Գործողությունների կարգը	161
Թվաբանական գործողությունների որոնքները տառային արտահայտություններով	161
Տառային արտահայտությունների թվաչին արժեքներ գտնելը	162
Պատասխաններ	164

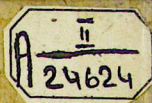
ՀԱՆԱ ՀԻՄՆԱՐԱՊԻ ԳԻՒՆ. ԳՐԱԴ.

FL0001485

ԳԻՆԸ 2 ՌՈՒՐ.
ԿԱԶՄԸ 50 ԿՈՊ.

134.

Е. С. БЕРЕЗАНСКАЯ
Сборник и упражнений по арифметике
для средней школы, пятый год
ГИЗ. ССРА. Эривань—1923